

Rovaniemen pesimälinnusto

Jukka Jokimäki ja Marja-Liisa Kaisanlahti-Jokimäki (toim.)

2012

UNIVERSITY OF LAPLAND
LAPIN YLIOPISTO

Rovaniemen pesimälinnusto

Jukka Jokimäki ja Marja-Liisa Kaisanlahti-Jokimäki (toim.)

Rovaniemen kaupunkilintuatlas
EAKR-projekti
Arktinen keskus, Lapin yliopisto

Studio Ilpo Okkonen Oy
Oulu 2012

Julkaisija: Lapin yliopisto, Arktinen keskus
Sarjan toimittaja: Jukka Jokimäki

Taitto: Studio Ilpo Okkonen Oy / Minna Hentilä

Etukannen kuva: Tilhi (*Bombycilla garrulus*) Markus Varesvuo / Kuvaliiteri.fi
Takakannen kuva: Lauujukoutsen (*Cygnus cygnus*) Markus Varesvuo / Kuvaliiteri.fi
Muut valokuvat (sivunumero):
Huhta, Esa: 19, 45, 72, 88, 103–104, 129, 141, 163, 169–170, 179
Hämäläinen, Asko / Kuvaliiteri.fi: 40, 70, 111
Jalkanen, Juhani: 23–24, 30, 33–34, 55, 64, 89, 91, 98, 102, 106, 126, 128, 143, 147, 152, 155, 161, 181
Koli, Antti / Kuvaliiteri.fi: 92
Lampinen, Ari / Kuvaliiteri.fi: 145
Luhta, Jorma / Kuvaliiteri.fi: 37
Murtomäki, Eero / Kuvliiteri.fi: 57
Nieminen, Mika J. / Kuvaliiteri.fi: 41
Niskanen, Jari / Kuvaliiteri.fi: 32
Peltomäki, Jari / Lintukuva.fi: 58
Rajaniemi, Heimo / Kuvaliiteri.fi: 93
Roininen, Martti / Kuvaliiteri.fi: 43
Varesvuo, Markus / Kuvaliiteri.fi: 18, 20–22, 25–29, 31, 35–36, 38–39, 42, 44, 46–54, 56, 59–63, 65–69, 73–87, 90, 94–97, 99–101, 105, 107–110, 112–125, 127, 130–140, 142, 144, 146, 148–151, 153–154, 156–160, 162, 164–168, 171–177
Kuvaerottelut: Kuvatoimittajat

Julkaisu on tuotettu osana Lapin yliopiston Arktisen keskuksen koordinoimaa Rovaniemen kaupunkilintuatlas -projektia.
Projekti on saanut Lapin ELY-keskuksen myöntämää EAKR-rahoitustukea.
Julkaisu on saatavissa myös internetistä: www.arktinenkeskus.fi/rovanienlintuatlas

Yhteistyössä:

ISSN 1235-0583
ISBN 978-952-484-558-8 (nidottu)
ISBN 978-952-484-559-5 (PDF)

Painopaikka: Joutsen Median Painotalo Oy, Oulu 2012

Sisällysluettelo

Esipuhe	5
1 Johdanto	7
2 Tutkimusalue ja -menetelmät	7
2.1 Tutkimusalue	7
2.2 Tutkimusmenetelmät.....	8
2.2.1 Atlaskartoitukset	8
2.2.2 Pesivän maallinnuston kannanarviot	9
2.2.3 Kaupunkilinnuston runsauslaskennat.....	9
3 Lintujen lajimäärä.....	9
4 Lajien yleisyys	10
5 Uhanalaiset, EU:n lintudirektiivin liitteen I ja Suomen kansainväliset vastuulajit	11
6 Pesivien maalintulajien runsaus ja runsauden muutokset	13
7 Erilaisten elinympäristöjen pesimälinnusto	14
7.1 Kaupunkilinnusto ja sen muutokset.....	14
7.2 Kylien pesimälinnusto	16
7.3 Rakennettujen ympäristöjen pesimälinnusto.....	16
7.4 Puistojen pesimälinnusto	17
8 Rovaniemellä pesivät lintulajit	17
9 Rovaniemen arvokkaat lintualueet ja mielenkiintoisimmat lintulajit	178
10 Rovaniemen linnuston muutokset ja tulevaisuus	178
11 Yhteenvedo	179
12 Summary	180
Kiitokset.....	181
Kirjallisuutta	182
Lajihakemisto	183

Esipuhe

Maankäytön, virkistyskäytön ja luontomatkailun suunnittelun ja toteuttamisen lähtökohtana tulee olla ympäristön viihtyvyyden sekä vetovoimaisuuden parantaminen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen. Tähän tarvittavan paikallisen ympäristötiedon määrä on kuitenkin usein puutteellista. Sen vuoksi Rovaniemen kaupunki on ollut mukana Rovaniemen kaupunkilintuatlas -projektissa. Projektissa tuotettiin Rovaniemeä koskevaa ympäristötietoa ja muokattiin se helppokäyttöiseen muotoon kaupunkilaisten, matkailijoiden, luontopalveluyritysten, virkistyskäytön suunnittelijoiden, virkamiesten ja päättäjien käytettäväksi. Projektin kohteeksi valittiin linnut, koska niiden ekologia tunnetaan hyvin ja ne soveltuvat erinomaisesti ympäristömuutosten indikaattoreiksi. Monipuolisen linnuston on todettu lisäävän asuinalueiden viihtyisyyttä ja linnut ovat yksi luontomatkailun tärkeimmistä sektoreista.

Rovaniemen kaupunkilintuatlas -projektissa tavoitteena oli selvittää Rovaniemen alueella pesivien lintulajien levinneisyys ja runsaus sekä arvioida linnustossa tapahtuneita muutoksia ja niiden syitä. Samalla on selvitetty uhanalaisten lintulajien, EU-direktiivilajien, Suomen kansainväliset vastuulajit sekä harvalukuisten ja lintumatkailullisesti mielenkiintoisten lajien esiintymispaikat. Projektin tuottaman materiaalin avulla voi-

daan jatkossa aikaisempaa paremmin määritellä ekologisesti kestäväällä tavalla kaupungin kasvusuuntia, arvioida viheralueiden merkitystä linnuille sekä paikallistaa Rovaniemen seudun parhaat lintualueet.

Koottua aineistoa voidaan hyödyntää alueiden käytön ja hoidon suunnittelussa sekä opetuksessa ja matkailussa. Projekti edistää Rovaniemen kaupungin ja Lapin matkailun kestävää kehitystä antamalla työvälineitä kaupungin ja luontomatkailukohteiden ekologisen tilan parantamiseen, ylläpitämiseen ja seurantaan.

Nyt kädessänne on Rovaniemen kaupunkilintuatlas -projektin lopputuote, *Rovaniemen pesimälinnusto* -kirja. Toivomme, että tämä julkaisu omalta osaltaan aktivoi meitä työssämme ja vapaa-ajalla edistämään kaupunkimme kehitystä luontoarvot huomioiden.

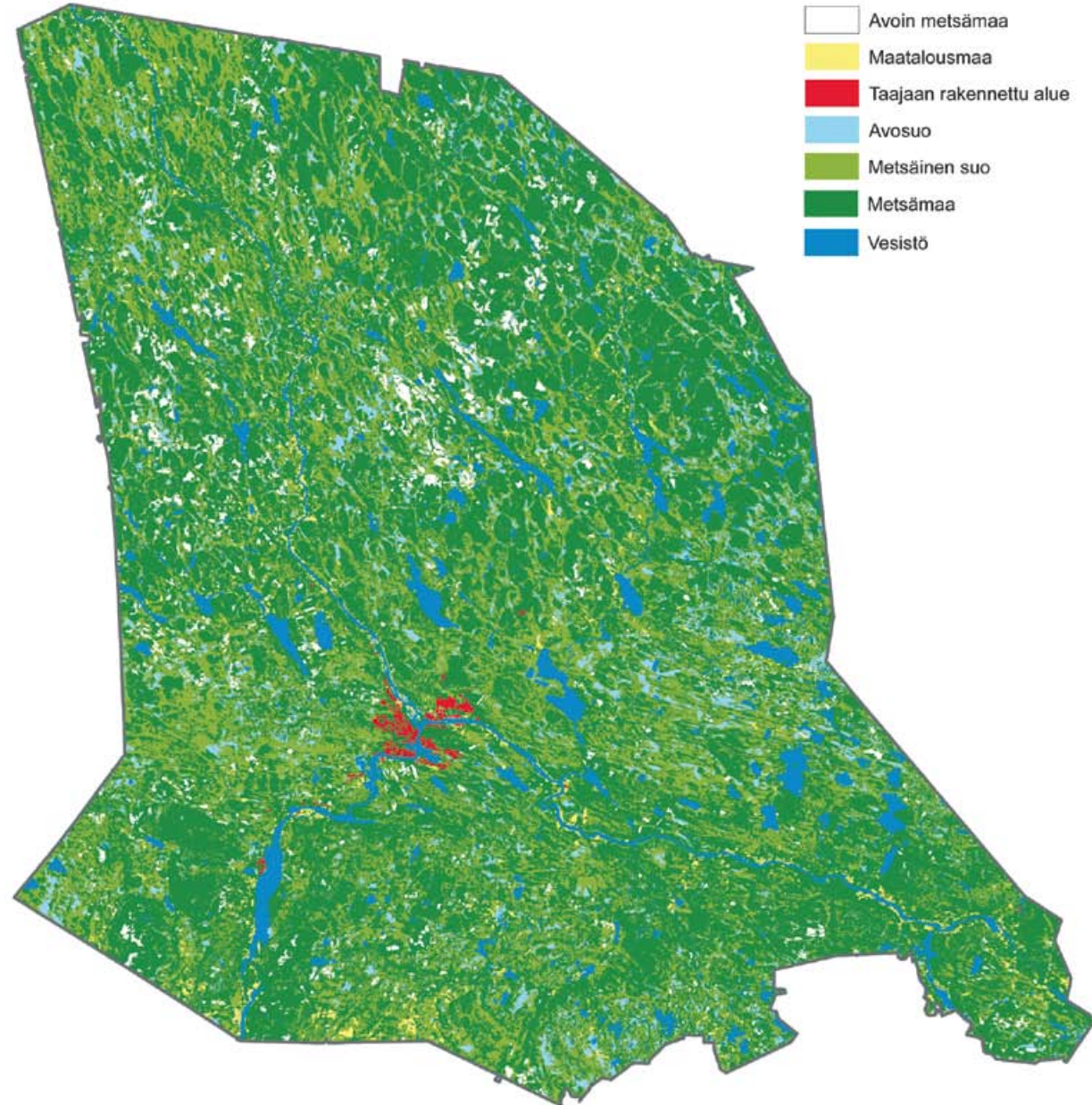
Rovaniemi, kaupunki luonnon keskellä.

Erkki Lehtoniemi
ympäristönvalvonnan päällikkö

Rovaniemen elinympäristöt

Selite

- Avoin metsämaa
- Maatalousmaa
- Taajaan rakennettu alue
- Avosuo
- Metsäinen suo
- Metsämaa
- Vesistö

Kuva 1. Rovaniemen alueen elinympäristötyypit

1 Johdanto

Alueiden hoidon ja käytön suunnittelu, ympäristön tilan seuranta ja päätöksenteko tarvitsee luontotietoa työnsä tueksi. Erityisesti tarvitaan tietoa uhanalaisten, EU-direktiivilajien ja harvalukuisten lajien esiintymispaikoista ja runsauksista sekä arvokkaiden luontokohteiden sijainnista. Luontotiedon tarve on erityisen suuri kaupunkihabitaateilla, joissa suurin osa ihmisistä elää. Myös opetussektori ja kuntalaiset yleensäkin kaipaavat enemmän tietoa lähialueidensa luonnosta, sen tilasta ja muutoksista. Lintujen on todettu olevan hyviä ympäristön tilan indikaattoreita. Vuosien väliset erot lintujen runsaudessa kertovat muutoksista niiden elinympäristöissä. Useat tutkimukset osoittavat, että lintujen runsaus ja hyvinvointi kertoo myös muiden eläinten ja kasvien tilasta. Lisäksi monipuolisen linnuston on todettu lisäävän ihmisten viihtyisyyttä. Lintujen käyttö luonnon monimuotoisuuden indikaattoreina on helpompaa ja kustannustehokkaampaa kuin muiden eliöiden. Linnut ovat helposti havaittavissa, niiden ekologia tunnetaan verrattain hyvin ja niiden kannanmuutoksia on seurattu jo pitkään.

Toisin kuin muiden elinympäristöjen linnut, kaupunkilinnusto on saanut osakseen varsin vähän tutkimusta. Suomessa kaupunkilintututkimuksen pioneereja ovat olleet Kajoste (1961), Tenovuo (1967) ja Nuorteva (1971). Viime vuosina tilanne on kuitenkin jonkin verran parantunut. Kaupunkilinnuston kartoituksia on toteutettu muun muassa Turussa (Vuorisalo & Tiainen 1993), Helsingissä (Pakkala ym. 1998), Lahdessa (Saikko & Loikkanen 1999), Kemissä (Rauhala & Suopajärvi 2002), Oulussa (Tynjälä 2004) ja Raumalla (Vasko ym. 2006). Rovaniemellä kiinnostus kaupunkilinnustoon heräsi 1960-luvun lopulla, jolloin Ahonen (1970) teki laudatur-työnsä Rovaniemen kaupungin linnustosta. Tätä työtä on myöhemmin jatkettu ja laajennettu 1980-luvulta lähtien (Jokimäki 1989, 1992).

Lapin yliopiston Arktisen keskuksen luontoselvitys- ja YVA-palvelut käynnisti yhdessä Rovaniemen kaupungin kanssa Lapin ELY-keskuksen myöntämän EAKR-rahoituksen tuella vuonna 2009 *Rovaniemen kaupunkilintuatlas* -projektin. Yhteistyökumppaniksi projektiin tulivat mukaan Lapin lintutieteellinen yhdistys, BirdLife Suomi ja Helsingin yliopiston luonnontieteellinen keskusmuseo. Projektin tavoitteena oli selvittää Rovaniemen alueella pesivien lintulajien levinneisyys ja runsaus sekä arvioida linnustossa tapahtuneita muutoksia ja niiden syitä. Samalla selvitettiin uhanalaisten lintulajien, EU:n lintudirektiivilajien, Suomen kansainvälisten vastuulajien sekä harvalukuisten ja lintumatkailullisesti mielenkiintoisten lajien esiintymispaikat sekä linnustollisesti arvokkaimmat alueet. Työ käynnistettiin osallistumalla meneillään olleeseen kansalliseen lintuatlakseen, joka toteutettiin 10 km x 10 km kartoitusruuduilla. Suomessa aiemmin toteutetut lintuat-

laskartoitukset (1974–1979, 1986–1989, Hyytiä ym. 1983; Väisänen ym. 1998) antoivat mahdollisuuden vertailla uusia atlastietoja (2006–2010, Valkama ym. 2011) aikaisempiin. Yksityiskohtaisempaa alueiden hoidon ja käytön suunnittelua varten atlaskartoitus toteutettiin myös tarkemmalla, 1 km x 1 km ruudustolla kaupungin keskustaajama-alueella. Atlaskartoitukset antavat tietoa lähinnä vain lintujen lajimääristä ja lajien yleisyyksistä. Tämän takia projektin yhteydessä toteutettiin yksityiskohtaisempia lintujen runsauslaskentoja erilaisissa ympäristöissä. Pesivän maallinnuston runsauden arviointi toteutettiin linjalaskentojen avulla. Kaupunkialueen lintulaskennat toteutettiin kartoituslaskentojen avulla, pääosin samoilla tutkimusalueilla ja -menetelmillä kuin mitä Jokimäki (1989, 1992) oli aiemmin käyttänyt.

Rovaniemen pesimälinnusto -julkaisussa esitellään tehtyjen kartoitusten ja laskentojen tulokset. Lintuatlaskartoitusten avulla pystyttiin määrittämään pesivien lintujen lajimäärät eri alueilla sekä lajien yleisyys, mukaan lukien esimerkiksi uhanalaiset lajit, Rovaniemen alueella. Linjalaskentatulosten avulla arvioitiin Rovaniemellä pesivien maallintulajien runsaudet ja pesimäkannoissa tapahtuneet muutokset. Kaupunkialueella ja kyläalueilla toteutetut lintulaskennat antoivat tietoa eri asteisesti kaupungistuneiden alueiden linnustoista ja niiden muutoksista. Kaikkia kerättyjä aineistoja hyödynnettiin Rovaniemellä pesivien lintulajisivujen tuottamisessa, arvokkaiden lintualueiden ja lintulajien määrittämisessä sekä linnuston tulevaisuuden arvioinnissa. Kirjassa olevat tekstit ovat kirjan toimittajien kirjoittamia ellei toisin mainita.

2 Tutkimusalue ja -menetelmät

2.1 Tutkimusalue

Rovaniemen kaupunki (66°32'N 24°12'E) sijaitsee pääosin Pohjanmaa-Kainuun kasvimaantieteellisellä alueella (Kalliola 1973), pohjoisboreaalaisella Perä-Pohjolan metsäkasvillisuusvyöhykkeellä (Kalela 1961) ja keskiboreaalaisella linnustovyöhykkeellä (Järvinen & Väisänen 1980). Rovaniemen kaupungin hallinnollinen pinta-ala oli 31.12.2012 yhteensä 8010,80 km². Pääosa alueesta on metsämaan (61,4 %) ja metsäisten soiden (25,1 %) peitossa (Kuva 1). Vesistöt peittävät alueesta 5,4 %, avosuot 4,5 % ja avoimet metsämaat 2,3 %. Maatalousmaata alueesta on 1,0 % ja taajama-alueita 0,3 %. Yli hehtaarin kokoisia järviä ja lampia Rovaniemen alueella on noin 1 055 kappaletta. Asukkaita Rovaniemellä oli vuoden 2011 lopussa 60 637. Rovaniemen asutus on keskittynyt erityisesti vanhan kaupungin keskustaajama-alueelle, jossa asuu yli 50 000 asukasta. Rovaniemen alueella on kaikkiaan liki 50 kylää ja keskustan alueella sijaitsee liki 20 asutusaluetta. Kylien asukasmäärä on noin 10 000.

Tutkimusaluetta voidaan kuvata myös maankäyttöluokittain. Entisen Rovaniemen maalaiskunnan alueesta (tässä tutkimuksessa jotakuinkin 10 km x 10 km lintuatlasalue, pois lukien vanha kaupungin alue) valtaosa kuuluu puuntuotantoon varattuihin maa- ja metsätalousalueisiin (62 %) ja muihin maa- ja metsätalousvaltaisiin alueisiin (26 %). Entisen maalaiskunnan alueella on teollisuusalueita 5 % ja erityistoiminta-alueita (pääasiassa maanpuolustuksen tarpeisiin liittyviä) 7 % alueen pinta-alasta.

Kansallinen lintuatlas ja pesivän maallinnuston linjalaskennat toteutettiin koko Rovaniemen kunnan alueella. Samoin monia erityiskartoituksia tehtiin koko alueella. Pesivän maallinnuston runsauden ja muutosten arvioinnissa käytettiin Rovaniemen alueelle sijoittuvan 12 vakiolinjan (http://www.luomus.fi/seurannat/linjalaskenta/vakiolinja.htm) sekä kaupungin keskustassa ja Ounasvaaralla sijaitsevien täydentävien linjojen (yhteispituus 234 km) aineistoja. Uusin, vuosien 2010–2011 aineisto kerättiin pääasiassa Rovaniemen kaupunkilintuatlas -projektin yhteydessä.

Rovaniemen kaupunkilintuatlastutkimuksen alue käsitti lähinnä entisen Rovaniemen kaupungin alueen. Rovaniemen maakuntakaavaselostuksen (Lapin liitto 2001) mukaan entisen Rovaniemen kaupungin alueesta (tässä tutkimuksessa jotakuinkin 1 km x 1 km lintuatlasalue) valtaosa kuuluu joko taajamatoimintojen alueisiin (35 %), maa- ja metsätalousvaltaisiin alueisiin (35 %) tai virkistysalueisiin (23 %). Rovaniemen kaupungissa oli vuonna 1984 yhteensä 32 368 asukasta ja vuonna 2011 kuntaliitoksen myötä yhteensä 60 637.

Rovaniemen alueen pesimälinnustossa tapahtuneita muutoksia selvitettiin kolmella entisen kaupungin osa-alueella: ydinkeskusta (81 ha), keskustaa ympäröivä alue (130 ha) ja Rantavitikan omakotitaloalue (360 ha). Keskustan alue rajoittui joen, nelostien ja rautatien väliselle alueelle. Keskustaa ympäröivät alueet käsittivät nelostien, Koskikadun, Jokkatien, Vaihdekadun ja Veitikantien rajaaman alueen. Rantavitikan omakotitaloalueeseen kuului Harjulampi sekä Viirinkankaantien, Hirttiöntien ja joen rajaama alue. Tutkimusalueen yleiskuvaus ja tarkemmat rajaukset on esitetty julkaisuissa Jokimäki (1989, 1992).

Rovaniemen kaupungin 19 puiston pesimälinnusto kartoitettiin Ruokasen, Sankarihautausmaan, 1. hautausmaan, 3. hautausmaan, 4. hautausmaan, Anun ladun, Kenraalinmajan, yliopiston, Juurakkotien–Sahaperäntien, Lainaan, Karinien, terveyskeskuksen niemen, Piisivalkeantien–Palkisentien, Pohjolankadun–uimahallin, Rautatieaseman, Konttisen, Kirkonjyrhämän niemekkeen, Rajajääkärintien ja Korkalovaaran pallokentän puistoista. Lisäksi selvitettiin alueiden käyttötarkoitusten mukaan erilaisten alueiden pesimälinnustoa kymmenellä koealueella Rantavitikalla, varastoalueilla, Venni-

vaarassa, Ounasrinteellä, Kaartokadulla, Korkalovaarassa ja Länsikankaalla. Rovaniemen kylien pesimälinnustossa tapahtuneita muutoksia tarkasteltiin Jaatilan, Muurolan, Hirvaan, Saarenkylän, Ylikylän, Tapionkylän, Marraskosken, Meltauksen, Jääskön ja Lohinivan kylien osalta.

2.2 Tutkimusmenetelmät

2.2.1 Atlaskartoitukset

Atlaskartoituksissa selvitettiin lintulajien esiintyminen ja pesimävarmuus ennalta määrätyillä ruuduilla. Atlaskartoituksissa ei selvitetty lajien runsauksia kartoitusruudulla. Selvityksen tarkoituksesta riippuen, kartoitusruudun koko vaihteli. Koko Rovaniemen kattavissa atlaskartoituksissa käytettiin Suomen kansallisissa lintuatlaskartoituksissa käytettyä 10 km x 10 km tutkimusruudustoa. Suomessa ja Rovaniemellä on nyt toteutettu lintuatlaskartoitus kolmeen kertaan; ensimmäinen atlas 1974–1979 (Hyytiä ym. 1983), toinen atlas 1986–1989 (Väisänen ym. 1998) ja kolmas atlas 2006–2010 (Valkama ym. 2011). Kaupunkisuunnittelu vaatii kuitenkin tarkempia esiintymistietoja, joten Rovaniemen kaupunkilintuatlaksen kartoituksissa käytettiin 1 km x 1 km ruutukokoa.

Lintuatlaksessa käytetään pesimävarmuusindeksejä kuvaamaan lajin pesinnän varmuutta tutkimusruuduissa. *Varmaksi pesinnäksi* tulkittiin suorat (esim. nähty pesä, jossa munia tai poikasia) tai epäsuorat todisteet varmasta pesinnästä (esim. havaittu emo kantamassa ruokaa poikasille). *Todennäköisesti pesiviksi* havainnoiksi luokiteltiin esimerkiksi samalla paikalla useana päivänä havaittu laulava koiras tai varoittelevat linnut. *Mahdolliseksi pesinnöiksi* tulkittiin havainnot yksittäisistä, ei varmasti tai todennäköisesti alueella pesivistä linnuista. *Epätodennäköisiksi pesinnöiksi* luokiteltiin kaikki muut havainnot, esimerkiksi havainnot nuorista ja kiertelevistä pesimättömistä linnuista.

Atlasruutujen selvitysasteet laskettiin painotettuna pesimävarmuussummana ruudussa havaituista lajeista. Atlasruutujen selvitysasteiden määrittely on tehty toisen atlaksen (1986–1989) aikaan, ja tarkempi selvitys aiheesta löytyy kirjasta *Muuttuva pesimälinnusto* (Väisänen ym. 1998). Rovaniemen kaupunkilintuatlaksen ruutujen selvitysaste on laskettu samaan tapaan kuin valtakunnallisessa lintuatlaksessa ruudussa havaitusta lajimäärästä ja lajien pesimävarmuuksista ruudussa. Selvitysasteluokat eivät huomioi ruutujen erilaisia biotooppijakaumia, minkä vuoksi selvitysasteita tulee pitää lähinnä suuntaa-antavina.

Rovaniemen alueelle sijoittui 90 kansallisen lintuatlaskartoituksen tutkimusruutua, joista vuosina 2006–2010 saatiin kartoitettua erinomaisesti 22, hyvin 17 ja tyydyttävästi 51 ruutua. Rovaniemen kaupunkilintuatlaksen alueelle sijoittui 156

ruutua, joista 13 saatiin kartoitettua erinomaisesti, 27 hyvin ja 115 tyydyttävästi. Kahdelta ruudulta saatiin vain vähän havaintoja ko. ruuduilla olevien liikkumisrajoitusten vuoksi (lentokenttäalue). Kansallisen lintuatlaksen kartoitukset toteutettiin vuosina 2006–2010 ja Rovaniemen kaupunkilintuatlaksen kartoitukset vuosina 2009–2011. Kartoitukset kattoivat koko pesimäkauden. Rovaniemen lintuatlaksiin ilmoitti havaintojaan liki 300 lintu- ja luontoharrastajaa. Tarkempi kuvaus lintuatlaskartoituksista löytyy osoitteesta http://atlas3.lintuatlas.fi/.

2.2.2 Pesivän maallinnuston kannanarviot

Pesivän maallinnuston kannanarviot ja muutokset parimäärissä selvitettiin linjalaskentojen avulla. Yhden laskentakerran linjalaskennoilla saatiin nopeasti edustava kuva seudun pesimälinnustosta ja lajien runsauksista. Laskennat tehtiin lintujen parhaaseen laulu aikaan varhain aamulla kesäkuussa. Laskenta tehdään noin kuusi kilometriä pitkällä linjalla, jonka varrelta kirjataan ylös kaikki lintuhavainnot. Vakiolinjojen laskenta käynnistyi osana Suomen kolmatta lintuatlasta vuosina 2006–2010. Linjojen verkosto kattaa 25 kilometrin välein koko Suomen. Vakiolinjalaskentojen tavoitteena on Suomen pesivän maallinnuston parimäärien, tiheyksien ja muutosten seuranta. Menetelmä soveltuu erityisen hyvin yleisten ja runsaiden lajien seurantaan. Tarkempi kuvaus linjalaskentamenetelmästä löytyy osoitteesta http://www.luomus.fi/seurannat/linjalaskenta/index.htm.

Rovaniemen 12 vakiolinjaa on laskettu kesäkuussa kolmesti tai neljästi vuosina 2006–2011. Vakiolinjalaskentojen yhteispituus on 233,8 km, joten Rovaniemi kuuluu Suomen parhaiten laskettujen kuntien joukkoon. Lisäksi kaupungin keskustassa ja Ounasvaaralla on tehty 44 km täydentäviä pesimälinnuston linjalaskentoja vuosina 2009–2010. Tuloksista saadaan lajikohtaisilla havaittavuuskertoimilla lajien tiheydet (paria neliökilometrillä, ks. esim. Väisänen ym. 1998), joista Rovaniemen maapinta-alalla (7 599 km²) kertomalla saadaan kannanarviot.

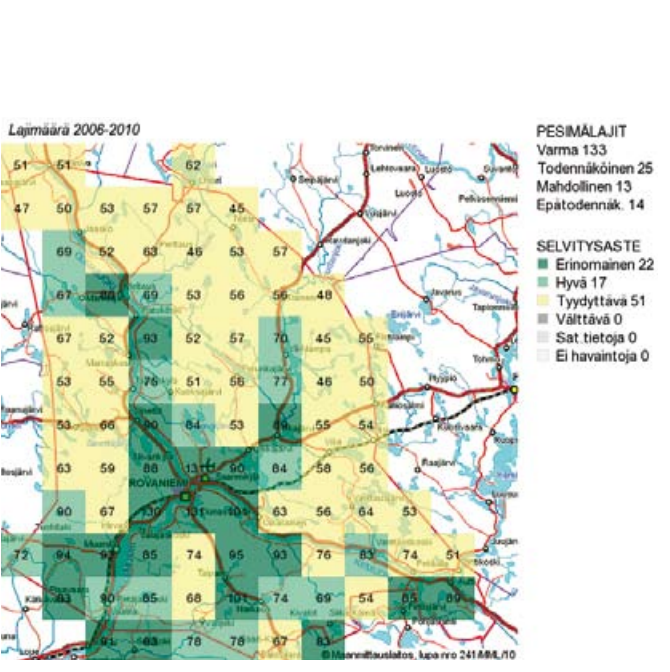
2.2.3 Kaupunkilinnuston runsauslaskennat

Rovaniemen keskustan alueen pesimälinnustossa tapahtuneita muutoksia selvitettiin kuuden käyntikerran kartoituslaskennoilla ydinkeskustassa, keskustaa ympäröivällä alueella ja Rantavitikan omakotitaloalueella. Kartoituksissa kuljettiin tutkimusalue kauttaaltaan läpi useaan kertaan pesimäkauden aikana ja havainnot merkittiin käyntikartoille. Myöhemmin käyntikarttojen havainnot siirrettiin lajikartoille, joiden avulla määritettiin lajien reviirit ja arvioitiin alueella pesivien lintuparien määrät. Tutkimusalueet ja -menetelmät olivat samat kuin Jokimäen (1992) tutkimuksessa. Kartoitukset tehtiin 18.5.–13.7.2010.

Rovaniemen kaupungin 19 puiston pesimälinnusto kartoitettiin yhden käyntikerran kartoituksilla 30.5.–19.6.2011. Samalla yhden käyntikerran kartoitusmenetelmällä selvitettiin myös käyttötarkoitukseltaan erilaisten alueiden sekä kylien pesimälintulajien runsaudet. Näissä selvityksissä kartoitusalueille rajattiin 10 hehtaarin kokoiset koealat, joilta linnut kartoitettiin 19.–27.6.2011. Menetelmä oli sama kuin Jokimäen (1989) tekemissä selvityksissä.

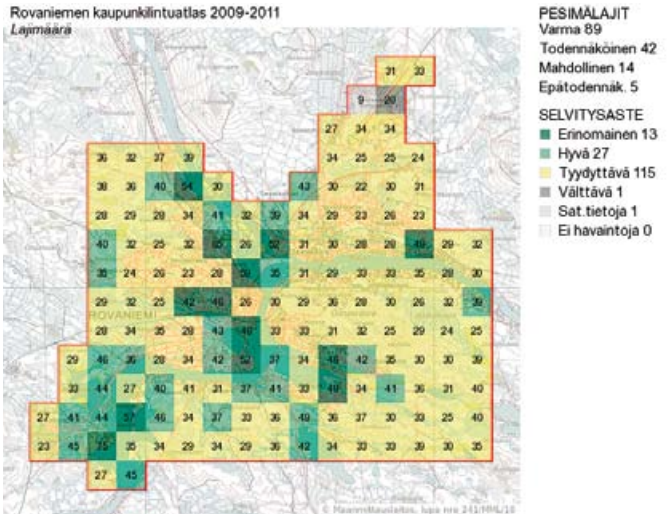
3 Lintujen lajimäärä

Vuosina 2006–2010 toteutetussa kansallisessa atlaskartoituksessa koko Rovaniemen kunnan alueella pesi varmasti 133, todennäköisesti 25, mahdollisesti 13 ja epätodennäköisesti 14 lintulajia, eli yhteensä kartoituksissa havaittiin 185 lintulajia (Kuva 2). Runsaslajisimmat ruudut sijoittuivat Ounasjokisuiston, Paavalniemen, Niskanperän, Narkaus–Kivitaipaleen sekä Harjulampi–Ounasvaara–Oikaraisen alueille. Lajimäärät vähenevät kartoitusalueella selkeästi kohti pohjoista.

Kuva 2. Kansallisessa lintuatlaksessa vuosina 2006–2010 havaittujen lintujen lajimäärät 10 km x 10 km lintuatlasruuduissa.

Rovaniemen kaupunkilintuatlaksen kartoitusalueella pesi vuosina 2009–2011 varmasti 89, todennäköisesti 42, mahdollisesti 14 ja epätodennäköisesti 5 lintulajia, eli yhteensä kartoituksissa havaittiin 150 lintulajia (Kuva 3). Runsaslajisimmat ruudut löytyivät Niskanperältä, Ounasjokisuistosta, Ylikylästä, Paavalniemeltä ja Harjulammen suunnalta.

Taulukko 2. Rovaniemen kaupunkilintuatlaksen 2009–2011 (90 ruutua) ja Rovaniemen kansallisen lintuatlaksen 2006–2010 (157 ruutua) kartoitusalueella varmasti tai todennäköisesti pesivi-en uhanalaisten, EU:n lintudirektiivin liitteen I lajien ja Suomen kansallisten vastuulajien esiintyminen Rovaniemellä. Ryhmät: EU = erittäin uhanalainen, VA = vaarantunut, SP = silmälläpidettä-vä, AU = alueellisesti uhanalainen Perä-Pohjolassa (Rassi ym. 2010); DIR = EU:n lintudirektiivilaji ja KV = Suomen kansainvälinen vastuu-laji, lintulajien esiintymisruutujen määrät.

Laji	Ryhmä	Rovaniemen kaupunki-lintuatlas	Rovaniemen kansallinen atlas
Suokukko	EU DIR	3	11
Peltosirkku	EU DIR	0	4
Jouhisorsa	VA	5	14
Heinätavi	VA AU	2	5
Punasotka	VA	0	1
Tukkasotka	VA KV	23	54
Mustakurkku-uikku	VA DIR	0	4
Mehiläishaukka	VA DIR	0	4
Merikotka	VA DIR	0	6
Sinisuo haukka	VA DIR	1	25
Hiirihaukka	VA	1	33
Maakotka	VA DIR	0	43
Muuttohaukka	VA DIR	0	17
Lapinsirri	VA	6	2
Selkälokki	VA KV	1	3
Turkinkyyhky	VA	1	3
Törmäpääsky	VA	40	52
Keltavästäräkki	VA	57	77
Virtavästäräkki	VA	0	1
Koskikara	VA	0	5
Sinipyrstö	VA	1	2
Kivitasku	VA	22	43
Pohjansirkku	VA	36	65
Metsähanhi	SP KV	0	9
Tukkakoskelo	SP KV	23	31
Isokoskelo	SP KV	6	45
Riekko	SP	10	50
Teeri	SP DIR KV	16	72
Metso	SP DIR KV	24	82
Kaakkuri	SP DIR	0	17
Sääksi	SP DIR	11	43
Luhtahuitti	SP DIR	1	2
Tylli	SP AU	9	12
Punajalkaviklo	SP AU	7	8
Rantasipi	SP KV	60	79
Naurulokki	SP AU	42	34
Huuhkaja	SP AU DIR KV	1	5

Helmipöllö	SP DIR KV	6	55
Käenpiika	SP	4	30
Niittykirvinen	SP	45	74
Sinirinta	SP AU DIR	0	8
Mustaleppälintu	SP	1	1
Sirittäjä	SP	9	17
Kuukkeli	SP KV	16	53
Punavarpunen	SP	37	34
Silkkuiikku	AU	4	2
Härkälintu	AU	0	5
Ruskosuo haukka	AU DIR	3	4
Nuolihaukka	AU	1	18
Ruisrääkkä	AU DIR KV	3	4
Pikkutylli	AU	27	11
Töyhtöhyppä	AU	19	29
Viirupöllö	AU DIR	1	13
Idänuunilintu	AU	2	9
Tiltaltti	AU	13	26
Töyhtötiainen	AU	10	7
Kottarainen	AU	1	5
Suopöllö	DIR	12	31
Pyy	DIR	49	67
Laulujoutsen	DIR KV	15	76
Palokärki	DIR	25	66
Ampuhaukka	DIR	2	23
Kuikka	DIR	10	60
Varpuspöllö	DIR KV	4	11
Kurki	DIR	12	58
Pikkulepinkäinen	DIR	3	6
Pikkulokki	DIR KV	9	28
Uivelo	DIR KV	4	32
Pohjantikka	DIR	6	34
Harmaapäätikka	DIR	2	10
Kapustarinta	DIR	10	44
Kalatiira	DIR KV	24	51
Lapintiira	DIR	12	30
Lapinpöllö	DIR	1	9
Hiiripöllö	DIR	2	33
Liro	DIR KV	83	84
Tavi	KV	41	59
Haapana	KV	42	42
Telkkä	KV	52	82
Isokäpylintu	KV	18	43
Jänkäkurppa	KV	0	12
Jänkäsirriäinen	KV	0	12
Kuovi	KV	66	53
Pikkukuovi	KV	35	71

Leppälintu	KV	134	90
Taviokuurna	KV	0	3
Mustaviklo	KV	2	28
Valkoviklo	KV	67	85

6 Pesivien maalintulajien runsaus ja runsauden muutokset

Risto A. Väisänen

Pesivän maalinnuston linjalaskentojen mukaan Rovaniemellä pesii noin miljoona lintuparia. Seudun valtalintu on pajulintu 230 000 parillaan, joten lähes joka neljäs pesimälintu on paju-lintu (Taulukko 3). Viiden–kuuden prosentin runsausosuuden eli 50 000 parin luokkaan yltävät kuusi lajia: peippo, järripeip-po, vihervarpunen, harmaasieppo, metsäkirvinen ja keltaväs-täräkki (Taulukko 3). Rovaniemen pohjoisuus näkyy runsasti-lastossa monella tavalla. Pajulintu on alueella selvästi peippoa lukuisampi; koko Suomen aineistossa nämä kaksi valtalintua ovat melko tasaväkisiä. Levinneisyydeltään pohjoinen järri-peippo on Rovaniemellä lähes yhtä runsas kuin Etelä-Suomen valtalintu peippo. Monet pohjoiset suolinnut ovat runsaita Ro-vaniemellä, kuten keltavästäräkki, pohjansirkku ja liro.

Taulukko 3. Rovaniemen linjalaskennoissa vuosina 2006–2011 tava-tut maalintulajit runsausjärjestyksessä (J) ja niiden pesimäkannan pariarvio, laskennoissa havaittu parimäärä (N), tiheys (pesimäpare-ja neliökilometrillä) ja runsausosuus (%) kokonaistiheydestä 133,7 p/km². Vain lintulajit, joiden kokonaisparimäärän suuruudeksi on arvioitu vähintään 3 000 paria, on esitetty taulukossa.

J	Pareja	N	P/km²	%
1. Pajulintu	230 000	2071	30,00	22,4
2. Peippo	64 000	508	8,43	6,3
3. Järripeippo	56 000	551	7,39	5,5
4. Vihervarpunen	55 000	548	7,20	5,4
5. Harmaasieppo	54 000	185	7,05	5,3
6. Metsäkirvinen	53 000	519	7,01	5,2
7. Keltavästäräkki	46 000	203	6,04	4,5
8. Punakylkirastas	35 000	294	4,57	3,4
9. Leppälintu	34 000	406	4,42	3,3
10. Urpiainen	28 000	348	3,74	2,8
11. Hömötiainen	28 000	122	3,64	2,7
12. Punarinta	27 000	159	3,52	2,6
13. Pohjansirkku	23 000	79	2,97	2,2
14. Liro	20 000	203	2,59	1,9
15. Talitiainen	18 000	94	2,40	1,8
16. Laulurastas	17 000	191	2,28	1,7
17. Niittykirvinen	15 000	88	1,98	1,5
18. Teeri	15 000	61	1,94	1,5

19. Käpytikka	14 000	105	1,79	1,3
20. Pajusirkku	13 000	94	1,73	1,3
21. Räkättirastas	12 000	69	1,56	1,2
22. Rautiainen	10 000	87	1,36	1,0
23. Metso	9 500	17	1,25	0,9
24. Pensastasku	9 300	52	1,22	0,9
25. Tilhi	8 500	68	1,12	0,8
26. Kirjosieppo	8 200	62	1,08	0,8
27. Punatulkku	7 900	60	1,03	0,8
28. Käpylintulaji	7 300	200	0,96	0,7
29. Pyy	6 900	17	0,91	0,7
30. Hippiäinen	6 100	27	0,81	0,6
31. Västäräkki	6 000	24	0,80	0,6
32. Taivaanvuohi	5 300	78	0,69	0,5
33. Viherpeippo	5 100	40	0,67	0,5
34. Varpunen	5 100	24	0,67	0,5
35. Riekko	5 100	15	0,67	0,5
36. Pikkukäpylintu	4 900	63	0,64	0,5
37. Lapintiainen	4 600	12	0,60	0,4
38. Pikkusirkku	3 300	22	0,44	0,3
39. Kuukkeli	3 300	13	0,43	0,3
40. Kulorastas	3 000	30	0,40	0,3
41. Varis	3 000	61	0,40	0,3

Rovaniemen pesivässä maalinnustossa on linjalaskentatu-losten mukaan tapahtunut merkittäviä muutoksia (Taulukko 4). Alueen valtalinnuista on punarinta kasvattanut kantansa 20 vuodessa kerrassaan kymmenkertaiseksi. Nykyisin laji on Rovaniemellä 12. runsain lintulaji. Peipon, vihervarpusen ja harmaasiepon määrät ovat kaksin–kolminkertaistuneet Ro-va-niemellä. Myös urpiainen, leppälintu ja hömötiainen ovat run-sastuneet, mutta järripeippo, pajulintu ja metsäkirvinen ovat taantuneet.

Lajien muutossuuntaukset ovat pääpiirtein samat kuin koko Suomen pesimäkannassa. Muutoksien taustalla ovat kotimai-set ja muuttolintuihin ulkomailla vaikuttavat tekijät, kuten il-maston lämpeneminen. Lintujen voimaperäinen talviruokinta on kasvattanut monien lintujen kantoja Pohjois-Suomessa, parhaina esimerkkeinä talitiainen, sinitiainen ja viherpeippo.

Taulukko 4. Runsaimpien lintujen pesimäkannan muutokset Rovaniemellä 1980-luvun lopusta nykyaikaan. Nykyisin runsaimmat 13 lajia on järjestetty laskentajaksojen välisen muutosprosentin perusteella eniten runsastuneista jyrkimmin taantuneisiin.

	Tiheys paria/km² vuosijaksolla 1986–1989	Tiheys paria/km² vuosijaksolla 2006–2011	Jaksojen välinen muutos %
Punarinta	0,35	3,52	+906
Peippo	2,41	8,43	+250
Vihervarpunen	2,47	7,20	+191
Harmaasieppo	3,35	7,05	+110
Urpainen	2,30	3,74	+63
Leppälintu	3,30	4,42	+34
Hömötiainen	2,74	3,64	+33
Pohjansirkku	2,52	2,97	+18
Punakylkirastas	4,42	4,57	+3
Keltavästäräkki	5,94	6,04	+2
Järripeippo	8,15	7,39	-8
Pajulintu	39,19	30,00	-22
Metsäkirvinen	11,15	7,01	-36

7 Erilaisten elinympäristöjen pesimälinnusto

7.1 Kaupunkilinnusto ja sen muutokset

Rovaniemen keskikaupungin alueella havaittiin vuoden 2010 kartoituksissa 19 lintulajia, joista runsaimpina pesivät törmäpääsky, varpunen, talitiainen, västäräkki, kesykyyhky ja räkättirastas (Taulukko 5). Kesykyyhky, törmäpääsky, tervapääsky, västäräkki, räkättirastas, sinitiainen, talitiainen ja viherpeippo ovat runsastuneet alueella. Räystäspääsky ja varpunen ovat vähentyneet, lapinsirri ja kiuru jopa kokonaan kadonneet keskustan alueelta. Keskustassa pesii nykyisin enemmän lintulajeja kuin ennen. Viime vuosina keskustaan ovat levittäytyneet tervapääsky, punakylkirastas, harmaasieppo, sinitiainen, viherpeippo ja vihervarpunen.

Taulukko 5. Rovaniemen kaupungin keskustan (81 ha) pesimälintulajien parimäärät vuosina 1968–1969, 1983, 1985 ja 2010.
--

Laji	1968	1969	1983	1985	2010
Lapinsirri	1	1	0	0	0
Rantasipi	0	0	0	0	1
Kesykyyhky	2	3	10	11	13
Kiuru	0	1	0	0	0
Räystäspääsky	26	33	4	3	3
Törmäpääsky	0	20	10	0	90
Tervapääsky	0	0	0	0	5

Västäräkki	2	3	6	1	15
Kivitasku	0	1	0	0	0
Räkättirastas	0	0	2	2	11
Punakylkirastas	0	0	0	0	1
Pajulintu	0	0	2	0	2
Harmaasieppo	0	0	0	0	1
Kirjosieppo	0	0	2	1	2
Sinitiainen	0	0	0	0	5
Talitiainen	1	0	6	2	19
Harakka	0	0	5	4	6
Varis	0	0	2	1	2
Kottarainen	3	1	0	0	0
Varpunen	90	88	75	48	37
Peippo	0	0	1	0	3
Viherpeippo	0	0	0	0	5
Vihervarpunen	0	0	0	0	2
Pikkukäpylintu	1	0	0	0	0

Rovaniemen keskustaa ympäröivällä alueella havaittiin vuoden 2010 kartoituksissa 30 lintulajia, joista runsaimpina pesivät varpunen, talitiainen, sinitiainen, räkättirastas, västäräkki ja harakka (Taulukko 6). Haapana, kesykyyhky, västäräkki, räkättirastas, punakylkirastas, sinitiainen, talitiainen, harakka, pikkuvarpunen, viherpeippo ja vihervarpunen ovat runsastuneet alueella. Törmäpääsky, keltavästäräkki, kottarainen ja peltosirkku ovat puolestaan vähentyneet alueella. Pesivien lintulajien määrä on kasvanut merkittävästi. Etenkin monet vesilintulajit ovat alkaneet pesiä alueella; liekö Kirkkolammen kesäisellä vesilintujen ruokintapaikalla osuutta asiaan?

Taulukko 6. Rovaniemen keskustaa ympäröivän vyöhykkeen (130 ha; mukaan lukien Kirkkolampi) pesimälintulajien parimäärät vuosina 1968–1969, 1983, 1985 ja 2010.
--

Laji	1968	1969	1983	1985	2010
Haapana	0	0	0	0	9
Sinisorsa	0	0	0	0	2
Tukkasotka	0	1	0	0	2
Telkkä	0	0	0	0	2
Tukkakoskelo	0	0	0	0	1
Pikkutylli	0	0	0	0	1
Tylli	0	1	0	0	0
Lapinsirri	1	1	0	0	0
Punajalkaviklo	0	0	0	0	1
Valkoviklo	0	0	0	0	1
Kesykyyhky	0	1	1	1	8
Kiuru	0	1	0	0	0
Törmäpääsky	494	170	10	3	15
Haarapääsky	0	1	1	0	0

Räystäspääsky	1	3	0	0	0
Keltavästäräkki	5	3	3	0	0
Västäräkki	14	13	10	4	20
Leppälintu	0	0	5	0	4
Pensastasku	0	0	1	0	0
Kivitasku	4	6	2	2	2
Räkättirastas	9	11	18	13	23
Punakylkirastas	0	0	2	0	8
Tiltaltti	0	1	0	0	0
Pajulintu	10	12	23	3	9
Harmaasieppo	4	0	1	1	1
Kirjosieppo	2	2	20	13	16
Sinitiainen	0	0	0	0	24
Talitiainen	0	1	10	15	44
Harakka	1	2	4	3	20
Naakka	0	0	0	0	6
Varis	0	0	2	0	5
Kottarainen	3	7	0	0	0
Varpunen	63	67	52	48	45
Pikkuvarpunen	0	0	0	0	5
Peippo	10	12	10	6	12
Järripeippo	2	1	2	0	0
Viherpeippo	0	0	1	2	13
Vihervarpunen	4	4	0	2	12
Urpainen	2	1	0	0	1
Pikkukäpylintu	1	0	0	0	0
Keltasirkku	1	2	0	0	1
Peltosirkku	0	1	5	1	0

Rantavitikan omakotitaloalueella havaittiin vuoden 2010 kartoituksissa 45 lintulajia, joista runsaimpina alueella pesivät naurulokki, räkättirastas, pajulintu, kirjosieppo, talitiainen, viherpeippo, peippo ja pikkuvarpunen (Taulukko 7). Naurulokki, kesykyyhky, västäräkki, punakylkirastas, kirjosieppo, sinitiainen, talitiainen, harakka, varis, pikkuvarpunen, peippo ja viherpeippo ovat runsastuneet alueella. Tukkasotka, törmäpääsky, räystäspääsky ja kottarainen ovat vähentyneet. Lintulajien lajimäärä on kasvanut Rantavitikalla. Alueelle on ilmestynyt uusina pesimälajeina muun muassa silkkiuikku, punajalkaviklo, kesykyyhky, sinitiainen, naakka ja pikkuvarpunen. Alueella sijaitseva Harjulampi on erittäin monipuolinen ja arvokas lintuvesi.

Taulukko 7. Rovaniemen Rantavitikan omakotitaloalueen (149 ha; mukaan lukien Harjulampi) pesimälintulajien parimäärät vuosina 1968–1969, 1983, 1985 ja 2010.
--

Laji	1968	1969	1983	1985	2010
Haapana	0	0	3	0	5
Tavi	0	0	2	2	4
Sinisorsa	6	4	2	2	4
Jouhisorsa	0	0	1	0	1
Heinätavi	0	0	0	0	1
Tukkasotka	11	14	5	3	4
Telkkä	0	0	2	2	6
Silkkiuikku	0	0	0	0	1
Pikkutylli	0	0	0	0	1
Töyhtöhyppä	0	0	2	0	0
Lapinsirri	0	2	0	0	0
Suokukko	0	0	1	0	1
Taivaanvuohi	0	0	1	0	0
Kuovi	1	0	1	1	3
Punajalkaviklo	0	0	0	0	1
Valkoviklo	0	0	1	0	1
Liro	0	0	2	1	1
Rantasipi	0	0	1	1	2
Pikkulokki	0	0	0	0	5
Naurulokki	7	5	3	0	500
Kalalokki	0	0	0	1	3
Kalatiira	0	0	0	0	1
Kesykyyhky	0	0	0	0	10
Käpytikka	0	0	0	0	2
Kiuru	2	2	0	0	0
Törmäpääsky	53	508	0	0	0
Haarapääsky	0	0	3	0	0
Räystäspääsky	6	13	0	0	0
Metsäkirvinen	0	0	2	0	0
Keltavästäräkki	1	9	4	0	2
Västäräkki	7	13	5	6	22
Leppälintu	0	0	2	0	5
Kivitasku	2	3	4	0	0
Räkättirastas	3	4	30	27	60
Punakylkirastas	1	1	4	3	14
Ruokokerttunen	0	0	3	0	1
Lehtokerttu	0	0	3	2	0
Pajulintu	13	16	48	26	35
Harmaasieppo	1	1	3	3	6
Kirjosieppo	2	2	20	13	30
Hömötiainen	0	0	2	2	0
Sinitiainen	0	0	0	0	21

Talitiainen	2	3	17	16	30
Pikkulepinkäinen	0	0	0	0	1
Harakka	4	4	9	5	18
Naakka	0	0	0	0	5
Varis	1	1	5	4	10
Kottarainen	10	20	0	0	0
Varpunen	17	17	32	41	21
Pikkuvarpunen	0	0	0	0	26
Peippo	8	16	15	12	28
Järripeippo	3	5	2	3	0
Viherpeippo	0	0	5	5	28
Vihervarpunen	0	2	1	1	12
Urpiainen		0	6	3	0
Punavarpunen	0	0	0	0	1
Punatulkku	0	0	1	0	3
Keltasirkku	1	3	4	2	3
Pajusirkku		2	0	7	7

7.2 Kylien pesimälinnusto

Rovaniemen kylälaskennoissa vuonna 2011 havaittiin yhteen-sä 32 lintulajia, joista runsaimmat lajit olivat räkättirastas, varpunen, pajulintu, viherpeippo, västäräkki, peippo ja pikku-varpunen (Taulukko 8). Lajimäärä vaihteli kylissä 14–19 lajin välillä. Eniten lajeja havaittiin Muurolan, Tapionkylän, Jaati-lan ja Lohinivan tutkimusalueilla. Lajimäärässä ei ollut tapah-tunut muutoksia tutkimusvuosien välillä. Vuonna 2011 koe-aloilla havaittiin runsaammin pikkuvarpusia, haarapääskyjä, västäräkkejä, räkättirastaita, punakylkirastaita, sinitiaisia, peippoja, viherpeippoja ja vihervarpusia kuin vuonna 1988. Vastaavasti pajulintuja, kirjosieppoja ja keltasirkkuja havait-tiin vuonna 2011 vähemmän kuin vuonna 1988.

Taulukko 8. Rovaniemen kylien pesimälintulajien runsaudet (pare-ja/10 ha) vuosina 1988 ja 2011. Taulukossa 1 = Jaatila, 2 = Muurola, 3 = Hirvas, 4 = Saarenkylä, 5 = Ylikylä, 6 = Tapio, 7 = Marraskoski, 8 = Meltaus, 9 = Jääskö ja 10 = Lohiniva. Vuoden 1998 parimäärä / vuoden 2011 parimäärä.
--

Laji	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kuovi	0/0	0/0	1/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Rantasipi	0/0	0/1	0/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/1	0/0	0/1
Käpytikka	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/1	0/1	0/0	0/1	0/1
Kiuru	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	1/0	0/0	0/0
Haarapääsky	1/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/1	0/3	0/2	0/2	0/0
Räystäspääsky	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	2/1	0/6
Niittykirvinen	0/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/1	1/0	0/0	0/0
Keltavästäräkki	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	1/1	1/2	0/0
Västäräkki	4/1	0/4	1/2	0/1	3/2	0/3	0/2	1/2	9/2	0/1
Rautiainen	1/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0

Punarinta	0/0	0/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/1	0/0	0/0
Leppälintu	0/0	0/0	0/0	0/0	1/0	3/0	0/0	0/0	0/0	0/2
Pensastasku	1/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Mustarastas	0/0	0/0	0/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Räkättirastas	1/5	2/4	3/6	5/6	0/4	1/4	0/3	1/3	2/1	1/1
Punakylkirastas	0/1	0/1	1/0	0/0	1/3	0/1	0/0	0/0	0/1	0/1
Ruokokerttunen	0/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Lehtokerttu	1/1	0/0	0/1	0/0	0/0	0/0	9/1	0/0	0/0	0/0
Pajulintu	4/5	9/5	4/4	6/0	8/3	5/3	6/3	5/3	6/2	4/2
Harmaasieppo	0/0	0/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/1	0/0
Kirjosieppo	0/0	1/3	5/1	1/1	2/5	3/0	6/0	4/2	1/0	6/0
Hömötiainen	0/0	1/0	1/0	0/0	1/0	0/0	1/0	0/0	0/1	0/1
Sinitianen	0/1	0/3	0/1	0/2	1/1	0/1	0/2	0/1	0/1	0/1
Talitiainen	2/2	0/1	2/1	2/1	1/2	1/1	1/2	0/2	1/0	1/2
Harakka	1/1	1/3	1/3	3/1	0/0	0/2	1/0	2/2	1/1	1/1
Varis	1/2	1/1	0/0	1/0	1/1	1/1	1/0	0/0	0/1	0/0
Kottarainen	3/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Varpunen	3/2	0/8	0/0	5/5	1/8	2/2	0/0	9/3	1/0	3/4
Pikkuvarpunen	0/0	0/2	0/0	0/4	0/3	0/4	0/3	0/1	0/0	0/1
Peippo	1/2	2/3	0/1	2/4	1/4	1/1	1/1	2/1	1/0	0/2
Järripeippo	0/0	0/0	1/0	0/0	0/0	2/0	0/0	2/0	0/0	1/0
Viherpeippo	1/2	0/2	0/2	1/1	1/8	0/3	0/2	1/2	0/2	0/0
Vihervarpunen	0/2	1/3	0/2	0/3	0/2	0/2	0/1	0/2	0/2	1/2
Urpiainen	1/0	0/0	1/0	1/1	1/2	1/1	0/0	1/0	0/0	1/0
Pikkukäpylintu	0/0	0/1	0/0	0/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Punavarpunen	0/1	0/1	0/1	0/0	0/0	0/1	0/0	1/0	0/0	0/0
Punatulkku	0/0	0/0	0/0	0/1	0/1	0/1	0/0	0/0	0/0	0/0
Keltasirkku	1/0	3/0	2/0	0/0	3/1	2/1	1/0	1/0	2/0	3/0
Peltosirkku	0/0	0/0	0/0	0/0	1/0	0/0	0/0	1/0	0/0	0/0

7.3 Rakennettujen ympäristöjen pesimälinnusto

Erityyppisten rakennettujen alueiden lajimäärät vaihtelivat koealoilla 4–15 lajiin(Taulukko 9). Eniten lintulajeja havaittiin Vennivaaran Kesätien omakotitaloalueella ja vähiten lajeja oli Varastotien hallialueella ja kaupungin keskustassa. Omakoti-taloalueilla havaittiin keskimäärin 11,3 lajia/koeala, kerros-taloalueilla 9,8 lajia/koeala ja varastoalueilla 6,5 lajia/koeala. Kaupungin keskustan lajimäärä oli kuusi. Keskustassa ei pe-sinyt yhtään sellaista lajia, jota ei olisi tavattu muissa ympä-ristöissä. Ainoat kesykyyhkyt ja naakat pesivät varastoalueilla. Punatulkkuja ja punarintoja havaittiin vain kerrostaloalueilla. Hömötiaisia ja keltasirkkuja pesi vain omakotitaloalueella.

Taulukko 9. Lintujen runsaus (pareja/10 ha) eri ympäristöissä Ro-vaniemen keskustaajama-alueella 10 hehtaarin koealoilla. 1= kes-kusta, 2 = Hallitie, 3 = Varastotie, 4 = Ounasrinne, 5 = Kaartokatu, 6 = Korkalovaara, 7 = Rantavitikka, 8 = Länsikangas, 9 = Kesätie ja 10 = Metsämansikka. Kohde 1 on Rovaniemen kaupungistunein alue, kohteet 2-3 ovat teollisuus- ja varastoalueita, kohteet 4–7 kerrostaloalueita ja kohteet 8–10 omakotitaloalueita.

Laji	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kesykyyhky	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0
Haarapääsky	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Västäräkki	2	1	2	2	2	1	3	0	2	0
Punarinta	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Leppälintu	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1
Räkättirastas	1	0	0	0	1	3	0	4	0	0
Punakylkirastas	0	1	0	0	2	3	0	0	2	0
Pajulintu	0	2	0	0	0	2	0	5	2	2
Harmaasieppo	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Kirjosieppo	0	0	0	0	1	4	2	1	1	0
Hömötiainen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Sinitiainen	0	1	0	0	1	2	1	0	2	0
Talitiainen	4	4	0	4	5	5	9	4	4	1
Harakka	1	0	0	1	0	1	0	2	1	1
Naakka	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0
Varis	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Varpunen	8	0	6	8	5	1	1	1	1	0
Pikkuvarpunen	0	0	0	0	0	0	7	0	2	0
Peippo	0	0	0	1	0	2	0	3	3	2
Viherpeippo	0	0	0	0	0	0	3	2	2	0
Vihervarpunen	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1
Urpiainen	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Punatulkku	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Keltasirkku	0	2	0	0	0	0	0	0	5	3

7.4 Puistojen pesimälinnusto

Rovaniemen puistoissa havaittiin vuonna 2011 yhteensä 24 pe-sivää lintulajia (Taulukko 10). Runsaimmat puistolinnut olivat räkättirastas, peippo, pajulintu, talitiainen, kirjosieppo ja pu-nakylkirastas. Peippo, talitiainen, räkättirastas, punakylkiras-tas, viherpeippo, kirjosieppo ja västäräkki esiintyivät useim-missa puistoissa. Yksittäisten puistojen lajimäärä vaihteli 0–16. Eniten lintulajeja havaittiin Korkalovaaran pallokentän puistossa (16 lajia), Juurakkotien ja Sahanperäntien välisessä puistossa (15), 4. hautausmaan puistossa (14), Viirinkankaan Anun ladun puistossa (13) ja Kenraalinmajan puistossa (13). Kaupungin ydinkeskustan puistossa havaittiin vain 0–4 pesi-vää lintulajia. Puistojen lajimäärään vaikuttivat puiston sijain-nin lisäksi myös puiston koko ja puiston mahdolliset hoitotoi-menpiteet. Suurissa hoitamattomissa puistoissa oli enemmän lintulajeja kuin pienissä hoidetuissa puistossa.

Taulukko 10. Rovaniemen puistojen pesimälintulajisto yhteispari-määrineen ja esiintymisosuuksineen (%; 19 puistoa).

Laji	Parimäärä	Esiintymisprosentti
Räkättirastas	42	53
Peippo	41	63
Pajulintu	28	37
Talitiainen	26	63
Kirjosieppo	25	42
Punakylkirastas	22	47
Sinitiainen	13	32
Viherpeippo	13	42
Västäräkki	11	42
Vihervarpunen	10	32
Leppälintu	9	32
Urpiainen	6	26
Harmaasieppo	5	26
Varis	4	21
Punarinta	4	11
Harakka	3	16
Punatulkku	3	16
Keltasirkku	3	11
Hömötiainen	2	11
Lehtokerttu	2	11
Käpytikka	1	5
Pikkukäpylintu	1	5
Puukiipijä	1	5
Rantasipi	1	5

8 Rovaniemellä pesivät lintulajit

Osiossa esitellään Rovaniemen 2000-luvun lintuatlaksissa var-masti tai todennäköisesti pesineet 160 lintulajia. Näiden laji-en lisäksi atlaskartoituksissa todettiin mahdollisesti pesiviksi lajeiksi: liejukana, suosirri, vesipääsky, merilokki,kehrääjä,kultarinta, pikkusieppo, mustavaris, keltahemppo ja nokka-varpunen. Oletettavasti näistä lajeista vesipääsky, kultarinta ja pikkusieppo pesivät ainakin todennäköisesti Rovaniemen alueella. Kaupunkiatlaksen ruuduilta jäi varmistamatta toden-näköinen tai varma pesintä lisäksi seuraavien lajien osalta: hii-rihaukka, piekana, sääksi, nuolihaukka, huuhkaja, viirupöl-lö, lapinpöllö, sinipyrstö, idänuunilintu, isolepinkäinen, tikli, hemppo ja kirjosiipikäpylintu. Näistä lajeista todennäköisesti Rovaniemen kaupunkilintuatlaksen kartoitusalueella pesivät hiirihaukka, piekana, nuolihaukka, isolepinkäinen ja kirjo-siipikäpylintu. Epätodennäköisiksi pesinnöiksi luokiteltiin havainnot seuraavista lajeista: merihanhi, valkoposkihanhi, sepelhanhi, ristosorsa, lapasotka, merimetso, harmaahaikara, mustapyrstökuiri, räyskä, luotokirvinen ja pyrstötiainen.

Laulujoutsen

Cygnus cygnus

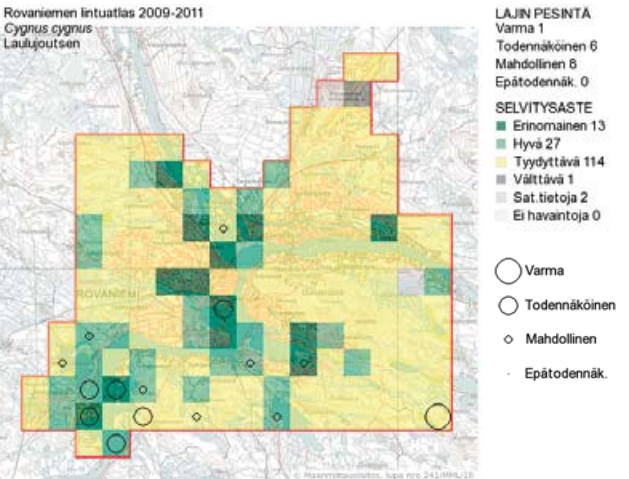
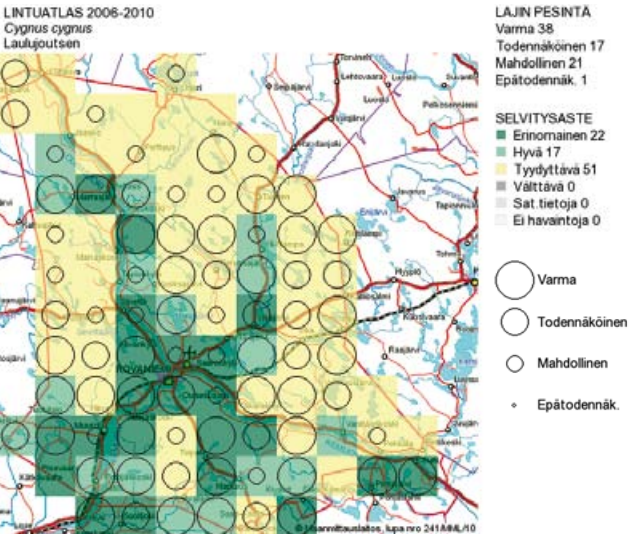
KUVALIITERI.FI

ESA HUHTA

Metsähanhi

Anser fabalis

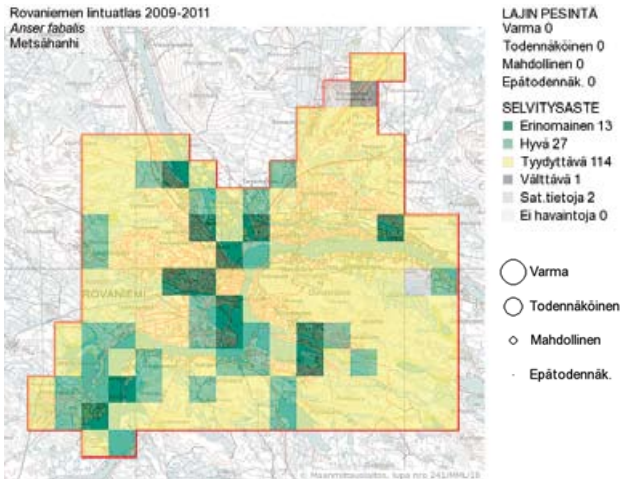
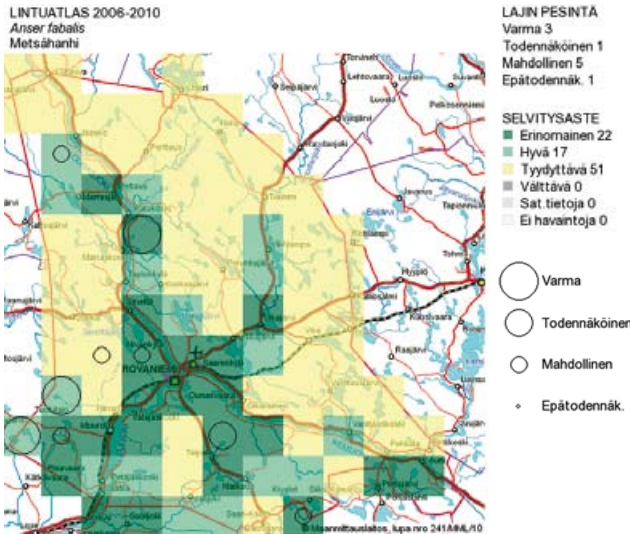

Kansallislintumme laulujoutsen on runsastunut huomattavasti viime vuosikymmeninä suojelun ja vesistöjen rehevöitymisen myötä. Nykyisin laji pesii koko maassa suo- ja metsäjärvillä, avosoiden lammilla sekä rehevillä lintujärvillä. Kannan painopiste sijoittuu Pohjois-Suomeen. Laulujoutsen rakentaa kookkaan pesäkekonsa vesikasveista matalaan rantaveteen. Naaras munii 3–7 munaa huhti–toukokuussa ja pariuskolliset emot huolehtivat poikasistaan parin kuukauden ajan. Suomen laulujoutsenkannan kooksi arvioidaan 5 000–7 000 paria, minkä lisäksi maassamme viettää kesäänsä runsaasti pesimättömiä yksilöitä. Laulujoutsen muuttaa talvehtimisalueilleen Etelä-Skandinaviaan, Pohjois-Saksaan ja Hollantiin komeissa valkeanvälkehtivissä jonoissa ja auramuodostelmissa syyskuun lopulta joulukuun puoliväliin ulottuvana ajanjaksona. Keväällä joutsen palaa pohjolaan maaliskuu–huhtikuussa. Muuttoparvet ovat jopa kahdensadan yksilön muodostelmia, joista kajahtelee soinnukkaita, kauaskantavia huutoja.

Laulujoutsen on yleistynyt Rovaniemellä kuten muuallakin Suomessa. Lajin pesimäkanta alkoi elpyä 1950-luvulla. Elpyminen näkyy selvästi myös Rovaniemen linnuston kartoituksissa. Laulujoutsenen varmoja pesintöjä havaittiin 1970-luvulla neljällä ja 1980-luvun lopulla kahdeksalla atlasruudulla. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa pesintöjä varmistettiin 38 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laulujoutsenen pesintä varmistettiin Sierijärven alueella. Linnulle soveltuvia, todennäköisiä pesimäbiotooppeja on tarjolla myös Niskanperän ja Souharin seutuvilla. Joutsenet saapuvat Rovaniemelle maaliskuu–huhtikuun vaihteessa. Syysmuuttoaikaan lokakuussa lepäilevien laulujoutsenten määrä voi esimerkiksi Ounasjokisuistossa nousta jopa neljäänsataan yksilöön. Isoja joutsenparvia voi nähdä myös Paavalniemellä ja Niskanperällä. Viimeiset yksilöt havaitaan yleensä marraskuussa.

Metsähanhi pesii harvalukuisena Itä- ja Pohjois-Suomen laajoilla aapasoilla. Etelä-Lapin ja Perä-Pohjolan rimpisoilla laji on jo runsaslukuisempi. Metsähanhikantamme on metsästysrajoituksista ja soiden suojelusta huolimatta taantunut viime vuosikymmeninä. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mukaan Suomen metsähanhisaalis vuonna 2010 oli 5 100 yksilöä. Tämä on kolmanneksen pienempi määrä kuin edeltäneinä viitenä vuonna keskimäärin. Lajin kevätmuutto Etelä-Ruotsin talvehtimisalueilta huhti–toukokuussa kohti pohjoisia pesimäseutuja on upeaa katseltavaa. Metsähanhen satapäiset auramuodostelmat tai jonomaiset parvet näkyvät ja kuuluvat kauas. Syysmuutto on kevätmuuttoa huomaamattomampi tapahtuma; lintu on sekä pesimä- että sulkasatoaikaan erittäin arka ja piileskelevä. Syysmuutto etenee hitaasti ja jaksoittain, pohjoisesta laji siirtyy ensin itään päin Venäjälle ja sieltä edelleen talvehtimisalueille. Metsähanhen pesimäkannan koko Suomessa on 2 000–2 500 paria. Tuoreimman uhanalaisuusarvioinnin mukaan laji on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Vetisillä aapasoilla viihtyvä metsähanhi on Rovaniemen seudun ainoa pesivä hanhilaji. Rovaniemellä metsähanhen pesimäbiotoopiksi soveltuvia soita on vähän. Lintulajin pesintä saatiin uusimassa kansallisessa atlaskartoituksessa varmistettua vain kolmella ruudulla. Metsähanhi tavattiin pesivänä Marrasjärven itäpuolen soilla, Ristiaavan alueella sekä Kaattasaavan alueella. Lajin kevätmuutto käynnistyy huhtikuun puolivälissä. Rovaniemellä metsähanhen vilkkaat kevätmuuton ajankohta on vappu. Muuton havainnointipäivän aikana voi nähdä useita kymmeniä metsähanhiyksilöitä. Syksyinen päämuutto ajoittuu syyskuun loppupuolelle. Jokivarsia muuttoaikaan seurailevia metsähanhia voi tarkkailla esimerkiksi Paavalniemen lintutornista käsin.

Haapana

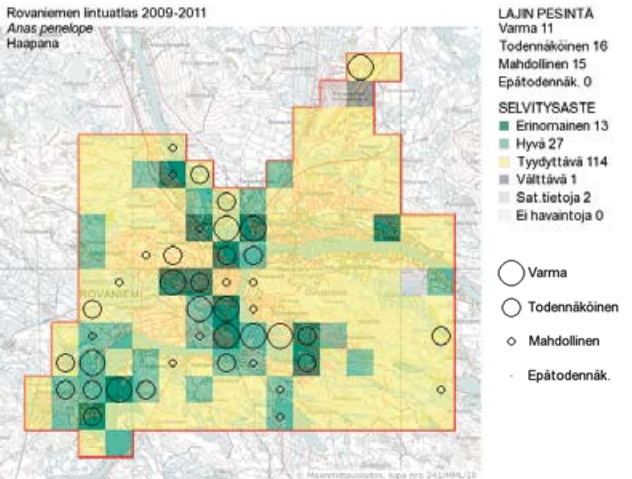
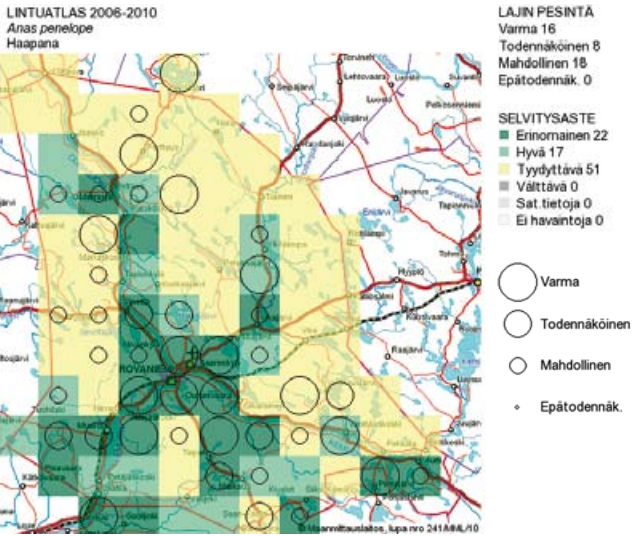
Anas penelope

KUVALIITERI.FI

Monentyyppisissä ympäristöissä tavattava haapana pesii koko Suomessa. Laji on pohjoisessa runsaampi kuin etelässä, kaikkiaan maassamme pesii 60 000–90 000 paria. Etelä-Suomessa haapana asustaa mieluiten rehevillä lintuvesillä, Keski- ja Pohjois-Suomessa lajia tavataan myös avosoilla ja karuilla järvillä. Haapanan pesä on untuvilla vuorattu syvennys aluskasvillisuuden suojassa rantaniityllä, ruovikossa tai rantametsän laidalla. Sorsalintukoiraat eivät osallistu haudontaan tai poikasten hoitoon, vaan voivat aloittaa sulkasatomuuton jo alkukesällä – näin myös haapanalla. Pesimäseudulleen Länsi-Euroopassa talvehtiva haapana saapuu maaliskuun lopulta toukokuun alkuun ulottuvan jakson aikana. Syysmuutto ajoittuu elokuun puolivälistä lokakuun loppuun. Syksyllä haapana ruokailee suurina parvina lintujärvillä ja matalilla, rehevillä lahdilla. Kesäisin haapana ruokailee tulvamailla ja laiduntaa heinää taajamien nurmikoillakin. Laji on alkanut pesiä myös kaupunkien puistoissa ja piholla totuttuaan ihmisiin.

Haapana on yleinen pesimälintulaji koko Rovaniemen alueella, myös kaupungin keskustassa Kirkkolammen ja Harjulammen ympäristössä. Haapanapesyeitä voi alkukesällä nähdä laiduntamassa lampien rantanurmikoilla. Runsaimmillaan Kirkkolammella on havaittu liki sata haapanaa. Haapanan pesyekoko vaihtelee kolmesta kymmeneenkin poikaseen. Parhaimpiin haapanan pesimävesistöihin kuuluu Kivitaipaleen Kivijärvi, jossa pesii kymmenkunta haapanaparia. Lajin kevätmuutto käynnistyy huhtikuun lopussa. Vilkkaimpaan kevätmuuttoaikaan toukokuun puolivälissä Niskaperän lintutornista voi havaita yli 200 lepäilevää ja ruokailevaa haapanaa. Syysmuuton aikana, elo–syyskuussa Ounasjokisuistoon kerääntyy runsaasti haapanoita. Myöhäisimmät lähtijät viipyilevät joutsenten seassa aina lokakuun puoliväliin saakka.

Harmaasorsa

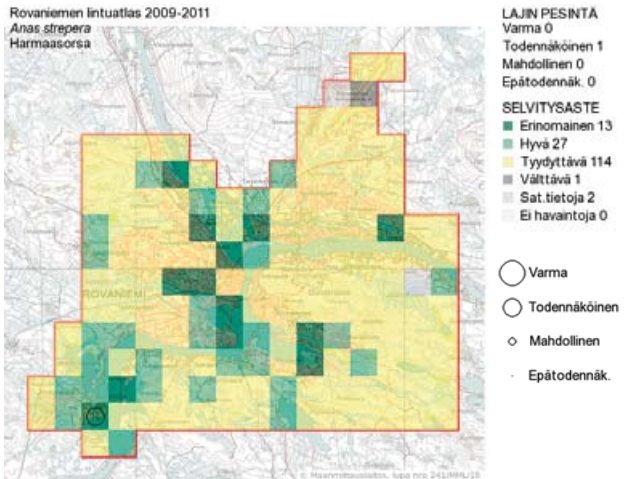
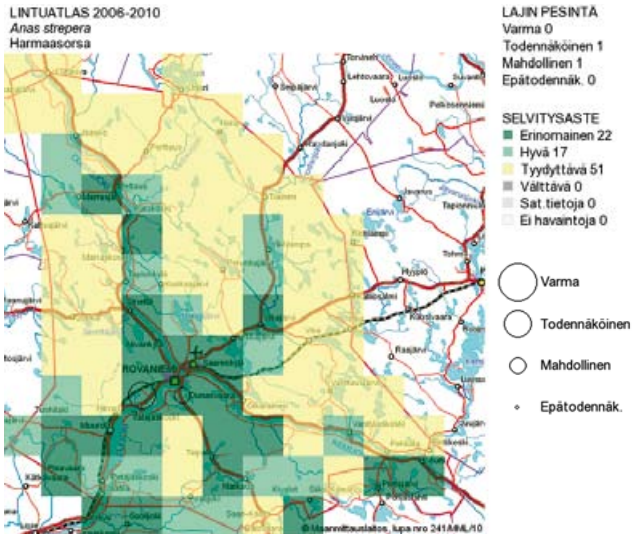
Anas strepera

KUVALIITERI.FI

Harmaasorsa pesii hyvin harvalukuisena Etelä-Suomen rehevimmillä lintuvesillä sekä niitty- ja ruovikkorantaisilla luodoilla. Kevätmuuttoaikana lajia tavataan muuallakin rehevillä järvillä ja merenlahdilla. Pesimäkannan kooksi arvioidaan 500–1 000 paria. Vesien rehevöityessä harmaasorsa on runsastunut. Lintu on eteläinen uudistulokas 1970-luvulta. Harmaasorsa on elintavoiltaan arka ja piilotteleva. Lintu viihtyy muiden sorsien, kuten sinisorsien joukossa. Se pesii rantaniityllä, -luhdalla tai pienellä luodolla; usein pesä sijaitsee lokkiyhdyksunnassa. Harmaasorsa talvehtii Länsi-Euroopassa ja palaa pesimäseudulleen huhti–toukokuussa yöaikaan muuttaen.

Naarasharmaasorsan voi ulkonäöltään helposti sekoittaa sinisorsanaaraaseen. Valkea siipipeili on kuitenkin harmaasorsalle lajityypillinen, helposti erottuva tuntomerkki. Rovaniemellä harmaasorsa on erittäin harvalukuinen uudistulokas. Ensimmäisen kerran laji havaittiin Rovaniemellä, Niskanperällä kesäkuun alkupäivinä vuonna 2000. Harmaasorsia on 2000-luvulla tavattu Rovaniemen seudulla noin 50 kertaa. Valtaosa havainnoista on tehty Paavalniemen, Kuolajoen ja Niskanperän seuduilla. Erityisen paljon, liki 20 harmaasorsahavaintoa tehtiin keväällä 2007 ja 2008. Vuonna 2009 havaintomäärät vähenivät alle kymmeneen ja vuonna 2010 tehtiin vain yksi havainto. Vuonna 2011 harmaasorsahavaintoja ei tullut tietoon lainkaan. Valtaosa Rovaniemen seudun harmaasorsahavainnoista on tehty toukokuun loppupuolella. Harmaasorsan pesintää ei toistaiseksi ole varmistettu Rovaniemeltä. Tämä voi paljolti johtua lajin piileskelevyydestä; harmaasorsan havaitsemiseen kaukoputki onkin lähes välttämätön apuväline.

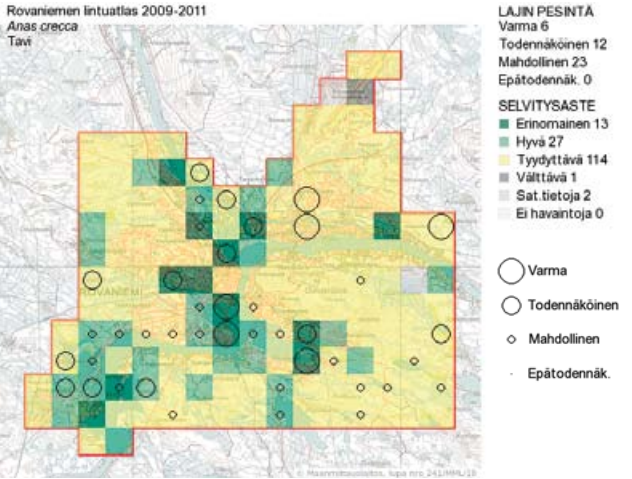
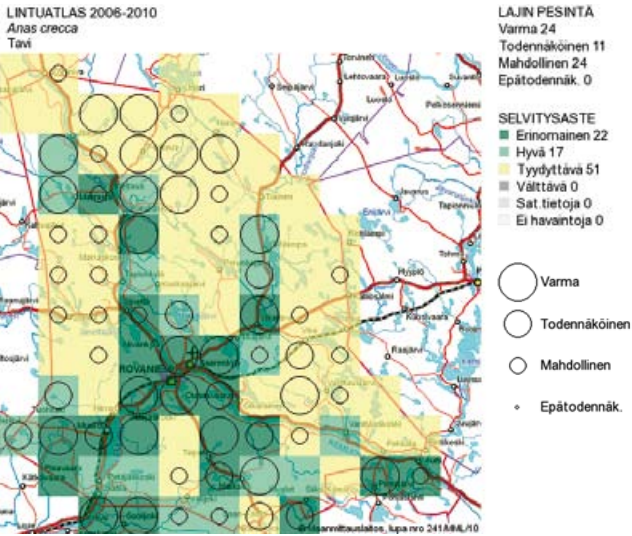
Tavi
Anas crecca

KUVALIITERI.FI

Pienikokoisin vesilintumme, tavi, pesii koko maassa erittäin yleisenä kaikentyyppisillä vesillä suoallikoista ja jokivarsilta järvenlahdille ja merensaaristoon. Tavi on Etelä-Suomen rehevillä rannoilla hyvin runsaslukuinen, pohjoisen karuilla metsä- ja suoseuduilla harvalukuisempi. Taveja tapaa myös alueilla, joilla muita vesilintuja ei välttämättä esiinny; esimerkiksi metsäojien varsilla ja kitukasvuisilla soilla. Pesimäkannan kokonaisparimääräksi arvioidaan noin 200 000, talvehtimaan Suomeen jää noin 50–200 yksilöä. Tavin levinneisyysalue ja runsaus ovat pysyneet Suomessa muuttumattomina viime vuosikymmeninä. Muuttoaikaan tavi kerääntyy reheville järville, tulvaniityille ja pelloille satojen yksilöiden muodostamiksi parviksi. Talvehtimisalueilleen Länsi- ja Lounais-Eurooppaan tavi matkaa elokuun alkupuolen ja marraskuun alun välisenä aikana. Keväällä laji palaa Suomeen maaliskuu-huhtikuussa. Linnun untuvilla vuorattu pesimäsyvennys sijaitsee kasvillisuuden kätköissä.

Vilkasliikkeinen tavi on Rovaniemelläkin yleinen pesimälaji. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa lajin pesintä varmistettiin kuudella ruudulla, muun muassa Harjulammella, Kirkkolammella sekä Saarenkylässä Saarenputaan varrella. Toisin kuin haapana, tavi ei ainakaan vielä ole kesyynyt ruokintapaikkojen pullasorsaksi Rovaniemellä. Lajin kevätmuutto käynnistyy huhtikuun lopulla. Kevätmuuttoaikaan toukokuussa suuria tavikerääntymiä voi havaita Niskanperän lintutornista ja Kivitaipaleen Kivijärvellä. Suurimmissa parvissa voi nähdä 50–100 yksilöä. Syksyiset taviparvet ovat vain parinkymmenen yksilön luokkaa. Elo-syyskuussa parhaimpia tavi seuranta paikkoja ovat Harjulammen lintutorni ja Ounasjokisuiston Koivusaaresa sijaitseva kelluva lintutorni. Myöhäisimmät syksyn taviyksilöt viipyilevät Rovaniemellä vielä lokakuun alkupuolella.

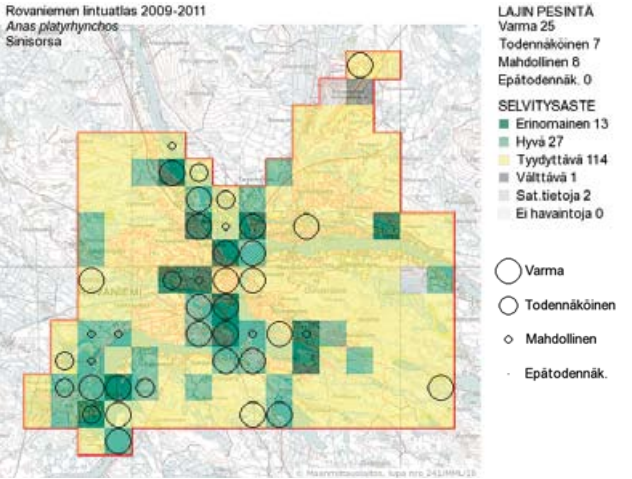
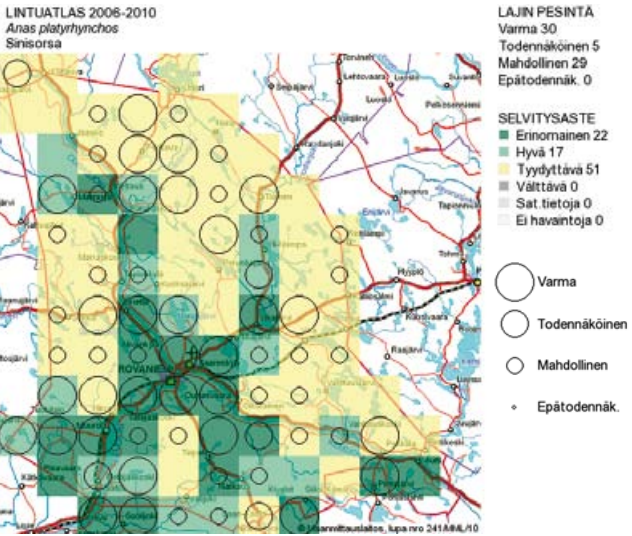
Sinisorsa
Anas platyrhynchos

JUHANI JALKANEN

Sinisorsa on telkän ja tavin ohella yksi Suomen yleisimmistä ja runsaslukuisimmista vesilinnuista. Sinisorsa kelpuuttaa elinympäristökseen monenlaisia vesistöjä ja laji voi esiintyä myös avosoilla runsaslukuisena. Osa sinisorsista pesii jopa kaupunkien ja taajamien puistoissa. Pesimäkannan koko on noin 200 000 paria. Sinisorsakannan koossa ei ole havaittu merkittäviä muutoksia viime vuosina. Laji talvehtii Skandinavian eteläosissa ja Länsi-Euroopassa, joitakin kymmeniä tuhansia yksilöitä jää nykyään Etelä-Suomen taajamiin ja ulkosaaristoon talveksi. Pohjois-Suomessa suurimmat talvehtijamäärät tavataan Oulussa ja Kajaanissa vesilintujen talviruokintapaikoilla. Sinisorsan kevätmuutto ajoittuu maaliskuu-huhtikuulle, syysmuutto elokuun alun ja marraskuun alun väliselle jaksolle. Laji on suhteellisen varhainen pesijä; sinisorsa voi aloittaa pesintänsä jopa maaliskuussa. Sinisorsa lentää hyvin nopeasti, ripein siiveniskuun ja lennossa siivistä lähtee keveän kuuloinen, viuhuva ääni.

Sinisorsa, kaupunkien pullasorsa, on yleinen pesimälaji Rovaniemellä. Lajin kevätmuutto käynnistyy huhtikuun alussa. Keväällä huhti-toukokuun vaihteessa saattaa Niskanperän lintutornilla ja Kivitaipaleen Kivijärvellä havaita kymmeniä sinisorsia. Lintu pesii nykyään myös taajama-alueella. Kesyyntyneitä sinisorsia pääsee vaivattomimmin tarkkailemaan kesällä Kirkkolammella. Ensimmäiset sinisorsapaikueet Rovaniemen seudulla havaitaan yleensä toukokuun lopulla Harjulammella. Syys-lokakuussa varmimpia sinisorsan kerääntymispaikkoja ovat Harjulampi ja Ounasjokisuisto. Muutamia sinisorsayksilöitä yrittää silloin tällöin talvehtia Rovaniemellä esimerkiksi Yli-Namman Raudanjoella ja Meltausjoen Välikoskella.

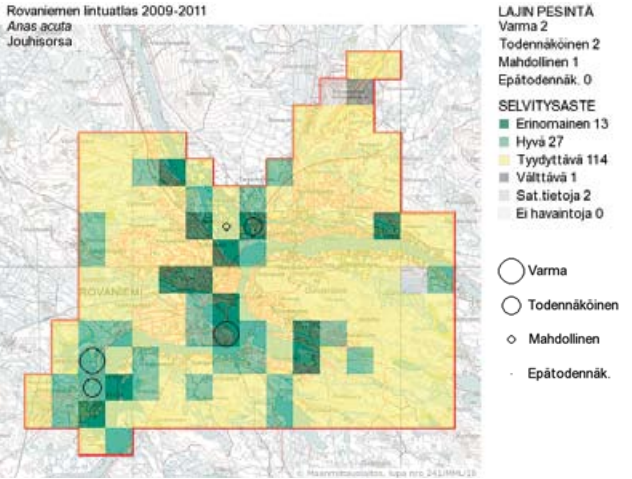
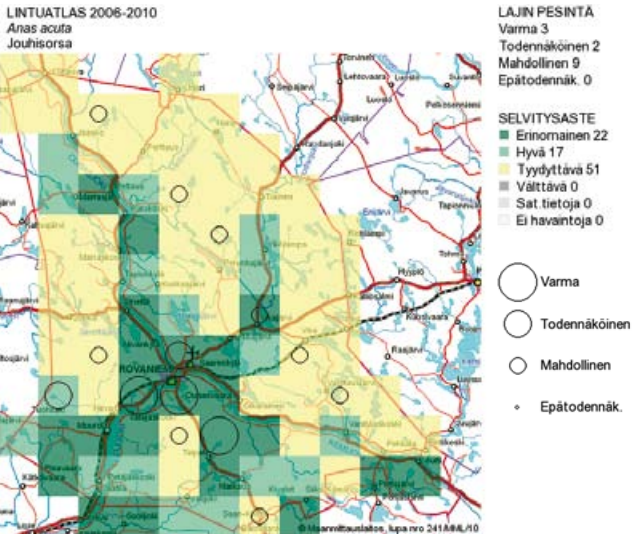
Jouhisorsa
Anas acuta

JUHANI JALKANEN

Jouhisorsa pesii koko maassa; Etelä-Suomessa lintu suosii reheviä lintujärviä ja Pohjois-Suomessa rimpisoita, tulvaniittyjä ja Perämeren alavia rantamaita. Jouhisorsan levinneisyyden painopiste on muita puolisukeltajasorsia pohjoisempana. Suomen pesimäkannan parimäärä on 8 000–15 000. Rantaniittyjen kasvaessa umpeen lajin kannankoon on havaittu taantuneen ja jouhisorsa onkin uhanalaisten lintujen listalla vaarantuneena lajina. Jouhisorsa talvehtii Länsi-Euroopassa ja Välimeren maissa. Kevätmuutto on vilkkaimmillaan vapun tienoilla ja syysmuutto ajoittuu heinäkuun lopulta marraskuun puoliväliin. Jouhisorsa on arka ja muihin sorsiin verrattuna hiljainen laji. Linnun heinin ja untuvien vuorattu pesäsyvennys sijaitsee rantaniityllä, suolla tai saarekkeella. Naaras hautoo munia 22–24 vuorokautta ja huolehtii poikasista noin puoleentoista kuukauden ajan.

Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa solakan, pitkäkaulaisen jouhisorsan pesintä varmistettiin Rovaniemen alueella vain kolmella ruudulla. Lisäksi todennäköisiä pesimäruutuja johisorsan kohdalla todettiin kaksi. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa lajin pesintä varmistettiin Harjulammelta ja Kuolajokisuulta. Rovaniemen soilta laji puuttuu miltei tyystin. Lajin kevätmuutto käynnistyy huhtikuun lopulla. Yli kymmenen jouhisorsan parvet ovat Rovaniemen seudulla harvinaisia myös muuttokaudella. Tosin toukokuun puolivälissä vuonna 2008 tavattiin Niskanperällä peräti 64 yksilön kerääntymä. Viimeiset jouhisorsat havaitaan Rovaniemellä yleensä elokuun lopulla.

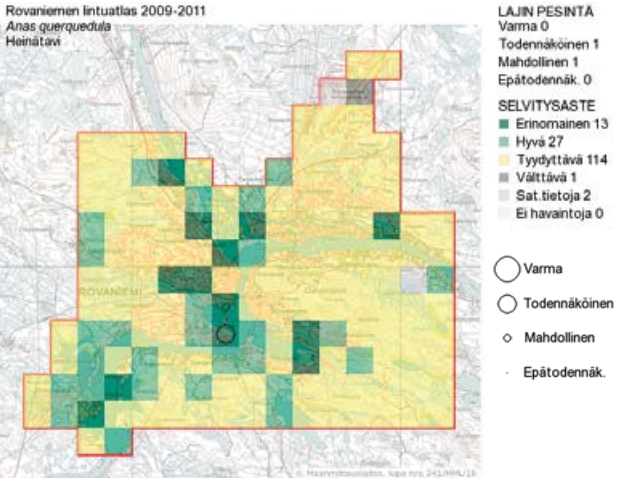
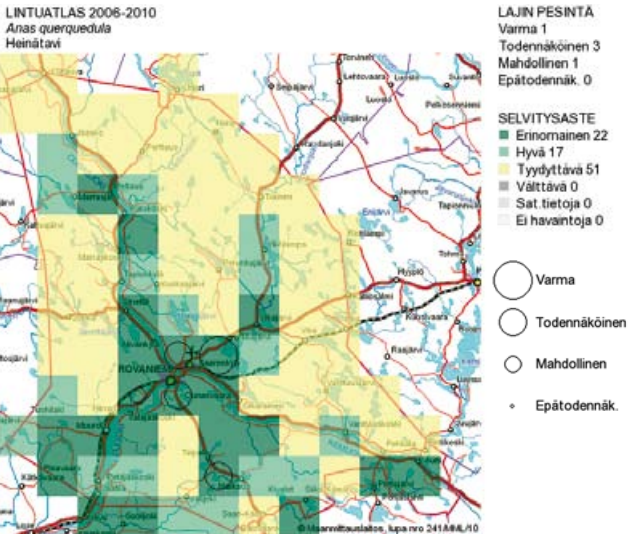

KUVALIITERI.FI

Heinätavi on Suomessa harvalukuinen, elinympäristönsä suhteen vaativa laji, jota tavataan lähinnä Etelä-Suomen rehevillä lintujärvillä, merenlahdilla ja hyvin harvalukuisena Oulun korkeudelle saakka. Pesivän heinätavikannan määrä vaihtelee vuosittain suuresti; 2000-luvulla pareja on arviolta 1 000–2 000. Heinätavikanta on Suomessa taantunut. Lintu on kuitenkin edelleen riistalintulaji. Heinätavi talvehtii Välimeren maissa ja Länsi-Afrikassa. Puolisukeltajasorsistamme heinätavi on kevään myöhäisin saapuja huhtikuun puolivälin jälkeen. Heinätavin voi kohtuullisen helposti tunnistaa soinnittomasta soidinnarinastaan kevätkesällä. Syysmuutto ajoittuu elokuulta syyskuun lopulle, joskin syyskuussa heinätaveja näkee hyvin vähän.

Heinätavi on havaittu Rovaniemellä ensi kerran vasta vuonna 1948. Laji on edelleen hyvin harvinainen pesimälaji Rovaniemen alueella. Uusimmassa kansallisessa atlaksessa heinätavi havaittiin joko varmasti tai todennäköisesti Rovaniemellä pesivänä vain neljällä ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji pesi todennäköisesti Harjulammella. Heinätavi on nykyisin mukana uhanalaisten lintulajien listalla vaarantuneena lajina taantuvan kantansa vuoksi. Valtaosa heinätavihavainnoista on tehty toukokuussa.

Heinätavi
Anas querquedula

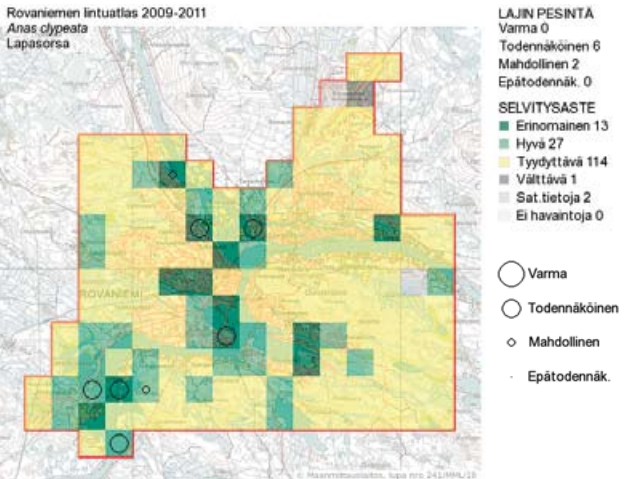
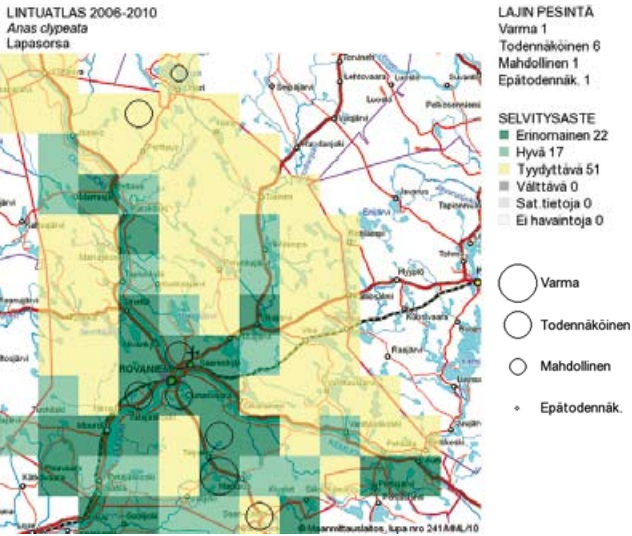
Lapasorsa
Anas clypeata

KUVALIITERI.FI

Latuskanokkainen lapasorsa viihtyy matalilla ja rehevillä lintujärville sekä merenlahdilla. Kanta on runsain Etelä- ja Lounais-Suomessa. Nykyään laji on Suomessa melko harvalukui- nen puolisuikeltajasorsa, pesimäkannan koko on noin 11 000 paria. Lapasorsan untuvilla vuorattu pesä sijaitsee rantani- tyllä tai luodolla ruohokasvillisuuden suojassa. Naaras munii 8–11 munaa ja huolehtii yksin poikasistaan. Lapasorsa talveh- tiä Länsi-Euroopassa, Välimeren maissa ja Luoteis-Afrikassa. Lintu lähtee Suomesta heinäkuun lopulta lokakuun alkuun ulottuvalla ajanjaksolla ja palaa takaisin huhti-toukokuussa.

Lapasorsa havaittiin Rovaniemellä ensimmäisen kerran vuo- den 1950 keväällä. Vuonna 1959 lintu todennäköisesti pesi Kolpeneenharjun suunnalla, Salmijärvellä. Tämä on ensimmäi- nen tiedossa oleva pesimähavainto lapasorsasta Rovaniemen seudulla. Lapasorsa on edelleenkin harvinainen pesimälaji Ro- vaniemellä; uusimmassa kansallisessa atlaksessa lajin todet- tiin pesivän varmasti tai todennäköisesti seitsemällä ruudulla. Rovaniemellä lapasorsan voi varmimmin havaita siivilöimässä vedenpinnan pieneliöstöä leveällä nokallaan Harjulammella, Ounasjokisuistossa, Kuolajoella tai Kivitaipaleen Kivijärvellä. Useimmat lapasorsahavainnoista on tehty toukokuussa.

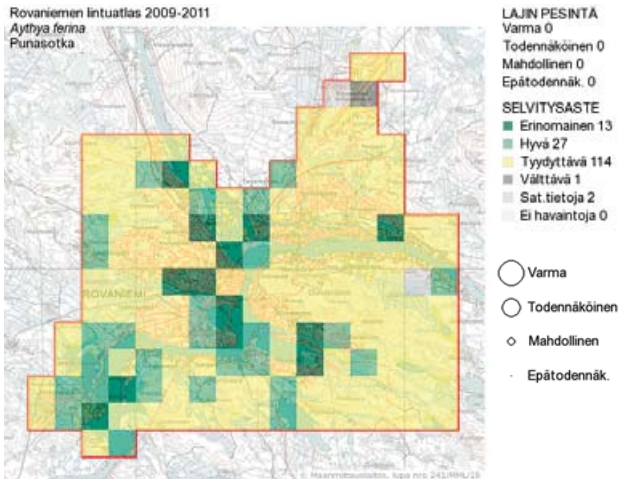
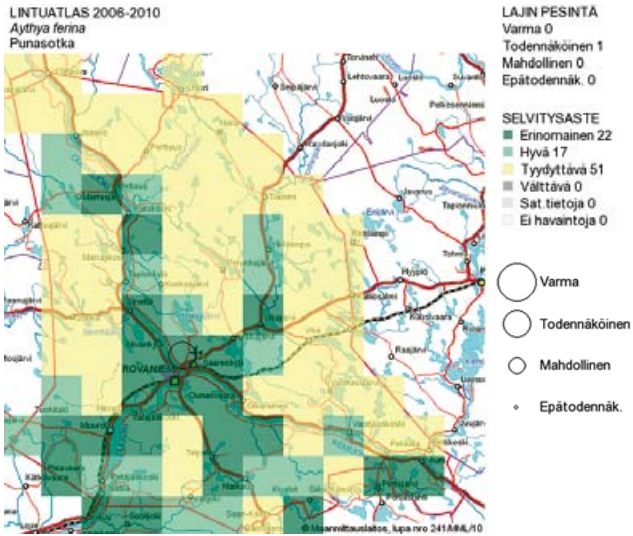
Punasotka
Aythya ferina

KUVALIITERI.FI

Punasotka pesii runsaslukuisena rehevillä, ruohostorantaisilla lintujärville ja merenlahdilla. Harvalukuisempaa lajia tava- taan vähemmän ruhostoisilla, matalilla vesillä. Karuissa ve- sistöissä lajia ei esiinny. Punasotka on 1860-luvun kaakkoinen tulokas Suomen linnustossa. Lintu kasaa heinäkavillisuudes- ta kekopesän, jonka vuoraa untuvilla. Pesä sijoittuu useimmi- ten rantaluhdalle tai -niitylle kasvillisuuden kätköihin, joskus punasotka käyttää piisamin pesää alustanaan. Punasotka tal- vehtii Itämeren eteläosissa sekä Länsi- ja Etelä-Euroopassa. Suomessakin punasotkia talvehtii etelärannikolla muutamia kymmeniä yksilöitä. Lintu palaa keväällä talvehtimisalueiltaan maaliskuun lopun ja toukokuun alun välisenä aikana. Kevät- parvissa on monikertainen määrä koiraita naaraisiin verrat- tuna ja soidinaikaan samaa naarasta kosiskelee 3–6 koirasta. Punasotkan syysmuutto ajoittuu elo-lokakuulle. Punasotka on metsästettävä kokosukeltajasorsa.

Luisuotsainen ja isonokkainen punasotka havaittiin Ro- vaniemellä ensimmäisen kerran toukokuussa vuonna 1962. Lintu on edelleen erittäin harvinainen laji Rovaniemen seudulla sekä pesimäaikaan että pesimäajan ulkopuolella. Uudessa kansalli- sessä atlaksessa punasotka havaittiin vain Ounasjokisuistossa. Kevätmuuttoaikaan punasotkan voi todennäköisimmin havaita Kuolajoella, Niskanperällä tai Ounasjokisuistossa. Punasotka on taantunut lintulaji, joka uusimmassa uhanalaisluokitukses- sa katsotaan vaarantuneeksi lajiksi. Punasotka on taantunut koko Euroopassa 1980-luvulta lähtien; kannan pienenemiseen lienevät vaikuttaneet järvien umpeenkasvu, kuivattaminen ja ankarat talviolosuhteet.

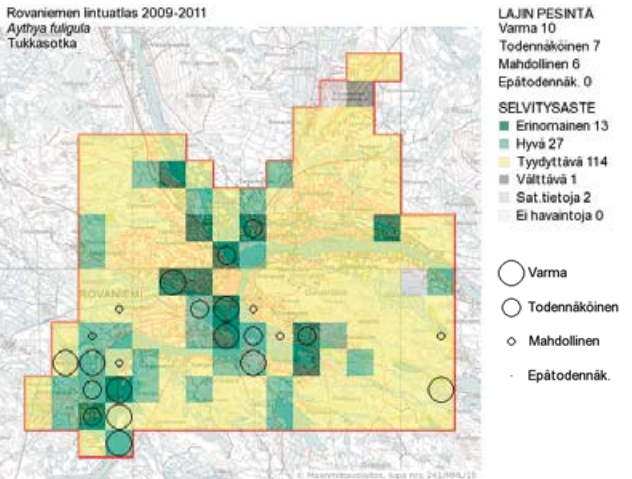
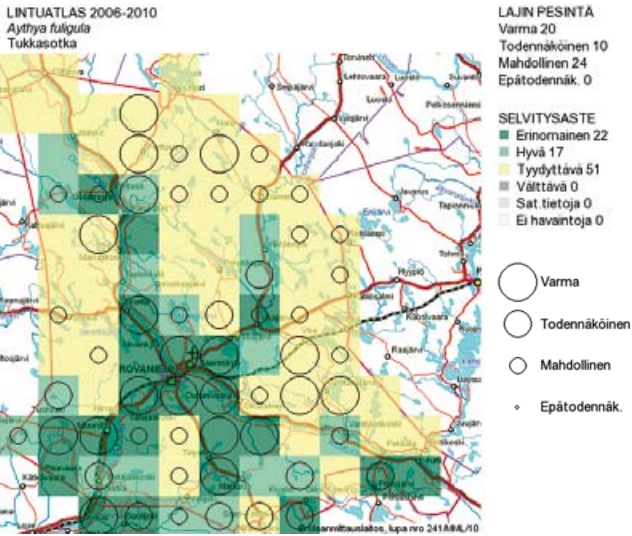
Tukkasotka
Aythya fuligula

KUVALIITERI.FI

Tukkasotka on yksi runsaslukuisimmista sukeltajasorsistamme. Laji pesii koko maassa, runsaimpana alavilla, ruohostoisilla rannoilla, mutta tukkasotka viihtyy myös sisävesillä ja Lapin järvimaisemissa. Sopivilla alueilla laji muodostaa yhdyskuntia. Keväällä tukkasotkaparvissa on koiraita 2–3 kertaa niin paljon kuin naaraita. Useampi koiras voikin seurata yhtä naarasta, joskus lennossakin. Lentäessään tukkasotka etenee hyvin nopeasti, ripein siiveniskuun. Lennossa lajituntomerkkeinä toimivat vaalea vatsa ja valkoinen siipijuova. Tukkasotka pesii mielellään lokki- ja tiirakolonioissa välttyäkseen munarosvoilta. Lajin kaksi naarasta voi joskus munia samaan pesään; tällöin munaluku voi nousta liki kahteenkymmeneen. Pesimäkannan koko on 40 000–60 000 paria. Tukkasotkakannan koossa on havaittavissa suuria vuosienvälisiä vaihteluita; 1990-luvulla kannan koko oli 120 000 paria. Lintu muuttaa talvehtimisalueilleen Itämeren eteläosiin, Länsi-Eurooppaan tai lounaissaaristoon elo–marraskuussa. Kevätmuutto ajoittuu maaliskoukokuulle. Muuttoaikaan voidaan rehevillä rannoilla havaita suuriakin tukkasotkaparvia.

Roikkutukkainen tukkasotka on yleinen pesimälaji Rovaniemen seudulla. Viime vuosikymmeninä lajin on kuitenkin havaittu taantuneen Suomessa ja se on nostettu mukaan uhanalaisten lintulajien joukkoon statuksenaan vaarantunut laji. Tukkasotka saapuu Rovaniemen seudulle huhti–toukokuussa. Kevätmuuttoaikaan toukokuun puolivälissä voi Rovaniemen Harjulammella, Niskanperällä, Ounasjokisuistossa tai Paa-valniemellä nähdä yli sadan tukkasotkan kerääntymiä. Syyslokakuussa suurimmat parvet ovat alle 50 yksilön kokoisia. Tukkasotkapoikueita Rovaniemellä pääsee vaivattomimmin näkemään Kirkkolammella.

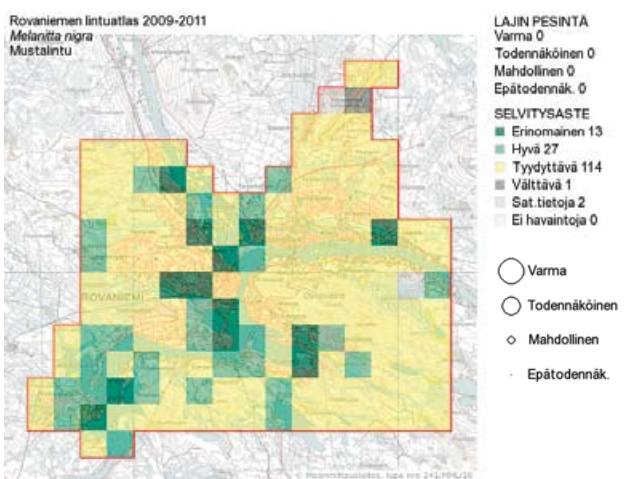
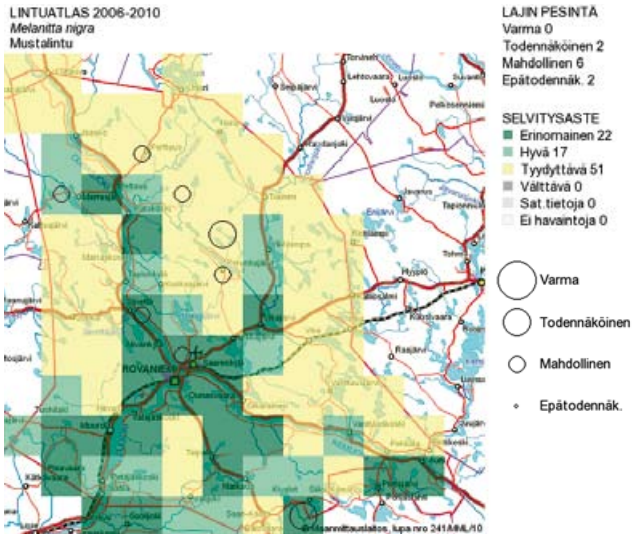
Mustalintu
Melanitta nigra

KUVALIITERI.FI

Mustalintu on Suomessa harvalukuinen Lapin karujen, kirkasvetisten järvien ja lampien sekä jokisuvantojen pesimälaji. Kevätmuuttoaikaan laji suuntaa rihmamaisissa jonomuodostelmissa Venäjän tundralle Suomenlahtea seuraillen jopa kahden miljoonan yksilön voimin. Syysmuutto on huomattavasti vaatimattomampi. Keväällä laji palaa talvehtimisalueiltaan Itämeren eteläosista ja Pohjanmereltä huhti–toukokuussa. Mustalintukoiraan ääni on pehmeä vihellys, naaraan ääni nariseva. Lintu rakentaa untuvilla vuoratun pesänsä rannan tuntumaan, kasvillisuuden kätköihin. Syysmuutolle koiraat lähtevät jo kesäkuun lopun ja elokuun välisenä aikana; naaraat ja nuoret linnut myöhemmin. Pesimäkannan koko Suomessa on 1 500–2 000 paria ja talveksi maahamme jää 50–500 yksilöä.

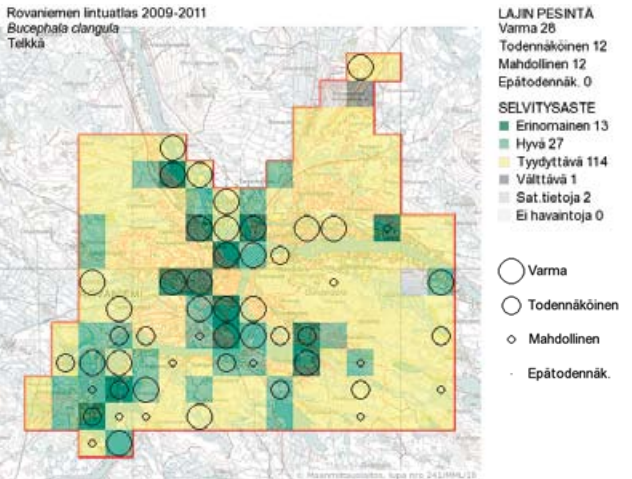
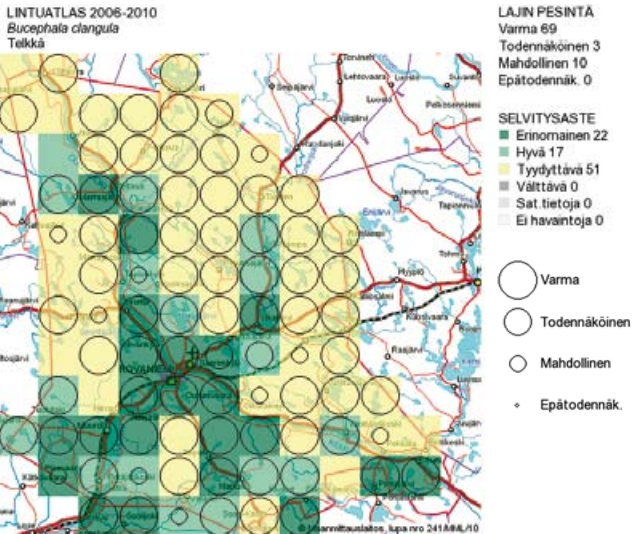
Tukevanokkainen, tummansävyinen mustalintu on Rovaniemellä harvinainen pesimälaji. Lintu havaittiin uusimmassa kansallisessa atlaksessa kymmenellä ruudulla. Mustalinnun pesintää ei Rovaniemen seudulla varmistettu. Lajille sopivia pesimäalueita löytyy kuitenkin Vanttauksen Sattajärveltä ja Suopajärven suunnalta Sattajärveltä. Toukokuun loppupuolella jokien varsilla saattaa nähdä lepäilemässä kymmenien yksilöiden mustalintuparvia.

Telkkä
Bucephala clangula

JUHANI JALKANEN

Telkkä esiintyy äärimmäisen yleisenä koko Suomessa. Pohjois-Suomessa se on runsain vesilintulaji. Telkkä ei ole vaatelas elinympäristönsä suhteen, kunhan lähistöltä vain löytyy sopiva pesäpaikka: pönttö tai vanha palokärjen kolo. Pesäkoloista voi paikoitellen olla pulaa ja samaan pesäpönttöön voi munia kaksikin telkkänaarasta. Telkänpöntöstä voi löytyä jopa yli 20 munaa. Pesimäkannan koko on 170 000–220 000 paria; talvellakin lounaissaaristossa ja sisämaan sulissa tavataan telkkiä, yksilömäärä talviaikaan on 5 000–30 000. Telkkä kuuluu kevään ensimmäisiin muuttolintuihin. Itämeren eteläosista ja Länsi-Euroopasta laji palaa maalishuhtikuussa. Lajin syysmuutto ajoittuu heinäkuun puolivälin ja marraskuun loppupuolen aikoihin. Muuttoaikaan telkän voi havaita viihtyvän pienissä parvissa etenkin varhain sulavilla vesillä. Telkkä ui avovedessä näkyvästi, välillä sukellelleen. Koiraan soidin koostuu niskojen nakkelusta selkää vasten ja kilpakosijoita se ajattaa loitommalle vesi pärskyen. Alkukesällä vesistöissä voi tavata suuriakin koirastelkkien muodostamia parvia.

Kulmikaspäinen, tanakka telkkä on varsin yleinen pesimälaji Rovaniemen seudulla, myös taajama-alueella. Lajin kannan koko on vakaa. Suurimmat telkkäkerääntymät keväällä tavataan Harjulammella, Niskanperällä, Kuolajoen sulassa ja Ounasjokisuistossa. Paras ajankohta kevätmuuton tarkkailuun on huhti-toukokuun vaihe, jolloin parvissa voi olla 50–100 telkkäyksilöä. Syksyllä suuret telkkäparvet ovat harvinaisia. Silloin tällöin muutama telkkä yrittää talvehtia esimerkiksi Rovaniemen keskustassa, Jätkäankynttilän sillan sulassa tai Kemijoen varrella, Olkkakoskella. Rovaniemen kuuluisin telkkäyksilö lienee lehtitalon savupiipussa 1970-luvun puolivälissä pesinyt naaras.

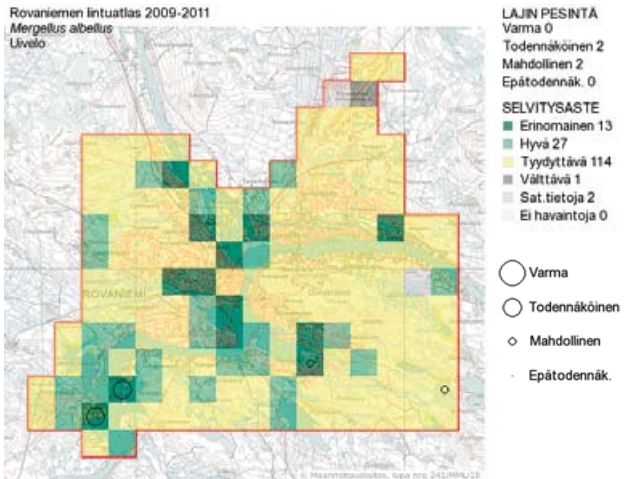
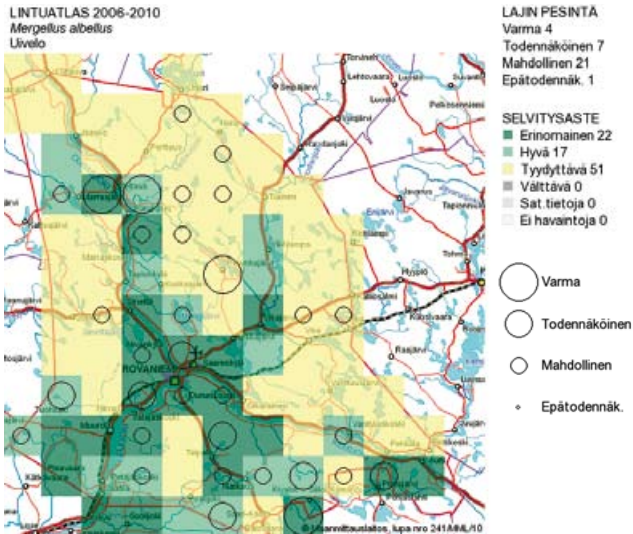
Uivelo
Mergus albellus

KUVALIITERI.FI

Uivelo esiintyy Suomessa edelleen melko harvinaisena vaikka laji onkin runsastunut viime vuosikymmeninä. Uivelo pesii Lapissa, Perä-Pohjolassa ja paikoitellen myös Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa. Laji viihtyy sara- ja korterantaisilla matalilla järvillä ja jokien suvantopaikoilla sekä harvalukuisempaan suorantaisilla karuilla järvillä. Pesimäkannan koko on 2 000–3 000 paria. Uivelo tekee pesänsä puunkoloon tai pönttöön, jonne naaras munii 7–11 munaa. Pesimättömiä yksilöitä voi etelän lintujärvillä nähdä läpi kesän. Muuttoaikaan tavataan pieniä uiveloparvia rehevillä lintuvesillä; yksinäiset uiveloyksilöt hakeutuvat mielellään telkkien joukkoon. Uivelo muuttaa syys-marraskuussa Itämeren eteläosiin tai Länsi-Eurooppaan ja palaa maalishuhtikuussa. Suomessa talvehtii 50–300 uivelo.

Tyylikkään valko-mustia uivelokoiraita ja vaatimattomamman ruskeanharmaita naaraita voi Rovaniemen seudulla havaita huhtikuusta lähtien. Uusimmassa kansallisessa atlas-kartoituksessa uiveloita tavattiin tasaisesti koko Rovaniemen alueella. Kaupunkiatlaksessa laji esiintyi neljällä ruudulla. Rovaniemen alueella uivelo suosii pesimäkaudellaan reheviä lintujärviä ja -lampia, soilla lajia tavataan harvemmin. Kuten muuallakin Suomessa, on uivelokanta vahvistunut myös Rovaniemen seudulla. Kevätmuuttoaikaan uivelokerääntymiä voi havaita Paavalniemellä, Kuolajokisuulla, Souharissa ja Kivitai-paleen Kivijärvellä. Lokakuussa uiveloita voi nähdä esimerkiksi Ounasjokisuistossa ja Salmijärvellä. Myöhäisimmät syksyn yksilöt viiptyvät Rovaniemen alueella lokakuun lopulle saakka. Vuonna 2011 uivelonaaras nähtiin Vikajärven luusuassa vielä helmikuussa. Rovaniemellä on muutaman kerran havaittu myös uivelon ja telkän risteymiä.

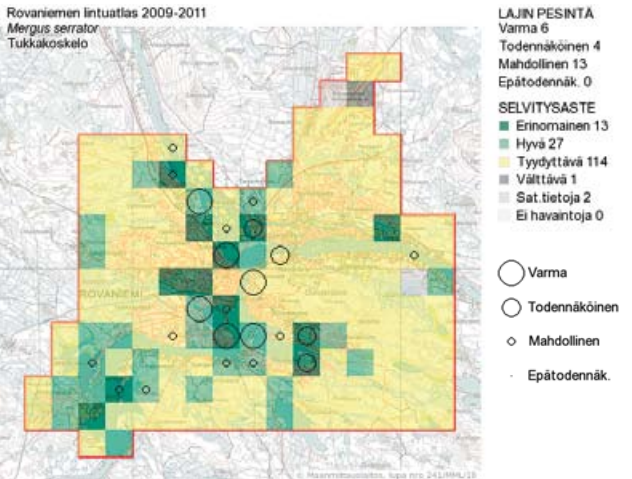
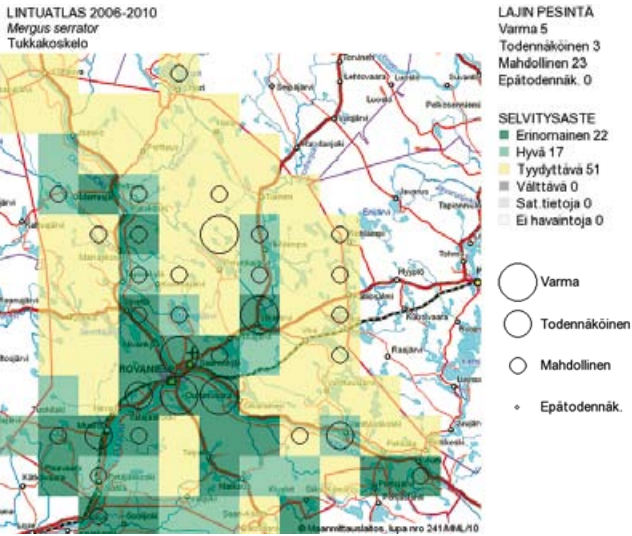
Tukkakoskelo
Mergus serrator

KUVALIITERI.FI

Koko Suomessa esiintyvä tukkakoskelo viihtyy parhaiten karuilla, avarilla vesillä. Laji pesii yleisenä sisämaan suurilla järvillä ja vesireiteillä; Lapissa tukkakoskeloa tavataan niinikään karuilla järvillä ja jokivarsilla. Tukkakoskelokannan koko on nykyään 25 000–35 000 paria. Talvellakin Suomessa tavataan 200–2 000 yksilöä. Tukkakoskelo vuoraa rantakiven alle, pensaikoon tai rantarakennuksen suojaan rakentamansa pesän untuvilla. Kesän edetessä muutama tukkakoskelopoikue voi yhdistyä suurparveksi, joka kalastaa ravintoa erilaisia parvi-muodostelmia hyödyntäen. Tukkakoskelo lähtee talvehtimis-alueelleen elokuun alusta marraskuun puoliväliin ulottuvalla ajanjaksolla. Talvehtimisalueita ovat Itämeren eteläosat sekä Länsi- ja Keski-Eurooppa. Keväällä tukkakoskelot palaavat maalís-toukokuussa.

Solakka ja pitkärakenteinen, harittavatöyhtöinen tukkakoskelo on suhteellisen yleinen pesimälaji Rovaniemen seudun jokivarsilla. Kaupunkiatlaksessa tukkakoskelon pesintä varmistettiin kuudella kaupunkia halkovien jokien varsille sijoittuvalla ruudulla. Lintu saapuu Rovaniemelle verrattain myöhään ke-väällä eli toukokuun puolivälissä. Yleensä tukkakoskelo ei Ro-vaniemellä esiinny suurina parvina, mutta muutaman kerran Ounasjokisuistossa on havaittu naaraita, joilla on ollut mu-kanaan peräti 30–50 poikasta. Viimeiset tukkakoskeloyksilöt viipyilevät Rovaniemen seudulla vielä lokakuussa. Toistaiseksi tukkakoskelon ei ole havaittu yrittävän talvehtimistä Rovanie-men jokisulissa. Tukkakoskelokanta on viime vuosina taantu-nut ja uusimmassa eliölajien uhanalaisuusarvioinnissa vuonna 2010 laji määriteltiin silmälläpidettäväksi.

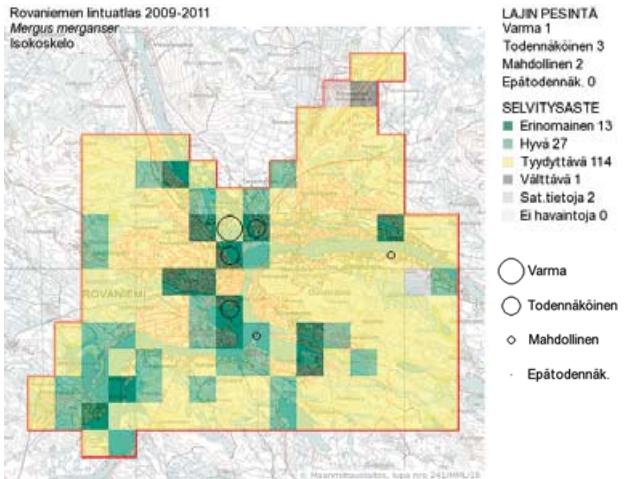
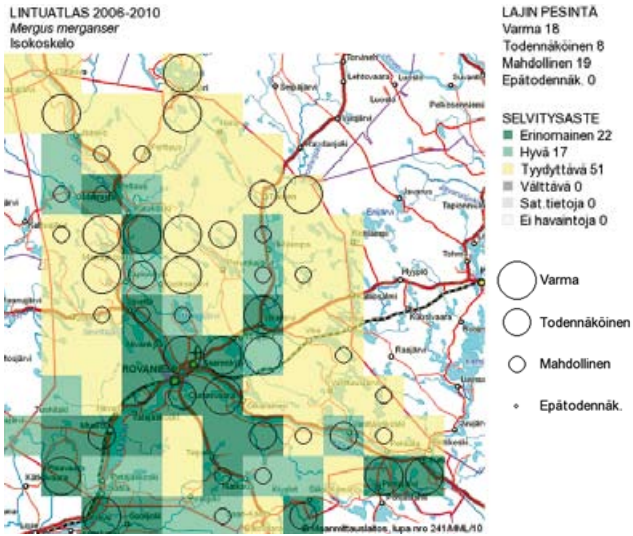
Isokoskelo
Mergus merganser

JUHANI JALKANEN

Isokoskelo pesii melko runsaslukuisena Itä- ja Pohjois-Suo-messa karuilla metsäjärvillä ja reittivesistöillä. Lajia tavataan runsaana myös merenlahdilla ja sisäsaaristossa; rehevillä vesillä lintu ei viihdy. Isokoskelo suosii kirkasvetisiä kivikko-rantoja, joilla on tarjolla pönttöjä tai isoja puunkoloja. Lop-pusyksyllä isokoskelo kokoontuu suurparviksi järvenselille ja merenlahdille. Lintu on vauhdikas muuttaja ja muodostaa tai-vaalle näyttäviä auramuodostelmia. Isokoskelo on yksi varhai-simmista muuttolinnuistamme; laji palaa keväällä jo maalís-kuun alusta lähtien ja syysmuutolleen se lähtee jo kesäkuulla. Laji muuttaa päiväsaikaan ja talvehtii Itämeren eteläosissa, Pohjanmerellä ja melko runsaana lounaissaaristossa ja sisä-maan sulilla. Pesimäkannan koko on 25 000 paria. Isokoske-lokanta on taantunut ja uusimman eliölajien uhanalaisuusarvi-oinnin mukaan laji määritellään silmälläpidettäväksi.

Isokoskelo on näyttävä lintulaji. Väriytyksestään ja niskatöyh-döstään helposti tunnistettava lintu on Rovaniemen seudun yleisin koskelolaji. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoi-tuksessa lajia tavataan pesivänä miltei kaikkialla vesistöjen äärellä, etenkin jokivarsilla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa linnun pesintöjä varmistettiin vain yhdellä ruudulla Ounasjoki-suistossa. Vuoden 2004 kesällä tehtiin erikoinen havainto naa-raan pesintäyrityksestä kerrostalon hormissa kaupungin kes-kustassa. Isokoskelo saapuu Rovaniemelle yleensä huhtikuun alussa. Joinakin kevänä yksittäisiä koiraslintuja voi harhailla Rovaniemen sulissa jo helmikuussa. Miltei joka syksy Rovanie-men seudulla tavataan suuria isokoskeloparvia. Lokakuisten parvien koko voi olla jopa 600 yksilöä. Keraäntymiä on havait-tu muun muassa Salmijärvellä, Sierijärvellä ja Vanttausjärvel-lä. Keväiset keräntymät ovat huomattavasti pienempiä.

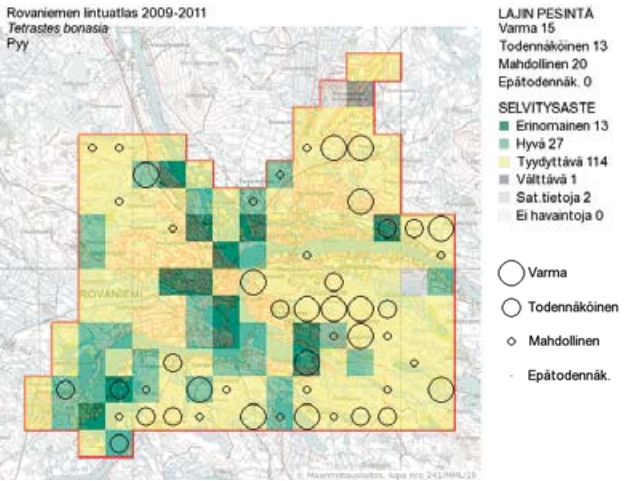
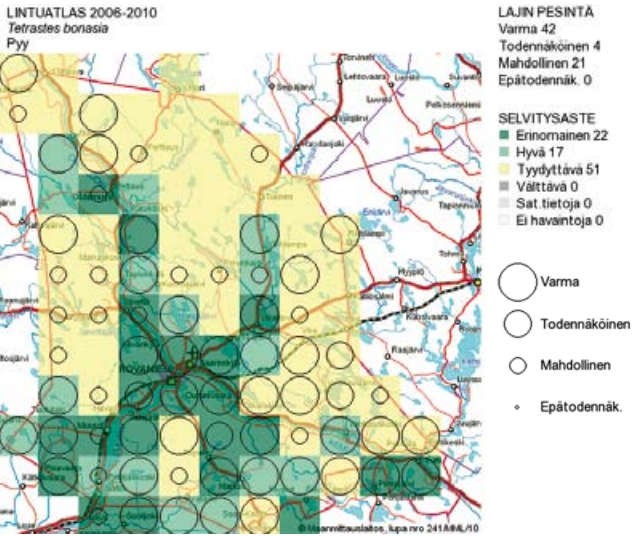
Pyy
Bonasia bonasia

JUHANI JALKANEN

Pyy pesii hyvin runsaslukuisena kuusivaltaisissa sekametsissä Etelä-Suomessa ja harvalukuisempuna karummilla metsäseuduilla Keski-Suomesta Etelä-Lappiin. Parimäärä vaihtelee rajusti, huippu- ja aallonpohjavuosien ero voi olla yli kuusin-kertainen. Pyykannan katsotaan Suomessa taantuneen etenkin 1960-luvun lopulta 1990-luvulle; nyttemmin laji kilpailee yleisimmän kanalinnun asemasta teeren kanssa monilla seu-duilla. Pesimäkannan koko on 250 000–500 000 paria; talvella pyymäärä on 1 000 000–2 500 000 yksilöä. Pyy on paikkalintu, joka viihtyy alle 10 hehtaarin kokoisella reviirillään ympäri vuoden. Tiheiköissä piileskelevän pyyn havaitsee parhaiten linnun pyrähtäessä pakoon piilopaikastaan tai kuulemalla koiraspyyn soidinviheltelyä syksyllä tai keväällä.

Uusimman kansallisen atlaskartoituksen mukaan pikkurui-nen pyy on yleinen pesimälaji etenkin Rovaniemen eteläosissa. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa pyitä tavattiin pesivinä erityi-sesti Ounasvaaran etelärinteen kuusikoissa. Muualla kaupun-kiatlaksen alueella laji on harvinainen. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen riistanseurannan mukaan Rovaniemen seu-dun pyytiheys oli vuonna 2011 noin 3 yksilöä neliökilometriä kohden.

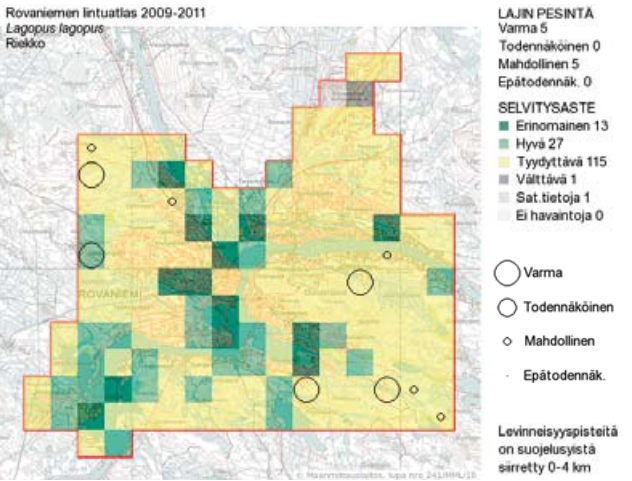
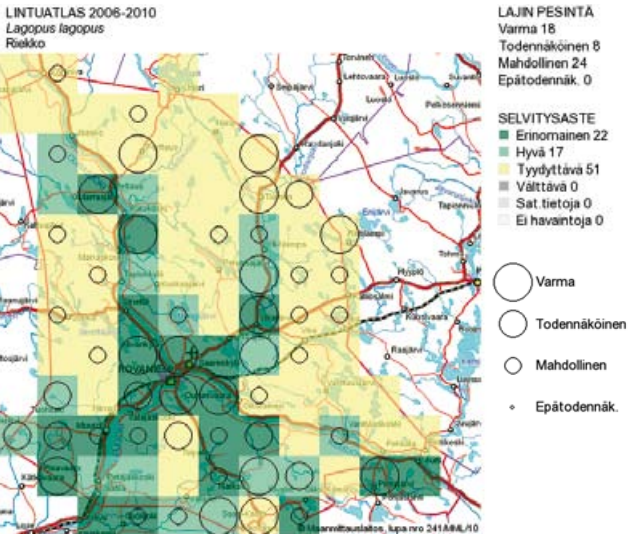

KUVALIITERI.FI

Riekkö
Lagopus lagopus

Metsäkanalintujen tapaan myös riekko on paikkalintu. Talvel-la riekkoja on Suomessa 250 000–800 000 yksilöä, pesimä-kannan koko puolestaan on 80 000 paria. Lintu pesii hyvin runsaslukuisena Pohjois-Lapin tunturikoivikoissa sekä melko runsaslukuisena Etelä-Lapin ja Perä-Pohjolan soiden, jokien ja kangasmetsien pensaikkoisilla reunamilla. Etelää kohti men-täessä riekko harvinaistuu ja puuttuu eteläisimmästä Suo-mesta tyystin. Riekko kerääntyy syksyllä parviin, joita näkee pajukoissa ja varvikoissa. Lintu jättää talvella tyypillisiä ket-jumaisia jälkiä hangelle pensaikoissa parveillessaan. Joinakin talvina riekkoparvet voivat vaeltaa isohkoissa parvissa kym-meniäkin kilometrejä. Alkukeväällä riekkokoiraiden soidinrä-kätys kuuluu vilkkaimmillaan hämärän aikaan. Lintu vaihtaa höyhenpukunsa väritystä vuodenaikojen mukaan.

Riekon naurunsekainen kopeekkojen laskenta on harvinais-tunut merkittävästi Rovaniemen alueella. Vielä vuosina 1974–1979 toteutetussa kansallisessa atlaskartoituksessa riekon pesintä varmistettiin 74 ruudulla, kun uusimmassa atlaksessa pesintä varmistettiin vain 18 ruudulla. Lajia voi vielä kuiten-kin tavata jopa Rovaniemen kaupunkiatlaksen alueella vaa-raseuduilla. Riekko on taantunut noin kolmanneksen verran tultaessa 1980-luvulta vuoteen 2010. Uusimmassa eliölaajien uhanalaisuusarvioinnissa laji on luokiteltu silmälläpidettäväk-si. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen riistanseurannan mukaan Rovaniemen riekkotiheys oli vuonna 2011 noin 3 yk-silöä neliökilometrillä. Talvisia, suuria riekkoparvia ei Rova-niemen alueella ole havaittu vuosikymmeniin.

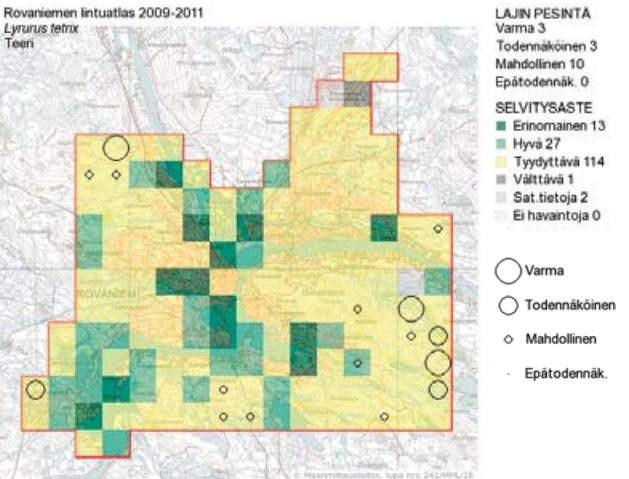
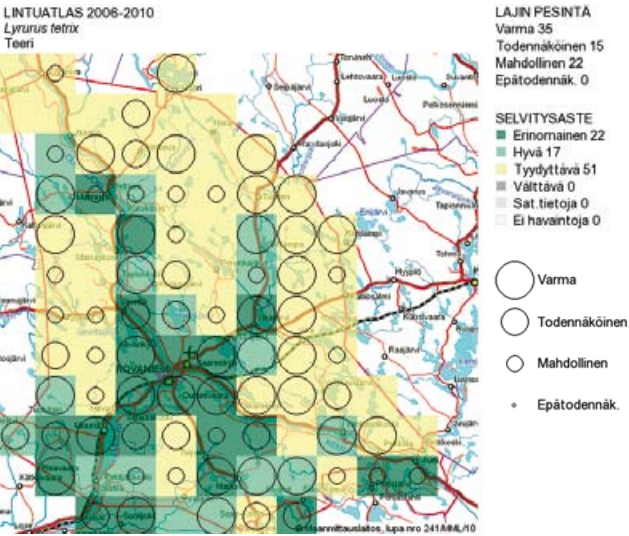
Teeri
Tetrao tetrix

KUVALIITERI.FI

Teeri on Suomessa hyvin yleinen metsäkanalintu. Laji pesii runsaslukuisena Keski-Suomen metsissä ja soilla, taimikoissa sekä hakkuuaukeiden ja soiden reunamilla. Teeriä on runsaasti myös Perä-Pohjolassa ja eteläisemmässä Suomessa; harvalukuisempi laji on Etelä-Lapissa. Teerikannan kooksi arvioidaan 700 000 paria ja talvella yksilömääräksi arvioidaan 1 000 000–2 500 000. Teeren pesimäkanta on ollut laskusuunnassa ja uusimmassa eliölajien uhanalaisuusarvioinnissa laji on luokiteltu silmälläpidettäväksi. Teeren soidinpulputus ja- suhahtelu alkavat jo kevättalvella. Soidinmenot jatkuvat aamuhaiseen ajoittuvina alkukesään saakka. Koiraat kokoontuvat avoimille soille, järvenselille ja pelloille ryhmäsoitimelle, jonne naaraat ilmaantuvat vapun aikoihin. Kesällä, sulkasadon aikana, koiraat ovat vähän aikaa ruskean- ja mustankirjavia ja erittäin piilottelevia. Syksyllä ja talvella teeret kerääntyvät parviksi ruokailemaan koivun urvuilla. Teiden varsilta teeret hakevat jauhinkiviä ruoansulatuksensa tarpeisiin.

Talvipakkasella kieppiin kaivautuva lyrapyrstöinen teeri on yleinen pesimälintu Rovaniemen alueella. Rovaniemen kaupunkilintuatlaksessa lajin pesintä varmistettiin kuitenkin vain kolmella ruudulla Vennivaaran ja Ounasvaaran alueella. Teeri on runsain metsäkanalintulaji Rovaniemellä. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen selvityksen mukaan lajin keskitiheys Rovaniemellä on yli yhdeksän yksilöä neliökilometrillä. Talvi-kuukausina Rovaniemen alueella voi vielä nähdä suuriakin, yli 50 yksilön teeriparvia. Tammikuussa vuonna 2007 havaittiin Oikaraisen ja Pekkalan välisellä tieosuudella peräti 200 teertä useassa eri parvessa. Vuoden 2009 tammikuussa laskettiin Vanttauskoskella 120 teertä tienvarren koivuista.

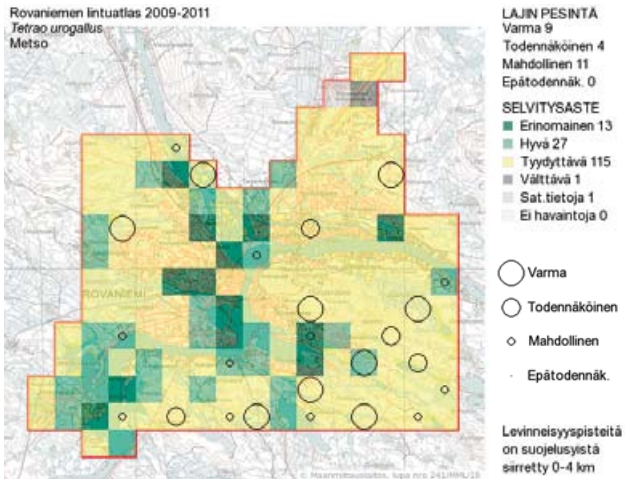
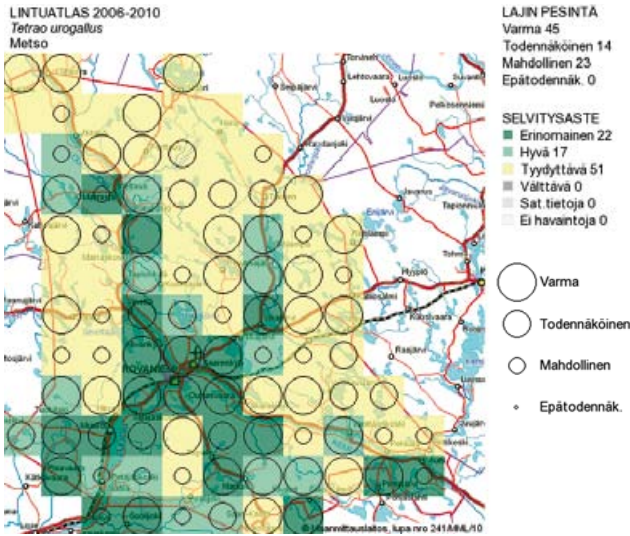
Metso
Tetrao urogallus

KUVALIITERI.FI

Kookkain metsäkanalintumme on puolestatoista kuuteen ki-loon painava metso. Metsoa pidetään erämaametsien symbo-lina. Laji pesii koko Suomessa Ahvenanmaata ja pohjoisinta Lappia lukuunottamatta. Metso on melko runsaslukuinen Keski-Suomesta Perä-Pohjolaan suurilla, yhtenäisillä metsä-alueilla, joilla kasvaa järeää vanhaa puustoa. Etelä-Suomessa laji on harvalukuisempi. Pesimäkannan koko on noin 300 000 paria ja talvella yksilömäärä on 700 000–1 500 000. Metson näyttävä soidin on kiihkeimmillään vapun aikaan. Usein lin-nun soidinpaikka sijaitsee pienehkällä kalliolla tai kummulla. Metsokukon soidinääni on onttoa nokannäppäilyä ja suhinaa, naaraan eli koppelon ääni on kotkottavaa. Metso on moniavi-oinen ja poikueesta huolehtii naaras. Pesimämetsien katoami-nen ja pirstoutuminen pinta-alaltaan liian pieniksi on saanut metsojen määrän vähenemään huomattavasti. Talvikauden ravintona metso käyttää männynneulasia, kesäravinto on mo-nipuolisempaa. Uhanalaisuusarvioinnissa laji on määritelty silmälläpidettäväksi.

Teeren lailla myös metso on uusimman kansallisen atlaskar-toituksen mukaan yleinen pesimälintulaji Rovaniemen alueel-la. Vertailtaessa eri vuosikymmeninä toteutettujen atlaskartoi-tusten tuloksia, voidaan metsoruutujen määrän todeta miltei puolittuneen. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa metsohavain-not painottuvat Ounasvaaran ja Pöyliöjärven suunnalle. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mukaan metsotiheys Rovaniemen alueella on yli viisi yksilöä neliökilometrillä. Suu-ria metsoparvia ei nykyään enää tavata Rovaniemen seudulla. Kookkaimmassa parvessa vuoden 2007 keväällä Marrasjärven suunnalla havaittiin kymmenkunta koppeloia tien varrella. To-dennäköisimmin lajiin pääsee tutustumaan aamuöisellä auto-ajelulla huhti-toukokuussa. Teiden pientareilla näkee tuolloin etenkin naarasmetsoja.

Fasaani

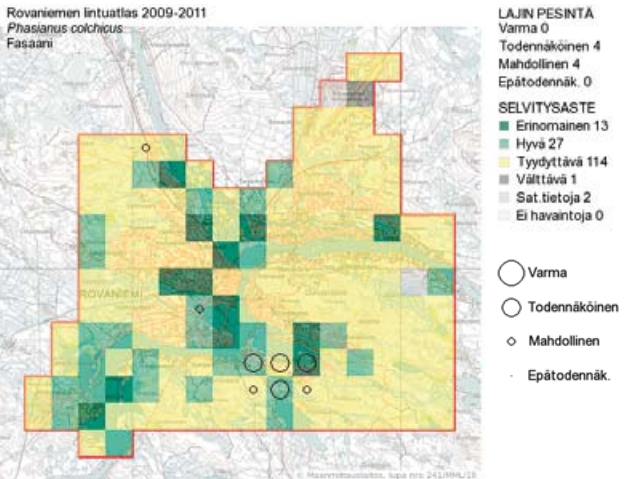
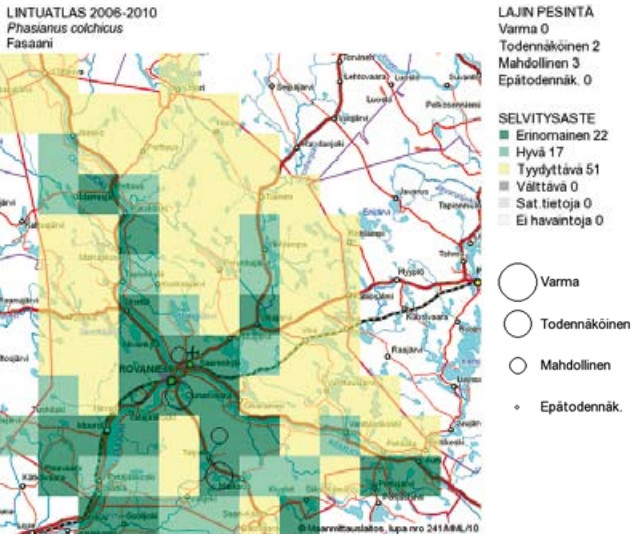
Phasianus colchicus

KUVALIITERI.FI

Peltokanalintuihin lukeutuva fasaani ei kuulu alkuperäiseen lintulajistoomme. Fasaani on tuotu Suomeen Helsingin seudulle 1900-luvun alussa itäisestä Aasiasta. Kantaa on edelleen vahvistettu siirtoistutuksin ja nykyään fasaani pesii jo runsaslukuisena Lounais-Suomen viljely- ja asutusseuduilla. Muualla Etelä- ja Keski-Suomessa laji on harvalukuinen ja esiintyminen pirstaleista. Fasaani on paikkalintu, lentää harvoin ja liikkuu vain muutamia kilometrejä. Lintu on talvella riippuvainen ihmisten harjoittamasta talviruokinnasta ja laji onkin sopeutunut ruokailemaan peltoalueiden lisäksi omakotitalo- ja puistoalueilla. Fasaani ei yövy talvisin lumikiepissä vaan tiheäoksaيسessa kuusessa. Fasaani voi muulloinkin nousta paksuille puunoksille. Fasaanikanta on nykyään vakaa, parimäärä on 15 000–20 000 ja talvinen yksilömäärä 50 000–130 000. Fasaanikoiras houkuttelee keväällä kahdesta neljään naarasta haareiksi soidinkäyttäytymisellään eli soidinräkäisyllä ja siipien pärinällä. Koiras puolustaa reviiriään, mutta ei muutoin osallistu pesimäpuuhiin.

Rovaniemellä ensimmäinen fasaanihavainto on vuodelta 1975, jolloin laji jopa pesi Katajarannalla. Tämän jälkeen fasaaneja on Rovaniemellä tavattu lähes vuosittain. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa lintu havaittiin viidellä ruudulla; aiemmissa atlaskartoituksissa lajia ei oltu havaittu lainkaan. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa fasaaneja tavattiin pesimäaikana etenkin Pöykkölän alueella. Fasaanihavaintoja kertyi myös Viirinkylästä, Oikaraisesta ja Kivitaipaleelta. Fasaani on levinnyt Rovaniemelle istutusten myötä ja osin myös tarhakarulaisena. Lajin esiintymisen kannalta talvi on kriittistä aikaa; ilman ruokintaa fasaani ei selviä Lapin talvesta. Lisäksi ulkoasultaan korea fasaani on kanahaukalle helppo saalis.

Kaakkuri

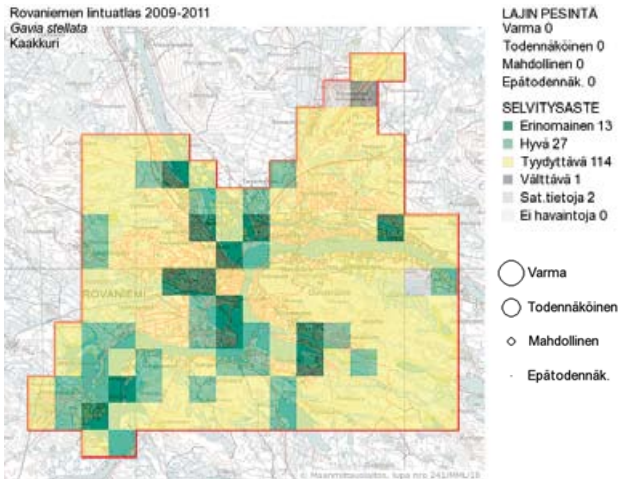
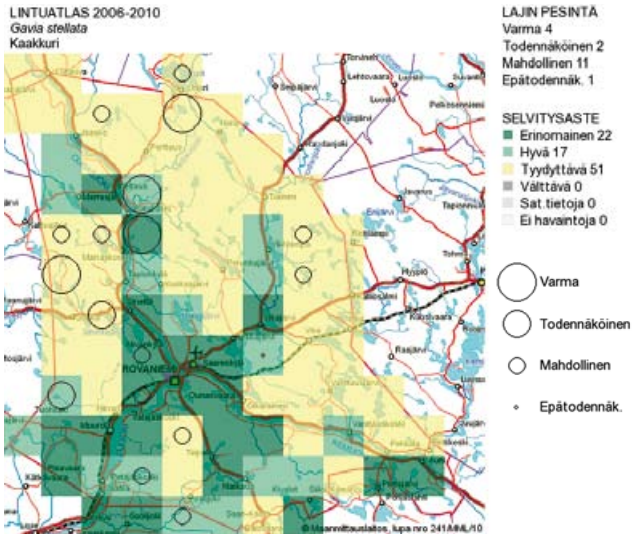
Gavia stellata

KUVALIITERI.FI

Kaakkuri on pienehköjen tunturi- ja suolampien pesimälintu. Kaakkuri on kuikkaa huomattavasti vähälukuisempi. Kooltaan kaakkuri on pienempi kuin kuikka; myös rakenteeltaan kaakkuri on hoikempi. Kaakkurin nokka näyttää ylöspäin kaartuvalta linnun alanokan viiston muodon ansiosta. Lennossa kaakkurin ruumiin painopiste on taempana kuin kuikalla ja sen kaula on notkolla. Ravintoa eli pikkukaloja lintu käy hankkimassa isommilta vesiltä, jopa yli kymmenen kilometrin etäisyydeltä pesimälammeltaan. Lajia tavataan koko Suomessa takamaiden metsä- ja suolammilla, mutta levinneisyyden painopiste on pohjoisessa. Kaakkurikannan koko on 1 500–2 000 paria. Suomenlahden ja Kaakkois-Suomen yli kulkee muuttavia kaakkureita toukokuussa ja syys-lokakuussa jopa 50 000–70 000. Nämä yksilöt pesivät Luoteis-Venäjällä. Suomesta kaakkuri muuttaa talveksi Länsi-Eurooppaan ja Välimeren rannikolle. Talvehtivia yksilöitä voi tavata myös Ahvenanmaan vesillä. Kaakkurin soidinmenot ovat näyttäviä ja kuuluvat kauas. Linnun pesä on vaatimaton syvennys vesirajan tuntumassa lammen rannalla tai pienessä saarekkeessa. Kaakkuri kuuluu silmälläpidettäviin lintulajeihin.

Sulavalinjainen ja väriykseltään tyylikkään sävyinen kaakkuri on uusimman kansallisen atlaskartoituksen mukaan yleistynyt Rovaniemen alueella. Ensimmäisessä, vuosien 1974–1979 atlaksessa lintu havaittiin vain yhdellä ruudulla. Vuosina 1986–1989 toteutetussa kansallisessa atlaskartoituksessa kaakkuri tavattiin viidellä ruudulla. Uusimmassa atlaskartoituksessa lintu löytyi jo liki pariltakymmeneltä ruudulta. Viitteet lajin yleistymisestä voivat osittain olla paikkansapitäviä; osin havaintomäärän kasvu voi johtua aiempaa paremmasta kartoitustehokkuudesta. Rovaniemen seudulla ei juurikaan ole havaittu kaakkuriparvia.

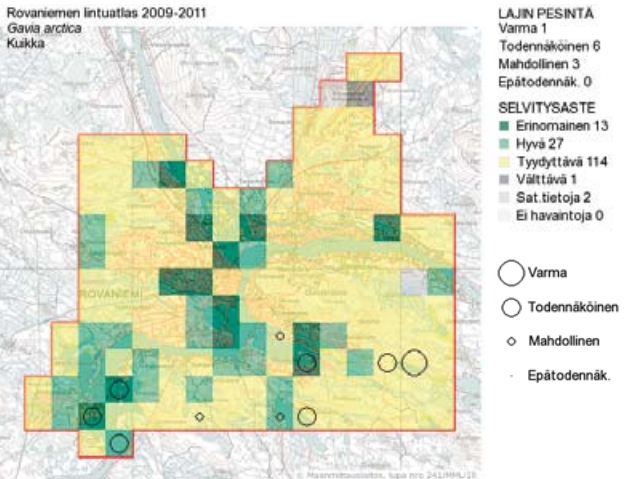
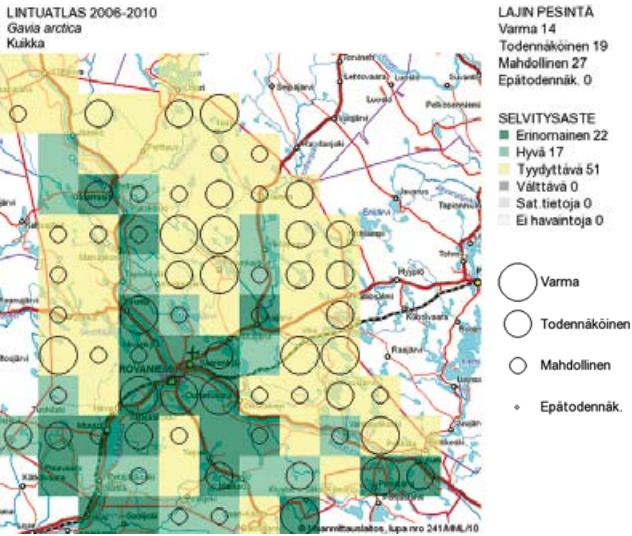
Kuikka
Gavia arctica

KUVALIITERI.FI

Kuikka pesii melko harvalukuisena kirkasvetisillä ja karuilla reittivesillä sekä suurehkoilla järvillä Järvi-Suomessa. Muualla Suomessa kuikka on harvalukuisempi vaikka lajia tavataankin myös pienikokoisemmilla karuilla metsä- ja suojärvillä. Kuikkakannan koko on 11 000–13 000 paria. Laji talvehtii itäisellä Välimerellä ja Mustallamerellä. Syysmuutto ajoittuu elokuun alusta marraskuun alkuun ja kevätmuutto huhti–toukokuulle. Toukokuussa ja syys–lokakuussa Suomen yli suuntautuu 50 000–70 000 kuikkayksilön läpimuutto Luoteis-Venäjälle. Kuikan pesä on loiva syvennys vesirajan yläpuolella suojaisella rannalla. Kuikan kaihoisa soidinhuuto ilmaisee lajin saapuneen pesimäjärvelle. Molemmat emot osallistuvat haudontaan ja liikkuvat pesälle kömpelösti ryömien. Tyypillinen munaluku lajilla on kaksi. Poikasistaan emot huolehtivat kaakkurin tapaan yhdessä.

Sulavasti sukelteleva kuikka on Rovaniemen alueella nykyään yleinen pesimälaji. Kuten kaakkuri, myös kuikka on kansallisten atlaskartoitusten mukaan yleistynyt Rovaniemellä. Vuosien 1974–1979 ja 1986–1989 kartoituksissa kuikkia havaittiin parillakymmenellä ruudulla ja uusimmassa atlaskartoituksessa jo 60 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa lintu pesi varmasti tai todennäköisesti seitsemällä ruudulla, esimerkiksi Pöylijärven ja Sierijärven alueella. Vuonna 2010 toteutetussa BirdLife Suomen kuikkakartoituksessa Rovajärven alueella kartoitetuilta 25 järveltä tai lammelta yhdellätoista asusti kuikka. Rovaniemen alueelta kuikan asuttamia järviä tai lampia löydettiin kaikkiaan 50. Rovaniemen kuikkakannan kooksi voidaan arvioida 100–200 paria. Kuikan kevätmuutto käynnistyy Rovaniemen seudulla toukokuun alussa ja huipentuu touko–kesäkuun vaihteessa. Syksyn viimeiset kuikkayksilöt havaitaan syys–lokakuun vaihteessa.

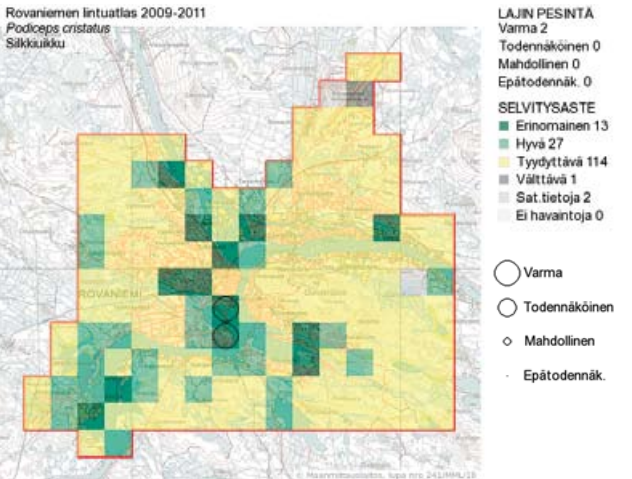
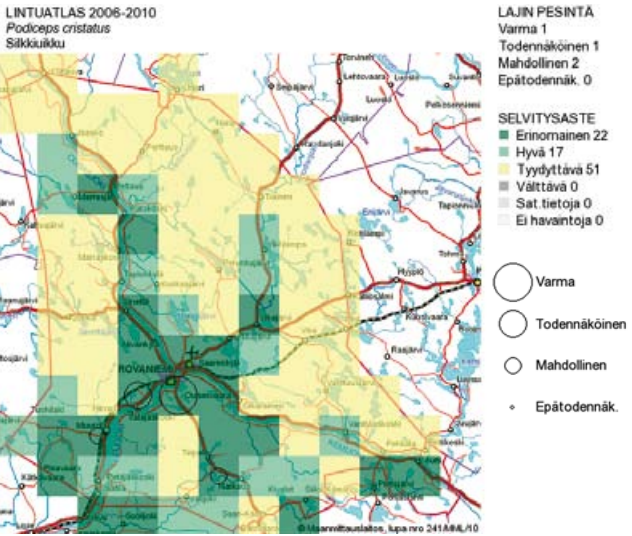
Silkkiuikku
Podiceps cristatus

KUVALIITERI.FI

Silkkiuikun esiintymisen painopiste on selkeästi Etelä-Suomessa. Laji pesii runsaslukuisena viljelyseutujen rehevöityneillä suurilla järvillä ja merenlahdilla. Silkkiuikun vakituisen levinneisyysalueen pohjoisraja ulottuu Oulun korkeudelle ja tätä pohjoisempaa lajia tavataan vain parhaimmilla biotoopeilla. Lintu viihtyy parhaiten rehevissä vesistöissä, joiden runsaan vesikasvillisuuden suojiin laji rakentaa kelluvan pesälauttansa. Silkkiuikun soidinmenot ovat äänekkästä ja näyttävää katseltavaa. Myös emojensa kanssa liikkuvat poikueet ovat äänekkäitä. Piiskuttaen ruokaansa kerjäävien poikasten pää ja kaula ovat juovikkaat ja poikaset ovat emojensa hoivissa reilut pari kuukautta. Silkkiuikku ui syvällä ja kääntyyilee välillä kyljelleen sukimaan höyheniään. Silkkiuikkuparit voivat paikoitellen kerääntyä kymmenien parien yhdyskunniksi ja hyödyntää loppikolonioita suojanaan. Silkkiuikku on Suomessa yleinen vesilintu, kannan koko on 25 000–35 000 paria. Laji on yömuuttaja ja se talvehtii Länsi-Euroopassa ja Välimerellä.

Väriykseltään ruskean ja valkean sävyinen, pitkäkaulainen ja töyhtöpäinen silkkiuikku on tavattu Rovaniemellä ensimmäisen kerran vuonna 1948. Ensipesintä todettiin Salmijärvellä vuonna 1962. Nykyään lajia tavataan säännöllisesti joka vuosi. Kansallisen atlaskartoitusmateriaalin mukaan laji on pysynyt alueella edelleen harvinaisena pesimälajina. Silkkiuikun ainoa vakituinen pesimäpaikka on kaupunkiatlaksen alueella Harju-lammella, missä laji pesii vuosittain yhden tai kahden parin voimin. Silkkiuikku saapuu Rovaniemelle yleensä vapun tienoolla ja viimeiset yksilöt poistuvat seuduilta syyskuun puolivälissä.

Härkälintu

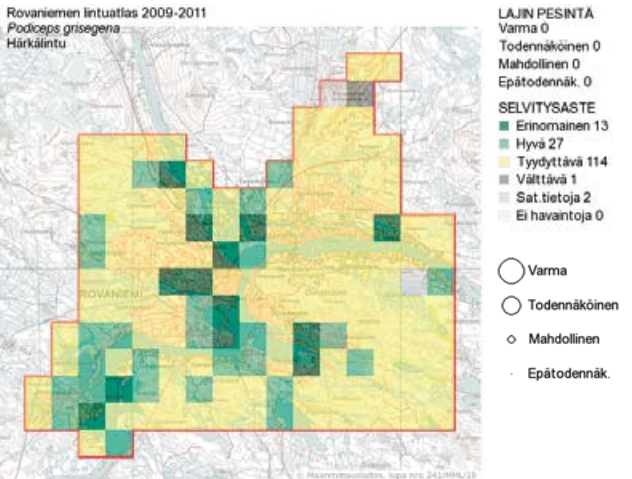
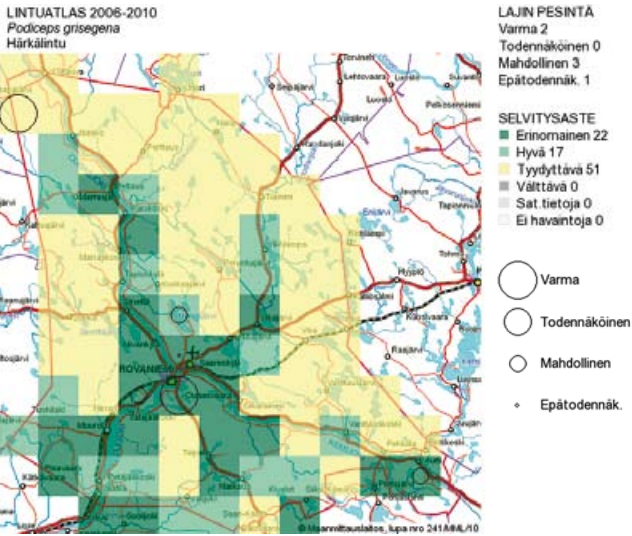
Podiceps grisegena

KUVALIITERI.FI

Härkälintu pesii runsaslukuisena Itä-Suomessa suurehkojen järvien matalilla lahdilla, korte- ja kaislakasvustojen katveessa. Länsi-Suomessa lajia tavataan harvalukuisena; samoin pohjoisemmilla niukkakasvustoisilla järvillä. Vesistöjen rehevöityessä härkälintu on runsastunut ja kokonaisparimäärä on 6 000–8 000. Härkälintu luokitellaan Suomessa elinvoimaiseksi lajiksi. Merialueillemme jää vuosittain talvehtimaan 10–50 yksilöä. Härkälintu lähtee syysmuutolleen elokuun alusta lokakuun puoliväliin ulottuvalla ajanjaksolla ja laji palaa huhti–toukokuussa. Härkälintu talvehtii Länsi- ja Keski-Euroopassa. Lajin soidin on näyttävää liikehdintää sekä koväänistä mylvintää ja kiljuntaa, joka etenkin ilta- ja aamuyön aikaan kantautuu kauas. Linnun pesä on kelluva, vesikasveista rakennettu lautta vesikasvuston suojuissa. Joillakin alueilla jopa kymmenen härkälintua voi pesiä lähekkäin. Linnun voi nähdä kantavan pieniä poikasia selässään.

Tummasävyinen, vaaleaposkinen ja tanakkarakenteinen härkälintu on arkistolähteiden mukaan pesinyt Rovaniemen alueella säännöllisesti ennen vuotta 1883. Seuraavat arkistomerkinnät lajista ovat kuitenkin vasta vuosilta 1977 ja 1981. Tuolloin havainnot tehtiin Kuolajoen alueella. Vuosien 1974–1979 ja 1986–1989 kansallisissa atlaskartoituksissa härkälintua ei tavattu Rovaniemellä lainkaan. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa lintu havaittiin viidellä ruudulla, joista kahdella myös varmistettiin lajin pesintä. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa härkälintuja ei tavattu. Härkälintu on harvinainen Rovaniemen seudulla myös muuttoaikaan, sillä 2000-luvulta on tiedossa vain kymmenkunta havaintoa. Lintu on huomattavasti yleisempi esimerkiksi Kemijärvellä ja Kitkalla.

Mustakurkku-uikku

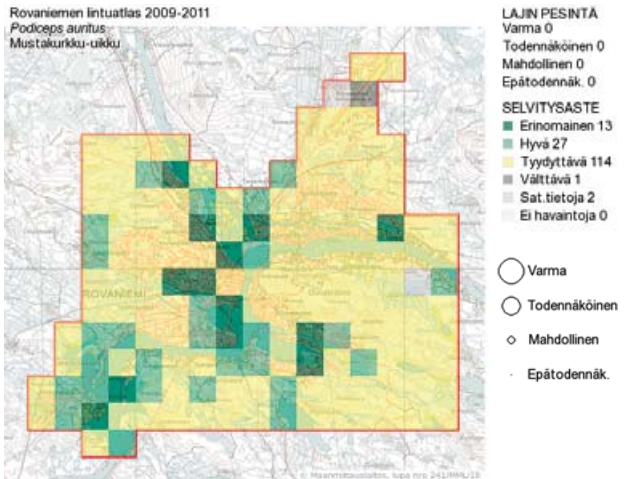
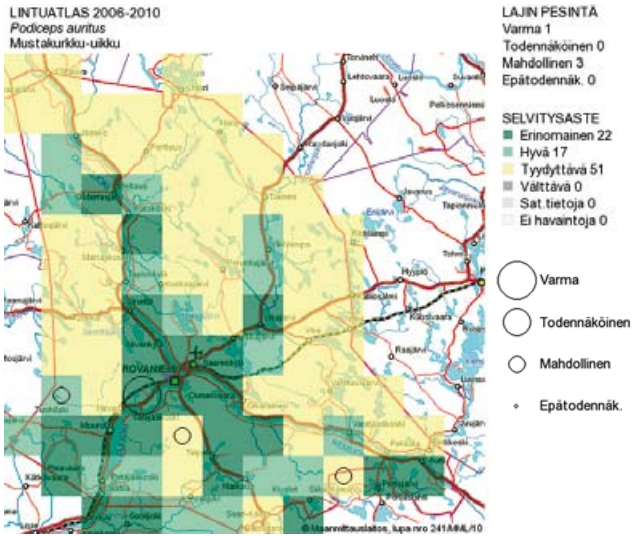
Podiceps auritus

KUVALIITERI.FI

Mustakurkku-uikku viihtyy reheväkasvustoisilla lintujärvillä, lammilla sekä matalakasvustoisilla merenlahdilla. Lintu pysyttelee enimmäkseen rannan tuntumassa, kasvillisuuden suojissa eikä sen pesää ole helppo havaita. Mustakurkku-uikku kelluu vedenpinnalla korkkimaisen kevyenä ja sen lentotyyli näyttää epävakaan hoippuvalta. Soitimella puoliset esittävät muun elehdinnän ohessa niin kutsuttua pingviinitanssia. Parit pesivät mielellään lähekkäin ja usein naurulokkikolonioiden suojiin. Mustakurkku-uikun pesimäkannan koko on 1 200–1 700 paria. Viime vuosikymmeninä kannan koko on taantunut; syyksi on esitetty muun muassa minkkien ja muiden pesärosvojen määrän kasvua. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa mustakurkku-uikku katsotaan vaarantuneeksi lintulajiksi. Mustakurkku-uikku on levinnyt Etelä- ja Länsi-Suomeen ja yhtenäisen levinneisyyden pohjoisraja kulkee Oulun seudulla. Laji talvehtii Länsi-Euroopassa ja lähtee syysmuutolleen heinäkuun lopulta lokakuun puoliväliin ulottuvalla ajanjaksolla. Keväällä mustakurkku-uikku palaa pesimäseudulleen huhti–toukokuussa.

Pieni, palleromainen, oransseilla päänsivun koristetyhdyillä varustettu mustakurkku-uikku on tavattu Rovaniemellä ensimmäisen kerran 1930-luvulla. Seuraavaa pesimäaikaista havaintoa saatiin odotella aina vuoteen 1989. Kansallisissa atlaskartoituksissa Rovaniemen seudulla mustakurkku-uikkuja on havaittu vain yhdestä neljään ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella lajia ei tavattu lainkaan. Viime vuosina mustakurkku-uikkuja on pesimäkauden aikana nähty esimerkiksi Paavalniemellä, Tuomilammella ja Kivitaipaleen Kivijärvellä.

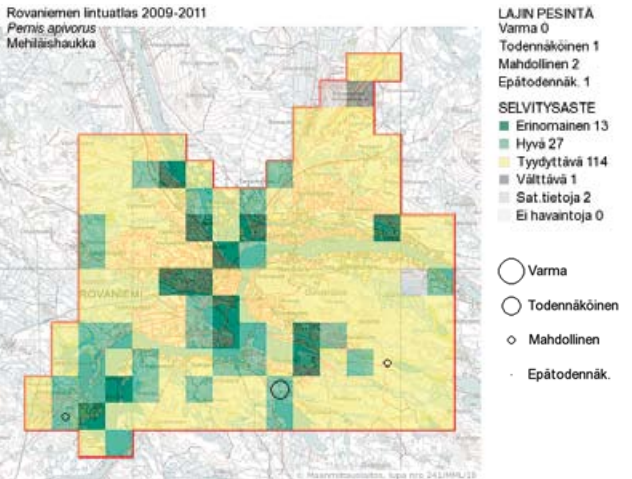
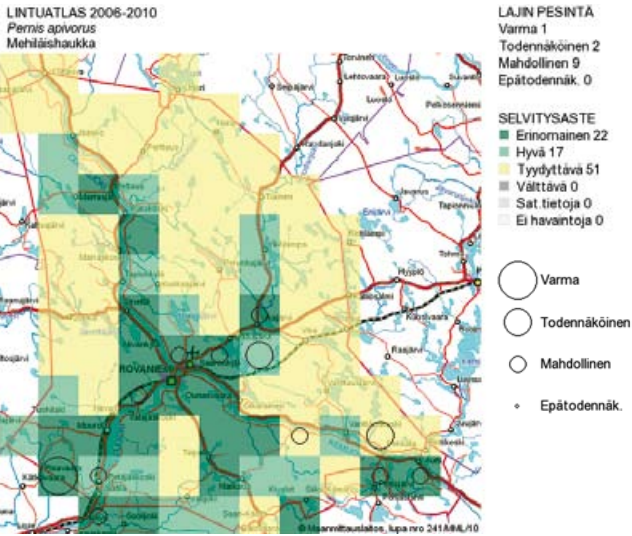
Mehiläishaukka
Pernis apivorus

KUVALIITERI.FI

Mehiläishaukka pesii harvalukuisena Etelä-Suomessa kuusi-, lehti- tai sekametsissä ja edelleen harvalukuisempaan viljely- ja järvisuilla Peräpohjolaan tultaessa. Lintu viihtyy peltojen ja niittyjen pirstomassa metsämaisemassa, usein kylämiljöön liepeillä. Pesimäympäristölle on tyypillistä myös vesistöjen läheisyys. Kannanarvio on 3 000 paria ja uusimmassa uhanalaisluokituksessa mehiläishaukka katsotaan vaarantuneeksi lajiksi. Mehiläishaukka on hiljainen ja usein huomaamatonkin petolintu. Lajin pesä on hankala löytää tiheästä, usein luonnonmukaisesta metsästä. Soidinaikaan koiras on havaittavissa lentäessään soidinlentoaan. Kesällä lajin oleskelun metsässä voi paljastaa maahan ravinnon etsinnässä kaivettu kolo ja rik- kirevityt ampiäiskennot. Hätäravintona laji käyttää sammakoi- ta, myyriä, linnunpoikasia ja –munia. Mehiläishaukka talvehtii Länsi-Afrikassa, jonne yksivuotiaat myös jäävät kesäksi pala- takseen Suomeen vasta toisena keväänään. Laji lähtee muutol- leen elo–syyskuussa ja palaa touko–kesäkuussa.

Kookas, solakka ja pienipäinen mehiläishaukka on melko harvinainen pesimälaji Rovaniemen alueella. Laji havaittiin uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa 12 ruudul- la. Mehiläishaukan yleisyys Rovaniemen seudulla on pysy- nyt muuttumattomana. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji tavattiin vain kolmelta vesistöjen läheisyydestä sijaitsevalta alueelta, Pöyliöjärven, Sierijärven ja Niskanperän suunnalta. Mehiläishaukka saapuu Lappiin yleensä verraten myöhään, touko–kesäkuussa. Lajista tehdään havaintoja muuttoaikana- kin vain vähän, erityisesti syysmuuttohavaintoja on tiedossa niukalti. Mehiläishaukka voisikin olla entistä tarkemman seu- rannan kohde.

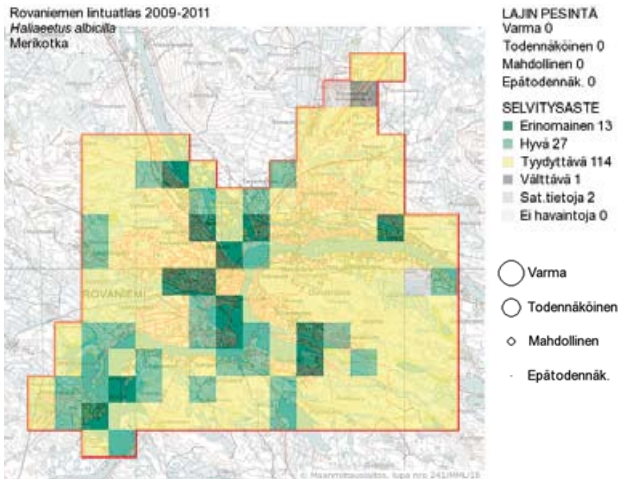
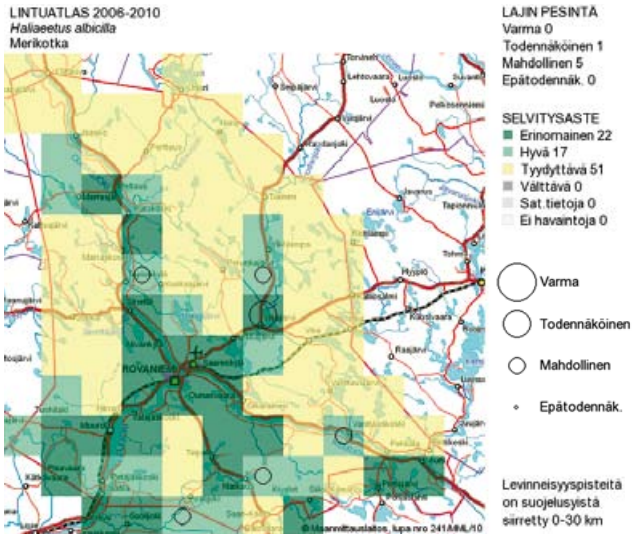
ESA HUHTA

Merikotka on edelleen Suomessa vähälukuinen ja lajin levin- neisyyden painopiste on rannikkoalueella Ahvenanamaalla, Turun saaristossa ja Merenkurkussa. Pesiviä merikotkapareja on koko rannikkoalueella Virolahdelta Perämerelle. Sisämaas- sa merikotka pesii Lapissa, Koillismaalla ja Pohjois-Karjalassa sekä yhden parin voimin Hämeessä. Pesivien parien määrä on noin 350, joista Lapissa ja Koillismaalla tavataan reilut 50 paria ja kanta kasvaa nopeasti. Uusimmassa uhanalaisuusluokituk- sessa merikotka luokitellaan vaarantuneeksi. Laji ei välttämät- tä tarvitse reviirillään suuria vesistöjä, riittää kunhan alueella on pienempiä vesistöjä, joissa on helppo saalistaa kalaravin- toa. Tärkein ravintokala merikotkalle on hauki. Kalojen lisäksi lintu käyttää ravintonaan vesilintuja, haaskoja ja satunnaisesti muutakin. Merikotkan pesä on tavallisesti männyssä, mutta se hyväksyy pesäalustakseen minkä tahansa puulajin; onpa meri- kotkan todettu pesivän maassa paljaalla kalliollakin.

Lapissa merikotkan pesintä alkaa normaalisti huhtikuun lo- pulla ja poikaset kuoriutuvat toukokuun loppupuolella. Len- tokykyisiä poikaset ovat heinäkuun lopulla. Linnut muuttavat talveksi Itämeren alueelle, osa Itä-Eurooppaan tai Etelä-Ruot- siin. Joka talvi muutama yksilö talvehtii Lapissa. Rovaniemeltä tunnetaan 1800-luvulta maininta merikotkan pesinnästä, mut- ta muutoin lajin ei tiedetä pesineen tällä alueella. Merikotka on kuitenkin säännöllinen läpimuuttaja ja havaintoja tehdään sekä keväällä että syksyllä. Jonkin verran on myös kesäisiä havaintoja nuorista, kiertelevistä linnuista ja viettipä yksi sa- telliittimerikotkakin kesänsä Rovaniemen kaupungin eteläpuo- lella. Viimeisen parin vuoden ajalta on Rovaniemen itäosista havaintoja, jotka saattavat viitata pesintään jo nyt tai ainakin lähivuosina.

Tuomo Ollila

Merikotka
Haliaeetus albicilla

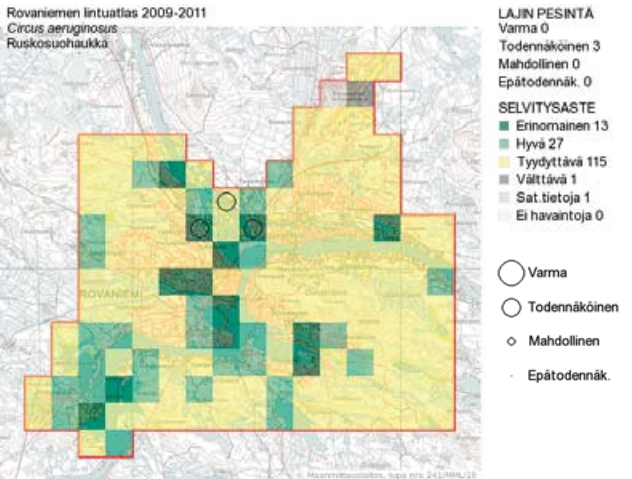
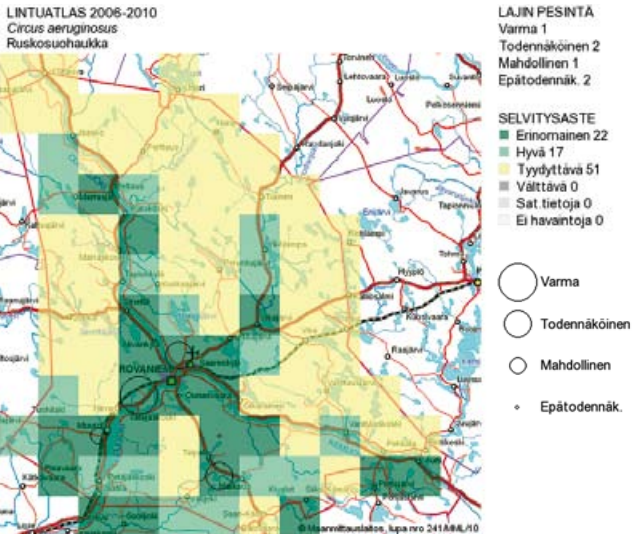
Ruskosuohaukka
Circus aeruginosus

KUVALIITERI.FI

Ruskosuohaukka pesii harvalukuisena Etelä- ja Länsi-Suomen viljelyseuduilla, lintujärvien ja merenlahtien rantaruovikoissa. Rannikolla levinneisyys ulottuu Perämeren pohjukkaan saakka ja sisämaassa Kainuun seutuville. Levinneisyyden laajeneminen tällä 1920-luvun tulokaslajilla jatkuu yhä. Kannan koko on nykyään 800–850 paria. Kookas, pitkäpyrstöinen ruskosuohaukka saalistaa rantaniittyjen ja -peltojen yllä matalalla hitaasti liihotellen. Liitolennossa laji pitää siipiään suohaukoille tyypillisessä yläviistossa, kulmalle taivutetussa v-asennossa. Soitimella koiras esittää näyttäviä lentonäytöksiä: lintu kaartaa ylös taivaalle, heittää voltteja ja kieppejä, syöksyy spiraalimaista rataa alaspäin ja kiljuu naukuvasti. Ruskosuohaukan pesä on risuista ja ruo'onpalasista koottu keko. Laji käyttää ravintonaan myyriä, sammakoita, pikkulintuja, linnunpoikasia ja kookkaita selkärangattomia eläimiä. Ruskosuohaukka talvehtii Afrikan keskiosissa, osa myös Etelä-Euroopassa. Ruskosuohaukka on päivämuuttaja, joka lähtee Suomesta elosyyskuussa ja palaa huhti–toukokuussa.

Rovaniemen seudulla ensimmäinen ruskosuohaukkahavainto tehtiin toukokuussa vuonna 1980. Lajin ensipesintä varmistui vuonna 2007 Paavalniemellä. Kansallisissa atlaskartoituksissa ruskosuohaukkoja ei ole tavattu Rovaniemen alueella ennen uusinta, vuosien 2006–2010 kartoitusta. Tällöin ruskosuohaukka havaittiin peräti kuudella ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa ruskosuohaukkahavainnot keskittyivät Ounasjokisuistoon. Varmimmin lajin voi Rovaniemen seudulla nähdä touko–kesäkuussa, Kivitaipaleen Kivijärvellä tai Paavalniemellä. Lapissa ruskosuohaukka on vain parhaiden lintuvesten äärellä pesivä laji.

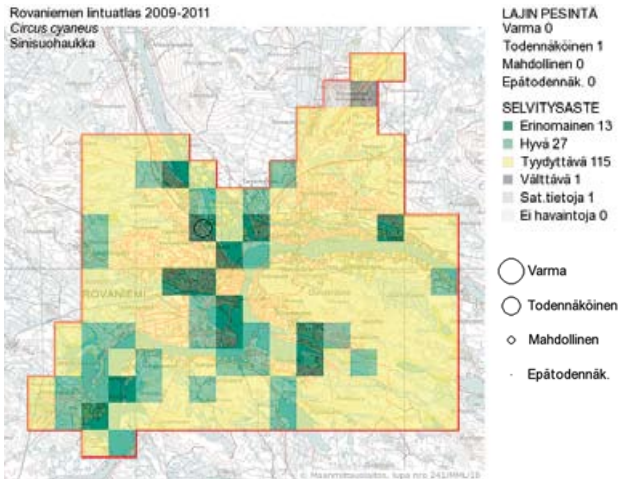
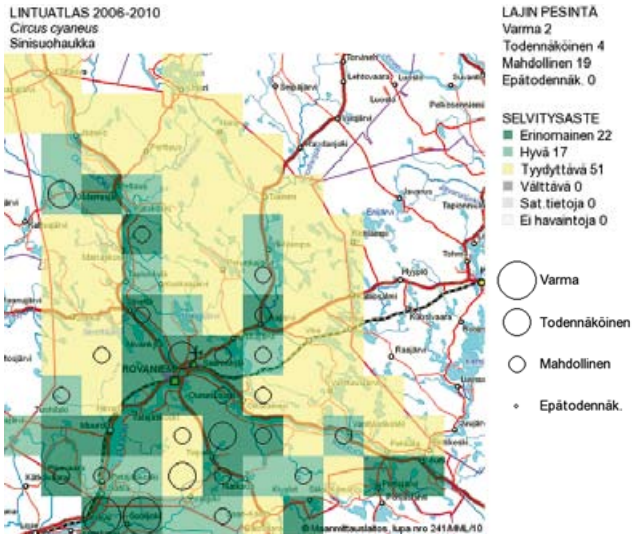
Sinisuohaukka
Circus cyaneus

KUVALIITERI.FI

Sinisuohaukka on pohjoinen petolintu Suomessa, mutta hyvinä myyrävuosina laji pesii myös etelässä. Pääasiallista levinneisyysaluetta ovat Pohjanmaan, Perä-Pohjolan ja Etelä-Lapin suot, pensaikkoiset niityt, hakkuu- ja istutusalueet sekä hylätyt pellot. Sinisuohaukkakannan koko on noin 2 000 paria ja uusimmassa uhanalaisluokituksessa se luokitellaan vaarantuneeksi lajiksi. Sinisuohaukka käyttää ravintonaan myyriä, hiiriä ja muita pikkujyrsijöitä sekä pikkulintuja ja linnunpoikasia. Laji saalistaa peltoaukean, rantaniityn tai avosuon yllä edestakaisin liihotellen. Sinisuohaukka käy saaliinsa kimp- puun äkkinäisellä syöksähdyksellä. Koiraan soidinlento koostuu volteista ja naarasta kohti suuntautuvista syöksylennoista. Sinisuohaukkakoiras on väritykseltään tyylikkään siniharmaa; naaraat ja nuoret yksilöt ovat ruskeansävyisiä. Lintu talvehtii Länsi- ja Keski-Euroopassa ja lähtee syysmuutolleen elokuun ja marraskuun välisenä aikana palatakseen Suomeen huhti–toukokuussa.

Pitkäsiipinen ja -pyrstöinen sinisuohaukka on verrattain harvinainen pesimälaji niin Rovaniemellä kuin muuallakin Suomessa. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa sinisuohaukka tavattiin Rovaniemen seudulla 25 ruudulla. Lajin esiintymisessä ei ole havaittavissa pitkäaikaismuutoksia. Vuosien väliset erot sinisuohaukkahavaintojen määrissä voivat kuitenkin olla suuriakin. Pikkunisäkäskantojen vaihtelu vaikuttaa sinisuohaukkatiheyksiin ja lajin pesimäseutujen valintaan. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa sinisuohaukka havaittiin vain Ounasjokisuistossa. Lintu saapuu Rovaniemelle yleensä vapun tienoilla ja viimeiset sinisuohaukkayksilöt viipyilevät seudulla vielä elo–syyskuun vaihteessa.

Kanahaukka

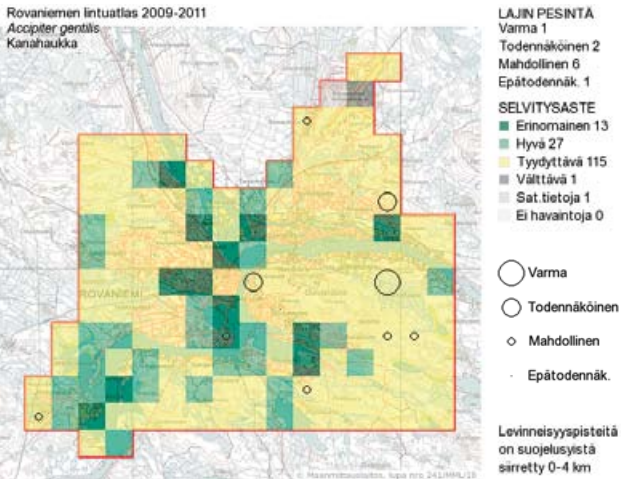
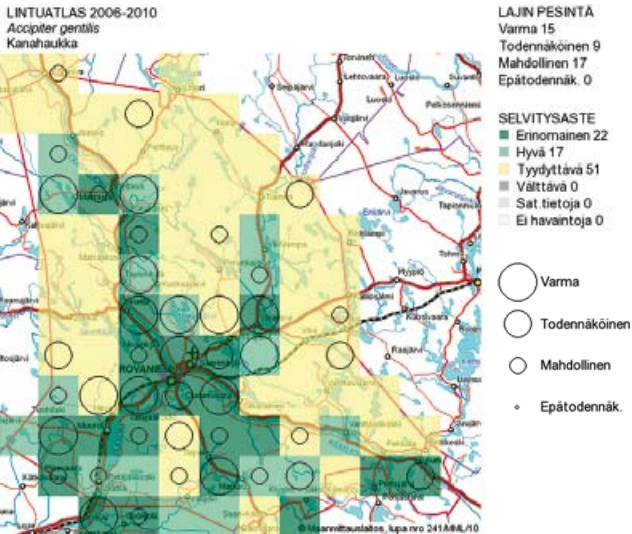
Accipiter gentilis

KUVALIITERI.FI

Isokokoinen kanahaukka pesii harvalukuisena Keski-Lappia myöten pinta-alaltaan laajoissa havu- ja sekametsissä. Tunturi-Lapissakin laji pesii paikoitellen jokilaaksojen männiköissä. Kanahaukkakannan koko on arviolta 5 000 paria ja etenkin Etelä-Suomessa kanta on taantunut metsien pirstoutumisen ja vanhojen metsien vähenemisen myötä. Laji lentää melko nopeasti ja lennossa siivet näyttävät lyhehköiltä ja pyöreäkärkisiltä, pyrstö pitkältä ja leveätyviseltä. Kanahaukka on pesimäaikaan piilotteleva ja saalistaa metsissä. Syksymmällä lintua näkee avoimemmissa maisemissa ja talvisin kanahaukka voi pyydystää kesykyhykyjä asutuskeskuksissakin. Kanahaukan pesä on kookas, usein puunrunkoa vasten tuettu risupesä kuusessa, männyssä tai lehtipuussa. Poikue viheltelee pesänsä lähistöllä yhteys- ja kerjuuääniä päästellen. Ravintonaan laji käyttää kana-, kyyhky- ja varpuslintuja, oravia, jäniksenpoikasia ja talviaikaan myös raatoja. Aikuiset kanahaukat ovat enimmiltään paikkalintuja, mutta nuoret yksilöt talvehtivat Skandinavian eteläosissa, Itä-Euroopassa ja Luoteis-Venäjällä. Syysmuutto ajoittuu syyskuusta marraskuun alkupäiviin ja kevätmuutto maaliskuusta toukokuun alkuun.

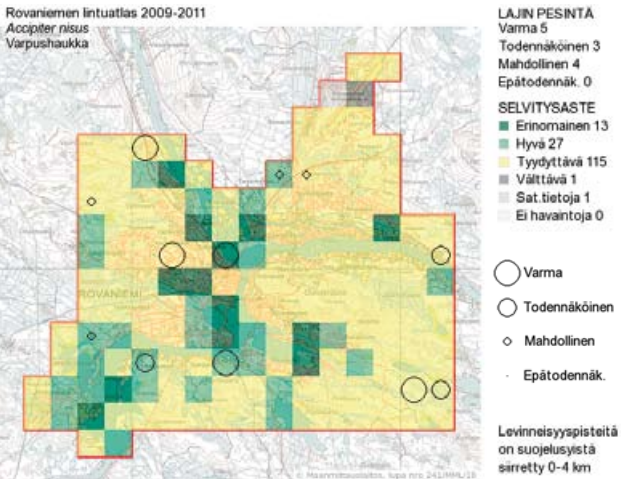
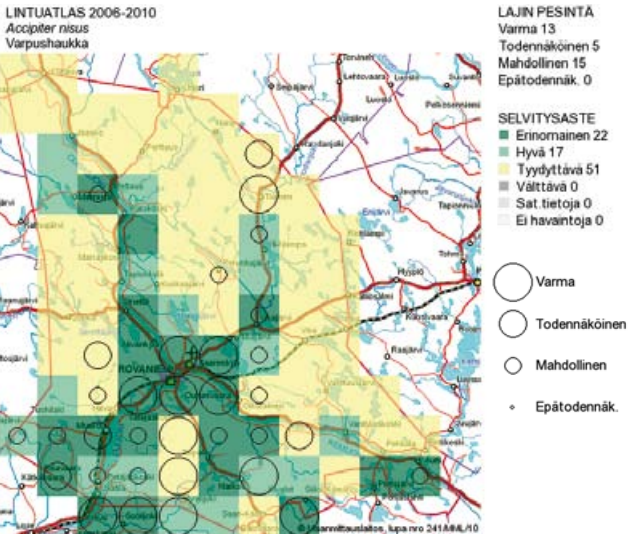
Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa kanahaukan pesintä varmistettiin Rovaniemen seudulla 15 ruudulla. Aiemmissä atlaskartoituksissa lajin pesintä varmistettiin vain parilla ruudulla. Kanahaukka näyttääkin yleistyneen Rovaniemellä, joskin myös kartoitukset ovat alueella tehostuneet. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa havaintoja lajista tehtiin lähinnä Ounasvaaran alueella. Osa Rovaniemen kanahaukoista muuttaa keskitalven ajaksi etelämmäksi. Keskitalvella kaupunkitaajamassa voi nähdä kanahaukkoja pulujahdissa.

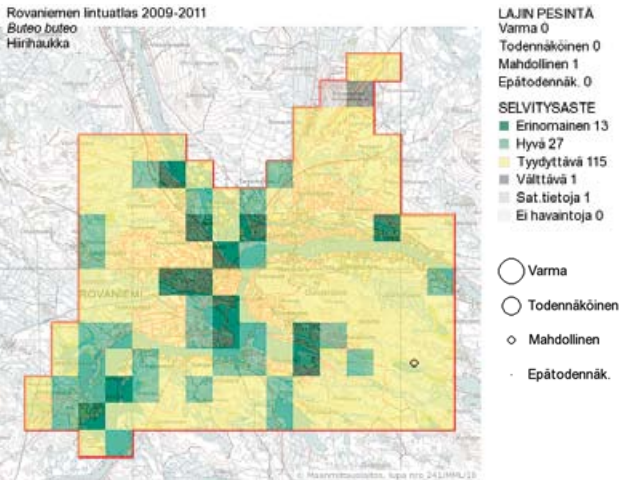
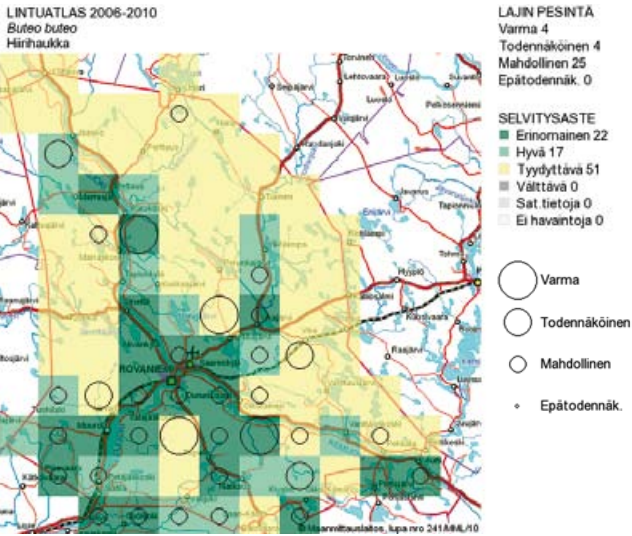
KUVALIITERI.FI

Varpushaukka on Etelä-Suomesta Metsä-Lappiin saakka suhteellisen tasaisesti levinnyt metsiemme peruspetolintu. Varpushaukka viihtyy nuorissa, tiheäkasvuisissa sekametsissä ja kuusikoissa; kankaiden ja rämeiden reunamat tarjoavat lajille sopivia saalistusympäristöjä. Linnun voikin nähdä syöksähtelemässä metsänreunassa saalislinnun perässä tai liitelemässä peltojen ja niittyjen yllä ravintoa tähystäen. Varpushaukka elää kesällä elinpiirillään varsin huomaamattomasti, mutta asutuksen lähistöllä sijaitsevilta reviireiltä haukat voivat ulottaa saalistusmatkansa myös taajamiin. Varpushaukan läsnäolo voi paljastua pikkulintujen äänekkäästä takaa-ajolennosta tai varisten syöksähtelystä haukkaa kohti. Varpushaukka saattaa napata pikkulinnun saaliikseen myös talviselta lintulaudalta. Varpushaukkakannan koko on 7 000–10 000 paria ja useita tuhansia yksilöitä talvehtii Suomessa. Muuttajat suuntaavat Keski- ja Länsi-Eurooppaan elo-lokakuussa ja palaavat maaliskuun lopulta toukokuun puoliväliin ulottuvalla ajanjaksolla.

Kanahaukan solakkarakenteinen ja pitkäpyrstöinen pikkuserkku, varpushaukka on uusimman kansallisen atlaskartoituksen mukaan yhtä yleinen kuin kanahaukka Rovaniemen alueella. Varpushaukan yleisyys on hieman kasvanut Rovaniemellä. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa varpushaukan pesintä varmistettiin 13 ruudulla. Vuosien 1974–1979 kartoituksessa lajin pesintä todettiin vain kahdella ja vuosien 1986–1989 kartoituksessa viidellä ruudulla. Osaltaan lajin yleistymisen voi olla seurausta parantuneesta kartoituksen tehosta. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa varpushaukka oli selkeästi kanahaukkaa yleisempi. Lajin varmoja pesintöjä todettiin peräti viidellä ruudulla. Pääosa varpushaukoista muuttaa Lapista etelään, osa kuitenkin jää kaupunkialueelle varpus- ja pulujahtiin.

Hiirihaukka
Buteo buteo

KUVALIITERI.FI

Hiirihaukka kuuluu varpushaukan ohella runsaslukuisimpiin petolintuihimme. Lajin levinneisyys ulottuu Etelä-Suomesta napapiirin seutuville saakka. Hiirihaukka suosii järeäpuustoisia, reheviä kuusi- ja sekametsiä, mutta viihtyy muunkintyyppisissä metsissä peltojen, hakkuiden, avosoiden ja rantojen lähetyvillä. Lintu saalistaa avomaan yllä rauhallisesti lentäen, välillä lelutellen. Ravintonaan hiirihaukka käyttää lähinnä myyriä ja muita pikkunisäkkäitä, mutta myös pikkulintuja ja isoja hyönteisiä. Risupesänsä laji rakentaa tukevaoksaiseen puuhun. Hiirihaukkakannan koko seurailee myyräkantojen koon vaihteluja. Pesimäkannan koko on 4 000–5 000 paria ja tällä hetkellä hiirihaukka katsotaan vaarantuneeksi. Hiirihaukka talvehtii joko Länsi- ja Etelä-Afrikassa tai Lähi-Idässä ja Itä-Afrikassa. Laji lähtee syysmuutolleen elo–lokakuussa ja palaa maaliskoukokuussa.

Hiirihaukan esiintymisruutujen määrä kansallisissa atlaskartoituksissa on pysynyt noin kolmessakymmenessä. Hiirihaukka on yleinen Rovaniemen seudun eteläosissa, mutta harvinainen alueen pohjois- ja itäosissa. Lajin pesintä varmistettiin uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa vain neljällä ruudulla. Hiirihaukka näyttää karttavan tiheästi rakennettuja alueita, sillä laji tavattiin Rovaniemen kaupunkiatlaksessa vain yhdellä ruudulla. Rovaniemellä hiirihaukan kevätmuutto käynnistyy huhtikuun lopulla, mutta laji on havaittu kerran jo aprillipäivänäkin. Viimeiset yksilöt lähtevät elo–syyskuun vaihteessa. Syksyllä 2006 yksi myöhäinen hiirihaukka havaittiin Rovaniemellä vielä lokakuun alkupuolella.

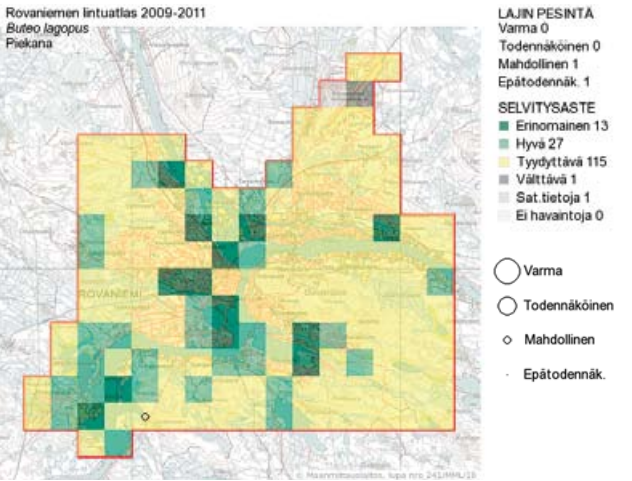
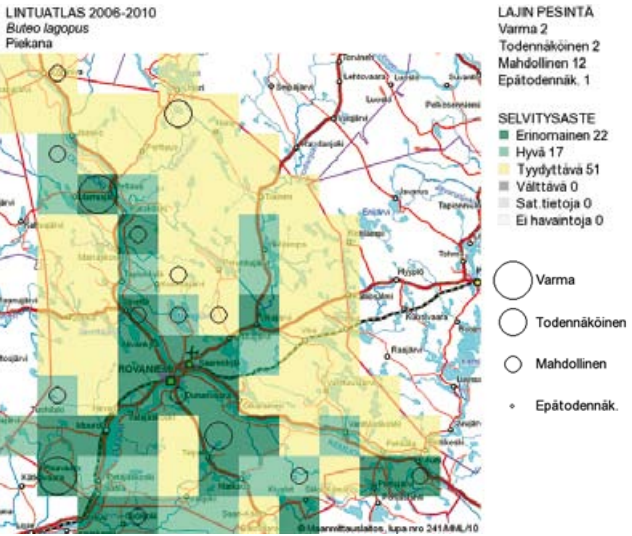
Piekana
Buteo lagopus

KUVALIITERI.FI

Piekanan levinneisyys ulottuu pohjoisimmasta Lapista Perä-Pohjolan eteläosiin saakka. Hyvinä myyrävuosina piekana pesii esiintymisalueensa eteläosissakin; huonoina myyrävuosina laji puuttuu pääosasta Lappiakin. Kannan koko on arviolta 500–4 000 paria. Piekana pesii purojen ja jokien kallioidissa kuruissa, tuntureiden jyrkänteillä sekä männiköissä. Lajin pesä on kookas risupesä männyssä, tunturikoivussa tai kalliojyrkänteellä. Naaras munii 2–7 kirjavaa munaa ja emot ruokkivat poikasiaan lähes kaksi kuukautta. Piekana saalistaa tuulta vasten lelutellen tunturin tai aukean yllä, joskus se väijyy saalistaan kiven päällä, tolpan nokassa tai ladon katolla. Pesänsä lähistöllä piekana päästää kimeitä, naukuvia ääniä ja tavallisin linnun ääni on kauas kantava venytetty varoitusääni: pi-ää, pi-ää-äh. Piekana talvehtii Kaakkois-Euroopassa ja lähtee syysmuutolleen syyskuusta marraskuun alkuun ulottuvalla ajanjaksolla. Keväällä laji palaa huhtikuun ja toukokuun alkupäivien välisenä aikana. Muutamia kymmeniä yksilöitä talvehtii Suomessa lähinnä rannikon ja saariston alueella.

Isokokoinen ja harteikas piekana on Rovaniemellä hiirihaukkaa harvinaisempi pesimälaji. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa piekana tavattiin 16 ruudulla. Valtaosa esiintymistä sijoittuu Ounasjokivarteen, kun taas alueen itäosissa lajia ei juuri ole havaittu. Rovaniemen kaupunkiatlaksen alueelta piekana käytännöllisesti katsoen puuttuu kokonaan. Piekana saapuu Rovaniemelle yleensä huhtikuun puolivälissä ja syysmuutto ajoittuu syyskuulle. Hyvinä myyrävuonna, vuonna 2011, yksittäisiä piekanoita havaittiin Rovaniemen seudulla vielä joulukuun puolivälissä.

Maakotka
Aquila chrysaetos

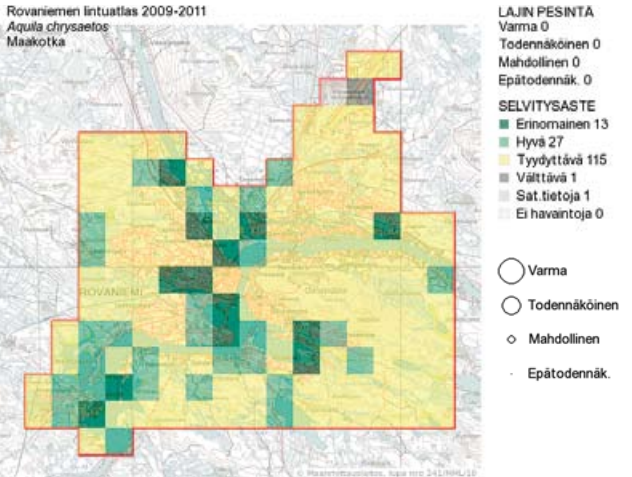
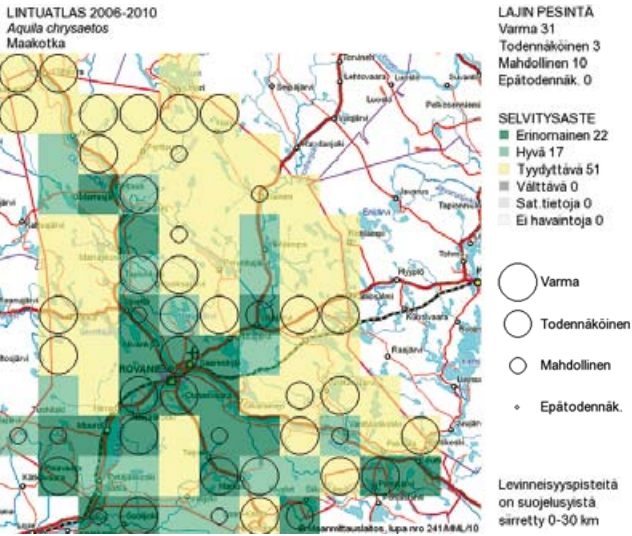

KUVALIITERI.FI

Maakotka on edelleen Suomessa vähälukuinen ja lajin levinneisyys on keskittynyt pohjoiseen. Tunnetuista reviireistä noin 80 prosenttia sijaitsee entisen Lapin läänin alueella. Eteläisimmät reviirit ovat Pohjois-Karjalassa, Etelä-Pohjanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Pesivien maakotkaparien määrä on 318–408. Uusimmassa uhanalaisuusluokituksessa maakotka luokitellaan vaarantuneeksi lajiksi. Maakotka välttelee ihmisen läheisyyttä ja pesät sijaitsevat normaalisti asumattomilla alueilla kaukana asutuksesta tai muista häiriölähteistä. Lintu rakentaa pesänsä tavallisesti mäntyyn, joskus kuuseen tai lehtipuuhun ja pohjoisimmassa Lapissa pesii joitakin maakotkapareja kalliolla. Maakotka aloittaa pesintänsä maaliskuussa ja poikaset kuoriutuvat yleensä toukokuussa. Lentokykyisiä maakotkan poikaset ovat heinäkuun lopulla. Nuoret linnut muuttavat talveksi etelärannikolle, Itä-Eurooppaan tai Etelä-Ruotsiin. Suurin osa vanhoista linnuista viettää talven reviireillään.

Rovaniemen alue on maakotkan ydinaluetta Suomessa ja kanta on täystiheä. Muutamat aukot levinneisyydessä lajille sopivilla alueilla kertovat ainoastaan tiedon puutteesta. Tehokkaiden etsinnöistä huolimatta pesiä ei vain ole löydetty. Rovaniemen alueelta tunnetaan 32 reviiriä, joista ainakin 31 on ollut asuttuna ainakin kerran vuosien 2007–2011 aikana. Samaan aikaan pesintä on todettu 25 reviirillä. Maakotkan reviirit sijaitsevat asumattomilla alueilla jakaantuen tasaisesti eri puolille kaupungin aluetta ja osa maakotkan reviireistä on yhteisiä naapurikuntien kanssa. Tällä hetkellä maakotkan uhkatekijöitä ovat erilaiset häiriöt, tahalliset tai tahattomat ja ihmisen toiminnan laajeneminen yhä uusille alueille.

Tuomo Ollila

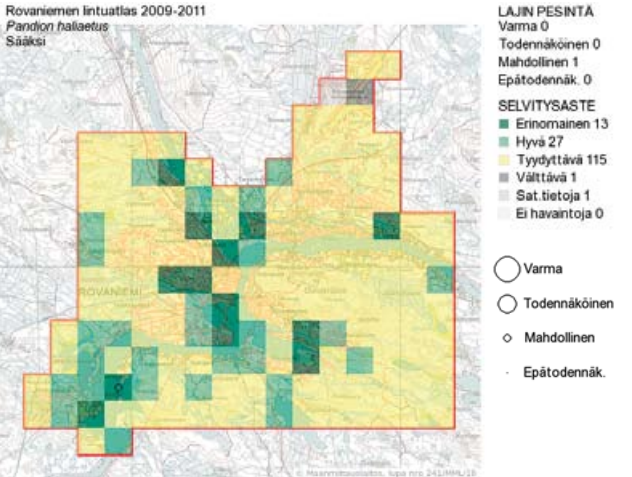
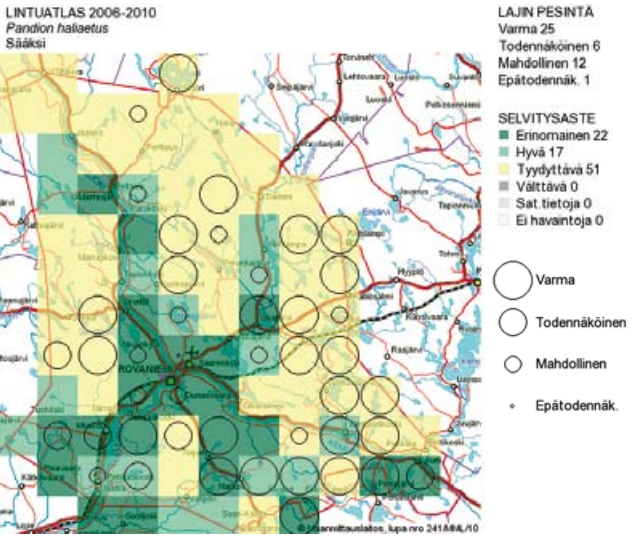

KUVALIITERI.FI

Kalasääski eli sääksi on levinnyt koko Suomeen ja pesivien parien määrä on nykyään noin 1 200. Lajin levinneisyydessä ei ole tapahtunut muutoksia viimeisten vuosikymmenten aikana. Uusimmassa uhanalaisuusluokituksessa sääksi luokitellaan silmälläpidettäväksi. Sääksi on muuttolintu, joka saapuu talvehtimisalueiltaan Afrikan keski- ja eteläosista huhti-toukokuun vaihteessa ja syysmuutto alkaa elokuun lopulla. Sääksen ravinto koostuu pelkästään kalasta. Sääksi rakentaa pesänsä kuivista risukapuloista puun, tavallisesti männyn, latvaan ja lintujen risupesistä sääksen pesä on helpoimmin havaittavissa. Asutut sääksenpesät voivat joskus sijaita lähekkäinkin; vain muutaman kilometrin etäisyydellä toisistaan.

Rovaniemen alueella pesii 30–40 sääksiparia ja näiden reviirit keskittyvät alueille, joilla on suurempia järviä. Kaupungin itäosissa kalasääskitiheys on jonkin verran suurempi kuin muualla. Kanta on ollut vakaa viimeiset vuosikymmenet eikä suuria muutoksia ole tapahtunut. Reviirit ovat varsin hyvin tiedossa, mutta koska pesät tippuvat usein myrskyissä tai lumen painosta, asuttuja kalasääksenpesiä on koko ajan hukassa.

Tuomo Ollila

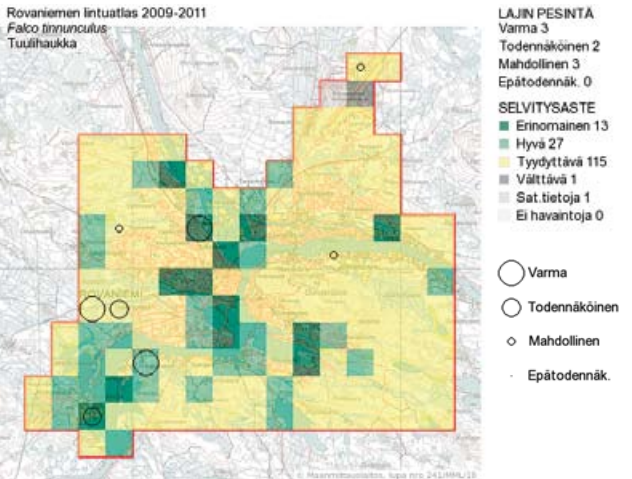
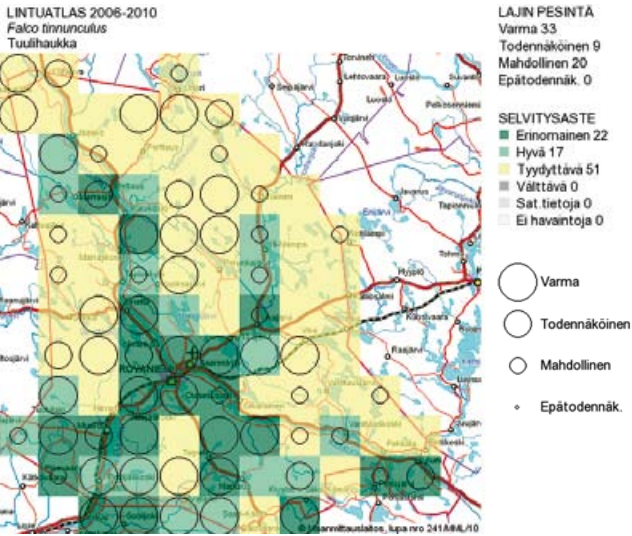
Tuulihaukka
Falco tinnunculus

KUVALIITERI.FI

Tuulihaukkakanta on vahvin Länsi- ja Kaakkois-Suomessa, joskin laji pesii vaihtelevalla menestyksellä koko maassamme. Tuulihaukan elinympäristöksi soveltuvat pellot, hakkuu- ja paloaukeat, pohjoisempaan myös suot. Pesimäseudut ja -menestys vaihtelevat myyräkantojen mukaan. Tällä hetkellä tuulihaukkakannan koko on 7 000 paria. Pienikokoinen ja hoikkarakenteinen tuulihaukka on tyypillinen näky peltoaukean yllä leluttelemassa siivet viuhkoon ja pyrstö levitettynä. Tähystyspaikaksi käyvät tolpat, sähkölangat ja latojen katot. Pesäksi tuulihaukalle käy kolo kelopuussa, varislinnun pesä tai tuulihaukkapönttö. Tuulihaukka on erikoistunut pikkunisäkkäiden saalistamiseen; pääravintoa ovat myyrät, hiiret ja muutkin pikkunisäkkäät, lisäravintoa pikkulinnut ja linnunpoikaset sekä isot hyönteiset. Laji lähtee talvehtimisseuduilleen Etelä-Eurooppaan ja Pohjois-Afrikkaan elo-lokakuussa ja palaa maaliskuun lopun ja toukokuun alun välisenä aikana. Suomessa talvehtii vain muutamia yksilöitä.

Tuulihaukka siirrettiin vuoden 2010 uhanalaisluokituksessa silmälläpidettävästä elinvoimaiseksi lajiksi. Kannan elpyminen näkyy selkeästi myös Rovaniemen lintuatlasaineistoissa. Laji tavattiin 1970-luvun kansallisessa atlaskartoituksessa 12 ruudulla, 1980-luvun kartoituksessa 21 ruudulla ja uusimmassa kartoituksessa peräti 62 ruudulla. Rovaniemen alueella tuulihaukka on yleisin haukkalaji. Linnun voi havaita kaikkialla Rovaniemellä; pesintä varmistettiin kolmella Rovaniemen kaupunkiatlaksenkin tutkimusruudulla. Lajin leiytymistä on edistänyt viime vuosina käynnistynyt pönttöystoiminta. Tuulihaukka saapuu Rovaniemelle yleensä huhtikuun puolivälissä; lajihavainto on myös aprillipäivältä. Viimeiset tuulihaukkayksilöt nähdään syyskuun loppupuolella. Varmimmin laji on havaittavissa Niskanperän pelloilla.

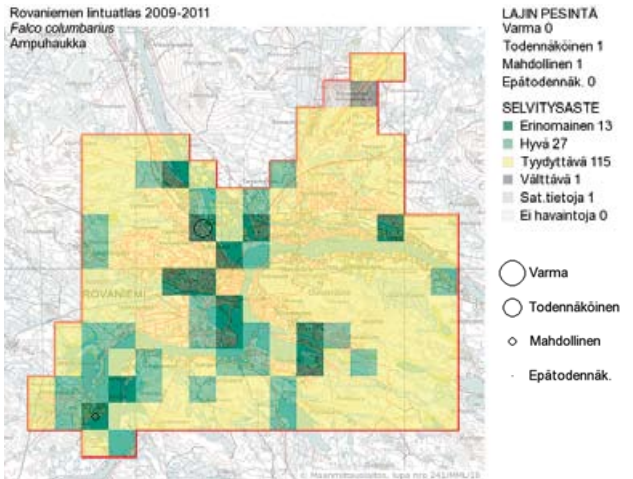
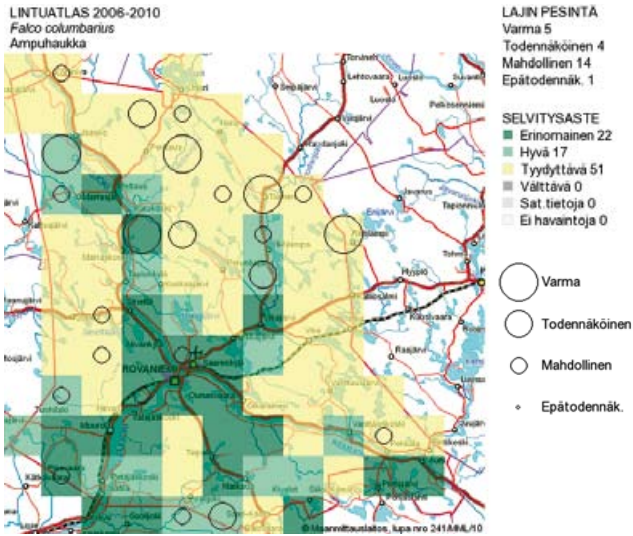
Ampuhaukka
Falco columbarius

JUHANI JALKANEN

Jalohaukkoihin kuuluva ampuhaukka on pienin päiväpeto-lintumme, hoikka ja lyhytpyrstöinen, kooltaan vain hieman rastasta suurempi. Laji on leivittäytynyt koko Suomeen, mutta on yleisimmillään pohjoisessa Lapista Oulun seudulle saakka. Ampuhaukan elinympäristöä ovat valoisat mäntymetsät ja tunturikoivikot, etelämpänä takamaiden reunarämeät, harjualueet sekä saaret ja ranta-alueet. Lintu tähystää saalisravintoaan metsän reunassa puunlatvassa tai tolpan päässä peltoaukean äärellä. Ampuhaukka ahdistelee saalistaan lentämällä sen perässä koukkaillen tiheänkin metsikön läpi. Pääravintoa lajilla ovatkin pikkulinnut, lisäravinnoksi ampuhaukka kelpuuttaa pikkunisäkkäät. Ampuhaukkakannan koko on noin 3 200 paria. Laji pesii varislintujen tai piekanan risupesään, tunturiseudulla pesä voi olla myös maassa tai pahdoilla. Ampuhaukka talvehtii Länsi- ja Etelä-Euroopassa ja lähtee syysmuutolleen elokuun lopun ja lokakuun loppupäivien välisenä aikana. Laji palaa Suomeen maaliskuun lopulta toukokuun puoliväliin ulottuvalla ajanjaksolla.

Ampuhaukka on Rovaniemen seudulla havaittu aiemmissa kansallisissa atlaskartoituksissa 10-23 ruudulla. Lajin pesintä varmistettiin uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa kuitenkin vain viidellä ruudulla. Valtaosa ampuhaukkareviireistä sijaitsee kartoitusalueen pohjoisosissa. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa ampuhaukka havaittiin Ylikylän ja Niskanperän alueilla. Laji saapuu Rovaniemelle huhtikuun puolivälissä ja viimeiset yksilöt havaitaan alueella syys-lokakuun vaihteessa.

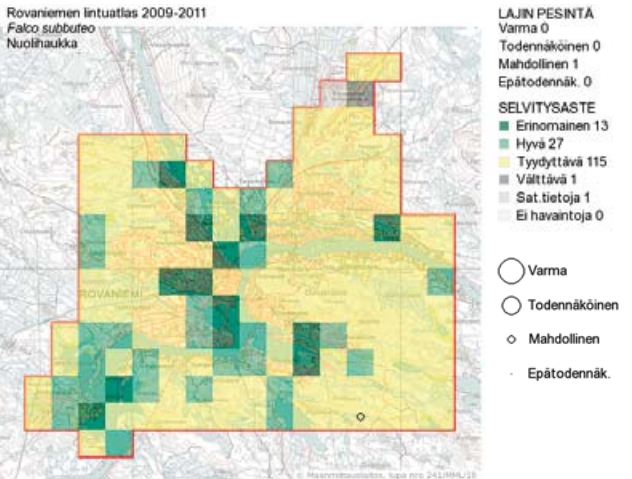
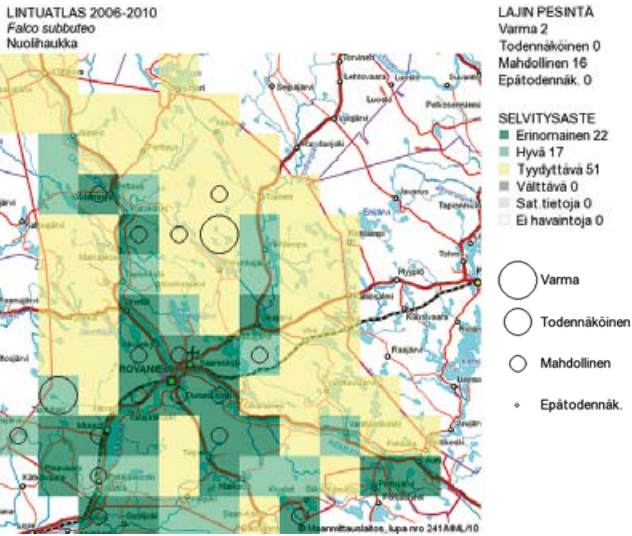
Nuolihaukka
Falco subbuteo

KUVALIITERI.FI

Virtaviivainen lentotaituri, nuolihaukka on harvalukuinen ja levinneisyydeltään eteläinen laji. Nuolihaukan levinneisyysalue ulottuu Etelä-Suomesta Metsä-Lapin keskiosiin saakka. Kanta on tihein Itä-Suomen järvisuilla rehevien ranta-alueiden tuntumassa. Pesimäympäristönä laji suosii korkeapuustoisia, valoisia männiköitä avomaiden ja vesistöjen lähistöllä. Pohjois-Suomessa nuolihaukka viihtyy suomaisemissa. Nuolihaukka muistuttaa väritykseltään muuttohaukkaa, mutta on muodoltaan sirolinjaisempi ja pitkäsiipisempi. Linnun posket ja kurkku ovat valkeat ja vahvat viiksijuovat ovat mustat. Päältä nuolihaukka on ruskehtavanharmaa ja alapuolelta linnun väritys on kellertävä, alaperä punainen. Laji pesii vanhoissa varislintujen pesissä ja käyttää ravintonaan pikkulintuja, sudenkorentoja, perhosia ja muita suurikokoisia lentäviä hyönteisiä. Nuolihaukkakannan koko on noin 3 000 paria ja kanta on viime vuosina runsastunut. Nuolihaukka talvehtii Afrikan eteläosissa ja lähtee muuttomatkalleen elo-syyskuussa. Laji palaa Suomeen huhtikuun lopun ja kesäkuun alun välisellä ajanjaksolla.

Nuolihaukka on Rovaniemen alueella suhteellisen harvinainen laji. Kansallisissa atlaskartoituksissa nuolihaukka on tavattu 5–18 ruudulla. Atlaskartoitusten mukaan laji on yleistynyt myös Rovaniemellä jonkin verran. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa nuolihaukka havaittiin vain Pöylijärven takamaaston alueella. Laji saapuu Rovaniemelle verrattain myöhään, yleensä vasta toukokuun puolivälin jälkeen. Myöhäinen saapumisajankohta johtuu osin nuolihaukan ravinnosta, hyönteissyöjänä se kuuluu myöhäisempien muuttolintujen joukkoon. Loppukesällä nuolihaukan voi nähdä sudenkorentojahdissa esimerkiksi Ounasjokisuistossa tai Kivitaipaleen Kivijärvellä.

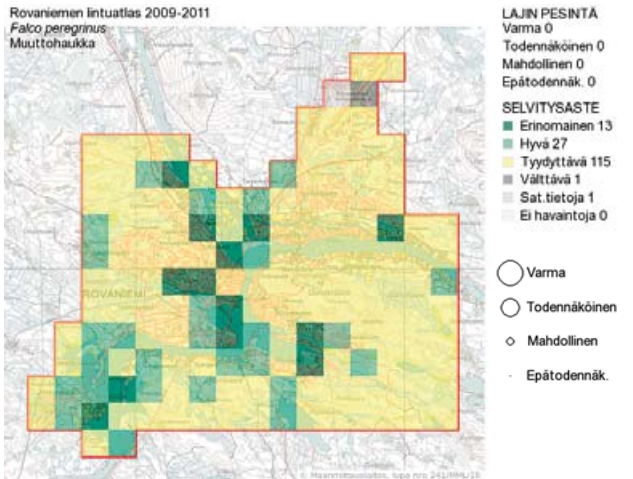
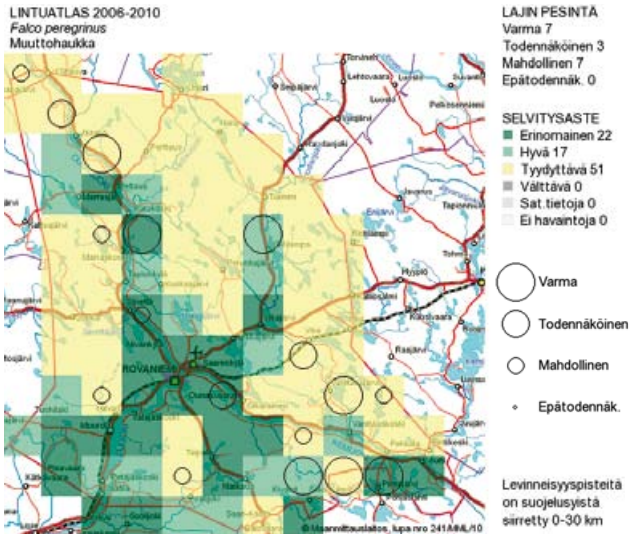
KUVALIITERI.FI

Muuttohaukka oli miltei hävitä Suomen luonnosta ympäristömyrkköjen takia. Parimäärä oli matalimmillaan 1970-luvun alussa, tuolloin maassamme tavattiin ainoastaan 20–30 paria. Tämän jälkeen muuttohaukkakanta on kasvanut ja nyt pesivien parien määrä on 269–303. Lajin levinneisyyden painopiste on pohjoisessa ja entisen Lapin läänin alueella tunnetuista reviireistä sijaitsee noin 80 prosenttia. Uusimmassa uhanalaisuusluokituksessa muuttohaukka on luokiteltu vaarantuneeksi. Muuttohaukka on muuttolintu ja talvehdittuaan Länsi-Euroopassa tai Pohjois-Afrikassa se palaa pohjoisille pesimäseuduilleen huhti-toukokuun vaihteessa. Linnun syysmuutto alkaa elokuun lopulla. Suomen muuttohaukat pesivät pääosin soilla ja vain vähän raavittu pesäkuoppa sijaitsee säiden armoilla mättäällä varpujen seassa. Osa haukoista pesii kalliolla erityisesti tunturialueella, mutta myös muualla missä on pesintään sopivia kallioita. Muutamat parit pesivät myös puissa, erityisesti kalasääskien rakentamissa pesissä.

Pentti Linkolan 1950-luvulla keräämän aineiston mukaan Rovaniemen alueella oli silloin tiedossa kaksi muuttohaukan pesäpaikkaa. Tosiasiassa pesiä lienee ollut enemmän. Näiltä paikoilta muuttohaukka hävisi 1960-luvun alussa ja seuraavan kerran muuttohaukan varmistettiin pesivän Rovaniemellä vasta vuonna 1998. Tämän jälkeen kanta on kasvanut niin, että nyt Rovaniemen alueelta tunnetaan kahdeksan muuttohaukkanreviiriä. Vuosien 2007–2011 aikana näistä on ollut asuttuna seitsemän reviiriä ja pesintä on samana aikana todettu kuudella eri reviirillä. Tunnettujen reviirien lisäksi Rovaniemen alueella on kahdesta kolmeen tuntematonta reviiriä.

Tuomo Ollila

Muuttohaukka
Falco peregrinus

Luhtahuitti

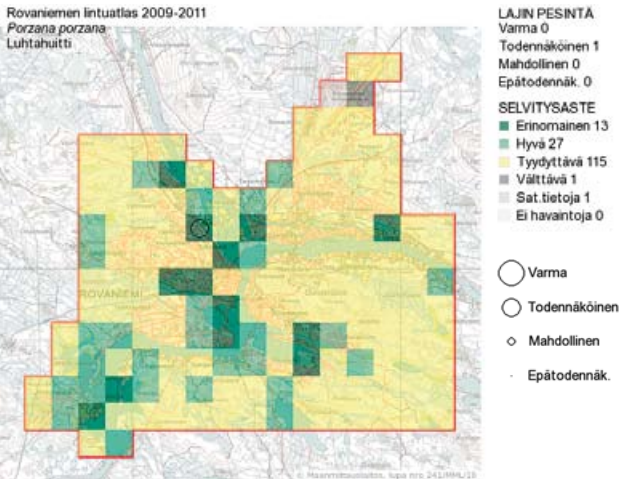
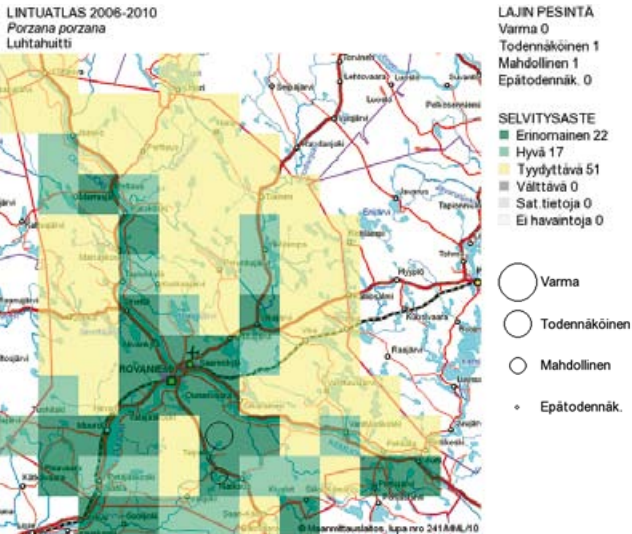
Porzana porzana

JARI PELTOMÄKI

Luhtahuitti pesii hyvin harvalukuisena Etelä- ja Kaakkois-Suomessa viljelyseuduilla, umpeenkasvaneiden lintuvesien ja merenlahtien rehevillä luhdilla. Lajin levinneisyyden pohjoisraja kulkee Pohjois-Karjalasta Oulun seutuville, Lapissa luhtahuitti on äärimmäisen harvinainen. Luhtahuitti on rakenteeltaan tanakka, paksukaulainen ja kellertävänokkainen rantakana. Höyhenpuku on valkopilkkuinen, rinnan ja vatsan puolelta harmaansävyinen ja selän puolelta vihertävänsävyinen valkoisin juovin. Luhtahuitin pyrstö on pysty. Lintu on erittäin pieneskelevä ja tuleekin havaituksi parhaiten äänestään yöaikaan. Luhtahuitti laulaa innokkaimmillaan toukokuun ja kesäkuun alun öinä; hvit, hvit, hvit -vihellys kantaa parhaimmillaan parikin kilometriä. Lintu rakentaa pesänsä korsista märeille rantaluhdalle kasvillisuuden kätköihin. Munia on 8–12 ja pesyeitä yhdestä kahteen kesän kuluessa. Ravintonaan luhtahuitti käyttää hyönteisiä, äyriäisiä, nilviäisiä sekä leviä ja vesikasvien siemeniä. Lintu muuttaa elo–syyskuussa Afrikan itäosiin ja palaa huhtikuun lopun ja kesäkuun alun välisenä aikana. Kannan koko on 500–1 000 paria ja luhtahuitti katsotaan uusimmassa uhanalaisluokituksessa silmälläpidettäväksi lajiksi.

Rovaniemen ensimmäinen luhtahuittihavainto on tehty Ounasjokisuistossa sijaitsevassa Koivusaaressa kesäkuussa 2003. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa laji tavattiin kahdella ruudulla, Kivitaipaleella ja Narkauksessa. Heinäkuussa vuonna 2006 luhtahuitti huittaili Kivitaipaleen Kivijärvellä useamman päivän ajan. Laji havaittiin viimeksi kesä–heinäkuun vaihteessa vuonna 2011 Ounasjokisuiston lietsaarella.

Ruisrääkkä

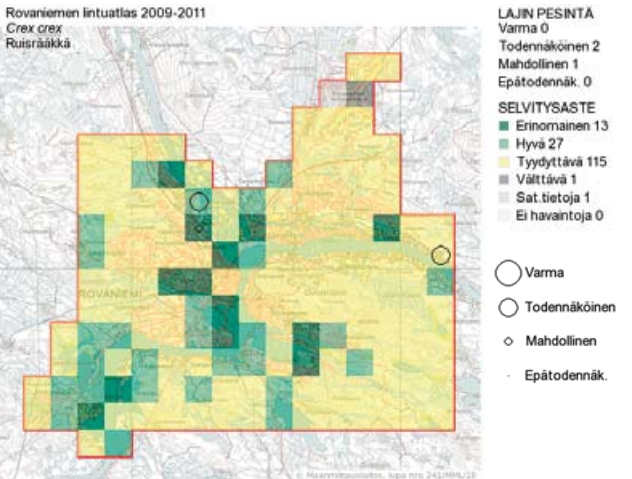
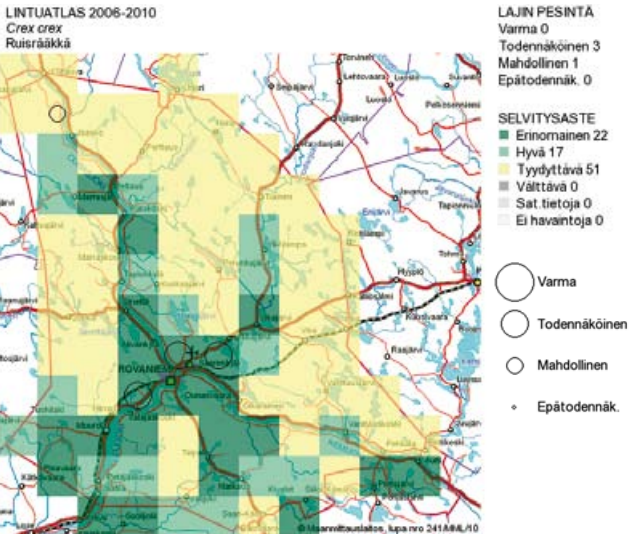
Crex crex

KUVALIITERI

Ruisrääkkä pesii Etelä- ja Keski-Suomen viljelyseuduilla, vilja- ja heinäpelloilla, kesannoilla ja niityillä. Lajin levinneisyyden ääriaja kulkee Pohjois-Pohjanmaalla ja vuosittain havaittävien yksilöiden määrä vaihtelee saapumisajankohdan sääolosuhteiden mukaan. Loppukevästä ja alkukesällä ajoittain vallitsevien lämpimien kaakkoisten ilmvirtausten mukana Suomeen saapuu tavallista runsaammin ruisrääkkiä; tällöin lajin narskuttelua voi pelloilla kuulla yleisemminkin. Ruisrääkkä kuului vielä 1900-luvun alussa viljelysmaiden tyypillisimpiin lintulajeihin, mutta kanta taantui maanviljelysmenetelmien muututtua. Vuosisadan lopulla kanta alkoi elpyä ja nykyään pesimäkannan kooksi arvioidaan 3 000–7 000 paria. Ruisrääkkä on pyöreähkö, solakkakaulainen rantakana, joka on väritykseltään päältä mustatäpläisen kullanuskeaa ja alapuoleltaan harmaa. Lintu on elintavoiltaan piiloteleva ja helpoimmin lajin läsnäolo paljastuu koiraan öisestä, touko–kesäkuisesta soidinäänestä. Ruisrääkkä talvehtii Afrikan itä- ja eteläosissa. Syysmuutto ajoittuu elo–syyskuulle ja kevätmuutto touko–kesäkuulle.

Ensihavainto ruisrääkstä Rovaniemellä ajoittuu heinäkuulle 1956. Tällöin ruisrääkkä raksutti lettorämeellä Tennilän Kuo-hunkiaavalla. Seuraava havainto lajista Rovaniemen seudulla onkin vasta vuodelta 1990. Aiemmissa atlaskartoituksissa ruisrääkkiä ei ole havaittu lainkaan; uusimmassa kartoituksessa laji tavattiin neljällä ruudulla. Kaikkiaan ruisrääkän raksutusta on 2000-luvulla kuultu viidellä alueella: Viirinkylässä, Vaaralassa, Paavalmiemellä, Porokarissa ja Ounasjokisuistossa. Useimmat havainnot ajoittuvat heinäkuulle. Ruisrääkkä on Perä-Pohjolan alueella luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi lajiksi.

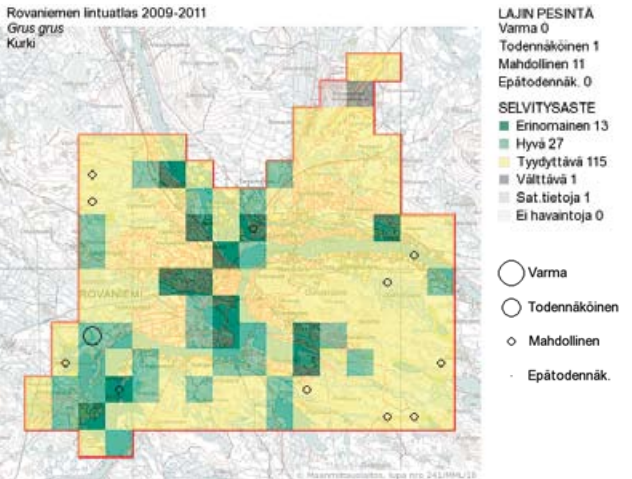
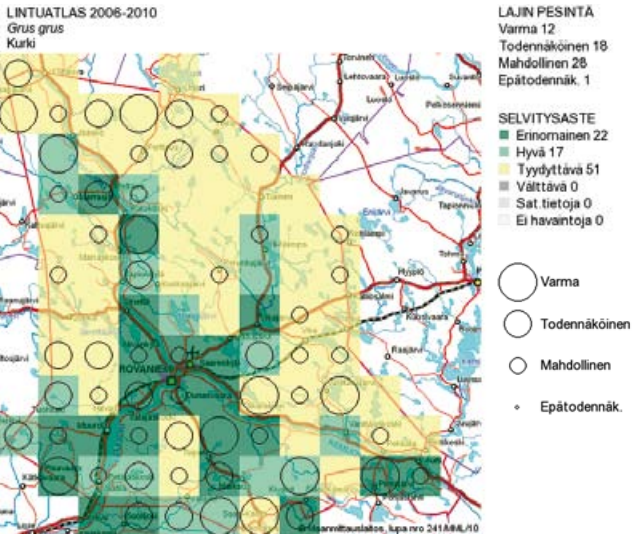
Kurki
Grus grus

KUVALIITERI.FI

Kurkea tavataan lähes koko Suomessa; ainoastaan Ylä-Lapista laji paikoin puuttuu. Kurki pesii kosteilla, harvapuustoisilla tai avoimilla soilla, etelämpänä myös rantaluhdilla, -ruovikoissa ja metsälampien rantamilla. Kurkikanta on vahvin Pohjanmaalla ja muilla soisilla seuduilla. Kurki onkin nimetty Pohjois-Pohjanmaan maakuntalinnuksi. Kurkikannan koko on 30 000–40 000 paria ja kanta on edelleen voimakkaassa kasvussa. Kurjen muutto on näyttävää ja kuuluvaa: kurkiaurasta kuuluu trumpettimaisia ääniä ja yksilömäärä voi parvissa kohota satoihin. Suurin osa kurkimuutosta tapahtuu päiväsaikaan, mutta etenkin syksyllä tapahtuu myös yömuuttoa. Lajilla on perinteisiä levähdysalueita; ruokailualueina toimivat pellot ja yöpymisalueina matalat merenlahdet tai järvet. Kurki osaa suuresta koostaan huolimatta olla varsin huomaamaton pesänsä lähistöllä. Poikasia on yksi tai kaksi ja ne muuttavat ja viettävät talvensa emojen kanssa. Kurkimuutto ajoittuu syksyllä elokuun lopun ja lokakuun loppupuolen väliselle jaksolle. Keväällä linnut palaavat huhti–toukokuussa. Kurjen Länsi-Suomen kanta talvehtii pääosin Espanjan ja Ranskan alueella, Itä-Suomen kurkikanta Pohjois-Afrikassa.

Kurki on yleistynyt Rovaniemellä kuten muuallakin Suomessa. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa laji tavattiin liki 60 ruudulla; aiemmin kurki havaittiin vain parillakymmenellä ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa kurki havaittiin jopa 12 ruudulla, mutta lajin pesintää keskustajaman ympäristöstä ei saatu varmistettua. Ensimmäiset kevätmuuttajat saapuvat Rovaniemelle huhtikuun puolivälissä ja muutto huipentuu usein jo ennen vappua. Vilkkaimpina kevätmuuttopäivinä voi havaita jopa 200 muuttavaa kurkea. Syysmuutto on vilkkainta syyskuussa. Suurin havaittu parvi on 92 kurkea Jaatilan Matinmikon pelloilla.

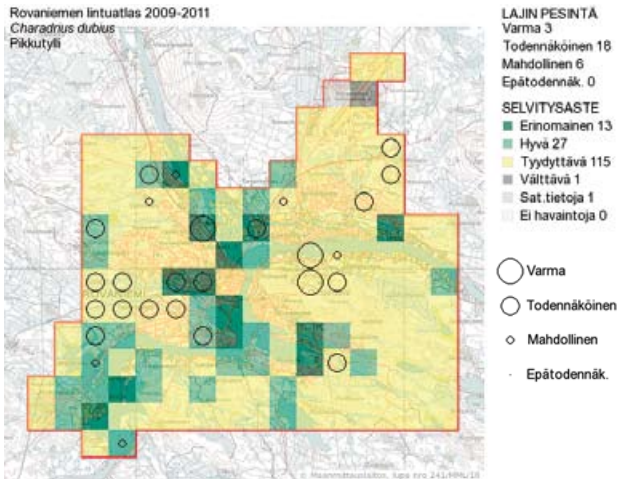
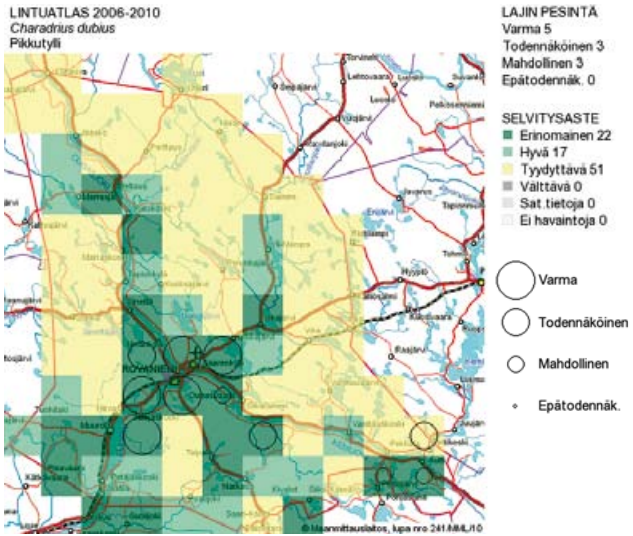
Pikkutylli
Charadrius dubius

KUVALIITERI.FI

Pikkutylli on yleinen pesimälaji Suomessa etelästä aina Perä-Pohjolaan asti. Laji viihtyy erityisen hyvin ihmisen muovaamissa elinympäristöissä kuten soramontuilla, ratapihoilla, kaatopaikoilla ja täytemaa-alueilla. Pikkutyllin pesimäkannan kooksi arvioidaan 4 000–6 000 paria. Lajin kannan kasvua voivat rajoittaa soramonttujen maisemointi ja umpeenkasvu. Toisin kuin muiden kahlaajien kohdalla, pikkutyllejä ei yleensä nähdä parvissa. Laji talvehtii Välimeren ja Afrikan rannikolla. Pikkutylli saapuu Suomeen tavallisesti huhtikuussa talvehtimisalueiltaan. Levinneisyytensä pohjoisrajoilla, Perä-Pohjolasassa, laji on luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi lajiksi.

Rovaniemen alueella pikkutylli on uudistulokas. Ensimmäinen pikkutyllihavainto on toukokuulta 1954. Vielä 1960-luvulla laji oli Rovaniemellä erittäin harvinainen. Kansallisissa atlaskartoituksissa lajin esiintymisruutujen lukumäärä on pysynyt noin kymmenessä. Valtaosa havainnoista keskittyy Rovaniemen keskustajaman läheisyyteen. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa pikkutylli havaittiin 30 ruudulla. Pesiviä pareja alueella lieene nykyään jopa 50. Tunnetuimpia lajin pesimäalueita ovat Ounasjokisuiston Aronperän täytemaa-alue, ratapiha ja teollisuuskylän hiekkakentät. Pikkutylli saapuu Rovaniemelle toukokuun alkupäivinä ja viimeiset yksilöt lähtevät elokuun puolivälissä.

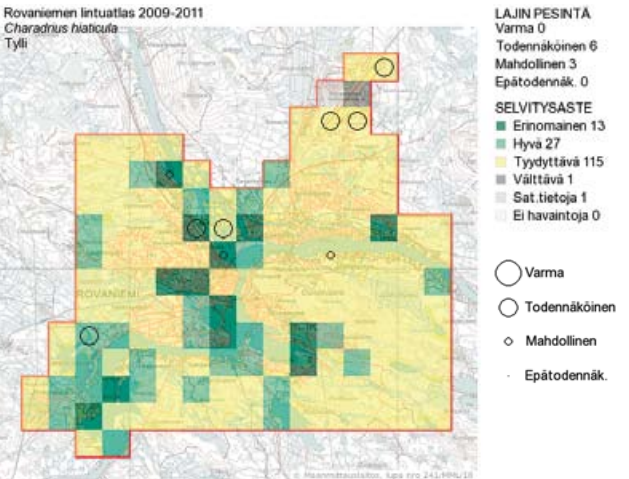
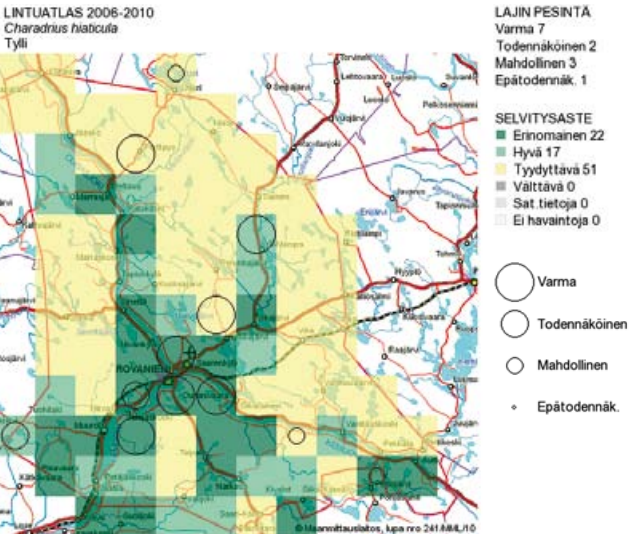
Tylli
Charadrius hiaticula

KUVALIITERI.FI

Tylli on Suomessa sekä rannikkoseutujen että Lapin laji. Rannikolla pesii oma nimirotunsa ja Lapin sisämaassa pohjantylli –rotu. Suomen tyllikannan kooksi arvioidaan 3 000–6 000 paria. Viime vuosikymmeninä erityisesti lajin nimirotu on taantunut ja tylli onkin uusimmassa uhanalaisluokituksessa luokiteltu silmälläpidettäväksi lajiksi. Myös Keski-Lapissa laji on taantunut, joten Perä-Pohjolassa tylli luokitellaan alueellisesti uhanalaiseksi. Tylli pesii yleisimmin avoimilla hiekkakentillä. Toisin kuin pikkutyllejä, tyllejä voi muuttoaikana nähdä isoisakin parvissa. Laji talvehtii Länsi-Euroopan ja Afrikan rannikoilla. Kevätmuutto ajoittuu Suomessa huhtikuulle.

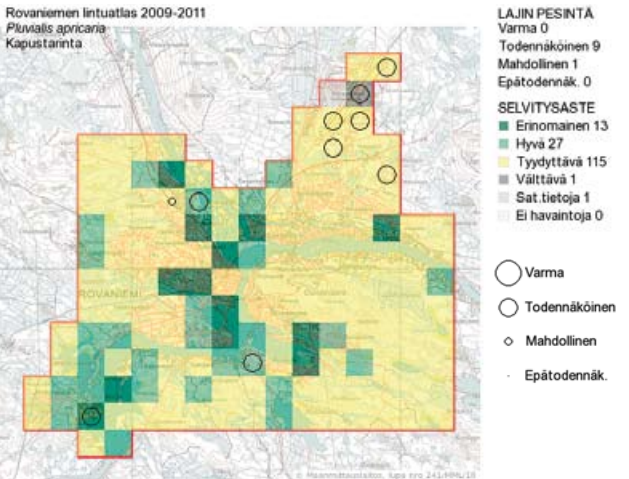
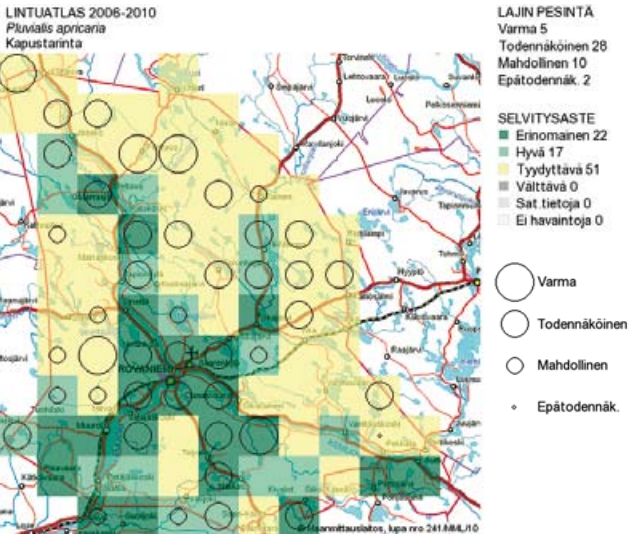
Äännellessään omaa nimeään toistava tylli on pikkutyllin tapaan uudistulokas Rovaniemellä. Ensimmäiset lajihavainnot on tehty kevätmuuton aikana 1950-luvulla. Ensihavainto tyllin pesimäyrytyksestä Rovaniemellä on vuodelta 1960. Ensimmäisessä kansallisessa atlaskartoituksessa tylli havaittiin vain kuudella ruudulla; uusimmassa atlaskartoituksessa jo 12 ruudulla. Valtaosa pesivistä tylleistä asustaa keskustaajaman alueella. Rovaniemen kaupunkiatlaksen alueella laji pesii todennäköisesti tai mahdollisesti liki kymmenellä ruudulla. Pesimäaikana mutkittelevaa soidintentoaan esittäviä tyllejä voi nähdä esimerkiksi Ounasjokisuiston Aronperän täytemaa-alueella. Rovaniemellä tyllin päämuutto ajoittuu toukokuun puolivälistä kuun lopulle, jolloin esimerkiksi Kuolajoella ja Niskanperän lietteillä voi havaita 10–20 yksilön parvia. Viimeiset tyllit nähdään Rovaniemellä yleensä syyskuun puolivälissä.

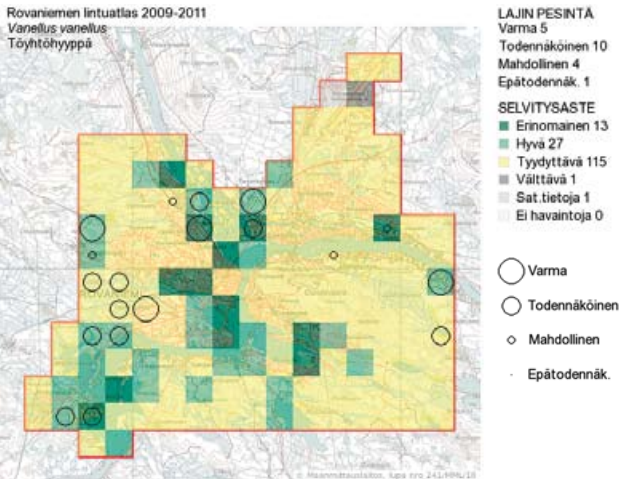
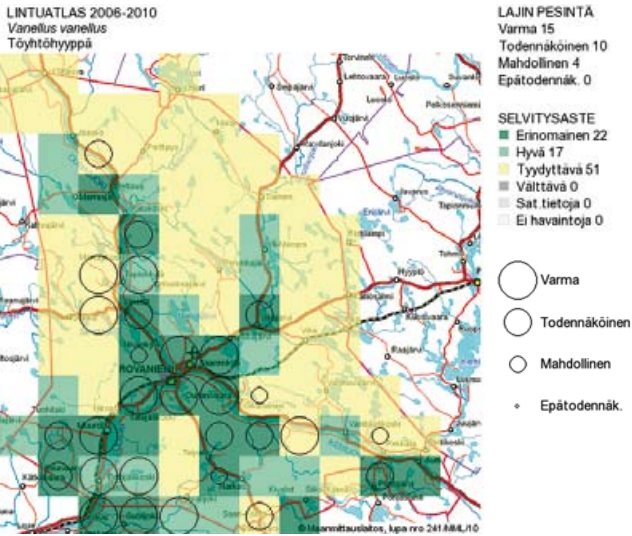
KUVALIITERI.FI

Kapustarinta on pohjoisten tunturinummiin tyypilintulaji, joka viihtyy myös eteläisemmässä Suomessa soisilla alueilla. Paikoitellen laji pesii hakkuu- ja peltoaukeillakin. Kapustarintakannan koko on 50 000–80 000 paria. Kapustarinta on tukeva, lyhytnokkainen ja -kaulainen kurmitsalaji. Linnun höyhenpuku on yläpuolelta kullankeltaisten täplien kuvioima ja alapuolelta mustan kapustakuvion värittämä. Pesäpaikallaan tunturinummiella tai avosuolla kapustarinta tähystää mättäällä tai kivellä varoitusaaniäniä päästellen. Välillä lintu juoksentee lyhyitä pyrähdyksiä ja pysähtelee niiailemaan. Säikähtäessään kapustarinnat syöksähtävät pallomaisena ryppäänä taivaalle. Muuttoparvissa laji lentää auramaisessa muodostelmassa. Kapustarintaparvet levähtävät ja ruokailevat peltoaukeilla. Ravintonaan lintu käyttää hyönteisiä, nilviäisiä, äyriäisiä ynnä muita pikkueläimiä, mutta myös marjoja ja siemeniä. Kapustarinta lähtee syysmuuttomatkalleen Länsi-Eurooppaan ja Välimeren maihin heinäkuun lopun ja lokakuun alkupäivien välisenä aikana. Keväällä laji palaa Suomeen huhti–toukokuussa.

Rovaniemen alueella kapustarinta on yleinen pesimälaji. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa laji havaittiin 44 ruudulla eikä lajin esiintymisessä ole tapahtunut muutoksia vuosikymmenten aikana. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa kapustarintoja havaittiin kymmenellä ruudulla. Laji ei ole kovin vaateliias pesimäpaikkansa suhteen, sen on havaittu pesivän jopa lentokenttäalueella. Kapustarinta saapuu Rovaniemelle huhtikuun puolivälissä ja viimeiset yksilöt havaitaan yleensä syyskuun lopulla. Toukokuun puolenvälin tienoilla Apukan ja Niskanperän pelloilla voidaan havaita jopa 100–200 yksilön kapustarintaparvia.

Töyhtöhyppä
Vanellus vanellus

JUHANI JALKANEN

Töyhtöhyppän yhtenäinen pesimäalue ulottuu etelästä Rovaniemi–Kuusamo-linjalle. Laji oli Suomessa alunperin suolintu, mutta nykyisin töyhtöhyppän pesimäelinympäristöä ovat pellot ja niityt. Pohjoisen parhailta lintusoiilta löytyy kuitenkin edelleen pesiviä töyhtöhyppäitä. Lintu pesii joko yksittäisinä pareina tai löyhässä, muutaman parin koloniassa. Laji on maassamme melko uusi tulokas; ensimmäiset pesijät tavattiin Etelä-Suomessa 1800-luvun lopulla. 1950-luvulla Suomessa pesi arviolta 15 000 paria. Vasta 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa töyhtöhyppä yleistyi ja muuttui vakituiseksi pesimälajiksi Etelä-Lapissa. Nykyisin kannan kooksi arvioidaan 70 000–120 000 paria. Laji talvehtii Länsi- ja Etelä-Euroopassa, josta ensimmäiset yksilöt ennättävät Suomeen maaliskuun alussa. Syysmuuttokausi on pitkä, alkaen kesäkuulta ja ulottuen loka-kuulle. Töyhtöhyppä on luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi Perä-Pohjolan alueella.

Rovaniemellä töyhtöpäinen, tummaselkäinen, mustalla rinta-työllä somistettu töyhtöhyppä havaittiin ensimmäisen kerran vuonna 1907. Linnun vaappuva soidinlento voltteineen oli harvinainen ilmentys vielä 1940- ja 1950-luvuilla. Vasta vuonna 1970 töyhtöhyppä todettiin Rovaniemellä vakituiseksi pesimälajiksi. Kansallisissa atlaskartoituksissa töyhtöhyppä on tavattu Rovaniemen seudulla noin 30 ruudulla. Valtaosin havainnot ovat peräisin alueen eteläosista ja jokien varsilta. Kaupunkiatlaksessa havaintoja kertyi 20 ruudulta, Niskanperän pelloilta, Aronperältä ja Ounasjokisuistosta. Linnun kevätmuutto huipentuu huhti–toukokuun vaihteessa, jolloin Hirvaan Isosuvannon ja Jätkänkyläntilän sillan sulan äärellä voi havaita kymmeniä yksilöitä levähtelemässä.

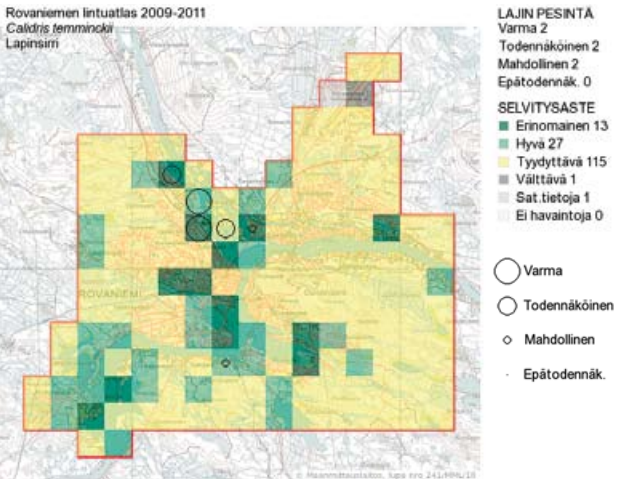
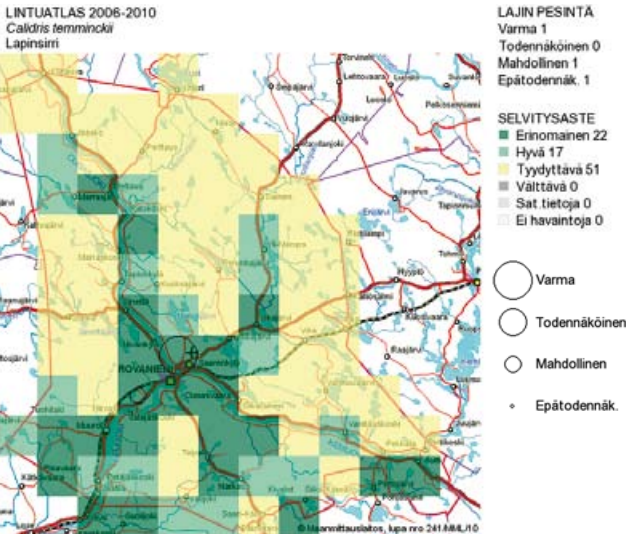

KUVALIITERI.FI

Lapinsirri esiintyy nimensä mukaisesti pesivänä Suomen Lapis-sa. Pääosa kannasta pesii Ylä-Lapissa, mutta myös Perämeren rannoilla elää pieni, eristytynyt populaatio. Lapinsirrikannan koko on arviolta 1 000–2 000 paria. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan laji on harvinaistunut viime vuosikymmeninä. Erityisen voimakasta taantuminen on ollut Perämeren lapinsirreillä. Uusimmassa eliölajien uhanalaisluokituksessa lapinsirri katsotaan vaarantuneeksi lajiksi. Lapinsirri pesii niukkasvustoisissa jokisuistoissa, tunturialueella lampien ja järvien rannoilla sekä hiekkakentillä. Pesintä tapahtuu usein löyhissä yhdyskunnissa. Laji talvehtii Itä-Afrikassa ja Välimeren itäosissa. Paluu Suomeen ajoittuu touko–kesäkuulle, miltei samanaikaisesti maan eteläosiin ja Lappiin. Syysmuutolleen lapinsirri lähtee heinä–syyskuussa.

Pienikokoinen ja vaatimattoman näköinen lapinsirri on Rovaniemellä harvinainen pesimälaji, jonka esiintymispaikat rajoittuvat pääosin Ounasjokisuiston saarille ja jokivarren hiekkakentille. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji havaittiin kuudella ruudulla. Aronperän hietikolla voi parhaimmillaan nähdä useita koiraslintuja soidinlennollaan siivet väristen v-asennossa. Ensimmäiset lapinsirrit tulevat Rovaniemelle toukokuun puolenvälin jälkeen ja viimeiset havaitaan elokuun puolivälissä. Muuttoaikoina lajia kannattaa etsiä Kuolajoen, Niskanperän ja Harjulammen lietteiltä.

Lapinsirri
Calidris temminckii

Jänkäsirriäinen

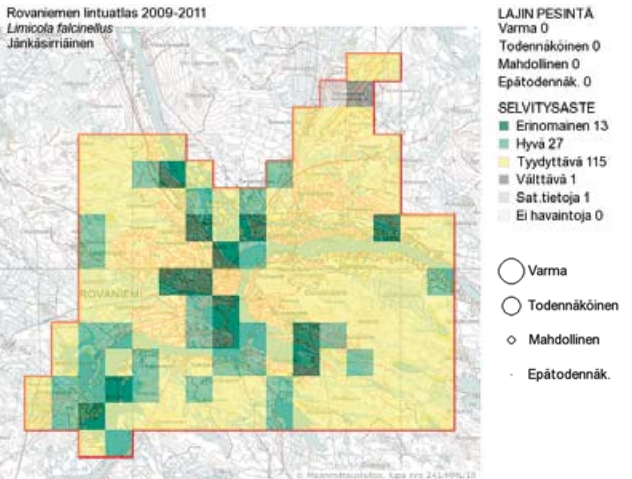
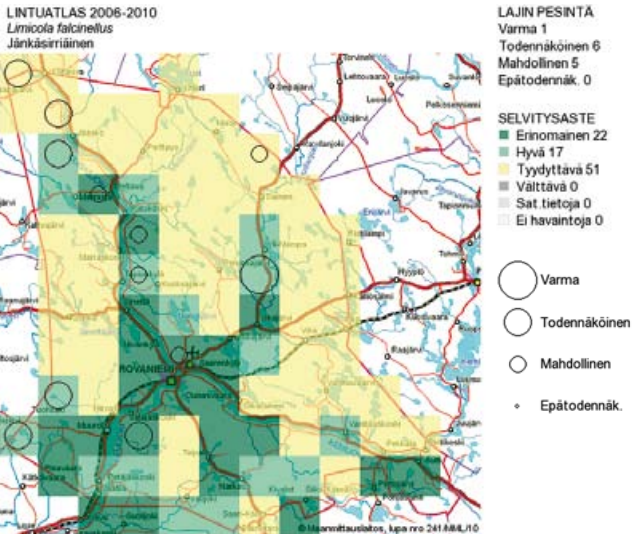
Limicola falcinellus

KUVALIITERI.FI

Jänkäsirriäinen on Lapin märkien ja upottavien avosoiden laji. Lintu on pesimäaikaan vaikeasti havaittava, mutta sirisevä soidinääni suolakeuden yllä paljastaa lajin olemassaolon. Jänkäsirriäinen on palleromainen, lyhytjalkainen ja pitkänokkainen kahlaaja. Höyhenpuku on päältä kauniin ruskeankirjava, alta viirurintaisen valkoinen. Jänkäsirriäisen pesimäkannan kooksi arvioidaan 25 000–35 000 paria. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa jänkäsirriäinen katsotaan elinvoimaiseksi lajiksi. Jänkäsirriäistä pidetään yhtenä parhaista luonnontilaisten soiden ilmentäjälajeista. Jänkäsirriäinen talvehtii Itä-Afrikassa, josta se palaa Suomeen touko–kesäkuussa. Lajin syysmuutto ajoittuu heinä–syyskuulle.

Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa jänkäsirriäisiä tavattiin Rovaniemen alueella 12 ruudulla. Laji puuttui kokonaan Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusruuduilta. Kemijoen tulva- ja säännöstelytilanteesta riippuen, muuttavia jänkäsirriäisiä voidaan havaita lieterannoilla kymmenittäin tai ei lainkaan. Yleensä jänkäsirriäisiä tavataan lieterannoilla touko–kesäkuun vaihteessa. Jostain syystä syysmuuttoaikaiset havainnot puuttuvat Rovaniemen alueelta lähes kokonaan.

Suokukko

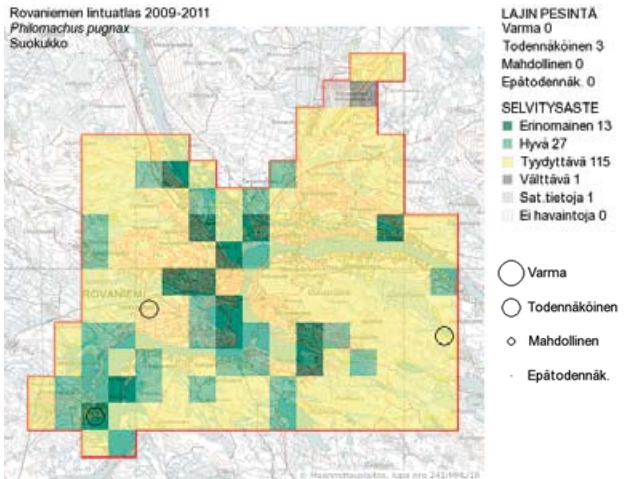
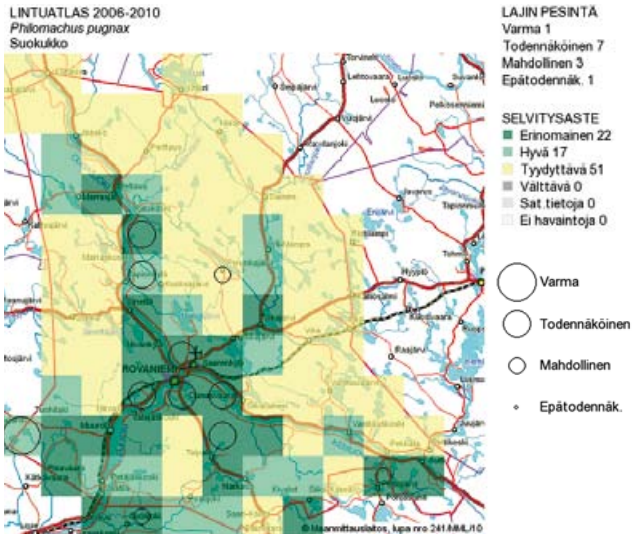
Philomachus pugnax

KUVALIITERI.FI

Suokukko pesii Perä-Pohjolan ja Etelä-Lapin heinikköisillä rimpisoilla ja harvalukuisempaan Tunturi-Lapissa, Perämeren rannikolla ja Keski-Suomen avosoilla. Etelä-Suomessa lajia tavataan paikallisena lintuvesien äärellä. Laji on taantunut huomattavasti ja uusimmassa uhanalaisluokituksessa suokukko katsotaan erittäin uhanalaiseksi lajiksi. Kannan kooksi Suomessa arvioidaan 5 000–8 000 paria. Suokukko on keskikokoinen kahlaaja, linnun höyhenpuku on päältä tumman suomukuvioinen, alta vaalea ja koiraan keväisen kaularöyhelön väritys vaihtelee valkean-, ruskean- ja mustankirjavan sävyissä. Soitimella koiraat nahistelevat, hypähtelevät ja pörhistelevät kaularöyhelöitään. Laji on varsin hiljainen, mikä on kahlaajien kohdalla poikkeuksellista. Naaraat ovat kooltaan koiraita huomattavasti pienempiä. Suokukko talvehtii Välimeren maissa ja Itä-Afrikassa. Lintu lähtee Suomesta kesäkuun puolenvälin ja syyskuun lopun välisenä aikana ja palaa huhti–toukokuussa.

Suokukkojen väheneminen näkyy myös Rovaniemellä. Kun aiemmissa kansallisissa atlaskartoituksissa suokukkoja havaittiin kymmenillä ruuduilla, oli uusimmassa esiintymisruutuja enää 11. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji havaittiin kolmella ruudulla. Suokukot saapuvat turnajaisiinsa toukokuun alussa, viimeiset yksilöt havaitaan elo–syyskuun vaihteessa. Vielä 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa saattoi Kuolajoen lietteillä ihailla jopa 250 suokukon soidinta. Myös suuret syksyiset suokukkoparvet ovat kadonneet. Aiemmin Alakorkalon jätevedenpuhdistamon lietteillä käyskenteli elokuun puolivälissä liki 300 kukkoa. Nykyisin suurimmat kevätparvet ovat jääneet reilusti alle sadan yksilön kokoisiksi. Syksyiset suokukkohavainnot ovat jopa harvinaisia. Soidinmenoja pääsee helpoiten seuraamaan toukokuisten lietteiden aikaan Niskanperällä.

Jänkäkurppa

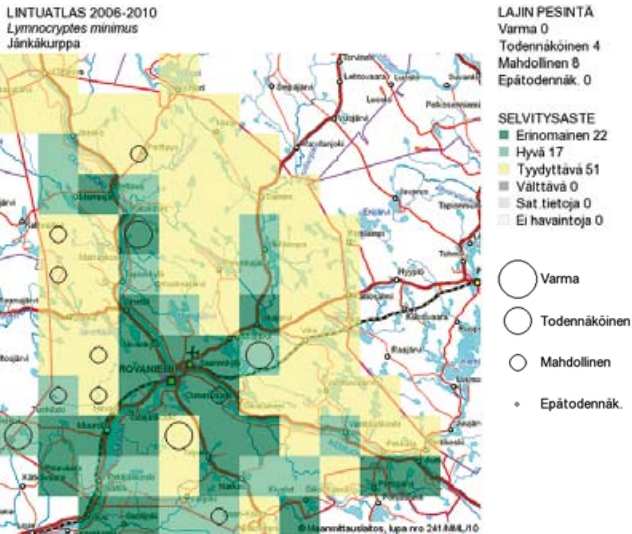
Lymnocyptes minimus

KUVALIITERI.FI

Jänkäkurppa on pohjoissuomalaisten soiden tyyppilaji. Linnulle mieluisin pesimäympäristö on vetinen aapasuo. Suomessa pesii noin 4 000–8 000 jänkäkurppaparia. Vaikka jänkäkurppakannassa ei ole vielä havaittavissa merkittäviä muutoksia, voi turvetuotanto parhaille lintusoidille kohdistuessaan muodostaa tulevaisuudessa uhkatekijän jänkäkurppakannalle. Laji saapuu Suomeen Länsi-Eurooppaan ja Välimeren alueille sijoittuvilta talvehtimisalueiltaan huhtikuussa. Syysmuutollaan jänkäkurppia nähdään vielä syys-lokakuussa. Ajoittain laji voi yrittää myös talvehtimistä Suomessa.

Rovaniemen seudulla jänkäkurpan kopsuttelua kuulee vain harvoin soilla; viime vuosina hieman useammin. Aikaisemmissa kansallisissa atlaskartoituksissa jänkäkurppia tavattiin vain 3–5 ruudulla. Uusimmassa atlaskartoituksessa lintu tavattiin jo 12 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa jänkäkurppia ei havaittu lainkaan. Syynä jänkäkurpan vähäisyyteen Rovaniemellä lienee märkien, laajojen aapasoiden puuttuminen. Varmimmin jänkäkurpan voi kesällä kuulla Vianaavalla ja Koukkulanaavalla. Myös muuttoaikaan laji on erittäin vähäluukinen.

Lehtokurppa

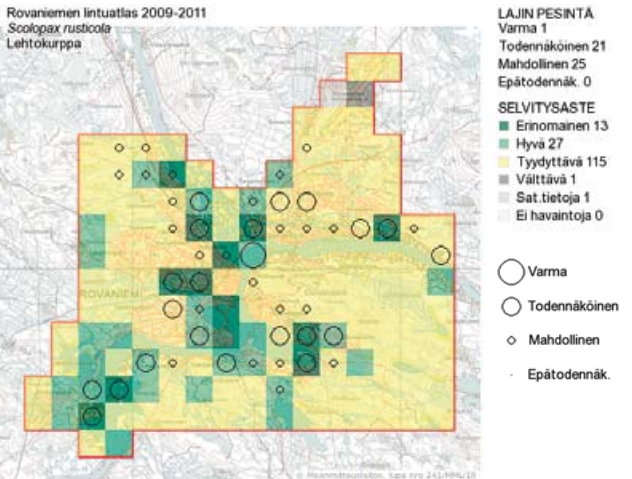
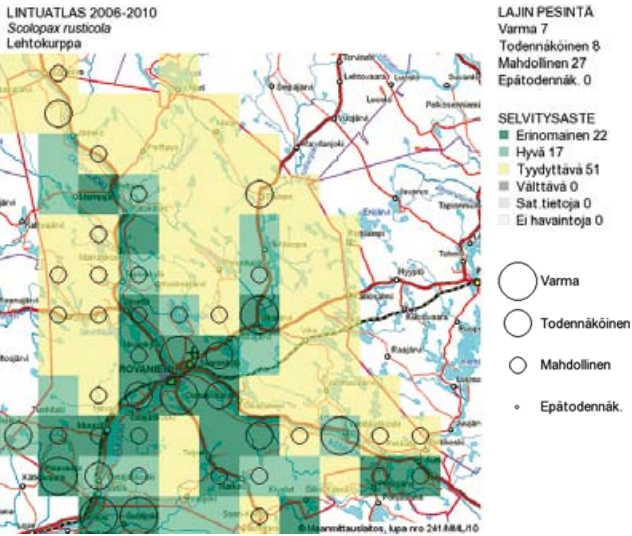
Scolopax rusticola

KUVALIITERI.FI

Kookkain kurppamme, lehtokurppa, on kevätkesän tuttu ilta- ja aamuhämärän soidinlentäjä. Koiraan matalalla, puidenlatvojen yllä lentämä soikea lenkki on tarkoitettu useiden naaraiden houkuttelemiseen reviirille. Lentäessään koiras ään-telee kurnuttaen. Lehtokurppa pesii Etelä-Suomen rehevissä lehdoissa ja sekametsissä, harvalukuisempaa karuilla met-säalueilla sekä Keski-Suomessa Perä-Pohjolaa myöten. Laji on runsastunut paikoin myös Etelä-Lapissa. Kannan kooksi arvi-oidaan 160 000 paria. Piileskelevän elämäntavan omaavan leh-tokurpan pesä on kasviaineksilla vuorattu kuoppa metsässä aluskasvillisuuden suojassa. Pesyeitä on kesän aikana yleensä kaksi. Lehtokurppa talvehtii Länsi-Euroopassa ja Välimeren maissa, leutoina talvina myös Ahvenanmaalla. Lintu lähtee syysmuutolleen elokuun puolivälistä marraskuun puoliväliin ulottuvalla ajanjaksolla ja palaa keväällä maalís-toukokuussa.

Lehtokurppa on Rovaniemen pesimälinnustossa varsin uusi tulokas. Ensimerkintä lajista on tehty vuonna 1937. Seuraava ylöskirjattu havainto on vuodelta 1954 Viirinkylästä ja 1960-lu-vultakin on vain pari havaintoa. Laji alkoi yleistyä Rovaniemel-lä vuonna 1977, minkä jälkeen lehtokurppia onkin havaittu alueella vuosittain. Yleistyminen näkyy kansallisissa atlaskar-toituksissa: 1970-luvun puolivälissä lehtokurppia tavattiin seitsemällä ruudulla, 1980-luvun lopun atlaskartoituksessa 11 ruudulla ja uusimmassa kartoituksessa peräti 42 ruudul-la. Laji on levittäytynyt etenkin Ounas- ja Kemijokivarteen, mutta lintu on yleinen kesäillan näky myös keskustaaajas-sa. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa lehtokurppia havaittiin 27 ruudulla. Ensimmäiset lehtokurpat saapuvat Rovaniemelle huhtikuun lopulla ja viimeiset yksilöt havaitaan syys-lokakuun vaihteessa. Muutama kurppa on havaittu vielä marraskuunkin puolella.

Pikkukuovi

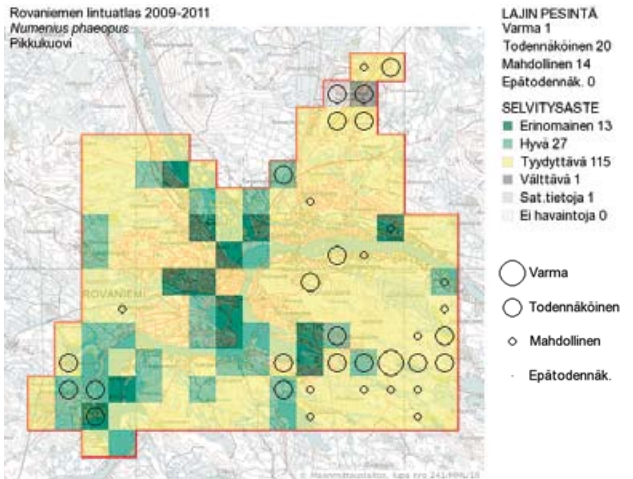
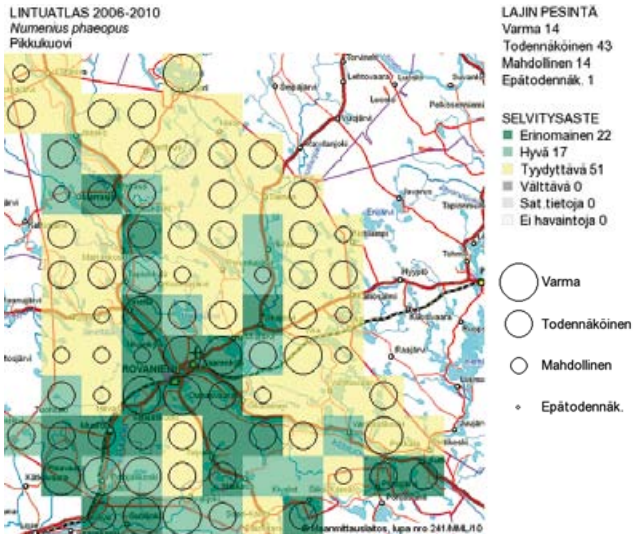
Numenius phaeopus

KUVALIITERI.FI

Isonokkainen pikkukuovi on pohjoisesti levittäytynyt lintulaji. Pikkukuovi viihtyy monenlaisissa elinympäristöissä; se pesii avosoilla, pelloilla, tunturinummillä ja jopa hakkuuaukeilla. Suomen pikkukuovikannan kooksi arvioidaan 30 000–50 000 paria eikä lajin levinneisyydessä ole viime vuosikymmeninä havaittu merkittäviä muutoksia. Pikkukuovi tähystelee valp-paan oloisena mättäällä, kivellä tai puunlatvassa ja varoittelee kiihtyvällä pi-lililili-äänellä vihollisen havaitessaan. Iso, kärjes-tään kaareva nokka on kaksi kertaa linnun pään pituinen. Laji saapuu keväällä Suomeen Länsi-Afrikasta huhtikuun alkupuo-lella ja viimeiset yksilöt lähtevät syysmuutolleen elo-syyskuun vaihteessa.

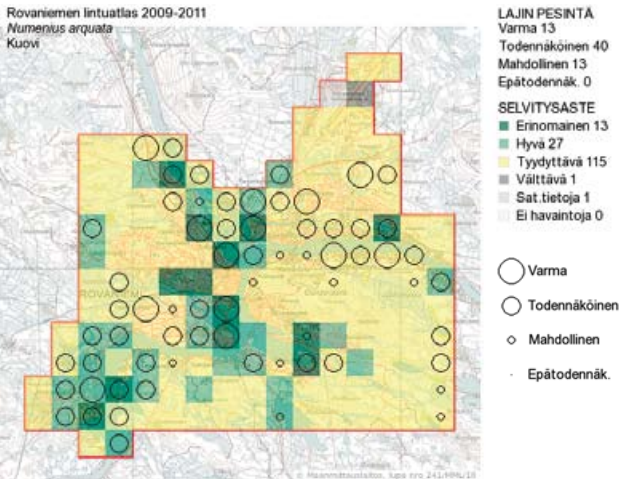
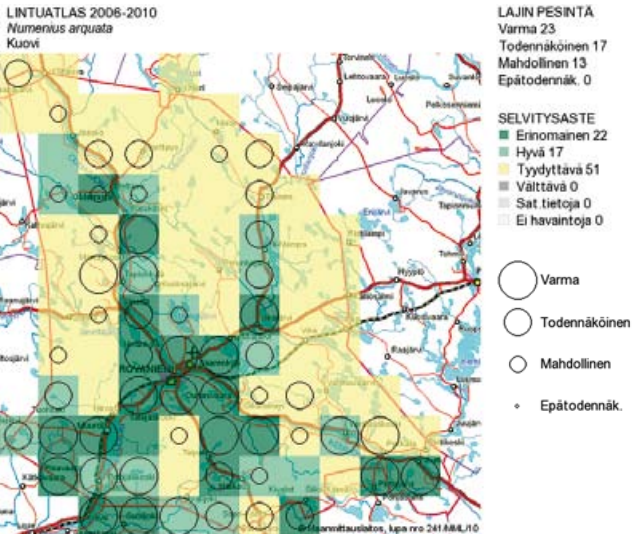
Pikkukuovin soidinliverryys on uusimman kansallisen atlaskar-toituksen mukaan yleinen koko Rovaniemen alueella. Esiinty-misruutujen määrässä on havaittavissa lievää runsastumista eri atlaskausien välillä. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituk-sissa pikkukuoveja havaittiin noin 50 ruudulla ja uusimmassa kartoituksessa jo 71 ruudulla. Rovaniemen kaupunkilintuat-laksen kartoitusalueella laji havaittiin 35 ruudulla, lähinnä Niskanperän peltoalueilla ja Ounasvaaran takamaiden jängillä. Pikkukuovi on maalinnuston linjalaskenta-aineistojen mukaan Rovaniemen kolmanneksi runsain kahlaajalaji. Kaupungin alueella arvioidaan pesivän noin 2 700 pikkukuoviparia. En-simmäiset pikkukuoviyksilöt saapuvat Rovaniemelle vapun tienoilla ja viimeiset havaitaan elokuun lopulla.

Isokuovi
Numenius arquata

ESA HUHTA

Isokuovi on levinneisyydeltään eteläinen lintulaji, joka on jo Keski-Lapissakin pesimälajina suhteellisen vähälukuinen. Kuovin pääelinympäristöä ovat pellot, mutta se pesii myös pohjoisen hyvillä lintusoilla. Viime vuosikymmeninä isokuovikannat ovat taantuneet sekä Etelä- että Pohjois-Suomessa todennäköisesti ainakin osaksi maatalousympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa isokuovi katsotaan edelleen elinvoimaiseksi lajiksi. Isokuovi on kookas, pitkäjalkainen ja -nokkainen kahlaaja. Linnun nokka on kolmisen kertaa pään pituinen ja se kaartuu tasaisesti alaspäin. Isokuovi talvehtii Länsi-Euroopan rannikkoseuduilla ja se palaa Suomeen talvehtimisalueiltaan jo huhtikuun alussa. Kuovinaaraat jättävät poikaset koiraiden huolehdittaviksi ja lähtevät syysmuuttolleen jo kesäkuussa. Viimeiset isokuovit havaitaan syyskuussa. Suomen isokuovikannan kooksi arvioidaan 50 000–90 000 paria.

Isokuovin kuoo kuoo kuui kuui kui krryyi -huutoa kuulee yleisesti Rovaniemen jokivarsilla ja pelloilla. Laji on helposti havaittavissa esimerkiksi Jaatilansaaren ja Petäjäskosken pelloilla. Isokuovi on yleinen myös Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella, etenkin jokisuiston ja Niskanperän pelloilla. Harjulammella pesii vuosittain kahdesta kolmeen isokuoviparia. Ensimmäiset kuovin äänet kuullaan Rovaniemellä huhtikuun puolenvälin tienoilla ja viimeiset kuovit nähdään elokuun lopulla. Eniten isokuoveja havaitaan vapun aikaan, esimerkiksi Suutarinkorvan sillan sulan äärellä voi parhaimmillaan oleilla liki 100 yksilöä. Isokuovinaaraat aloittavat Rovaniemen seudulta muuttomatkansa etelään jo touko–kesäkuun vaihteessa.

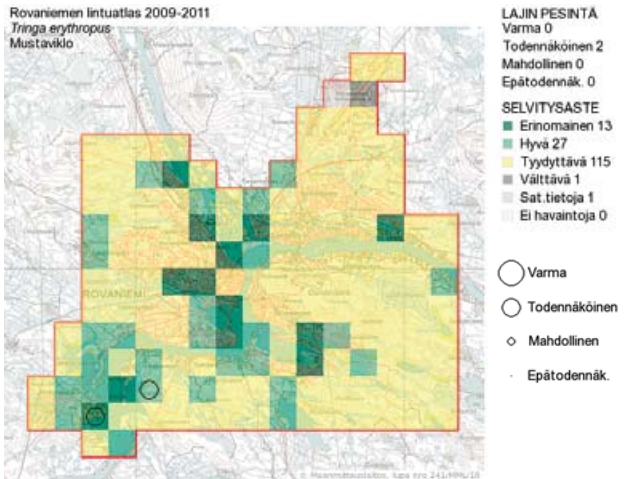
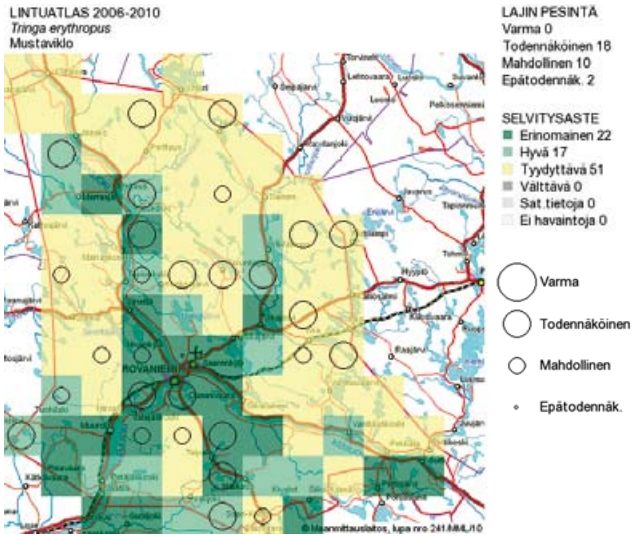
Mustaviklo
Tringa erythropus

KUVALIITERI.FI

Mustaviklo on maamme viklolajeista levinneisyydeltään pohjoisin. Mustaviklo pesii Raahe–Ilomantsi-linjan pohjoispuolella. Suomen pesimäkannan kooksi arvioidaan 15 000–20 000 paria. Vaikka mustavikloa ei ole luokiteltu uhanalaiseksi, havaitaan lajin levinneisyydessä kansallisten atlaskartoitusten mukaan supistumista viime vuosikymmenten aikana. Mustaviklo pesii pääasiassa soilla; erityisesti märät aapasuot tarjoavat lajille hyviä pesimäalueita. Mustaviklolla munien haudonnasta vastaa yksinomaan koiras. Mustaviklo talvehtii Välimeren rannikolla ja Länsi-Afrikassa. Syysmuuttolleen lintu lähtee kesäkuun alun ja syyskuun lopun välisenä aikana. Mustaviklo tunnetaan yhtenä nopeimmista muuttolintulajeista; lintu saapuu toukokuun alussa miltei samanaikaisesti niin Etelä-Suomeen kuin Lappiinkin.

Sirorakenteisia, pikimustia mustavikloja tavattiin pesimäaikaan uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa liki 30 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella laji tavattiin todennäköisesti pesivänä Niskanperän ja Paavalniemen rannoilla. Mustaviklot saapuvat Rovaniemelle toukokuun alussa ja viimeiset yksilöt havaitaan elokuun puolivälissä. Yleensä lajin yksilöitä ei havaita kovin suuria määriä kerrallaan, mutta vuonna 2008 nähtiin sekä Paavalniemen että Niskanperän lietteillä liki 200 mustavikloa toukokuun puolenvälin tienoilla. Syysmuuttoaikaan laji on selvästi vähälukuisempi muuttaja.

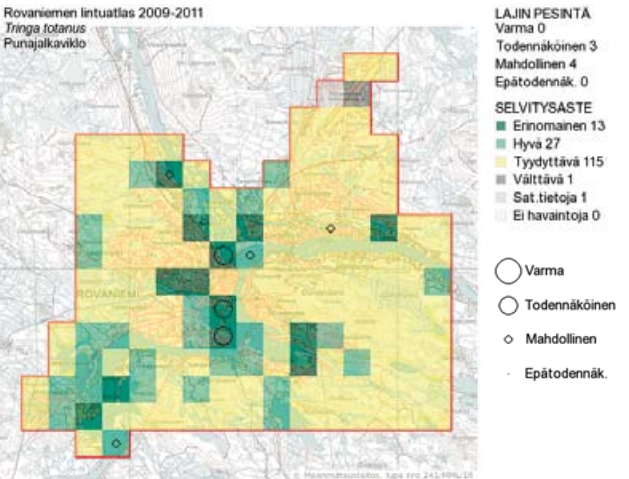
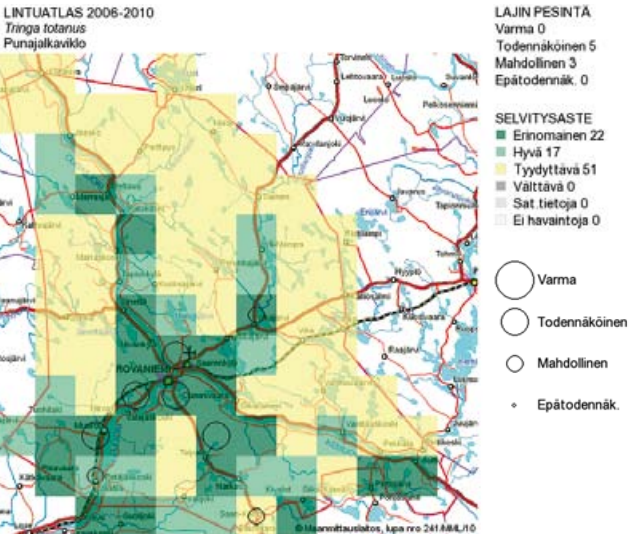
Punajalkaviklo
Tringa totanus

KUVALIITERI.FI

Punajalkaviklo on yleinen pesimälaji koko Suomen rannikko-alueella ja saaristossa. Lisäksi laji pesii Pohjois-Lapissa etenkin Kilpisjärven sekä Tenojokivarren alueella, jonne punajalkaviklo lienee levittäytynyt Jäämereltä. Muualla sisämaassa laji on verrattain harvinainen pesijä. Punajalkaviklokannan kooksi arvioidaan 4 500–6 000 paria. Viime vuosikymmeninä punajalkaviklomäärät ovat vähentyneet liki puoleen aiemmas- ta ja laji onkin nyt luokiteltu silmälläpidettäväksi. Punajalka- viklo saapuu Suomeen Länsi-Euroopan, Välimeren ja Afrikan talvehtimisalueiltaan huhti–toukokuussa. Syysmuutolleen laji lähtee heinä–elokuussa.

Rovaniemellä punajalkaviklon tjj-hyy-lentoääntä ja liyky-liyky -soidinääntä kuultiin ensimmäisen kerran toukokuussa 1954. Samaisena keväänä tehtiin kaikkiaan kolme havaintoa laji- ta. Seuraavaa havaintoa odoteltiinkin aina vuoteen 1969. Laji muuttui jokakeväiseksi vieraaksi vasta vuonna 1978 ja pesi- määkaisia havaintoja alettiin tehdä samoihin aikoihin. Vaikka pesivän maallinnuston laskennat kertovat punajalkaviklokan- nan vähenemisestä, on laji kansallisten atlaskartoitusten mu- kaan yleistynyt Rovaniemellä. 1970- ja 1980-lukujen atlaksissa laji havaittiin vain 1–2 ruudulla, uusimmassa atlaksessa kah- deksalla ruudulla. Etenkin Kemijokivarsi näyttää olevan puna- koipiselle viklolle soveltuvaa elinympäristöä. Lisäksi laji pesii Rovaniemen seudun parhailla lintujärvillä kuten Kivitaipaleen Kivijärvellä ja Harjulammella. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella laji tavattiin pesivänä seitsemällä ruudulla. Punajalkaviklo saapuu Rovaniemelle toukokuun alussa ja ka- toaa huomaamattomasti yleensä heinäkuussa. Laji on edelleen alueella vähälukuinen pesijä, joka on Perä-Pohjolassa luokitel- tu alueellisesti uhanalaiseksi.

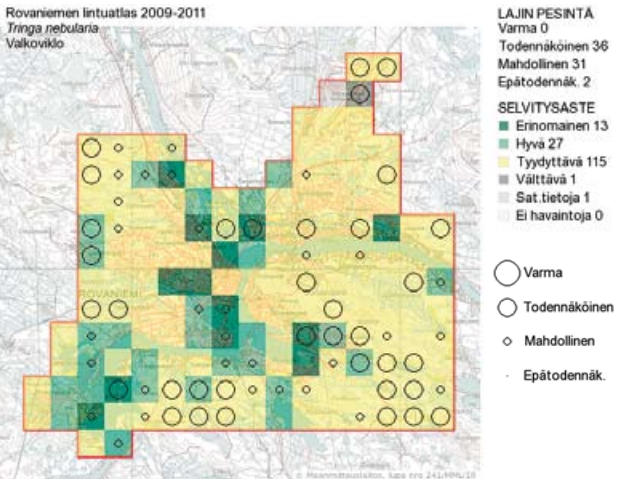
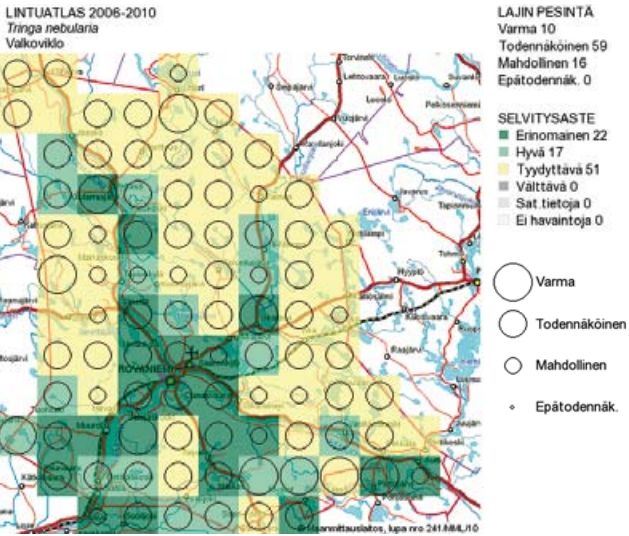

KUVALIITERI.FI

Valkoviklo on kookkain ja väritykseltään vaalein viklolajim- me. Kuten monet muutkin viklot, myös valkoviklo on levinnei- syydeltään pohjoinen laji. Pääosa Suomen valkovikloista pesii Vaasa–Lappeenranta-linjan pohjoispuolella. Suomen pesimä- kannan kooksi arvioidaan 50 000–70 000 paria. Lajin pääasi- allista pesimäympäristöä ovat suot, mutta lintu saattaa raken- ta pesänsä myös avohakkuulle tai pellolle. Valkoviklokannan koossa ei ole havaittu muutoksia viime vuosikymmenien ai- kana. Lintu saapuu Suomeen Lounais-Euroopan ja Afrikan länsirannikolta huhtikuun alussa. Syysmuuttokausi on pitkä, alkaen kesäkuusta ja päättyen syyskuulle. Etenkin vanhojen valkovikloyksilöiden päämuutto ajoittuu heinäkuulle.

Hoikkarakenteinen ja kuuluvaääninen valkoviklo on yksi Ro- vaniemen seudun yleisimmistä ja runsaslukuisimmista kah- laajalajeista. Käytännössä laji pesii kaikilla kansallisen at- laskartoituksen tutkimusruuduilla. Valkoviklo on verrattain yleinen myös Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella. Ensimmäiset yksilöt saapuvat Rovaniemelle huhtikuun viimei- sellä viikolla ja viimeiset viipylevät elokuun puoliväliin saakka. Kevätmuuton huippu ajoittuu Rovaniemellä toukokuun puoli- väliin, jolloin lietteillä voi havaita kymmeniä valkovikloja. Kah- laajakeväänä vuonna 2008 havaittiin toukokuun puolivälissä Paavalniemen lintutornista 135 ja Niskanperän lintutornista 90 valkovikloa. Syysmuuton aikaisia valkoviklokeräntymiä ei Rovaniemeltä ole tiedossa.

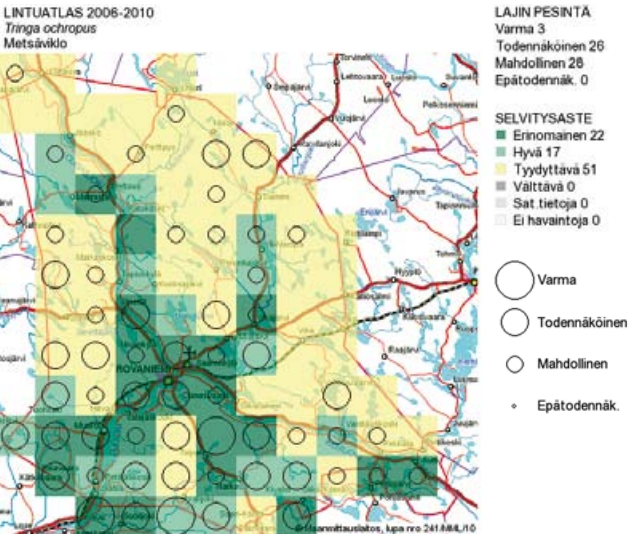
Valkoviklo
Tringa nebularia

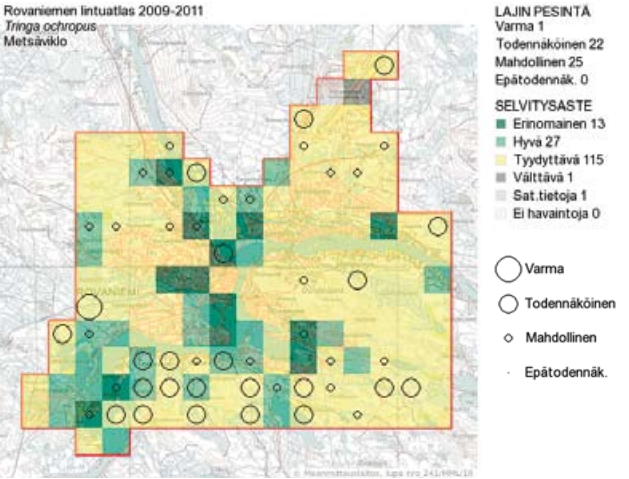
Metsäviklo
Tringa ochropus

KUVALIITERI.FI

Metsäviklo on muista viklolajeistamme poiketen eteläinen lintulaji. Pohjois-Suomessa metsäviklo on vähälukuinen ja laji näyttää pohjoisessa suosivan esiintymisessään reheviä kuusi-koita. Suomen pesivän metsäviklokannan kooksi arvioidaan 150 000 paria. Metsäviklo asustaa useimmiten soistuneissa kuusi- ja sekametsäkorvissa, metsäpuurojen ja -lampien äärellä sekä rämeiden reunoilla. Linnun pesä sijaitsee puussa, yleensä vanhassa rastaan pesässä. Pesivän maalinnuston seurantatutkimusten mukaan laji on runsastunut selvästi viimeisten vuosikymmenien aikana ja lajin levinneisyys on laajentunut pohjoiseen. Metsäviklo on varhainen muuttolintu ja se saapuu Suomeen jo maalisi-huhtikuun vaihteessa. Viimeiset yksilöt lähtevät talvehtimisalueilleen Länsi-Eurooppaan ja Afrikkaan yleensä elokuun puolella.

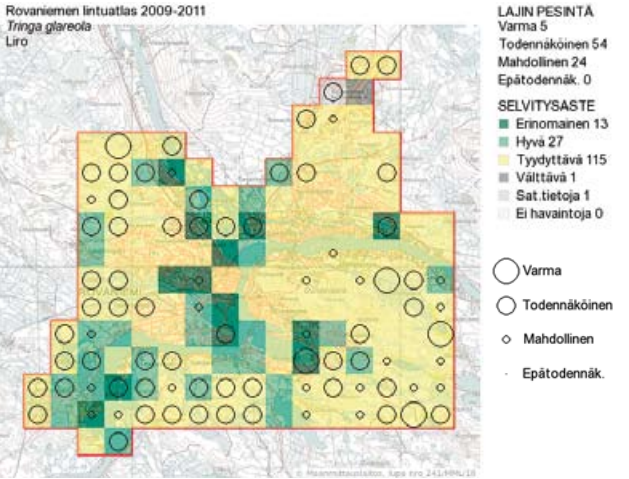
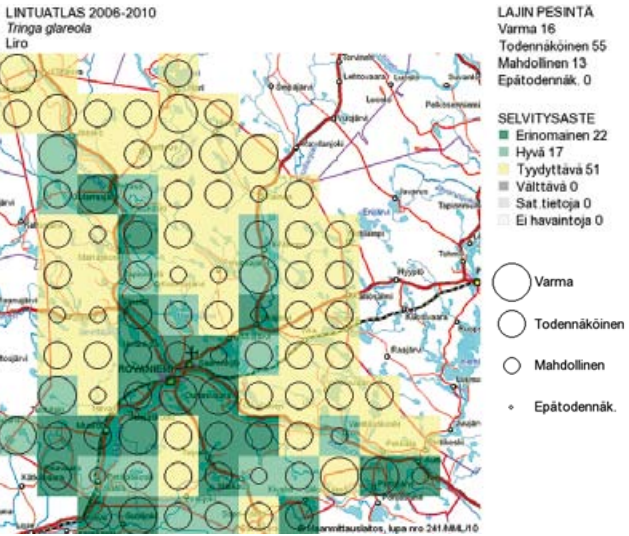
Liroa muistuttava tlyi-vit-vit-huutelija on uusimman kansallisen atlaskartoituksen mukaan nykyisin melko yleinen pesimälaji Rovaniemen lounaisosissa. Ensimmäinen merkintä lajin pesinnästä Rovaniemellä on kirjattu ylös vuonna 1955, mutta oletettavasti laji on pesinyt alueella jo aiemminkin. Vielä 1960-luvullakin metsäviklo oli suhteellisen harvinainen niin muutto- kuin pesimäaikaanakin. Varmimmin metsäviklon Rovaniemellä tapaa Pisavaaran luonnonpuistossa, Vaattungin Kielosaareissa ja Kivalojen kuusikkorinteillä. Varhaisimmat metsäviklot havaitaan Rovaniemellä huhtikuun viimeisellä viikolla. Syysmuutto tapahtuu varsin huomaamattomasti heinäkuulle ajoittuen.

KUVALIITERI.FI

Liroa tavataan yleisenä soilla ja kosteikoilla koko maassa. Perä-Pohjolassa ja Etelä-Lapissa laji viihtyy vetisillä avosoilla, etelämpänä liro pesii myös rantaniityillä. Liro on solakka, höyhenpuvultaan ruskean ja valkean kirjavoima lyhytnokkainen kahlaaja. Aluskasvillisuuden suojaan rakentamansa pesän lähistöllä lintu tähystelee mättäällä tai suomännyn latvassa ja varoittelee lähestyvistä vaarasta. Liro liikkuu hieman hermostuneen oloisesti takaruumistaan keinuttaen ja päätään nyökytellen. Ravintonaan se käyttää hyönteisiä, nilviäisiä ja muita pikkueläimiä. Lirokannan koko on arviolta 300 000-450 000 paria. Naaras jättää poikaset usein jo muutaman päivän ikäisinä koiraan hoidettavaksi. Laji talvehtii Keski-Afrikassa ja lähtee etelää kohti kesäkuun lopulta syyskuulle ulottuvalla jaksolla. Liro palaa Suomeen huhti-toukokuussa.

Soitimella omaa nimeään toisteleva liro on Rovaniemen seudun yleisin ja runsaslukuisin kahlaajalaji. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa liroja tavattiin käytännössä kaikilla tutkimusruuduilla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessakin laji esiintyy kaikkialla muualla paitsi tiiviisti rakennetuilla alueilla sekä Ounasvaaran metsäalueilla. Rovaniemellä ei havaita kansallisen atlaskartoituksen tapaan esiintymisruutujen määrän vähenemistä liroa kohdalla. Pesivän maalinnuston linjalaskentaseuranta-aineiston mukaan Rovaniemen alueella pesii noin 20 000 liroparia. Laji saapuu Rovaniemelle yleensä vapun aikaan ja viimeiset lirot nähdään elokuussa. Päämuuttokausi keväällä ajoittuu toukokuun puoliväliin, jolloin lietteillä voi havaita kymmeniäkin liroja kerralla. Keväällä 2008 Niskanperän, Souharin ja Kuolajoen rannoilla piiperteli jopa satoja liroja.

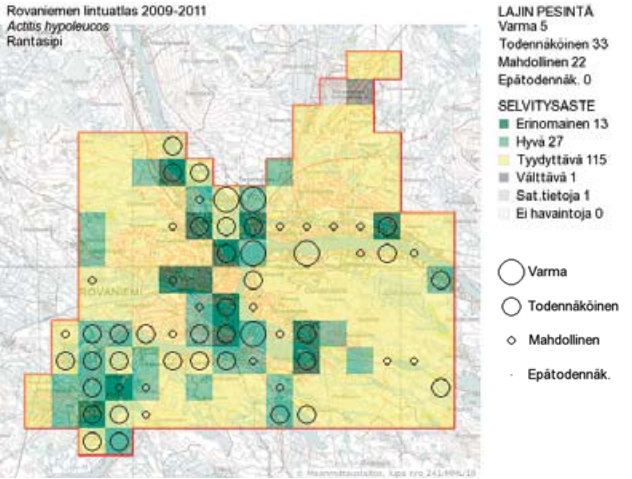
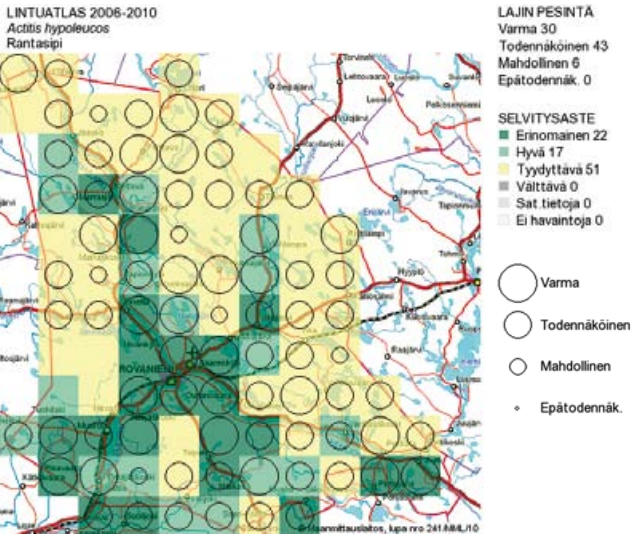

Rantasipi

Actitis hypoleucos

KUVALIITERI.FI

Pienikokoinen ja lyhytjalkainen, karuilla rannoilla viihtyvä rantasipi on erittäin yleinen koko maassa. Itä- ja Pohjois-Suomen järvisuilla laji esiintyy runsaampana kuin läntisessä Suomessa. Kallio-, kivikko- tai soraikkorantaiset järvet ja etenkin pohjoisessa myös jokivarret sopivat lajin elinympäristöiksi. Rantasipi lentää vedenpinnan yllä siivet väristen ja lajilleen tyypillisesti äännellen. Se tiittitelee ja sipisee myös maassa ja laulu kuuluu karujen rantojen äärellä yöaikaankin. Rantasipikannan koko on 150 000 paria ja laji kuuluu silmälläpidettäviin lintulajeihin. Rantasipi on kahlaajalajeistamme aidoin yömuuttaja ja se talvehtii Välimeren maissa ja Afrikassa. Syysmuutto ajoittuu heinäkuusta lokakuun alkuun ja kevätmuutto huhti–toukokuulle.

Rantasipi on yleinen pesimälaji Rovaniemellä. Uusimmassa atlaskartoituksessa rantasipejä havaittiin lähes kaikilla tutkimusruuduilla. Myös kaupunkiatlaksen tutkimusruudut olivat tehokkaasti asutettuja. Toisin kuin monet muut kahlaajalajit, rantasipi suosii esiintymisessään virtaavia vesiä. Valtakunnallisen tason tarkastelussa havaittua rantasipikannan taantumista ei Rovaniemen atlaskartoituksessa havaittu. Ensimmäiset rantasipit saapuvat Rovaniemelle yleensä heti vapun jälkeen ja viimeisiä yksilöitä nähdään vielä elokuun lopulla. Lajin syysmuutto käynnistyy varhain ja heinäkuun puolivälissä voi esimerkiksi Ounasjokisuiston rannoilla nähdä jopa 30 sipin muuttoparvia. Kevätmuuttoaikaiset havainnot koskevat useimmiten yksittäisiä lintuja.

Naurulokki

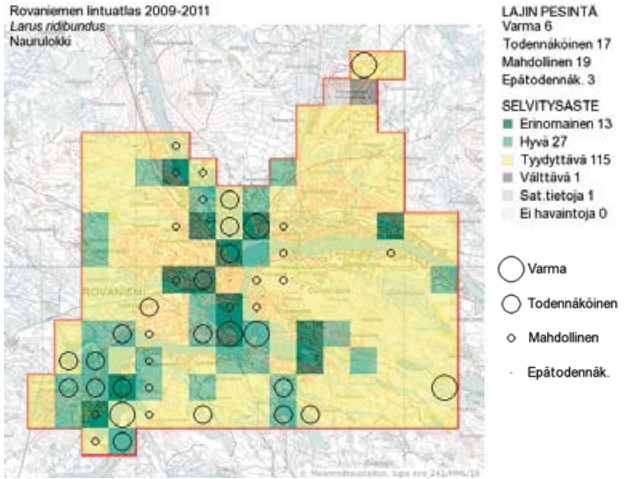
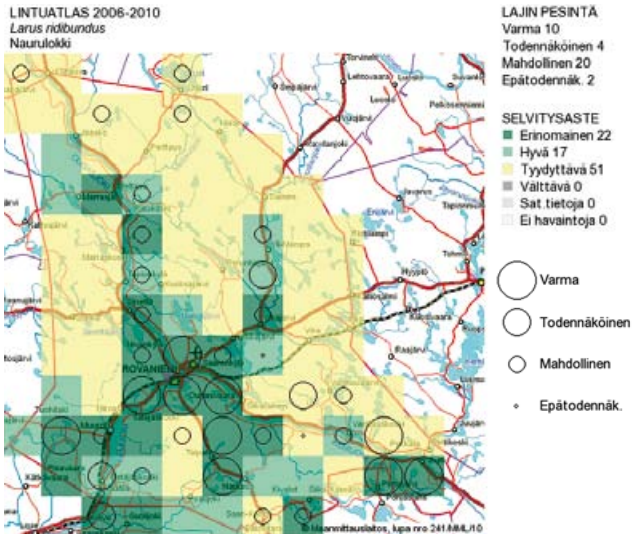
Larus ridibundus

KUVALIITERI.FI

Naurulokki on varsin uusi tulokas Suomen pesimälinnustossa. Ensimmäiset lajin pesinnät varmistettiin vasta 1860-luvun puolivälissä. Naurulokki pesii yhdyskunnissa rehevillä järvillä ja merenlahdilla. Siellä täällä naurulokki pesii myös soilla. Lajin yhtenäinen levinneisyysalue ulottuu etelärannikolta aina Kuusamo–Kolari-linjalle saakka; pohjoisempana laji on selvästi vähälukuisempi. Naurulokkikannan koko on vaihdellut suuresti vuosikymmenten aikana. Eniten naurulokkeja oli 1960- ja 1970-luvuilla, minkä jälkeen laji taantui huomattavasti. Vuoden 2008 valtakunnallisessa naurulokkikartoituksessa taantumana todettiin olevan ohi. Nykyään Suomessa pesii 95 000–110 000 naurulokkiparia. Laji saapuu Suomeen eteläisemmästä Euroopasta huhtikuun alussa ja valtaosa muuttaa jälleen etelämmäksi jo heinäkuun aikana. Viimeiset yksilöt viipyilevät Suomessa aina kesäkuun loppuun saakka.

Kovääniset naurulokit räähkyivät ensi kerran Rovaniemellä vuonna 1953. Ensimmäinen pesimähavainto on vuosien 1963–1967 väliseltä ajanjaksolta. Uusimmassa kansallisessa atlaskartoituksessa naurulokkeja havaittiin liki 40 ruudulla. Myös kaupunkiatlaksen tutkimusruuduilla laji oli yleinen. Tunnetuin ja seuratuin naurulokkikolonia pesii Harjulammella. 1960-luvun lopulla lammella pesi kymmenkunta paria, 1980-luvun puolivälissä alle viisi, 1990-luvulla 25–450 ja vuonna 2008 jo 450 paria. Toinen suuri yhdyskunta asustaa Kivitaipaleen Kivijärvellä. Naurulokkiyhdyskunnat tarjoavat suojaa vesilintujen pesille ja poikueille. Kevätmuutto on lajin yleistymisen myötä aikaistunut, nykyisin laji saapuu Rovaniemelle jo huhtikuun toisella viikolla. 1970-luvun puolivälistä lähtien Ounaskosken sula on toiminut Lapin tärkeimpänä kevätmuuttoaikaisena levähdysalueena naurulokeille; parhaimmillaan sulalla yöpyy 4 000 yksilöä.

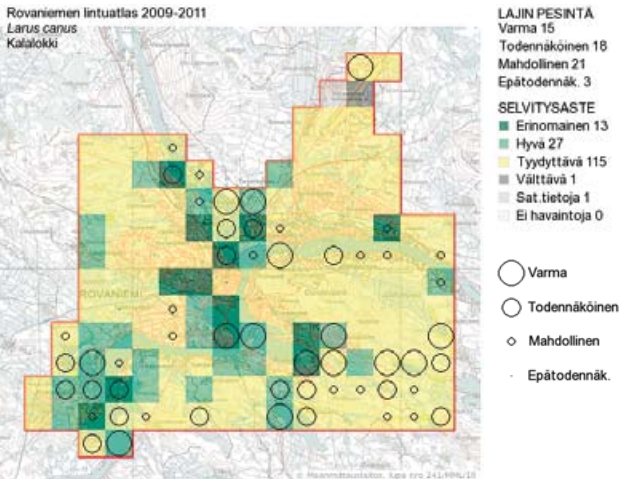
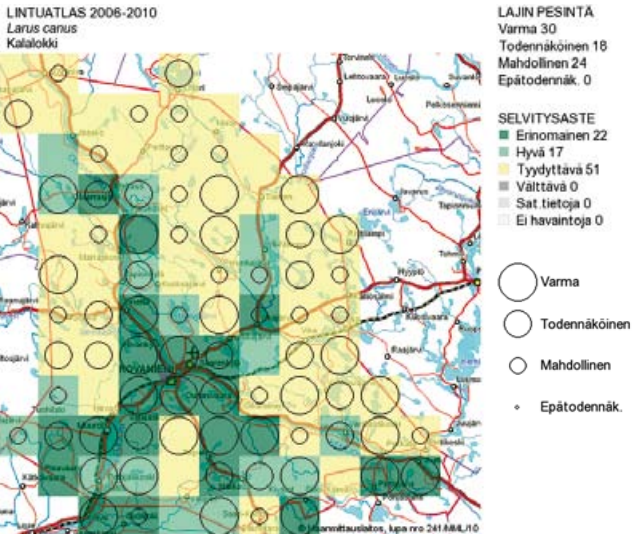
Kalalokki
Larus canus

KUVALIITERI.FI

Kalalokki pesii koko maassa, lajin levinneisyydessä havaitaan kuitenkin yllättäviä aukkoja Keski-Lapissa. Laji pesii joko yksittäin tai pienissä yhdyskunnissa merialueilla, järvillä, joki-varsilla ja soilla. Pesäpaikan suhteen kalalokki on erittäin sopeutuvainen. Ainakin Helsingissä ja Tampereella kymmenien, ajoittain jopa satojen parien on havaittu pesivän rakennusten katoilla. Ensimmäinen kattopesintähavainto kaupungista on peräisin Helsingistä 1970-luvulta. Kansallisissa atlaskartoituksissa kalalokin on havaittu yleistyneen selvästi; 1970-luvulta pesimäruutujen määrä on liki kaksinkertaistunut. Pesimäkannan kooksi arvioidaan nyt 80 000 paria. Kalalokeista suurin osa muuttaa syksyllä Itämerelle tai Pohjanmerelle, osa viipyilee etelärannikolla sulien äärellä läpi talven.

Pyöreäpäinen, keskikokoinen kalalokki on yleinen pesimälaji Rovaniemen alueella. Kuten muuallakin Suomessa, on kalalokki yleistynyt myös Rovaniemellä. Aiemmissa atlaskartoituksissa kalalaoккеja havaittiin vain noin 30 ruudulla ja nyt kalalokit kailottelivat yli 70 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen tutkimusruuduilla kalalokkeja tavattiin 57 ruudulla. Toistaiseksi Rovaniemeltä ei ole tiedossa kattopesintöjä, mutta viitteitä lajin kaupunkilaistumisesta on nähtävillä. Kalaokki pesi ensimmäisen kerran kaupungin keskustassa sijaitsevalla Harjulammella vuonna 1985, kesällä 1988 tavattiin keskustassa kesynoloisia lokkeja ja nykyään laji on varsin peloton ruokavieras Kirkkolammella vesilintujen ruokintapaikalla. Laji saapuu Rovaniemelle huhtikuun puolivälissä, vapun aikaan Jätkänkynttilän sulalla voi havaita yli 100 kalalokkia. Viimeiset yksilöt havaitaan yleensä lokakuussa, joskus joulukuussakin.

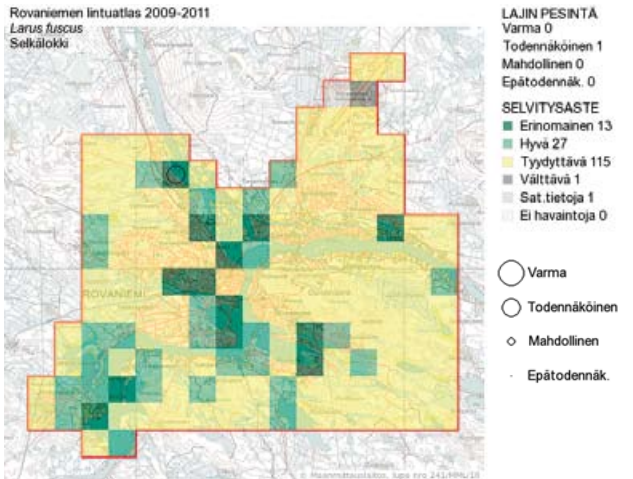
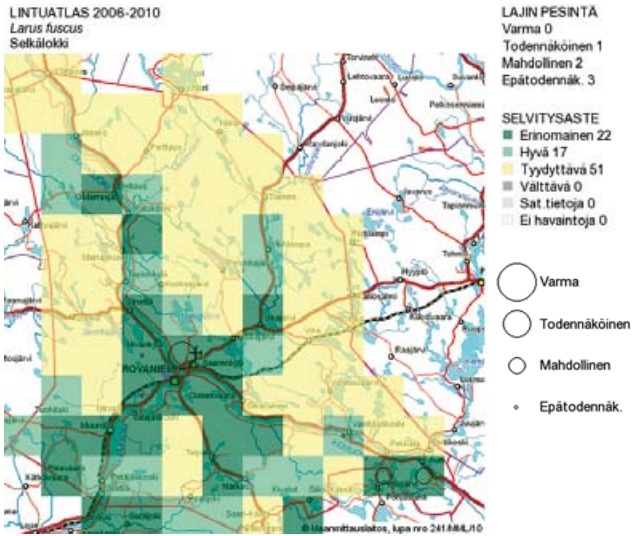
Selkälokki
Larus fuscus

KUVALIITERI.FI

Selkälokki ja etenkin sen nimirotu *Larus fuscus fuscus* lienee maailman suomalaisin lintulaji. Selkälokki pesii saaristoalueillamme sekä selkävesien lintuluodoilla. Lapissa lajia tavataan pesimäaikana lähinnä suurilla tekoalatailla sekä Simojärvellä, Inarijärvellä, Kitkalla, Kemijärvellä ja Miekojärven-Vietosen alueella. Suomessa pesii nykyisin noin 7 000 selkälökkiparia, näistä valtaosa saaristossa. Vielä 1960-luvun alun lintukirjoissa lajin runsauden todettiin olevan kalalokin luokkaa. Pesimäkanta on kuitenkin taantunut voimakkaasti 1970-luvulta lähtien. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa selkälokki katsotaan vaarantuneeksi lajiksi. Osasyynä selkälokin vähenemiseen lienee harmaalokkikannan voimakas kasvu. Muutamat selkälokit osoittavat jo kaupunkilaistumisen merkkejä yrittämällä kettopesintöjä Helsingissä, Turussa ja Tampereella. Soilla laji ei näytä pesivän. Selkälokki on lokkiemme joukossa todellinen kaukomuuttaja. Se odottelee pesimäluodoillaan siipisulkien kasvua täyteen kuntoonsa, jotta pääsee pitkälle muuttomatkalleen kohti Afrikan itäosia. Syysmuutto käynnistyy heinäkuun lopulla ja ulottuu lokakuulle saakka. Laji palaa keväällä maaliskuun lopulta toukokuun alkuun ulottuvalla ajanjaksolla.

Rovaniemen alueella selkälokki on äärimmäisen vähälukuinen laji pesimäaikaan. Se on havaittu kansallisissa atlaskartoituksissa alle 10 ruudulla. Yksi selkälokille soveltuvista, mahdollisista pesimäalueista sijaitsee Juotasjärven alueella. Kevään aikaisimmat selkälökkikytsilöt havaitaan Rovaniemen seudulla huhtikuun puolivälissä. Todennäköisimmin lajin pääsee näkemään huhti–toukokuun vaihteessa Jätkänkynttilän tai Hirvaan Isosuvannon sulilla. Myös Kuusiselän kaatopaikalla tavataan selkälokkeja. Viimeisimmät selkälokit havaitaan Rovaniemellä yleensä syys–lokakuun vaihteessa.

Harmaalokki

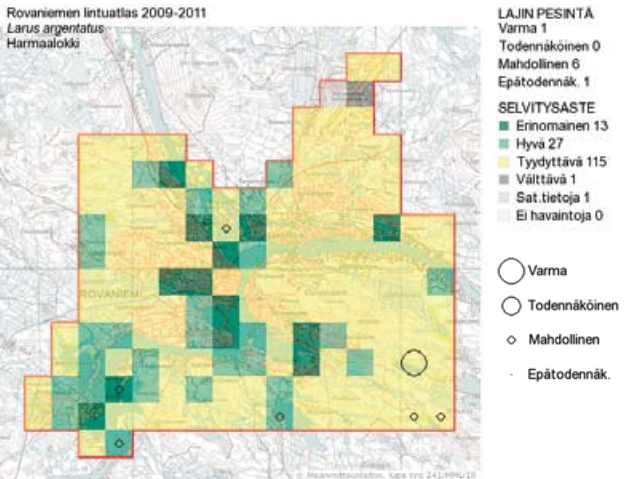
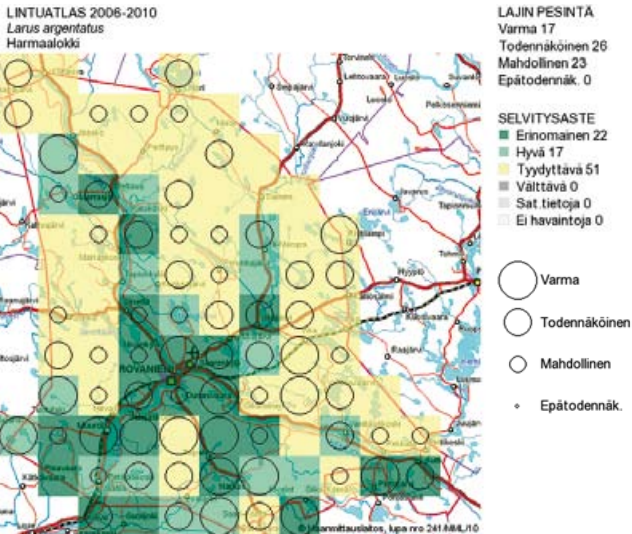
Larus argentatus

KUVALIITERI.FI

Harmaalokki pesii Suomessa yleisenä etelästä aina Muonio-Lokka-linjalle saakka. Harmaalokki on merenrannikon, saariston ja suurten järvien sekä laajojen suoalueiden pesimälintu. Se pesii joko yksittäisinä pareina tai kolonioissa. Harmaalokki runsastui Suomessa etenkin 1960- ja 1980-luvuilla; kannan koon kasvun syiksi on esitetty vainoamisen vähenemistä, kaatopaikkojen tarjoamaa ravintoa sekä turkistarhauksen yleistymistä. Harmaalokki on runsastumisensa ohella myös kaupunkilaistunut, näin esimerkiksi Tampereella, missä katolla pesiviä pareja on jo liki 100. Suomessa arvioidaan nykyään pesivän 30 000 harmaalokkiparia. Jykevärakenteinen ja isonokkainen harmaalokki talvehtii eteläisellä Itämerellä, mutta etenkin leutoina talvina osa harmaalokeista talvehtii Suomen rannikoilla ja Etelä-Suomen kaatopaikoilla.

Ensimmäinen merkintä harmaalokista Rovaniemen seudulla on peräisin vuodelta 1944. Vielä 1970- ja 1980-luvun kansallisissa atlaskartoituksissa laji tavattiin vain noin 20 ruudulla, uusimassa harmaalokki havaittiin peräti 66 ruudulla. Kasvava trendi näkyy myös koko Lapin atlasaineistossa. Rovaniemellä laji esiintyy nykyään alueen koillisosia lukuunottamatta kaikkialla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa harmaalokki tavattiin kahdeksalla ruudulla ja laji pesi Toramojärvellä. Harjulammella tai rakennusten katoilla laji ei vielä pesi. Nykyisin suljetulla Mäntyvaaran kaatopaikalla suurimmat syksyiset harmaalokkiparvet olivat 1970- ja 1980-luvuilla muutaman kymmenen yksilön kokoluokkaa. Vuonna 2005 avatun Kuusiselän kaatopaikan luvut ovat jo aivan toista luokkaa: syksyllä 2007 liki 500 ruokailevaa harmaalokkia ja 02.11.2011 laskettiin jo noin 3 500 yksilöä. Kevään harmaalokkikertymät ovat pienempiä, mutta esimerkiksi Hirvaan Isosuvannolla voi huhtikuussa levähtää liki 100 lokkia.

Pikkulokki

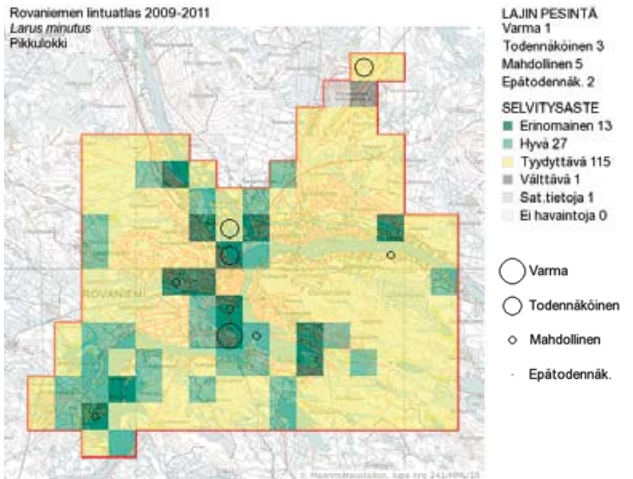
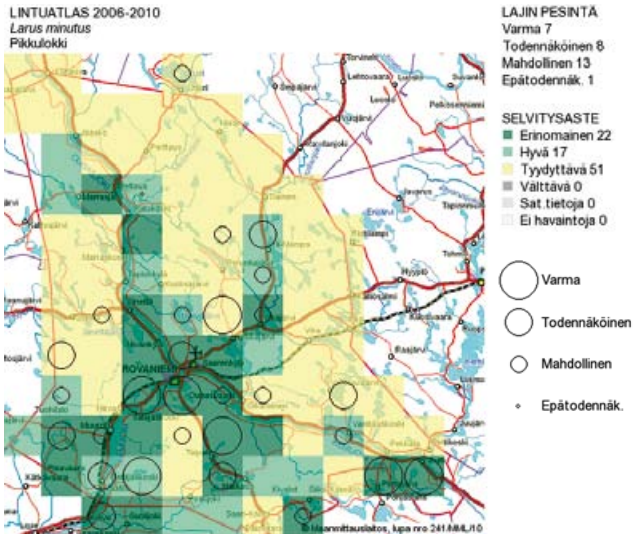
Hydrocoloeus minutus

KUVALIITERI.FI

Siro ja eloisa pikkulokki on Suomessa kaakkoinen uudistulokas 1880-luvulta. Se pesii tavallisesti 20–50 parin muodostamissa yhdyskunnissa lintujärvillä ja joskus vetisillä soilla. Pikkulokki voi pesiä myös naurulokkien ja kalatiirojen parissa. Lajin levinneisyys ulottuu eteläisestä Suomesta Lapin eteläosiin saakka. Pikkulokki on varsin äänekäs kääkittäjä pesäpaikallaan ja lintujärvien yllä ravinnonhaussa lennellessään. Mustapäisen pikkulokin siiven alapuoli on tumma ja siivenkäarki pyöreä. Viime vuosikymmeninä pikkulokki on runsastunut ja lajin kannan koko on nykyään arviolta 10 000–13 000. Laji muuttaa heinä–syyskuussa Länsi-Eurooppaan sekä Välimeren rannikoille ja ulapoille. Kevätmuutto ajoittuu huhtikuun lopulta toukokuun lopulle.

Pikkulokki esiintyy Rovaniemellä levinneisyysalueensa pohjoisrajalla. Ensimmäiset pikkulokkihavainnot Rovaniemeltä ovat vuodelta 1965. Vasta vuodesta 1977 laji on ollut joka-keväinen tuttavuus alueella. Aittajärvellä pikkulokki nähtiin ensimmäisen kerran vuonna 1981, Pisajärvellä vuonna 1987 ja Harjulammella 1990-luvun alussa. Aiemmissa kansallisissa atlaskartoituksissa laji havaittiin alle viidellä ruudulla, uusimassa kartoituksessa peräti 28 ruudulla. Nykyisin Harjulammella pesii useita pikkulokkipareja. Toinen vakituinen pesimäalue sijaitsee Kivitaipaleen Kivijärvellä. Viime vuosina pikkulokin on havaittu kärkeä ihmisten tarjoamaa ruokaa Kirkkolammella naurulokkien tapaan. Pikkulokki on Rovaniemellä jäiden lähdön aikaan saapuva lokkilaji; ensimmäiset havainnot tehdään yleensä ennen toukokuun puoliväliä. Muuttohuippu on toukokuun lopulla, enimmillään pikkulokkeja on havaittu Pisajärvellä jopa 350 yksilöä. Syysmuuttolleen viimeiset yksilöt poistuvat jo heinä–elokuussa.

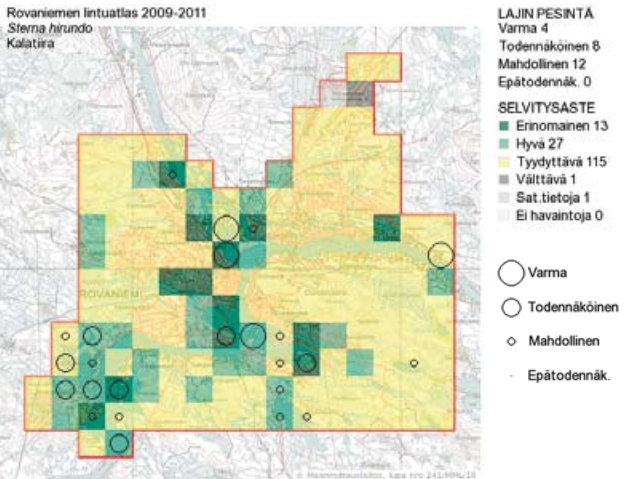
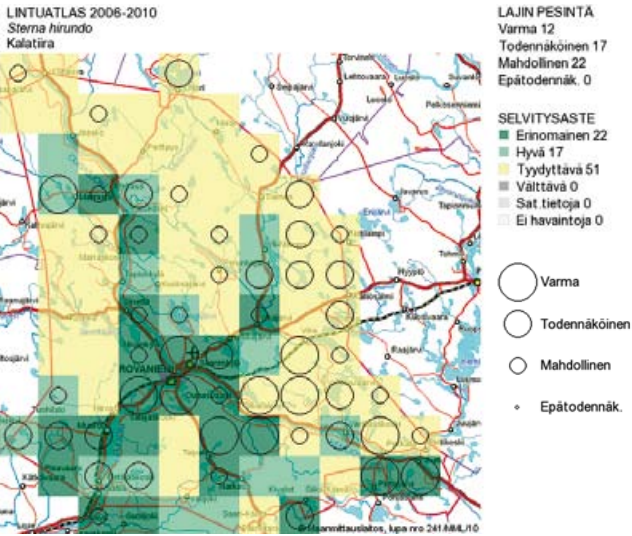
Kalatiira
Sterna hirundo

KUVALIITERI.FI

Kalatiira on lapintiiraan verrattuna eteläinen lintulaji. Tuoreimman atlaskartoituksen mukaan varmojen kalatiiran pesintöjen pohjoisraja kulkee Rovaniemen korkeudella. Suomessa pesii tätänykyä arviolta 50 000 kalatiiraparia, joista noin viidennes merialueilla. Kalatiiran levinneisyydessä ei ole viime vuosikymmeninä tapahtunut merkittäviä muutoksia. Tosin Suomen pesimäkannan koossa on havaittu suuriakin vuosikymmenten välisiä eroja. Kalatiira pyydystää pääravintoaan, pikkukaloja, syöksymällä siivet supussa päistikkaa veteen ponnahtaen taas heti ilmaan. Pieni ja sirokokoinen, päälaltaan musta kalatiira saapuu keväällä Suomeen huhti-toukokuussa. Laji on kaukokuuttaja, joka talvehtii Afrikan eteläosan rannikkoseuduilla. Syysmuutolleen kalatiira lähtee heinäkuun puolivälistä syyskuun puoliväliin ulottuvalla jaksolla.

Rovaniemen seudulla kalatiira on lapintiiraa yleisempi ja runsaslukuisempi pesimälaji. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan laji on hieman yleistynyt alueella. 1970- ja 1980-luvun atlaskartoituksissa kalatiira havaittiin 22–30 ruudulla ja uusimmassa atlaskartoituksessa jo 55 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueellakin havaintoja lajista tehtiin 24 ruudulla. Tunnetuin pesivä pari asustanee Harjulammella. Kalatiiran kevätmuutto käynnistyy noin viikkoa aiemmin kuin lapintiiralla eli toukokuun ensimmäisellä ja toisella viikolla. Viimeiset yksilöt kalastelevat Rovaniemellä vielä elokuun puolivälissä. Suurimmat, noin 30 yksilön kalatiiraparvet havaitaan yleensä heinäkuun lopulla, jolloin poikaset ovat jo lentokykyisiä.

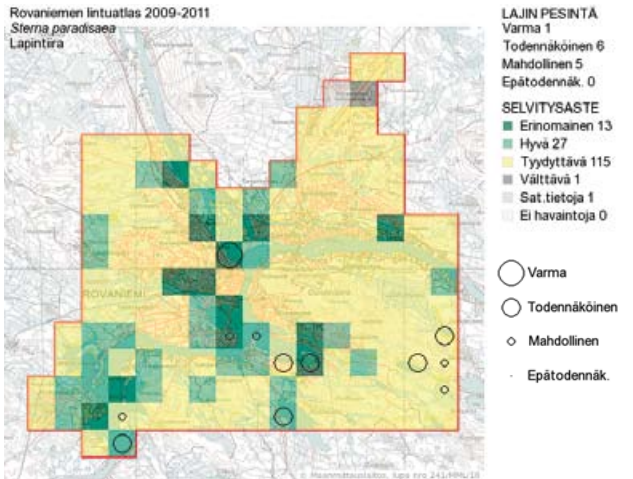
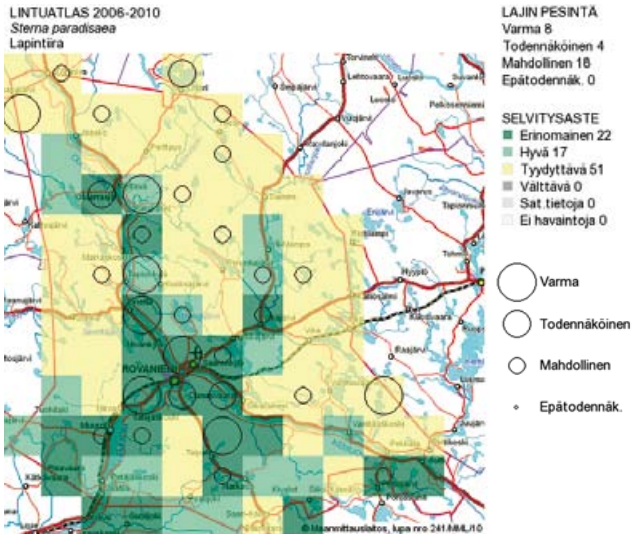
Lapintiira
Sterna paradisaea

KUVALIITERI.FI

Lapintiira on Suomessa saariston ja Pohjois-Suomen lintulaji. Lappia lukuun ottamatta lapintiira on vähälukuinen pesimälaji sisämaassa. Suomen lintuatlaskartassa onkin suuria alueita, joilla lapintiirahavaintoja ei ole tehty. Maassamme pesii noin 60 000–90 000 lapintiiraparia, joista valtaosa pesii saaristossa. Lintu voi pesiä joko yksittäisinä pareina tai kolonioissa. Pesimätavasta riippumatta, lapintiira puolustaa ärhäkästi pesäänsä tunkeilijoita vastaan. Pesäksi käy syvennys kallioluodolla tai kasvimättäällä. Lapintiiran ravintoon kuuluvat pikkukalojen ohella hyönteiset ja äyriäiset. Suomen lapintiiranannoissa ei ole havaittu taantumia; saariston kannat ovat jopa hieman kasvaneet. Lapintiira voi elää hyvinkin vanhaksi, rengastustietoejn perusteella ikäennätys on 28 vuotta. Muuttolinnuistamme lapintiira on pisimmälle matkaava kaukokuuttaja. Laji talvehtii Etelä-Afrikassa tai jopa Eteläisellä Jäämerellä. Lapintiira lähtee syysmuutolleen heinä-elokuussa ja palaa huhti-toukokuussa.

Pitkät pyrstöjouhet omaava lapintiira on melko yleinen, mutta kalatiiraa huomattavasti vähälukuisempi pesimälaji Rovaniemen alueella. Solakan lentotaiturin pääasiallista esiintymisaluetta ovat Kemi- ja Ounasjokivarret. Lapintiira saapuu Rovaniemelle yleensä vasta toukokuun puolivälissä, Kemijoen ollessa jo jäistä vapaa. Syysmuuttoaikaiset havainnot ovat erittäin harvinaisia; osin johtuen nuorten tiirujen määrittämisen vaikeudesta.

Kesykyyhky

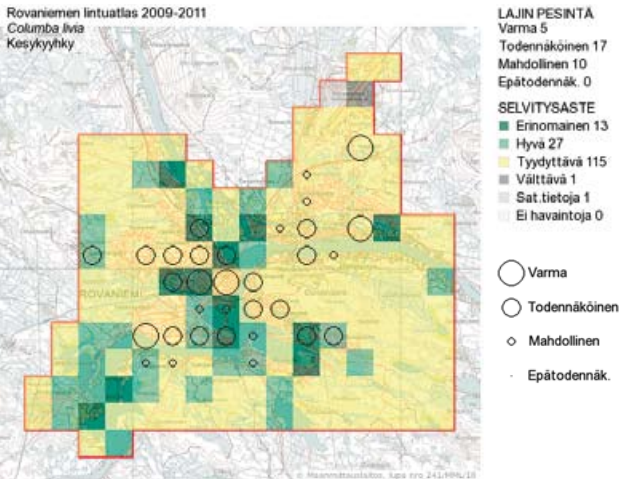
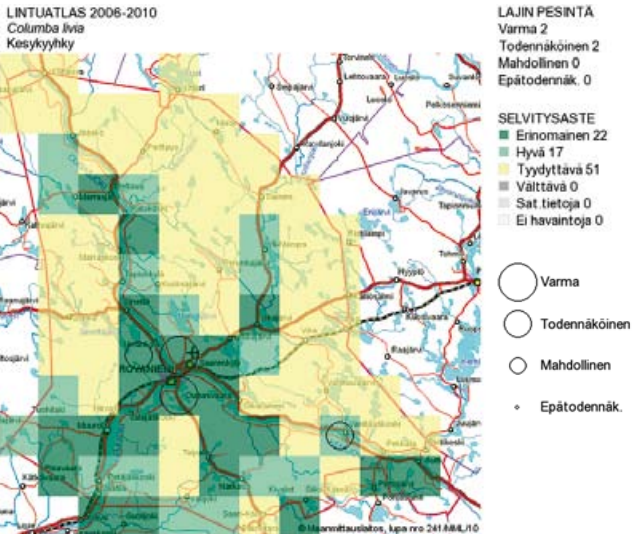
Columba livia domestica

KUVALIITERI.FI

Kesykyyhkyä eli pulua tavataan Etelämannerta lukuunottamat- ta kaikkialla maailmassa. Suomen pulut polveutuvat tarhoista karanneista tai vapautetuista keskyyhkyistä. Pohjois-Suomessa pulun esiintymisessä on vielä aukkoja; valtaosa puluista elää kaupunkien keskustoissa, pienemmissä taajamissa ja teolli- suusalueilla. Maaseudulla pulut ovat harvinaisempia. Laji te- kee pesänsä rakennusten ja rakennelmien onkaloihin, talvisin pulunpesiä on löytynyt jopa parkkihalleista. Pulu pesii ympäri vuoden ja pesyeitä on kahdesta neljään. Suomessa arvioidaan pesivän 30 000–50 000 puluparia. Kesykyyhky on paikkalintu, mutta etenkin jokien varsilla puluja näkee ajoittain vaeltele- massa uusille pesimäseuduille.

Puluja on arkistotietojen mukaan tuotu Rovaniemelle vuonna 1901. Rovaniemen kauppalassa pesi vuosina 1917–1918 usei- ta kymmeniä pulupareja. Vuonna 1944 Rovaniemellä arvioitiin olevan noin 150 pulua, mutta vuonna 1950 määrä oli laske- nut 30–50 yksilöön. Pulukanta pysyi samana vielä 1960-lu- vun alussa. Vuonna 1982 Rovaniemen keskustan pulukannan kooksi arvioitiin 100 yksilöä, eikä syrjäkylille levittäytymistä vielä havaittu. Pulukannan kasvun myötä laji alkoi kuitenkin levittäytyä uusille, keskustaa ympäröiville alueille kuten Pöyk- kölään, Ounasrinteelle, Saarenkylään ja Nivavaaraan. 2000-lu- vulla myös etäämpänä sijaitsevista kylistä kuten Vanttauskos- kelta ja Tapionkylästä on tehty puluhavaintoja. Rovaniemen suurimmat puluparvet havaitaan tammi–helmikuussa; vanhan postitalon luona voi nähdä yli sata pulua.

Sepelkyyhky

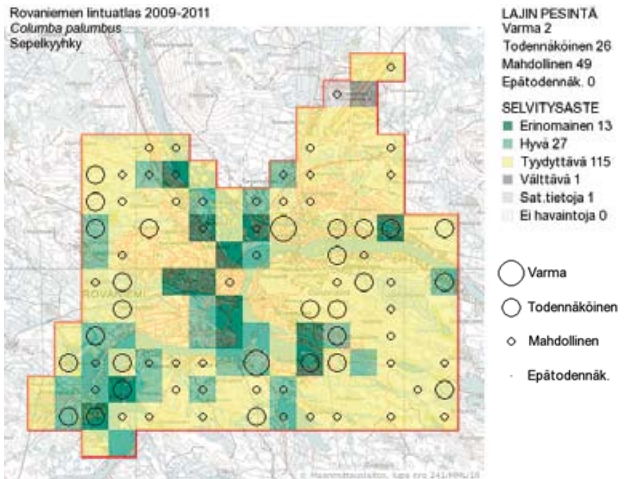
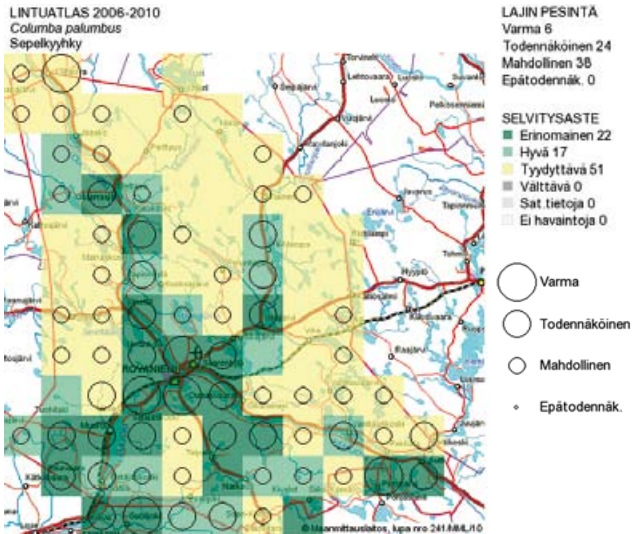
Columba palumbus

KUVALIITERI.FI

Sepelkyyhky on eteläinen lintulaji, jonka levinneisyysalue ulot- tuu Etelä-Lappiin saakka. Laji on runsastunut Suomessa viime vuosikymmeninä ja samalla sepelkyyhky on yleistynyt myös Lapissa. Sepelkyyhky tunnetaan Suomessa vielä maaseudun pesimälajina, mutta 1990-luvun alusta lähtien laji on alkanut kaupunkilaistua esimerkiksi Turussa ja Helsingissä. Pesimä- kannan koko on arviolta 250 000 paria, joista vain murto-osa pesii kaupungeissa. Lajin kevätmuutto ajoittuu huhtikuulle ja syysmuutto syys–lokakuulle. Sepelkyyhky talvehtii Länsi-Eu- roopassa. Suomeen jää talvehtimaan vain muutamia yksilöitä. Lajin kanta on elinvoimainen ja sepelkyyhky kuuluu riistalin- tulajeihin; vuosittainen saalismäärä on 150 000–200 000 yk- silöä.

Hillityn harmaan, valkean ja vaaleanpunertavan sävyinen se- pelkyyhky on Rovaniemellä uudistulokas. Linnun pöllömäistä soidinhuulua kuultiin alueella ensikerran vuonna 1946 ja ensimmäinen pesintä varmistui vuonna 1964. Sepelkyyhkyn yleistymisen näkyy hyvin kansallisissa atlaskartoituksissa: 1970- ja 1980-lukujen atlaksissa laji tavattiin 25–34 ruudulla, uusimmassa kartoituksessa havaintoruutujen määrä kaksin- kertaistui. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji tavattiin 77 ruudulla. Toistaiseksi laji ei pesi ydinkeskustassa, vaan lähim- mät varmat pesimähavainnot tulevat Pöykkölästä ja Saarenky- lästä. Pesivän maalinuston linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemen pesivän sepelkyyhkykannan koko on noin 1 000 paria. Suurimmat sepelkyyhkyparvet nähdään Rovaniemellä syyskuun puolivälissä, jolloin Jaatilan ja Jaatilansaaren pel- loilla voi nähdä yli 200 yksilön parvia.

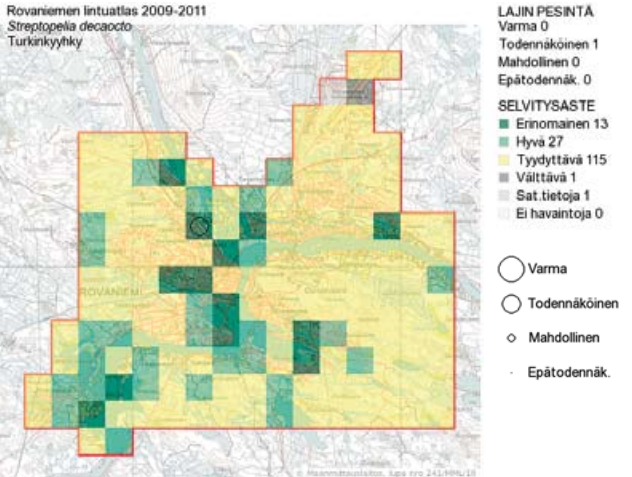
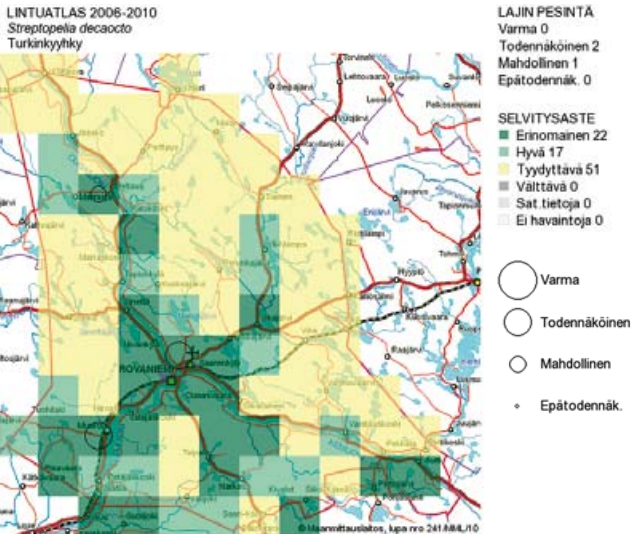
Turkinkyyhky
Streptopelia decaocto

ESA HUHTA

Turkinkyyhky on Euroopassa uusi, Intiasta kotoisin oleva lintulaji, joka on 1930-luvulta lähtien levittäytynyt Euroopan kaupunkeihin. Ensihavainto Suomessa on 1950-luvulta, mutta pysyvä turkinkyyhkykanta Suomessa on ollut vasta 1970-luvulta lähtien. Laji on yleisin länsirannikon kaupungeissa; sisämaassa se on harvinaisempi. Lappiin laji on levittäytynyt muiden kyyhkyjen tapaan Kemijoen ja Tornionjoen varsia pitkin. Suomessa pesii nykyisin noin 150 turkinkyyhkyparia. Pääosa pesinnöistä tapahtuu omakotitaloalueilla ja maaseutuasutuksen liepeillä. Viime vuosikymmeninä turkinkyyhkykannoissa on esiintynyt Suomessa suurta vaihtelua. Pienet, muutaman kymmenen yksilön pesimäkannat voivat hävitä helposti esimerkiksi kanahaukan saalistuksen myötä. Tuoreimmassa uhanalaisluokituksessa turkinkyyhky on pienen pesimäkantansa vuoksi luokiteltu vaarantuneeksi. Laji kuuluu paikkalintuihin, mutta nuoret yksilöt levittäytyvät herkästi uusille alueille.

Rovaniemellä vaalean harmaanruskea turkinkyyhky huhui ensimmäisen kerran vuonna 1975 Hirvaalla ja Jokkatien alueella. Jokkatiellä turkinkyyhkyä havaittiin tuolloin rakentavan pesää ja myöhemmin syyskuussa paikalla tavattiin kuluneen kesän poikasia. 1970-luvun lopulla turkinkyyhkyhavaintoja tehtiin kaksi, 1990–1995 neljä, 1996–1999 samoin neljä ja 2000-luvulla 18 havaintoa atlaskartoitukset mukaan lukien. Viimeisimmät turkinkyyhkyhavainnot Rovaniemellä ovat peräisin Lapinrinteen Myllyojan asutusalueelta.

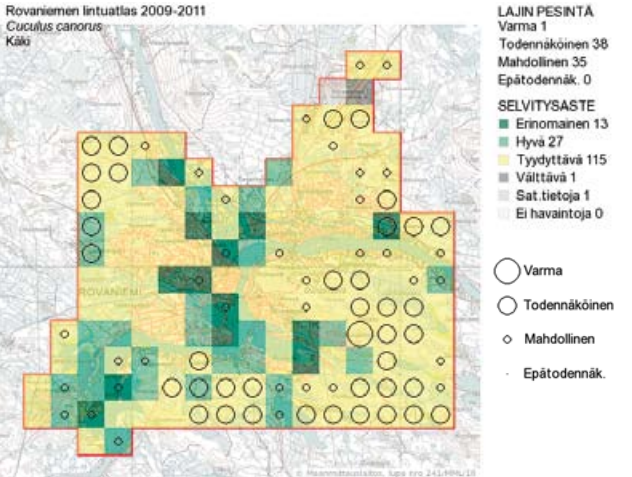
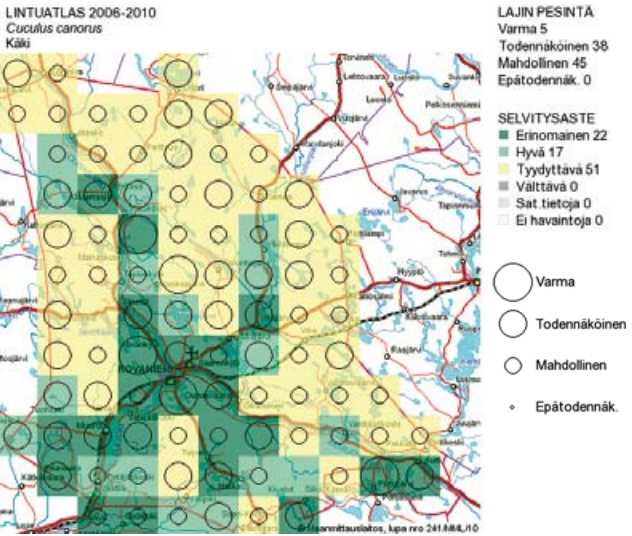
Käki
Cuculus canorus

JUHANI JALKANEN

Käki pesii koko Suomessa valoisilla mäntykankailla, kalliomänniköissä, rannoilla ja rämeiden reunoilla. Piilotteleva, habitukseltaan haukkamainen käki on nk. pesälöinen eli se ei tee omaa pesää, vaan munii toisten lintujen pesiin. Yleisimmin isäntälajeiksi joutuvat leppälintu, västäräkki, järripeippo, niitykirvinen ja keltavästäräkki. Harvasta käenmunasta poikanen pääsee kehittymään lentokykyiseksi asti, sillä isäntälajeilla on omat puolustautumiskeinonsa. Suomessa pesii noin 120 000 käkiparia. Naaraskäki on väriltään joko siniharmaa tai harvinaisemmin ruskea. Koiras on selkäpuoleltaan harmaa ja vatsastaan poikkijuovaisen kirjava. Käki on varsin piilotteleva, mutta koiraan kauaskantoinen kukunta reviiirillään lienee miltei kaikille tuttu kesäinen ääni. Käki muuttaa talveksi Afrikan itä- ja eteläosiin ja laji lähtee syysmuutolleen heinäkuun lopulta syyskuun puoliväliin ulottuvalla jaksolla. Keväällä käki palaa touko–kesäkuussa.

Käki on Rovaniemen alueella yleinen pesimälintulaji. Laji on havaittu käytännössä kaikilla kansallisen atlaskartoituksen ruuduilla jokaisen kartoituksen aikana. Rovaniemen seudulla käen pääisäntälajeja pesälöisinnassa ovat järripeippo ja keltavästäräkki. Käen levinneisyydessä tai runsaudessa ei ole havaittu merkittäviä muutoksia. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa käki tavattiin 75 ruudulla, mutta syystä tai toisesta laji puuttui voimakkaimmin kaupungistuneilta alueilta. Käen kukunta on yleensäkin harvinaista Suomen ja Euroopan tiiviisti rakennetuilla alueilla. Pesivän maalinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemen alueella pesii noin 2 900 käkiparia. Käki saapuu Rovaniemelle toukokuun puolivälin jälkeen ja viimeiset syksyn käkihavainnot tehdään elokuun lopulla.

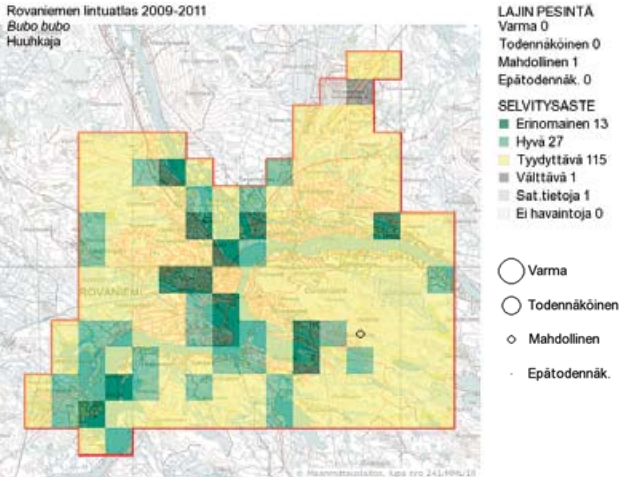
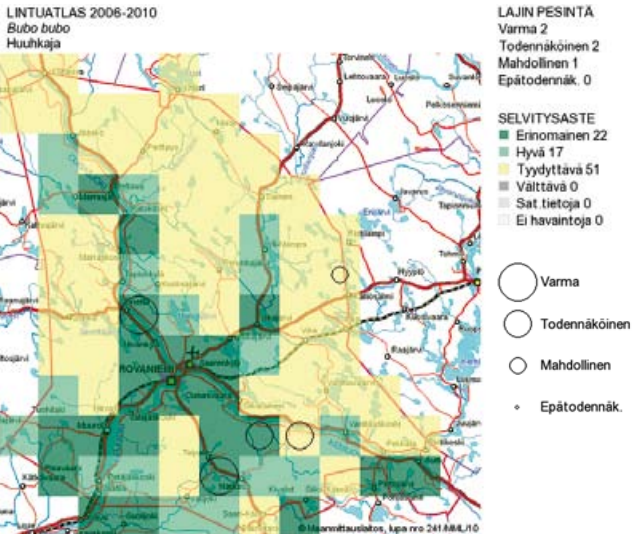
Huuhkaja
Bubo bubo

KUVALIITERI.FI

Kookkain pöllölajimme, huuhkaja, majailee syrjäisillä seuduilla kallioisessa maastossa. Laji suosii rauhallisia maisemia, mutta nykyään huuhkaja on jo alkanut sopeutua pesimään ihmisasutuksenkin vaikutuspiirissä, kaatopaikoilla, soraontuilla ja maaseudun rakennuksissa. Lajin levinneisyys ulottuu Ahvenanmaalta Etelä-Lappiin. Suuripäinen, oranssisilmäinen huuhkaja huhuilee innokkaimmin iltahämärässä helmi-huhtikuun aikana ja joskus myös syys-lokakuussa. Päivisin lintu piilottelee tiheässä kuusessa tai kalliojyrkanteellä. Huuhkaja saalistaa myyriä, rottia, oravia, jäniksiä, varikseja, sorsia ym. lintuja ja nisäkkäitä hämärässä ja öisin. Huuhkaja on paikkalintu; nuoret linnut vaeltavat 20–200 kilometriä loka-joulukuun välisenä aikana. Suomen huuhkajakannan koko on noin 1 200 paria ja laji kuuluu silmälläpidettäviin lintulajeihin.

Huuhkaja on harvinainen pesimälaji Rovaniemen alueella. Uusimman kansallisen atlaskartoituksen mukaan Rovaniemen huuhkajahavainnot keskittyvät Kemijokivarteen. Lisäksi huuhkajia on kuultu ainakin Tapionkylän, Kalliosalmen ja Narkauksen takamailla. Yksi parhaimmista huuhkajan huhuilun kuulostelualueista on Kivaloiden vaarajakson alue. Onpa huuhkaja kuultu jopa Ounasvaaran laitamilla Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella. 2000-luvulla Rovaniemeltä on ilmoitettu vain 11 havaintoa. Lintu onkin luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi Perä-Pohjolan alueella. Muutaman kerran on Rovaniemellä keskikaupungilla havaittu puluja saalistavia huuhkajia keskitalven aikaan. Usein nämä huuhkajat ovat olleet heikkokuntoisia ja nälkiintyneitä.

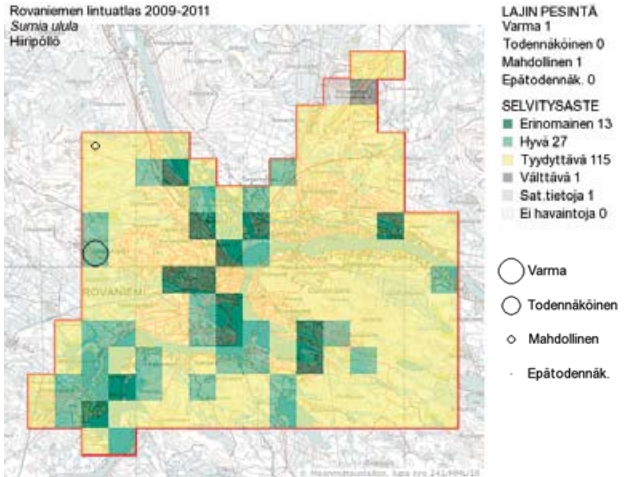
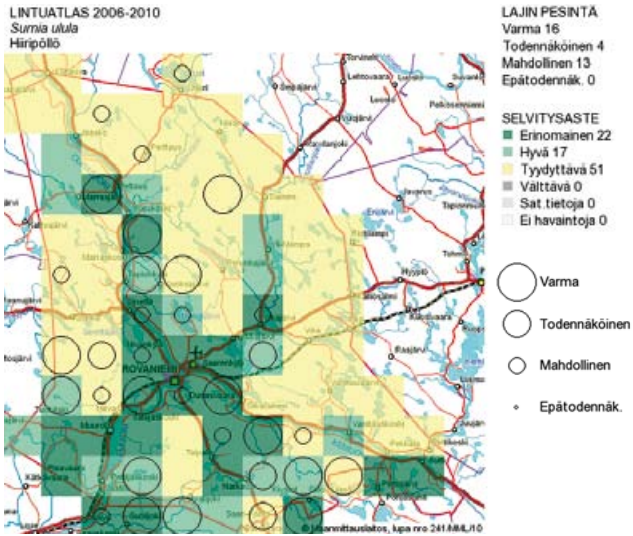
Hiiripöllö
Surnia ulula

JUHANI JALKANEN

Hiiripöllö on levinneisyydeltään pohjoinen pöllölaji, jonka yhtenäisen pesimäalueen eteläraja kulkee Kemi-Kuusamo-linjal. Nimensä mukaisesti hiiripöllö on erikoistunut pikkunisäkkäiden, kuten hiirien, myyrien ja päästäisten pyydystämiseen. Hyvinä myyrävuosina laji pesii myös Etelä-Suomessa. Huonoina myyrävuosina hiiripöllö saattaa vaelttaa pitkiäkin matkoja paremmille ruokamaille. Hiiripöllö pesii usein hakkuuaukeilla tai niiden laitamilla kelojen koloissa tai pöntöissä. Laji puolustaa pesäänsä raivokkaasti etenkin poikasaikaan. Hyvänä myyrävuotena Suomessa saattaa pesiä useita tuhansia hiiripöllöjä; viimeksi tällainen vuosi koettiin 2011. Huonoina myyrävuosina pesiviä pareja lienee vain muutamia satoja. Monista muista pöllöistä poiketen hiiripöllöä voidaan pitää päiväpöllönä. Suomen hiiripöllökannan kooksi arvioidaan nykyään 1 000–6 000 paria.

Solakka ja pitkäpyrstöinen hiiripöllö on Rovaniemellä suhteellisen yleinen pesimälaji vähintäänkin kohtuullisina myyrävuosina. Kansallisten atlasaineistojen mukaan laji näyttää yleistyneen Rovaniemen seudulla. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa hiiripöllö havaittiin 15–17 ruudulla, kun uusimmassa laji havaittiin jo 33 ruudulla. Hyvän myyrävuoden myötä hiiripöllö havaittiin myös kahdella kaupunkiatlaksen ruudulla vuonna 2011. Toisella näistä ruuduista pesintä jopa varmistettiin. Rovaniemen talvilintulaskentareiteillä hiiripöllöjä tavataan harvakseltaan. Silloin tällöin hiiripöllöjä on liikkeellä suurempiakin määriä: talvella 1983–1984 kirjattiin 22 havaintoa. Tuolloin nähtiin hiiripöllöjen jopa istuvan ydinkeskustan talojen antennilla.

Varpuspöllö

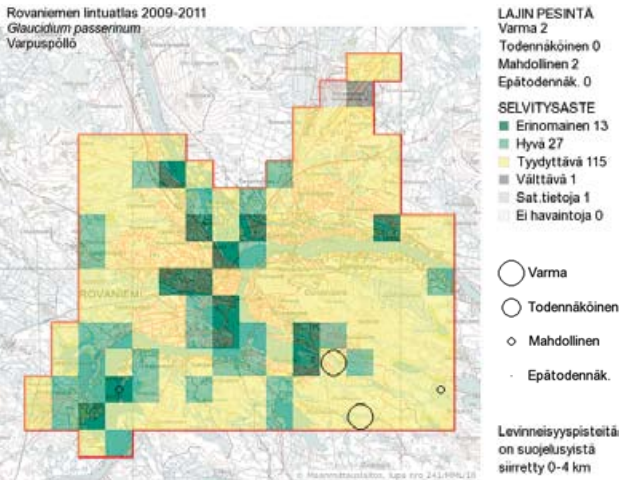
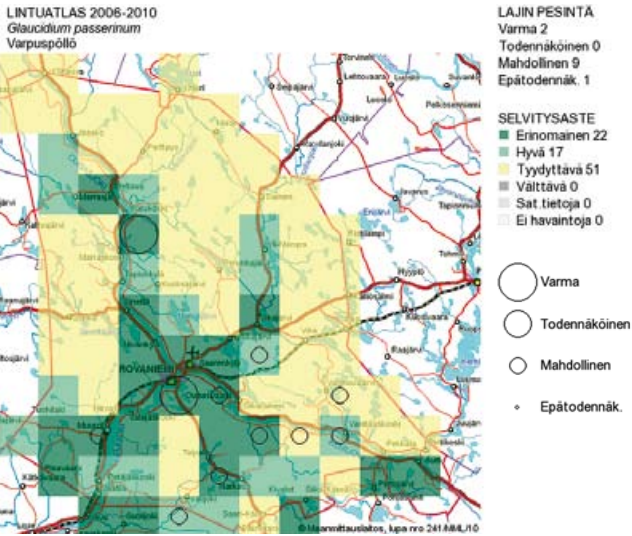
Glaucidium passerinum

KUVALIITERI.FI

Varpuspöllö on eteläinen pöllölaji, joka harvinaistuu pesimälajina koillista ja pohjoista kohti tultaessa. Lajin yhtenäinen pesimäalue ulottuu Oulu–Kajaani-linjalle saakka. Punatulkun kokoluokkaa oleva pöllöjen kääpiö asustaa yleensä laajoissa havupuuvaltaisissa metsissä. Pesäksi käyvät vanhat tikankot. Pönttöystoiminnan myötä varpuspöllö näyttää yleistyvän ja samalla laajentavan esiintymisalueitaan pohjoisessa. Varpuspöllö on paikkalintu, mutta varsinkin nuoret yksilöt vaeltavat syys–marraskuussa 50–300 kilometrin matkoja, joskus jopa yli Itämeren. Myyräkadon aikaan osa aikuisistakin vaeltaa, etenkin naaraspöllöt. Varpuspöllö varautuu keskitalven mahdollisesti ankariin olosuhteisiin varastoimalla ravintoa puunkoloihin ja pönttöihin syksyllä. Varpuspöllökannan on havaittu runsastuneen Suomessa. Nykyisin maassamme arvioidaan pesivän noin 5 800 varpuspöllöparia. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa varpuspöllö katsotaan elinvoimaiseksi lajiksi.

Varpuspöllön punatulkumaista viheltelyä kuulee Rovaniemellä entistä useammin. Ensimmäisissä kansallisissa atlaskartoituksissa laji havaittiin vain enintään kahdella ruudulla, kun taas uusimmassa atlaskartoituksessa esiintymisruutuja oli jo 11. Varpuspöllökannan kokoa pohjoisessa rajoittavat talviolosuhteet pakkasineen ja vähäinen tarjolla olevan ravinnon määrä. Lajin varastoimasta ravinnosta enin osa on myyriä, lintuja on vähemmän. Varpuspöllöjen keräämien ruokavarastojen koko on pohjoisessa suurempi kuin eteläisemmässä Suomessa. Valtaosa Rovaniemen seudun varpuspöllöhavainnoista tehdään keskitalven aikana, jolloin talviruokintapaikoilla tehdään havaintoja lajista. Useat varpuspöllön soidinaikaisista pyy pyy-vihellyshavainnoista tehdään jo maaliskuulla.

Viirupöllö

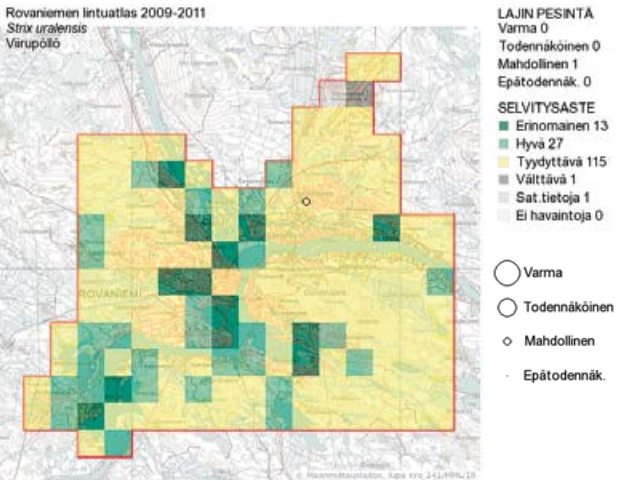
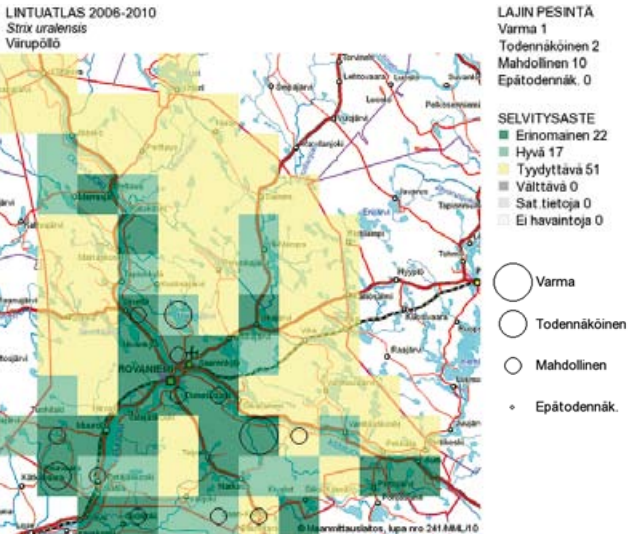
Strix uralensis

KUVALIITERI.FI

Viirupöllö on melko yleinen pöllölaji laajoilla metsäalueilla. Laji on levinnyt Pohjois-Suomen eteläosia myöten. Etelä-Suomessa viirupöllö on runsastunut pöntötyksen ansiosta. Isokokoinen, pitkäpyrstöinen viirupöllö suosii aukoiden rikkomia havu- ja sekametsiä; laji viihtyy lehtimetsässäkin kunhan vain pesäpaikka löytyy. Viirupöllö saalistaa öisin, päivät se viettää tiheä-oksaisessa kuusessa. Kevättalvella viirupöllökoiras huhuu matalalla, haukkuvalla soidinäänellään, naaraan varoitusääni on hermostunutta urinaa ja nokan napsuttelua. Viirupöllö on paikkalintu ja nuoret yksilöt vaeltelevat syys–marraskuussa yleensä 50–200 kilometriä. Viirupöllökannan koko on noin 3 000 paria.

Rovaniemellä ensimmäiset havainnot Uralin suuresta, tummasilmäisestä viirupöllöstä on merkitty muistiin vuonna 1952. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan laji näyttää jonkin verran yleistyneen Rovaniemen alueella kuten muuallakin Suomessa. Kun 1970- ja 1980-luvun atlaskartoituksissa viirupöllö havaittiin vain 1–3 ruudulla, uusimmassa kartoituksessa laji tavattiin jo 15 ruudulla. Rovaniemen alueella pönttöystoiminta ei vielä vaikuttane havaintomääriin viirupöllön kohdalla. Laji ei kuulu Rovaniemelläkään keskustaajaman pesimälajistoon. Parhaimmat mahdollisuudet viirupöllöhavaintoihin tarjoaa maaliskuu–huhtikuulle ajoitettu pöllönkuunteluretki Kemijoki-varressa, Vanttauskosken suunnalla. Viirupöllö katsotaan uusimmassa uhanalaisluokituksessa alueellisesti uhanalaiseksi Perä-Pohjolassa.

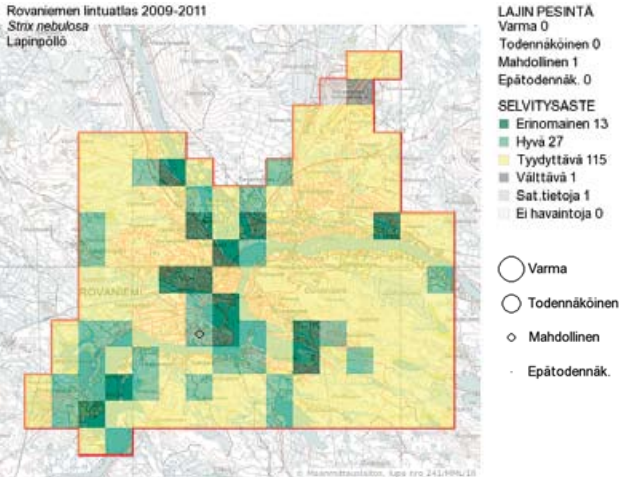
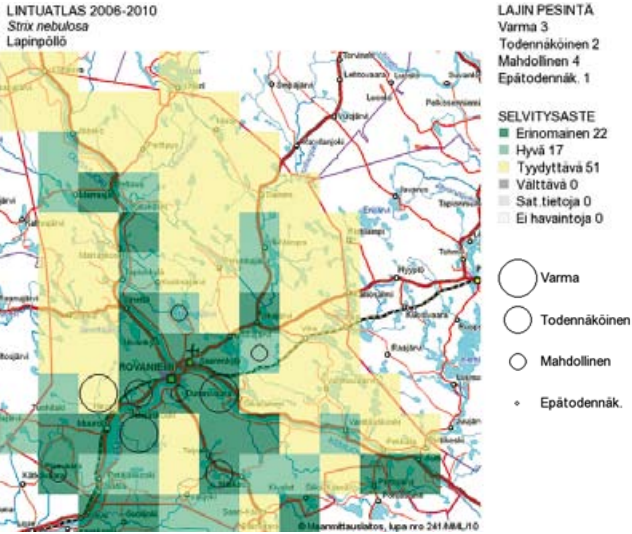
Lapinpöllö
Strix nebulosa

KUVALIITERI.FI

Lapinpöllö on pohjoisesti levittäytynyt havumetsävyöhykkeen pöllölaji. Suomessa lajin levinneisyyden painopistealueet sijoittuvat Perämeren pohjukkaan ja Kaakkois-Suomeen. Laji pesii etelämpänä Suomessa vain hyvinä myyrävuosina. Lapinpöllökannan koko on arviolta 600 paria, mutta vuosien väliset vaihtelut kannan koossa voivat olla huomattavia. Tuoreimmassa uhanalaisluokituksessa lapinpöllö arvioitiin elinvoimaiseksi lajiksi. Isopäinen, rengaskuvioiset naamakiehkurat omaava lapinpöllö on paikkalintu, joka kuitenkin ravintotilanteesta riippuen voi vaeltaa pitkiäkin matkoja. Isosta koostaan huolimatta laji käyttää ravintonaan lähinnä myyriä ja muita pikkunisäkkäitä.

Kansallisten atlaskartoitusten ja lintuharrastajilta saatujen tietojen mukaan lapinpöllö on aina ollut harvinainen lintulaji Rovaniemen seudulla. Atlaskartoituksissa lapinpöllö on havaittu pesimäaikaan vain 2–9 ruudulla. Silloin tällöin lajista tehdään havaintoja pesimäajan ulkopuolella varsin lähellä Rovaniemen keskustajamaakin. Tällöin on yleensä kyse nälkiintyneistä yksilöistä. Erityisen paljon lapinpöllöhavaintoja Rovaniemen alueelta on tehty maalís-huhtikuussa vuosina 1984, 1990 ja 2012. Lohinivan alueella todettiin poikkeuksellinen lapinpöllökeskittymä keväällä 2012: 5–10 kilometrin matkalla Rovaniemi-Kittilä valtatie varrella havaittiin 5–10 pöllöä.

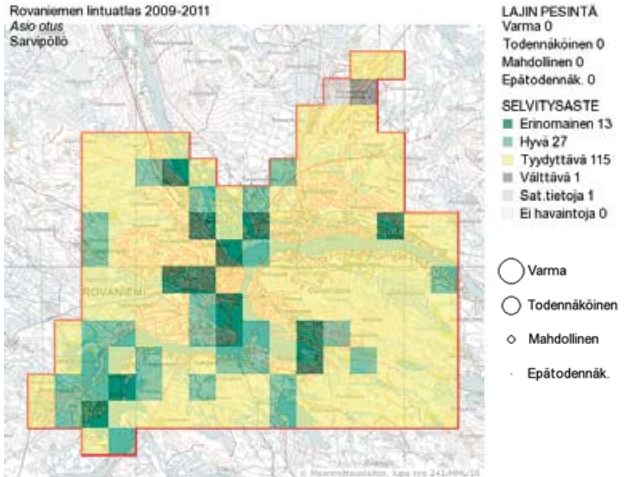
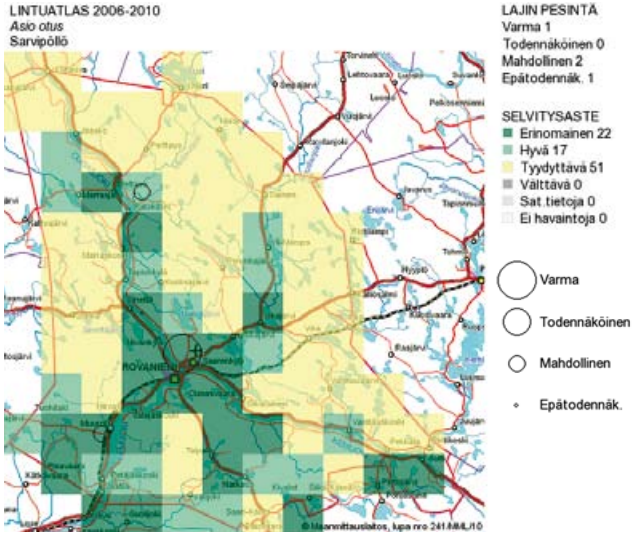
Sarvipöllö
Asio otus

KUVALIITERI.FI

Sarvipöllö on Suomessa eteläisesti levittäytynyt lintulaji. Sarvipöllön nykyisen pesimäalueen pohjoisraja kulkee Perämeren ja Oulujärven pohjoisosien tasolla. Keskikokoisen ja pitkäsiipisen sarvipöllön ravinto koostuu miltei yksinomaan myyristä. Lajin esiintymisalueet ja runsaus ovatkin riippuvaisia myyräkannoissa tapahtuvista vaihteluista. Sarvipöllö hyödyntää pesinässään muiden lintulajien, esimerkiksi varislintujen, vanhoja pesimäalustoja. Sarvipöllön läsnäolo pellonreunassa paljastuu todennäköisimmin poikasten voimakkaista ravinnon kerjuunaukaisuista. Lintu saalistaa yöaikaan peltojen yllä muutaman metrin korkeudella edestakaisin lennellen. Pesimäkannan koko on arviolta 2 000–10 000 paria. Suomessa sarvipöllö on pääosin muuttolintu, joka talvehtii Länsi- ja Keski-Euroopassa. Laji lähtee syysmuutolle syyskuun puolenvälin ja marraskuun alun välisenä aikana ja palaa maalís-huhtikuussa.

Ensimmäinen havainto sarvipöllöstä ja samalla lajin pesinnästä on Rovaniemellä tehty vuonna 1957. Seuraava havainto korvatupsullisesta pöllöstä tehtiin vuonna 1965. Toisin kuin 1980-luvulla, ei lajia 1990-luvulla havaittu Rovaniemellä lainkaan. 2000-luvulla sarvipöllöjen havaintomäärät ovat lisääntyneet. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan laji on Rovaniemen alueella äärimmäisen harvinainen pesimälaji. Atlaskartoituksissa sarvipöllö on havaittu vain 1–3 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa lajia ei havaittu lainkaan. Parhaimmat mahdollisuudet sarvipöllöhavaintoon on maaseutumaisilla alueilla heinäkuun alkupuolella poikasten kerjuuäänen perusteella.

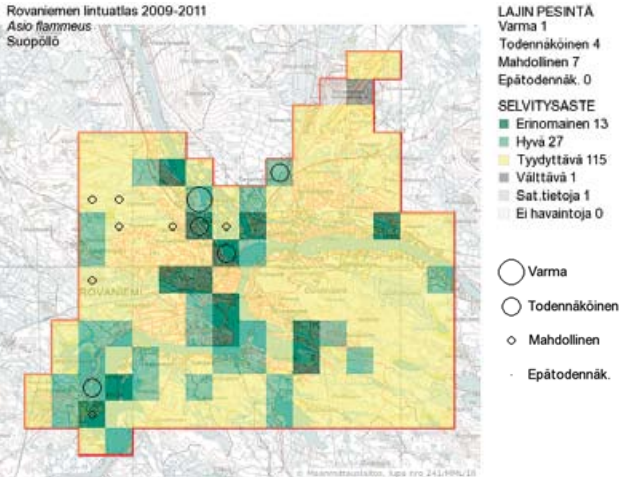
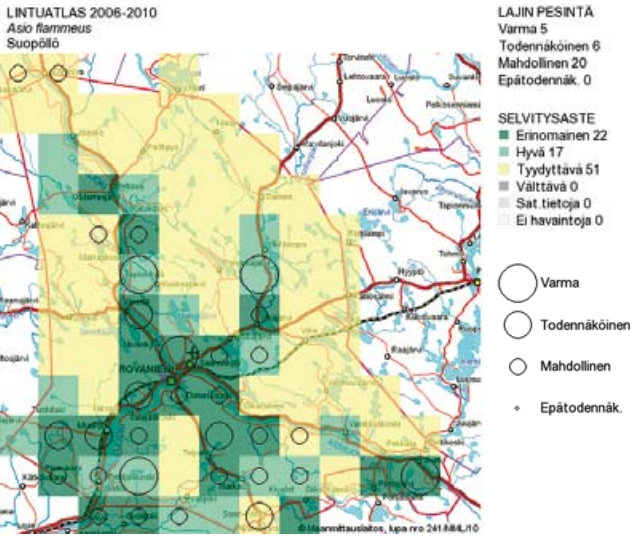
Suopöllö
Asio flammeus

KUVALIITERI.FI

Suopöllö on Suomessa melko yleinen pöllölaji; säännöllisimmin laji pesii Pohjanmaalla ja Kainuussa sekä Perä-Pohjolan ja Etelä-Lapin alueella. Pesimäympäristönään suopöllö suosii avoimia, kosteita niittyjä ja rantaluhtia, heinikköisiä soita, hakkuuaukioita ja peltoalueita. Pitkäsiipisen, höyhenpuvultaan mustatäpläisen kellanruskean suopöllön pesimäalueet vaihtelevat ravintotilanteen mukaan. Myyräkatovuosina laji puuttuu laajoiltakin alueilta. Suopöllökannan koko on noin 3 000–10 000 paria. Linnun soidinääni on hidasta, puuskutavaa pu pu pu -tavun toistoa. Suopöllön pesä on matala syvennys heinien kätköissä kosteikolla tai pellolla. Suopöllö talvehtii Etelä- ja Keski-Euroopassa ja se lähtee syysmuutolleen syys-lokakuussa, palatakseen taas huhti-toukokuussa. Laji muuttaa öisin.

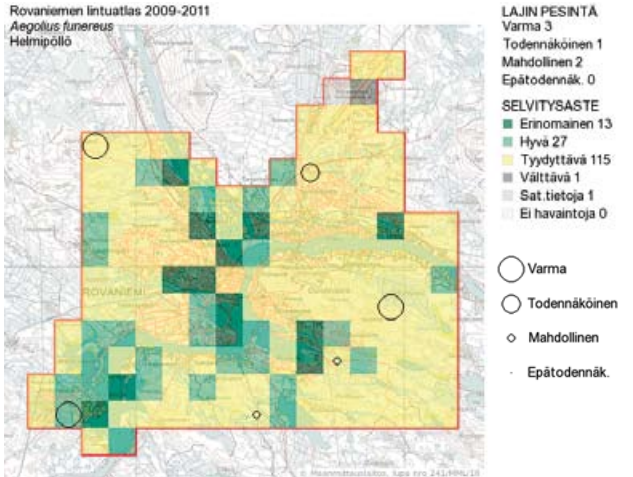
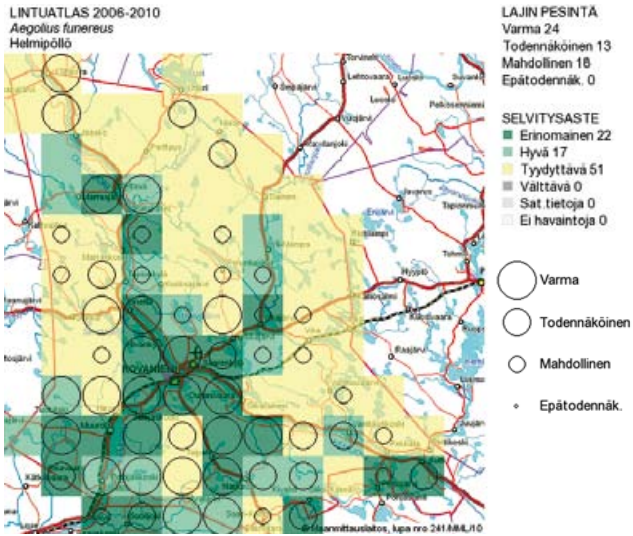
Suopöllö on yksi yleisimmistä ja näkyvimmistä keväisistä ja kesäisistä pöllölajeista Rovaniemen pelto- ja jokisuistoalueilla. Kansallisissa atlaskartoituksissa suopöllö on havaittu muutamalla kymmenellä ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji havaittiin 12 ruudulla. Todennäköisimmin suopöllön pääsee näkemään Ounasjokisuistossa touko-kesäkuussa. Suopöllön esiintymisessä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia kansallisten atlaskartoitusten välillä. Pesivän maalinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemen alueella voi pesiä arviolta jopa yli 700 suopöllöparia. Ensimmäiset suopöllöt havaitaan Rovaniemen seudulla yleensä ennen vappua, viimeiset havainnot lajista tehdään elokuussa.

KUVALIITERI.FI

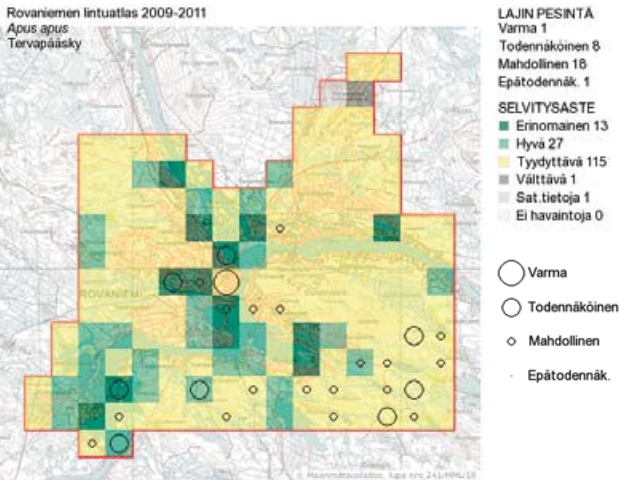
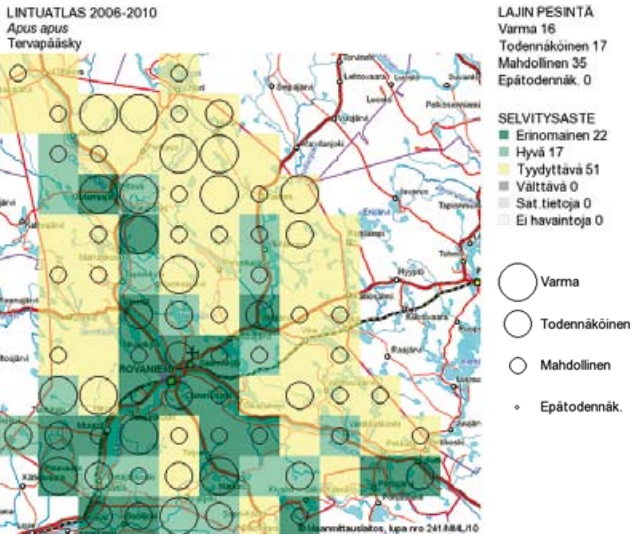
Helmipöllön yhtenäinen levinneisyysalue Suomessa ulottuu etelästä Muonio–Salla-linjalle. Helmipöllö edellyttää pesimäalueeltaan sopivia pesäkoloja ja myyriä ravinnokseen. Ihminen on kyennyt helpottamaan helmipöllön pesäpaikkapulaa pöntötystoiminnallaan. Tästä huolimatta helmipöllöt näyttävät petolintuseurannan mukaan harvinaistuneen viimeksi kuluneiden vuosikymmenten aikana. Tuoreimmassa uhanalaisluokituksessa helmipöllö katsotaankin silmälläpidettäväksi lajiksi. Suomessa arvioidaan tätänykyä pesivän 3 000–8 000 helmipöllöparia. Vuosien väliset vaihtelut kannan koossa voivat myyräkannoista riippuen olla suuriakin. Pienehkö, isopäinen ja valkohelmitäpläinen helmipöllö on elintavoiltaan huomattoman. Se liikkuu öisin ja hämärässä; koiraan soidinpuutus on vilkkaimmillaan maaliskuusta huhtikuuhun. Koirashelmipöllöt ovat paikkalintuja, mutta nuoret yksilöt ja naaraat vaeltelevat syys-lokakuussa myyräkannoista riippuen useita satojakin kilometrejä.

Helmipöllön puputus on Rovaniemen alueella yleistynyt. 1970- ja 1980-luvun kansallisissa atlaskartoituksissa laji havaittiin noin 15 ruudulla. Uusimmassa kartoituksessa helmipöllö tavattiin jo 55 tutkimusruudulla. Osin yleistymistä selittää pöntötyksen suosion kasvu ja lisääntynyt petolintuharrastus. Rovaniemellä helmipöllö näyttää olevan alueen eteläosien ja jokivarsien laji. Kaupunkiatlaksessa helmipöllöjä tavattiin kuudella ruudulla. Keltasilmäinen pöllö pesii ainakin Ounasvaaralla, Vennivaarassa ja Niskanperällä. Helmipöllön soidinpuutusta alkaa Rovaniemellä kuulla maaliskuun puolivälissä. Syysvaelluksen aikana esimerkiksi Vennivaarassa on yhden yön aikana saatu rengastettua liki parikymmentä helmipöllöä.

Helmipöllö
Aegolius funereus

Tervapääsky
Apus apus

JUHANI JALKANEN

Tervapääsky on yleinen pesimälaji koko Suomessa Ylä-Lappia lukuunottamatta. Osa tervapääskyistä on erämaassa eläviä ja osa viihtyy kaupunkiympäristössä. Tervapääsky pesii usein kolonioissa ja etenkin kaupungeissa tiheydet voivat olla suuria. Suomessa pesii noin 30 000–50 000 paria. Linnun voi saada pesimään lajille suunniteltuun pönttöön. Laji talvehtii Afrikan eteläosissa ja palaa Suomeen toukokuussa. Syysmuutto ajoittuu elo–syyskuulle.

Tervapääsky on yleistynyt Rovaniemen seudulla. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa laji tavattiin 33–49 ruudulla; uusimmassa jo 68 ruudulla. Laji on uusi tulokas Rovaniemellä, sillä se pesi keskustassa ensi kerran vasta vuonna 1999. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji havaittiin 28 ruudulla. Varmoja pesimähavaintoja tehtiin Pekankadulla, Inapolulla, Korkalonkadulla ja Valtakadun alkupäässä. Myös Ounasvaaran metsissä pesii tervapääskyjä. Suurimmat kerääntymät Rovaniemellä on havaittu touko–kesäkuun vaihteessa; Saittajärvellä, Kivijärvellä ja Kemijoen lahdilla voi lennellä yli 100 yksilöä ravinnonhaussa.

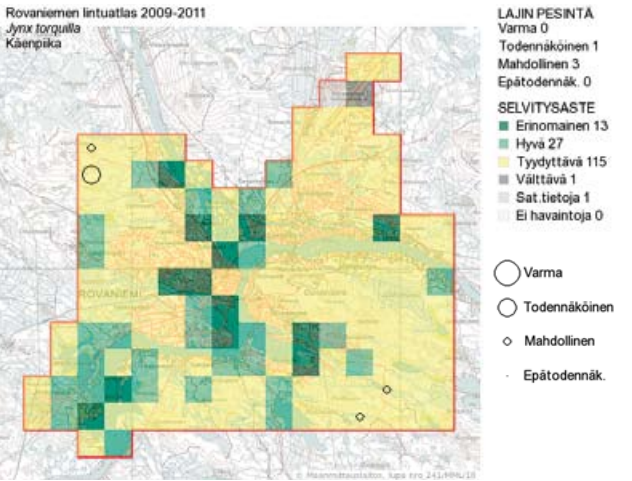
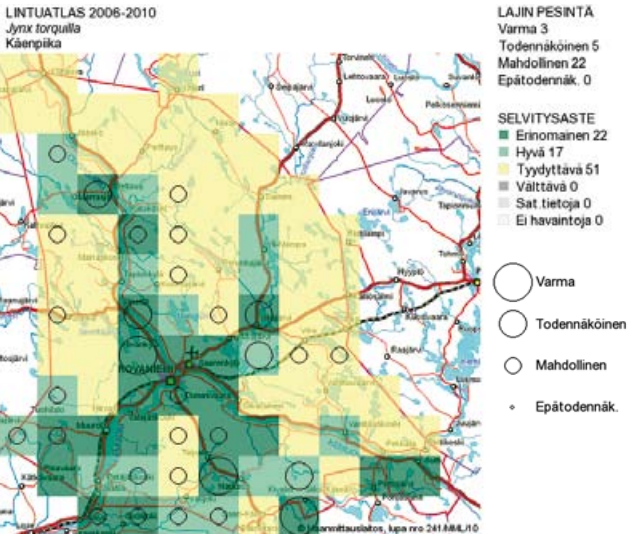

KUVALIITERI.FI

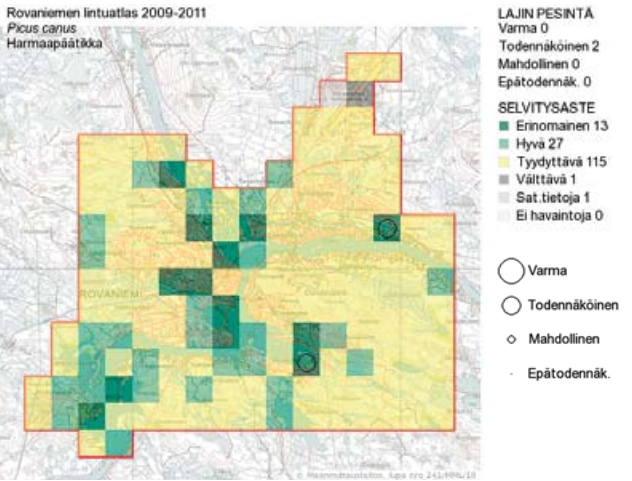
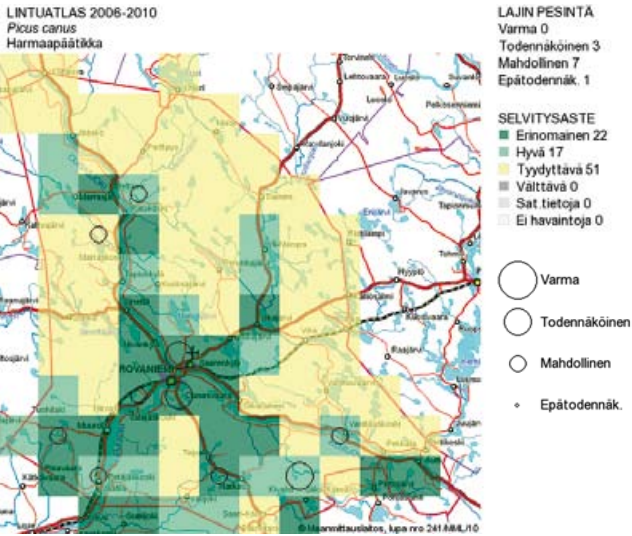
Käenpiika suosii esiintymisessään runsaasti hyönteisravintoa tarjoavia elinympäristöjä; Etelä- ja Keski-Suomessa valoisia lehti- ja sekametsiä, pohjoisempana pellonreunamia, puistoja, puutarhoja ja pihapiirejä. Keväisenä aamuna käenpiikanaaraan ja -koiraan duettona soiva piipitys pajastaa lintujen läsnäolon elinpiirillään, muutoin laji viihtyy hiljaisena ja huomaamattomana lehvästön suojissa. Käenpiika on ulkomuodoltaan pitkänomainen, pieni ja kirjava tikkalintu. Ympäriinsä tähyilleessään lintu vääntelee kaulaansa käärmemäisesti. Käenpiika ei kiipeile puunrunkoa pitkin eikä hakkaa pesäkoloa puuhun. Lintu käyttää pesänään vanhaa tikankoloa, pönttöä tai puunonkaloa. Käenpiika talvehtii Afrikan keskiosissa ja lähtee syysmuutolleen heinäkuusta syyskuulle ulottuvalla jaksolla. Laji palaa Suomeen huhti–kesäkuussa. Kannan koko on 10 000–20 000 paria ja käenpiika kuuluu silmälläpidettävien litulajien joukkoon.

Käenpiika näyttää kansallisten atlaskartoitusten perusteella yleistyneen Rovaniemen alueella. 1970- ja 1980-luvun atlaskartoituksissa käenpiikoja havaittiin noin 10 ruudulla ja uusimmassa kartoituksessa jo 30 ruudulla. Suuntaus poikkeaa valtakunnallisesta trendistä, sillä Suomessa lajin on todettu vähentyneen. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella laji havaittiin vain neljällä ruudulla Vennivaaran ja Pöyliöjärvi–Ounasvaara-alueella. Kaupungin keskustan puistoissa tai omakotitaloalueilla laji ei toistaiseksi pesi lainkaan. Käenpiika saapuu Rovaniemelle toukokuun puolivälissä, jolloin linnun piipitystä voi käydä kuuntelemassa esimerkiksi Vennivaaran alueella. Syysmuuttoaikaisia havaintoja lajista ei ole tiedossa Rovaniemen seudulta.

Käenpiika
Jynx torquilla

Harmaapäätikka
Picus canus

KUVALIITERI.FI

Piilotteleva ja hiljainen harmaapäätikka pesii Ahvenanmaan ja lounaissaariston vanhoissa lehtimetsissä, Etelä-Suomen valoisissa lehti- ja sekametsissä, kylämaisemissa ja peltoalueiden reunamilla. Talvisin Suomessa tavataan satoja vaeltelevia yksilöitä asutuksen tuntumassa aina Muoniota ja Inaria myöten. Harmaapäätikka ääntelee vilkkaasti alkukeväällä, soidinhuuto on haikeasti laskeva kyy kyy kuu. Laji saattaa vihellellä myös syksyllä. Lintu on varsin värikäs näky: höyhenpuku on päältä sammalenvihreä, alta kellanvihreä, pää on harmaa ja koiraslinnun otsa punainen. Ravinnokseen lintu koputtelee lahupuusta tai kaarnan alta hyönteisiä, kaivelee muurahaispesiä ja vieraillee talvisin ruokintapaikoilla. Kannan koko on noin 2 000 paria. Laji kuuluu paikkalintuihin, mutta nuoret yksilöt vaeltavat syys–marraskuussa jopa useita satoja kilometrejä.

Harmaapäätikka on tavattu Rovaniemellä ensimmäisen kerran vuonna 1949. Laji pysyi Rovaniemen alueella äärimmäisen harvinaisena 1950-luvulta 1970-luvulle. Se alkoi yleistyä vasta 1980-luvun lopulla. 1990-luvulla lajista tehtiin vajaat 30 havaintoa ja 2000-luvulla Rovaniemellä on tehty jo 126 harmaapäätikkahavaintoa. Yleistyminen näkyy myös kansallisten atlaskartoitusten havaintomäärissä; 1970- ja 1980-luvun atlaksissa harmaapäätikkoja ei havaittu lainkaan, mutta uusimmassa laji tavattiin peräti 10 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella harmaapäätikka pesi todennäköisesti Vaaralan ja Salmijärven alueella. Harmaapäätikka on Rovaniemellä edelleen vähälukuinen pesimälaji ja helpoimmin sen tapaa talvella lintujen ruokintapaikoilla.

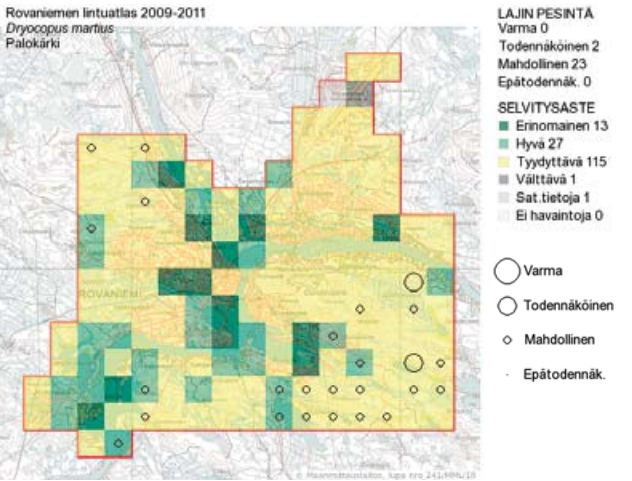
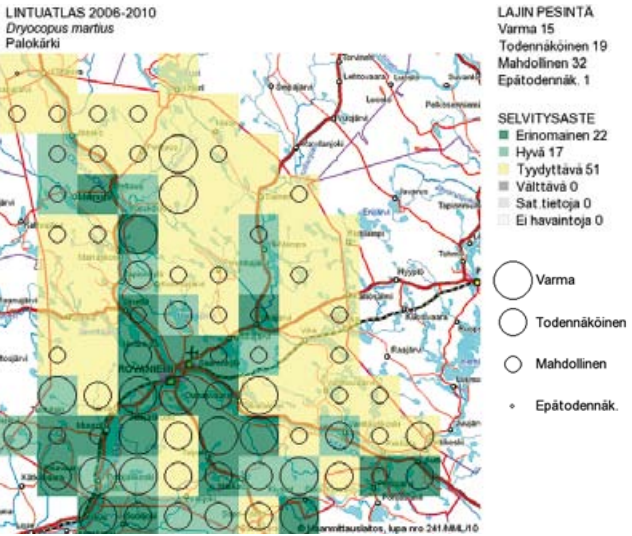

KUVALIITERI.FI

Havu- ja sekametsien touhukas kopistelijä, palokärki, pesii koko Suomessa Etelä-Lappia myöten. Palokärki suosii vanhoja, jykeväpuisia ja valoisia metsiä, joissa on tarjolla riittävän isoja pesäpuita. Etenkin talvella lintu uskaltautuu myös taajamien lähistölle. Palokärjen soidinrummutus koostuu kauaskantavista sarjoista, joita se koputtaa nokallaan kuivaan puunrunkoon. Palokärjen lento on vaappuvaa ja lintu huutelee kaikuvasti lentäessään. Myös palokärjen poikaset ovat äänekkäitä sekä pesäkolossa että pesästä lähdettyään. Lintu syö muurahaisia ja muita puussa eläviä hyönteisiä ja toukkia. Palokärkikannan koko on arviolta 30 000–50 000 paria. Palokärki on paikkalintu, mutta nuoret yksilöt vaeltelevat syksyisin.

Suurikokoinen, mustanpuhava palokärki on yleistynyt viime vuosikymmeninä niin Rovaniemellä kuin muuallakin Suomessa. 1970-luvun kansallisessa atlaskartoituksessa laji tavattiin vain 10 ruudulla, 1980-luvulla 25 ruudulla ja uusimmassa peräti 66 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella palokärki havaittiin 25 ruudulla. Laji todennäköisesti pesi Ounasvaaran ja Pöyliöjärven alueen varttuneissa metsissä. Lajin esiintymiskuvassa ei toistaiseksi ole havaittu kaupunkilaistumiseen viittaavia muutoksia. Palokärjen rummutusta voi Rovaniemen seudulla kuulla jo maaliskuuhuhtikuun vaihteessa. Helpoimmin linnun voi havaita Ounasvaaran latuverkoston alueelta huhtikuussa. Muista tikoista poiketen palokärkeä ei juuri nähdä talvisilla lintulaudoilla. Lintu ei näytä viihtyvän myöskään kaupungin puistoissa. Vaeltavia yksilöitä voi silloin tällöin tavata Rovaniemen keskustaajaman omakotitaloalueilla.

Palokärki
Dryocopus martius

Käpytikka
Dendrocopos major

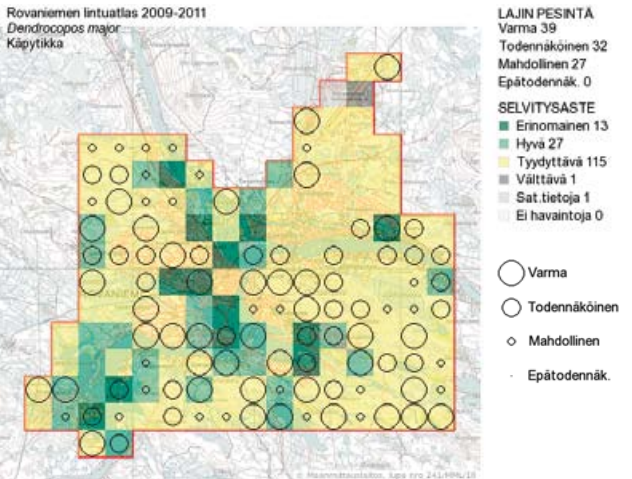
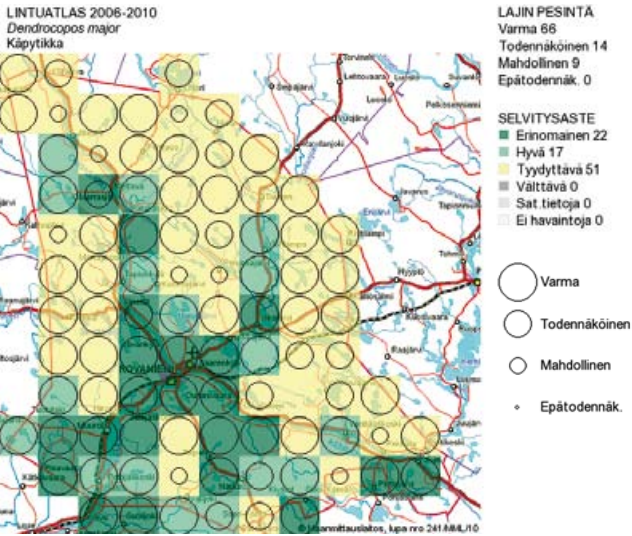

JUHANI JALKANEN

Käpytikka on yleisin tikkamme. Laji on helppo tunnistaa mustavalkoisen värityksen ja punaisen alaperän perusteella. Koiralla on lisäksi punainen laikku takaraivossaan. Käpytikan voi ulkonäkönsä puolesta sekoittaa vain noin varpusen kokoiseen pikkutikkaan ja äärimmäisen harvinaiseen valkoselkätikkaan. Koko maan pesimäkannaksi arvioidaan 300 000–700 000 paria. Uusimman kansallisen atlaskartoituksen mukaan käpytikka näyttää vahvistaneen kantaansa Lapissa ja se puuttuu oikeastaan vain Utsjoen ja Enontekiön lehtipuuvyöhykkeiltä. Pesänsä käpytikka tekee haapaan tai koivuun, joiden tulisi mielellään olla ainakin jonkin verran lahovikaisia. Pesäkolon paikallistaminen poikasvaiheen aikana on helppoa seuraamalla poikasten taukoamatonta kerjuuääntä. Käpytikka on paikkalintu, joka vaelttaa jonkin verran huonon käpytilanteen vallitessa.

Rovaniemeltä on pesimähavaintoja käpytikasta käytännössä kaikkialta muualta paitsi aivan ydinkeskustan alueelta ja muualta tiheimmin rakennetuilta asuinalueilta. Keväällä käpytikan voi kuulla rummuttavan keloja, sähköpylväiden peltisuojuksia ja jopa katulamppujen kupuja. Talvisin tikalla on pajapuita tai pajapylväitä, joiden rakoihin lintu kiilaa kävyn ja aukoo sen saadakseen siemenet esiin. Vähitellen pajan alle kertyy helposti havaittava kasa aukaistuja käpyjä. Rovaniemelläkin käpytikka on oppinut hyödyntämään ruokintapaikkojen talipötköjä. Pesivän maallinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemen alueella pesii arviolta 14 000 käpytikkaparia.

Juhani Jalkanen

Pikkutikka
Dendrocopos minor

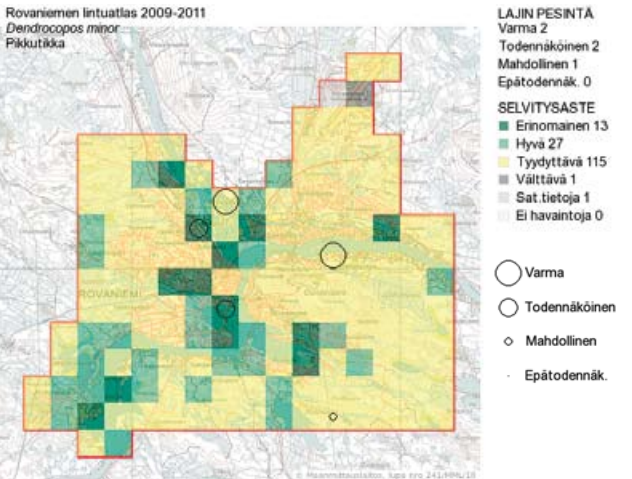
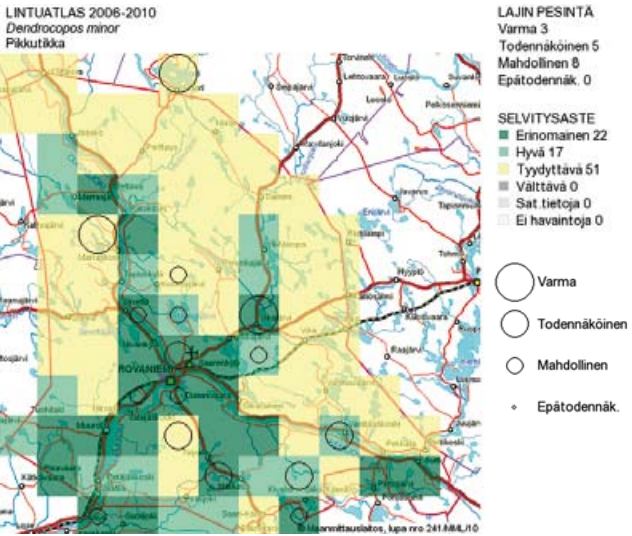

ESA HUHTA

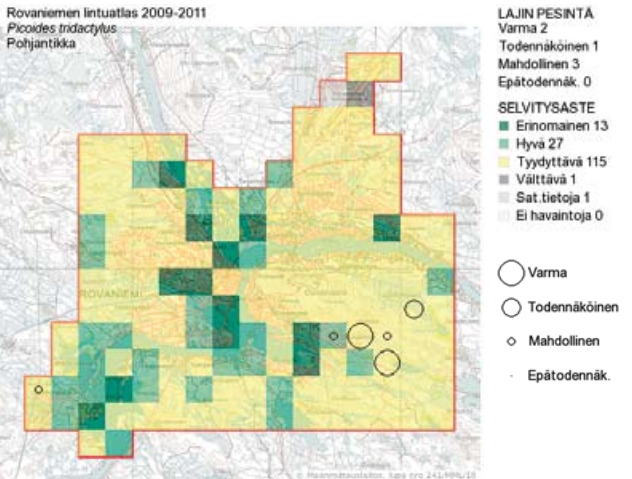
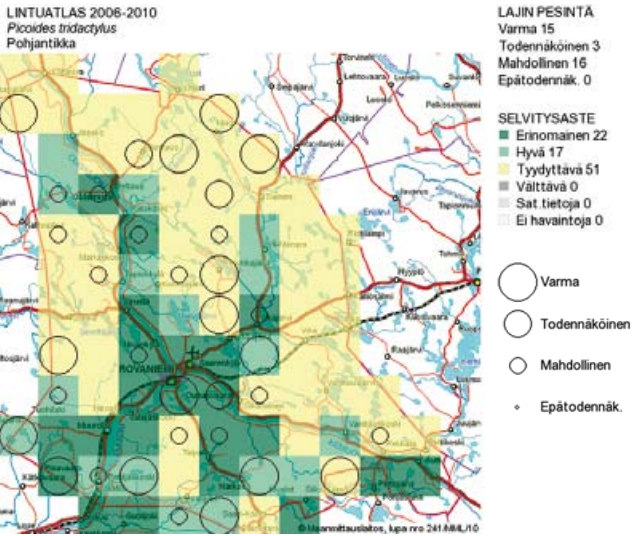
Pikkutikka on pienin tikkamme. Se on taantunut maassamme viimeisen 50 vuoden aikana, kuten moni muukin lahopuuta pesimäympäristönään suosiva metsälintulaji. Vuosina 1960–1980 lajin pesimäkanta on vähentynyt noin 80 prosentilla. Pikkutikan pesimäkannan kooksi arvioidaan 4 000–7 000 paria. Laji viihtyy lahopuuta sisältävissä lehtimetsissä, rantalepikoissa ja -lehdöissä, hakamailla ja tunturikoivikoissa. Uusimman kansallisen atlaskartoituksen mukaan lajin taantuma saattaa olla pysähtymässä. Pikkutikan levinneisyys painottuu Etelä- ja Keski-Suomeen, Oulun pohjoispuolella laji on harvalukuinen ja sen esiintyminen paikoittaista. Pikkutikka kovertaa pesäkolonsa lahoon ja pehmeään lehtipuuun. Keväällä koiras kuuluttaa reviiriään kimeällä kiikityksellä vielä lehdettömän puun latvasta. Monet pienet kololinnut, esimerkiksi kirjosiippo, käyttävät pikkutikalta vapautuvia vanhoja pesäkoloja pesimäpaikkoinaan.

Rovaniemellä pikkutikka on harvinainen pesimälintu. Uusimassa kansallisessa atlaskartoituksessa Rovaniemen alueelta todettiin kolme varmaa, viisi todennäköistä ja kahdeksan mahdollista pesimäruutua. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa pikkutikka tavattiin kahdella varmalla ja kahdella todennäköisellä pesimäruudulla. Korkeimmat pesimävarmuudet saatiin Kirkkolammen ympäristöstä, Ounasjokisuistosta ja Vitikanpäästä.

Esa Huhta

Pohjantikka
Picoides tridactylus

ESA HUHTA

Pohjantikka on boreaalisen havumetsävyöhykkeen laji. Se on keskikokoinen, selästään valkea, isopäinen tikkalaji. Koiraan päälaki on keltainen. Tikkojen tapaan pohjantikka on pesimäreviirinsä suhteen riippuvainen lahopuusta. Pohjantikka viihtyykin lahoavaa kuusta kasvavassa joki- tai purolaaksossa. Pesänsä lintu kovertaa useimmiten kuuseen tai haapaan, pohjoisessa monesti myös mäntyyn. Pohjantikan pesimäkannan on oletettu hieman taantuneen eteläisessä Suomessa metsätalouden myötä tapahtuneen metsien nuorentumisen takia. Laji on pesimäaikaan vaikeasti havaittavissa, jollei satu kuulemaan pesässä metelöivien poikasten mekkalaa. Myös ravinnon etsinnässä kuoritut kuusenrungot ovat merkki pohjantikan läsnäolosta. Suomessa arvioidaan pesivän 20 000–30 000 pohjantikkaparia. Laji on paikkalintu, mutta joinakin syksyinä syys–marraskuussa etenkin nuoret yksilöt vaeltelevat lähinnä etelän suuntaan.

Kansallisten atlaskartoitusten mukaan pohjantikka näyttää yleistyneen Rovaniemellä. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa laji tavattiin noin 10 ruudulla, kun uusimmassa kartoituksessa pohjantikka havaittiin peräti 34 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen pohjantikkahavainnot keskittyivät Ounasvaaran vanhoihin kuusisekametsiin. Pesivän maalinuston linjalaskenta-aineiston mukaan pohjantikka on selvästi kypytikkää vähälukuisempi laji Rovaniemellä. Talvella pohjantikkoja voi havaita VR:n puutavaralanssilla ratapihan alueella.

Esa Huhta

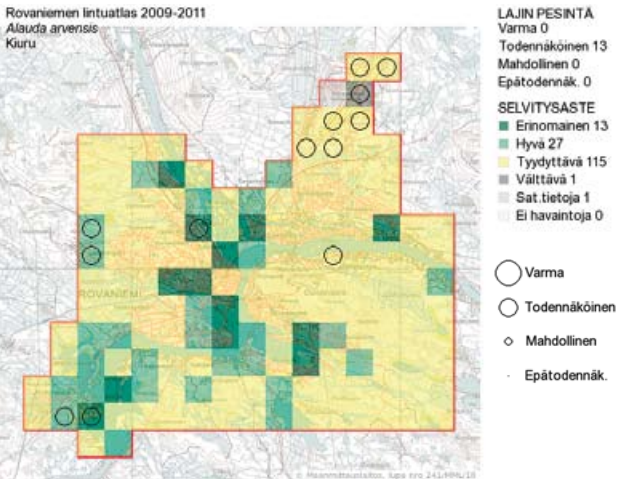
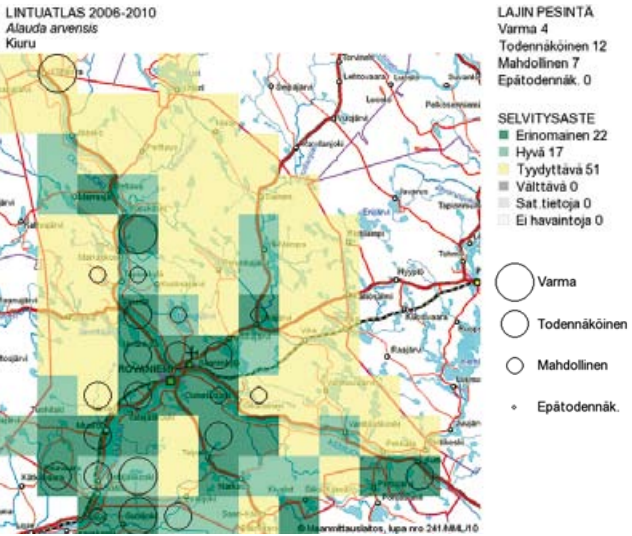
Kiuru
Alauda arvensis

KUVALIITERI.FI

Kiuru on levinneisyydeltään eteläinen lintulaji Suomessa. Runsaslukuisimmillaan laji on Etelä- ja Keski-Suomen suurilla peltoaukeilla; muilla, pienialaisemmillä avomailla kiuru on vähälukuisempi. Pohjoisimmassa Suomessa laji on hyvin harvalukuinen pesimälaji. Maamme kiurukanta kasvoi aina 1970-luvulle saakka, alkoi tämän jälkeen taantua ja kannan pieneneminen jatkui 1990-luvulle saakka. Kiurujen väheneminen näkyy kansallisia lintuatlasaineistoja tarkasteltaessa. 2000-luvulla lajin esiintymiskarttaan on ilmaantunut aukkoja muun muassa Etelä-Lapin alueelle. Kiurun laululento on mielenkiintoista seurattavaa: koiras nousee laulaen kohtisuoraan taivaalle, kohooa laajoin kaartein ylemmäs ja näkyy lopulta pienenä laulavana pisteenä. Lintu pudottautuu vaihteittain alaspäin ja syöksyy loppumatkan siivet supussa. Kiurukannan koko on arviolta 350 000–400 000 paria. Kiuru on yksi varhaisimmista muuttolintulajeistamme; se saapuu Suomeen jo helmi–maaliskuussa. Laji palaa Keski- ja Etelä-Euroopan talvehtimisalueilleen syys–marraskuussa.

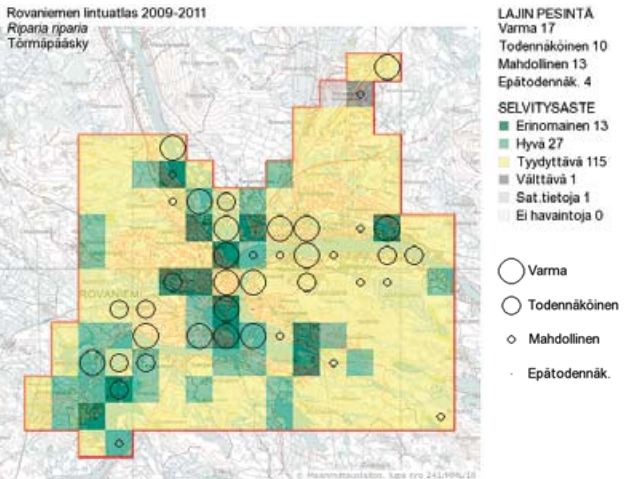
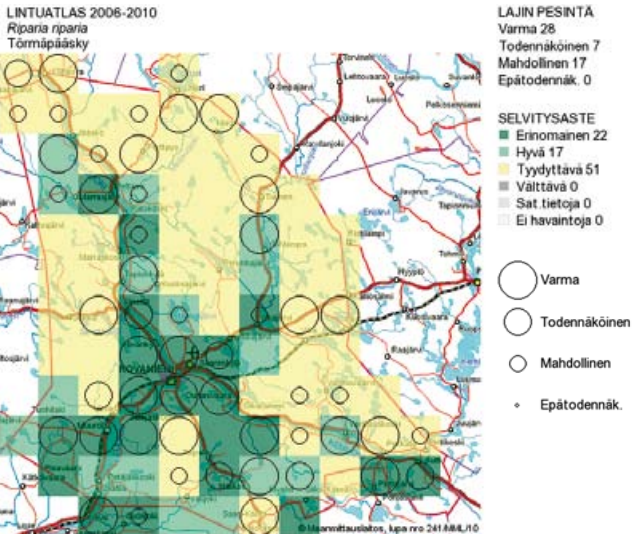
Rovaniemellä kiurun liverrystä kuulee lähinnä Kemi- ja Ounasjokivarsien pelloilla. Yksi parhaista kiuruseuduista ovat Jaatilan Matinmikon peltoalueet. Rovaniemen pohjoisosista ja metsävaltaisilta alueilta laji puuttuu. Kansallisissa atlaskartoituksissa kiuruja on havaittu noin 20 ruudulla eikä esiintymisruutujen määrässä ole tapahtunut muutoksia. Kaupunkiatlaksen kartoitusalueella kiuru havaittiin 13 ruudulla. Erikoinen kiurutihentymä asustaa lentokentän alueella. Useita kiuruja pesii myös Niskanperällä. Kiuru saapuu Rovaniemelle yleensä huhtikuun toisella viikolla ja viimeiset yksilöt havaitaan lokakuun alussa. Suuria muuttoparvia alueella ei juuri esiinny, parvet ovat alle 20 yksilön kokoisia.

Törmäpääsky
Riparia riparia

JUHANI JALKANEN

Törmäpääsky on pienin pääskymme. Se pesii koko maassa, mutta Lapissa levinneisyysalue on hajanainen. Pesimäkannan koko on 30 000–60 000 paria, joista Lapissa pesii noin 1 200 paria. Törmäpääsky pesii yhdyskunnissa, joista suurimmat ovat kooltaan usean sadan parin ja pienimmät vain muutamman parin kokoisia. Yhdyskunnat sijaitsevat vesistöjen ranta-törmissä, hiekkakuoppien rinteissä ja jopa tiiviissä multa- ja sahanpurukasoissa. Laji on ainoa Suomessa pesivä varpuslintu, joka kaivaa oman pesäkolonsa. Linnun pesäkäytävä on 50–100 cm pitkä ja se päättyy laajempaan pesäonkaloon. Jos mahdollista, pesät kaivetaan rinteiden yläosaan petojen välttämiseksi. Pesimäaika ajoittuu kesä–heinäkuulle ja pesintä on koko yhdyskunnassa samanaikaista. Törmäpääsky muuttaa heinä–syyskuussa talvehtimisalueilleen Afrikan keskiosiin ja palaa huhtikuun lopulta kesäkuun alkuun ulottuvalla ajanjaksoilla. Törmäpääskykannat ovat Suomessa taantuneet ja laji on luokiteltu vaarantuneeksi.

Rovaniemellä törmäpääskyn pesintä keskittyy Kemi- ja Ounasjokien rantatörmiiin. Hajapesintöjä on muuallakin. Suurin yhdyskunta sijaitsee Ounaskosken rantatörmässä Jätkäankynttilän ja terveyskeskuksen välisellä alueella keskustan puolella. Yhdyskunta on yksi Suomen suurimmista; alueella pesii arviolta yli 100 paria. Aiemmin törmäpääskykoloniat ovat olleet Rovaniemellä vieläkin suurempia: vuonna 1946 laskettiin 1 042 koloa 350 metrin matkalla Ounasjoen törmillä. Vuosina 1966–1969 kirkonkankaan rautatien törmillä laskettiin vuosittain 450–500 törmäpääskyn koloa, lisäksi ratapihan soranotopaikalla oli tuolloin liki 1 000 koloa. Veden yllä hyönteisiä saalistavien törmäpääskyparvién koko voi olla jopa 2 000 yksilöä. Parvia voi nähdä Kirkkolammella, Harjulammella, Salmijärvellä ja Niskanperällä.

Juhani Jalkanen

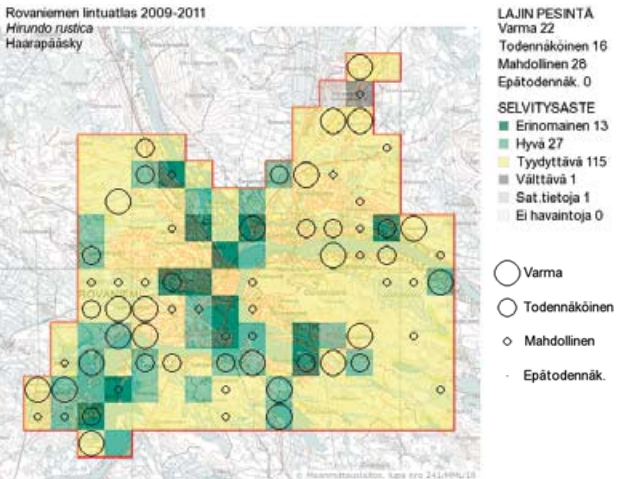
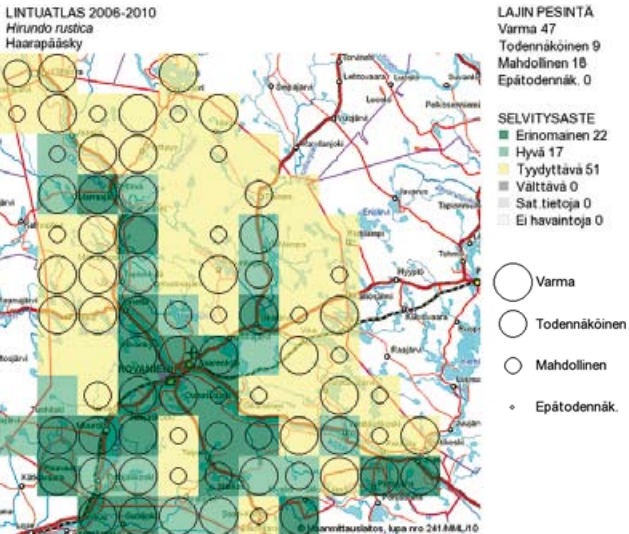
Haarapääsky
Hirundo rustica

KUVALIITERI.FI

Haarapääsky on maanviljelysseutujen pihapiirilintu. Laji viihtyy viljelysseutujen lisäksi asutustaajamien laitamilla sekä saaristossa. Haarapääskyn yhtenäisen levinneisyysalue ulottuu Suomessa etelästä aina Muonio–Sodankylä-linjalle saakka. Linnun pesä on korsilla vahvistettu, savesta muurattu malja räystäään alla tai ulkorakennuksessa. Koska laji pesii rakennuksissa, rajoittuu sen esiintyminen miltei yksinomaan ihmisasutuksen liepeille. Haarapääsky voi pesiä yksittäin tai yhdyskunnissa. Kannan koko Suomessa on arviolta 100 000–150 000 paria. Kuten monien muidenkin maaseutuympäristön lajien, on myös haarapääskyn kannan koko taantunut viime vuosikymmeninä. Haarapääsky talvehtii Afrikan eteläosissa ja lajin syysmuutto ajoittuu elo–lokakuulle. Lintu palaa Suomeen huhti–kesäkuussa.

Pitkät pyrstöjouhet omaava lentäjätaituri on Rovaniemellä yleinen pesimälaji asutuksen piirissä. Tosin aivan kaupungin ydinkeskustassa haarapääsky ei pesi. Kansallisissa atlaskartoituksissa haarapääskyä on tavattu 51–74 ruudulla. Laji puuttuu lähinnä alueilta, joissa maataloustoimintaa ei harjoiteta. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa haarapääsky havaittiin peräti 66 ruudulla. Ensimmäiset haarapääskyt ilmestyvät Rovaniemen seudulle yleensä toukokuun toisella viikolla, mutta ensihavaintoja on tehty huhtikuun puolivälissäkin. Kivitaipaleen Kivijärveltä on kirjattu havainto tuhannen haarapääskyn parvesta, joka pyydysti hyönteisravintoa alueella kesäkuun alussa. Suurimmat syyskesän haarapääskykeräntymät havaitaan elokuun puolivälin tienoilla. Rovaniemen seudulta haarapääsky katoaa syyskuun puoliväliin mennessä.

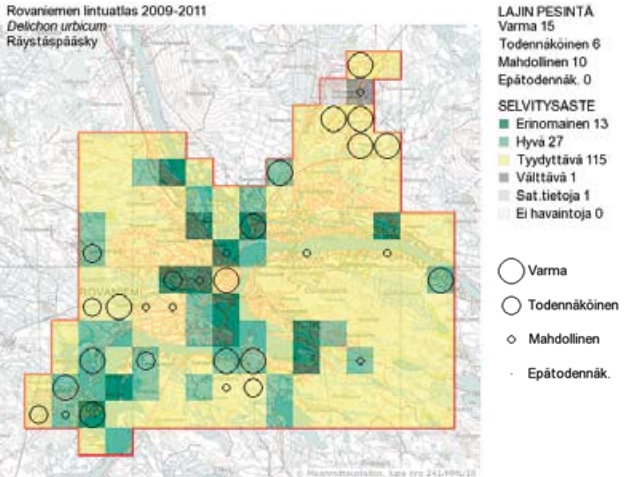
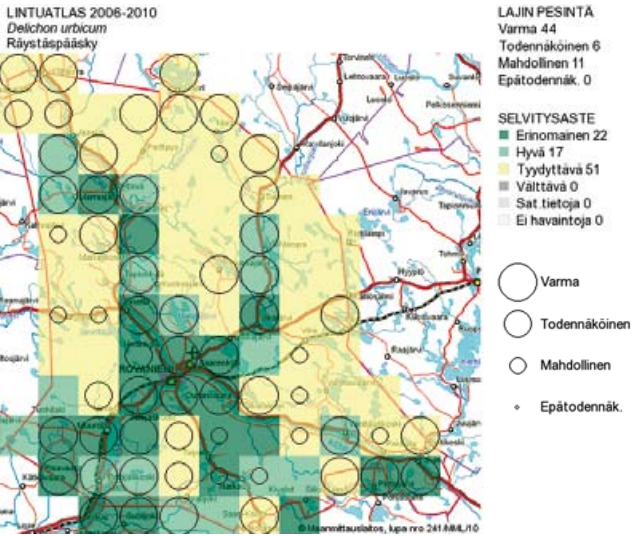
Räystäspääsky
Delichon urbicum

KUVALIITERI.FI

Räystäspääsky pesii koko Suomessa aina ulkosaaristosta Tunturi-Lapin erämaatalojen äärelle saakka. Laji rakentaa pesänsä rakennuksiin, yleensä räystään alle, mutta Lapista tunnetaan myös pahdoilla ja kallioilla pesiviä yhdyskuntia. Esimerkiksi Posion Korouomassa on kallioilla pesivä räystäspääsky-yhdyskunta. Korkeimman pesimäpaikan yhdyskunnalleen lieene valinnut Inarin Kaunispään huipun rakennuksissa pesivä populaatio. Räystäspääskyn levinneisyydessä ei viime vuosikymmeninä ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Lintulaskennoissa on kuitenkin havaittu räystäspääskykantojen pientyneen Suomessa 1980-luvulta lähtien sekä maaseudulla että kaupungeissa. Syyksi voidaan ounastella hyönteisravinnon vähenemistä tai sopivien pesäpaikkojen puutetta. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 70 000–110 000 räystäspääskyä.

Räystäspääsky on metallinkiiltoisen musta, lovipyrstöinen ja yläperän väriykseltään valkoinen pääskylaji. Rovaniemellä lintua tavataan kaikkialla asutuksen parissa. Kansallisissa atlaskartoituksissa räystäspääsky on havaittu 50–70 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji löytyi 21 ruudulta. Kallio-pesintöjä alueelta ei ole tiedossa. Nykyisin kaupungin ydinkeskustassa pesii alle kymmenen räystäspääskyparia. Vielä vuosina 1966–1969 pesiviä pareja oli ydinkeskustassa 18–33. Yksi suurimmista kolonioista pesi Pohjanhovin lähistöllä sijainneessa panimorakennuksessa. Ensimmäiset räystäspääskyt saapuvat Rovaniemelle yleensä toukokuun toisella viikolla ja viimeiset yksilöt havaitaan elo–syyskuussa. Rovaniemen suurin kerääntymä, noin 300 yksilöä, kirjattiin ylös Pisajärvellä toukokuussa vuonna 2007.

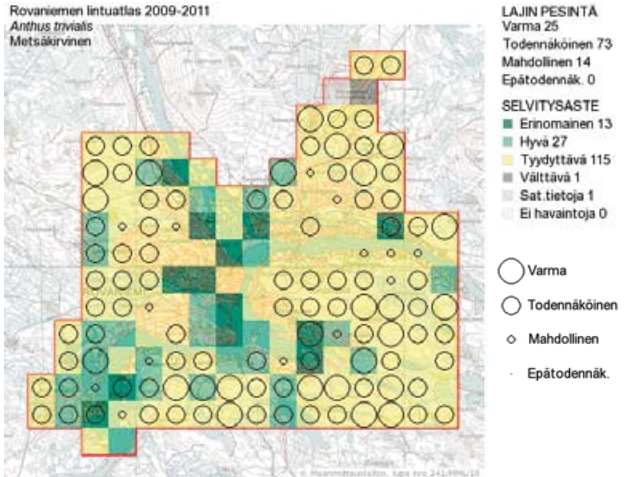
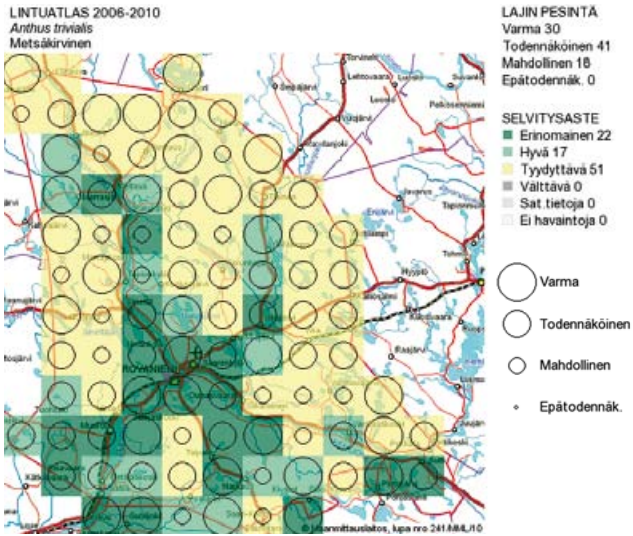
Metsäkirvinen
Anthus trivialis

KUVALIITERI.FI

Metsäkirvinen on yksi maamme runsalukuisimpia lintulajeja. Sen esiintymisalue kattaa koko Suomen Utsjoen ja Enontekiön pohjoisimpia osia lukuunottamatta. Metsäkirvisen mieluisinta elinympäristöä edustavat valoisat mäntymetsät, aukkoiset havu- ja sekametsät, hakkuiden reunametsät ja Lapissa myös tunturikoivikot. Vaikka metsäkirviselle sopivien elinympäristöjen määrä on kasvanut, ovat metsäkirviskannat vähentyneet jopa puoleen 1980-luvulta nykyhetken tultaessa. Erityisesti Lapin metsäkirviskanta näyttää taantuneen. Metsäkirvisen väheneminen johtunee muuttomatkan varrelle tai talvehtimisalueelle paikannettavista ongelmista. Suomessa pesivän metsäkirviskannan kooksi arvioidaan kaksi miljoonaa paria. Metsäkirvinen saapuu Suomeen huhtikuun puolivälissä ja lajin syysmuutto ajoittuu elo–lokakuulle. Metsäkirvinen talvehtii Afrikan keskiosissa.

Solakka, väriykseltään vaatimattoman mustan, ruskean ja kellertävän sävyinen metsäkirvinen on yleinen pesimälaji kaikkialla Rovaniemellä lukuunottamatta ydinkeskustaa. Metsäkirvinen on pesivän maalinuston linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemen seudun kuudenneksi runsain lintulaji 53 000 pesivällä parillaan. Kuten muuallakin Suomessa, ovat myös Rovaniemen metsien metsäkirvismäärät vähentyneet. Koko lajistoa tarkasteltaessa, metsäkirvisen voidaan todeta olevan eniten taantunut lintulaji Rovaniemen alueella. Vuosien 1986–1989 ja 2006–2011 välisellä jaksolla metsäkirviskanta pieneni Rovaniemellä 36 prosentilla. Kevätmuuton aikaan ensimmäiset metsäkirviset saapuvat Rovaniemen seudulle vapun tienoilla ja viimeiset yksilöt havaitaan yleensä syyskuun lopulla.

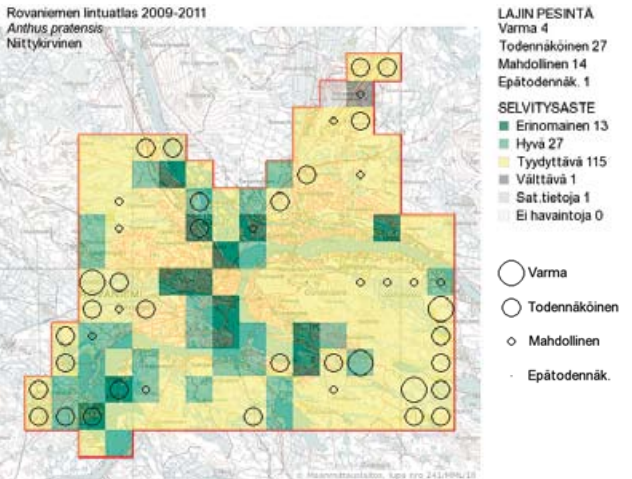
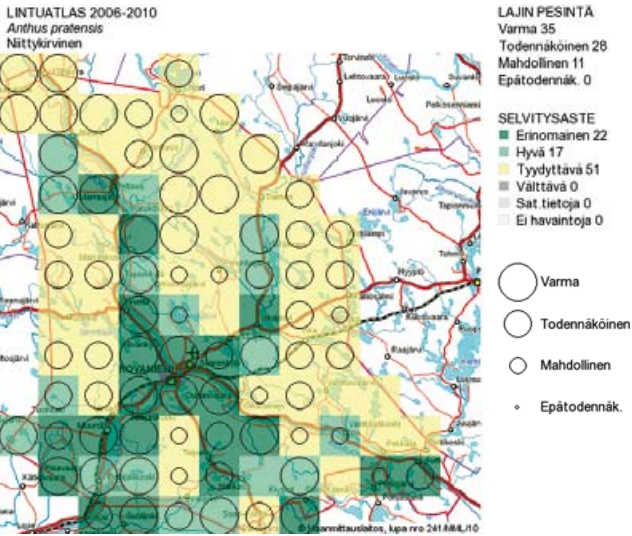
Niittykirvinen
Anthus pratensis

KUVALIITERI.FI

Niittykirvisen levinneisyysalue kattaa koko Suomen. Runsas-
lukuisimmillaan laji on Pohjois-Suomessa, missä se viihtyy
kuivahkoilla avosoilla, niityillä, pelloilla, hakkuuaukeilla ja
tunturinumilla. Solakka ja pitkäpyrstöinen niittykirvinen
on jonkin verran kärsinyt soiden ojituksista ja turveteollisuu-
desta; vielä 1980-luvulla niittykirviskannan kooksi arvioitiin
liki miljoona paria, nyt kannan koko on 400 000–700 000 pa-
ria. Vuosien väliset vaihtelut lajin kannan koossa ovat varsin
suuria. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa niittykirvinen
katsotaan silmälläpidettäväksi lajiksi. Laululennossa laji on
helposti havaittavissa, muutoin lintu on varsin huomaamaton
aluskasvillisuuden suojissa. Niittykirvinen talvehtii Länsi- ja
Etelä-Euroopassa ja lähtee syysmuutolleen syys-lokakuussa.
Keväällä ensimmäiset niittykirviset ennättävät Suomeen jo
maaliskuussa.

Iist-ist-ääntä lentäessään päästelevä niittykirvinen on kansal-
listen atlaskartoitusten perusteella yleinen pesimälaji Rovanie-
men alueella. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa niittykirvisen
esiintymisessä havaittiin kuitenkin paljon aukkoja; laji näyttää
karttavan ydinkeskustaa ja sitä välittömästi ympäröiviä asu-
tusalueita sekä Ounasvaaran metsiä. Harjulammella ja Ou-
nasjokisuistossa laji kuitenkin pesii. Pesivän maalinnuston
linjalaskenta-aineiston mukaan niittykirvisen parimäärä Ro-
vaniemellä on arviolta 15 000. Kevään ensimmäiset yksilöt havi-
taan Rovaniemen seudulla huhtikuun puolivälissä ja viimeiset
niittykirviset viipyilevät alueella vielä lokakuun alussa. Vuoden
2008 syyskuussa havaittiin Ounasvaaran Tottorakalla varsin
kiivasta syysmuuttoa, tuolloin parin tunnin kuluessa laskettiin
111 etelään matkaavaa niittykirvistä.

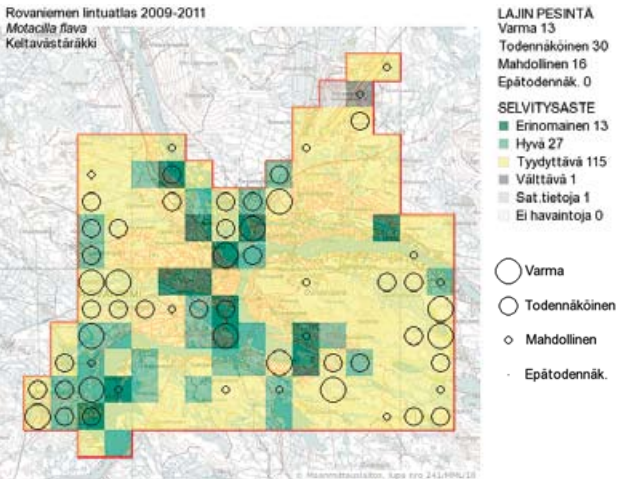
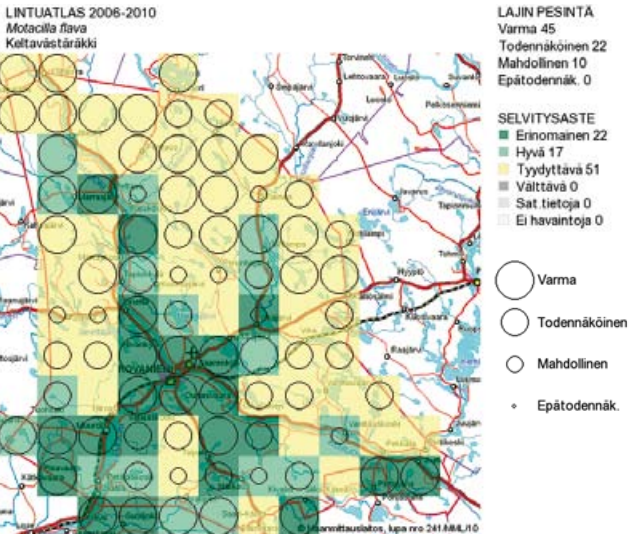
Keltavästäräkki
Motacilla flava

KUVALIITERI.FI

Keltavästäräkki on Suomessa levinneisyyseltään pohjoinen
lintulaji. Se on runsaimmillaan Pohjois- ja Keski-Suomen
harvapuuisilla rämeillä ja nevojen reunamilla, niityillä, kos-
teilla laitumilla ja pelloilla. Lapin keltavästäräkkikoiraat ovat
tummapäistä pohjankeltavästäräkki eli *M.f.thunbergi*-alalajia.
Lapissa keltavästäräkki on erityisesti avosoiden lintulaji. Ete-
lä-Suomessa tavataan lajin nimirotua, *M.f.flava*. Keltavästä-
räkkikannan koko on arviolta 600 000 paria. Pesimäkannan
koossa havaitaan suuria vuosikymmenten välisiä vaihteluja.
Soiden ojitus, tehostunut maatalous ja muutokset lajin talveh-
timisalueella ovat viime vuosina vaikuttaneet kannan kokoon
negatiivisesti. Kannan voimakkaan taantumisen vuoksi kelta-
västäräkki luokitellaan nykyään vaarantuneeksi lajiksi. Laji
talvehtii Afrikan keskiosissa ja syysmuutto on vilkkaimmillaan
elo-syyskuussa. Keväällä keltavästäräkki palaa Suomeen huh-
ti-toukokuussa.

Hoikkarakenteinen ja pitkäpyrstöinen, nimensä mukaises-
ti keltavoittoinen keltavästäräkki on yleinen pesimälaji koko
Rovaniemen alueella. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan
Rovaniemen seudulla ei ole tapahtunut muutoksia lajin esiin-
tymisessä. Kaupunkiatlaksen kartoitusalueella keltavästäräkin
esiintymiskuva on aukkoinen, laji näyttää puuttuvan ydinkes-
kustasta, Ounasvaaralta, Korkalovaarasta ja Saarenkylästä.
Keltavästäräkki ei ole kaupunkilaistunut västäräkin tapaan.
Harjulammella laji kuitenkin pesii. Pesivän maalinnuston lin-
jalaskenta-aineiston mukaan keltavästäräkki on Rovaniemen
seitsemänneksi runsain lintulaji 46 000 parillaan. Ensimmäi-
set keltavästäräkit havaitaan Rovaniemen seudulla toukokuun
toisella viikolla ja viimeiset yksilöt nähdään yleensä syyskuun
puolivälissä. Toukokuun lopulla voi Kemijoen ja Kuolajoen liet-
teillä nähdä jopa yli 100 yksilön kerääntymiä.

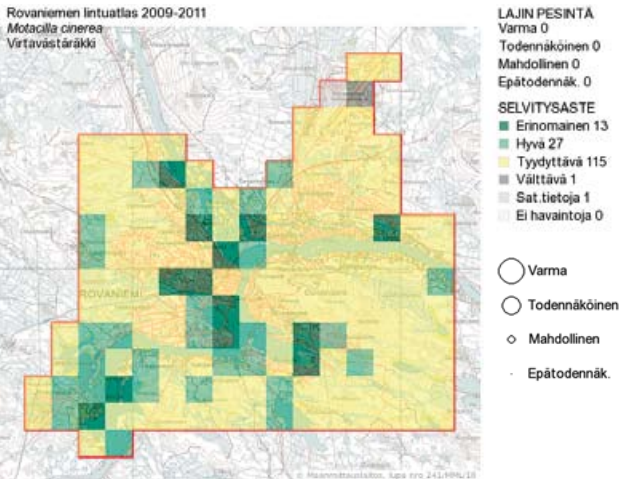
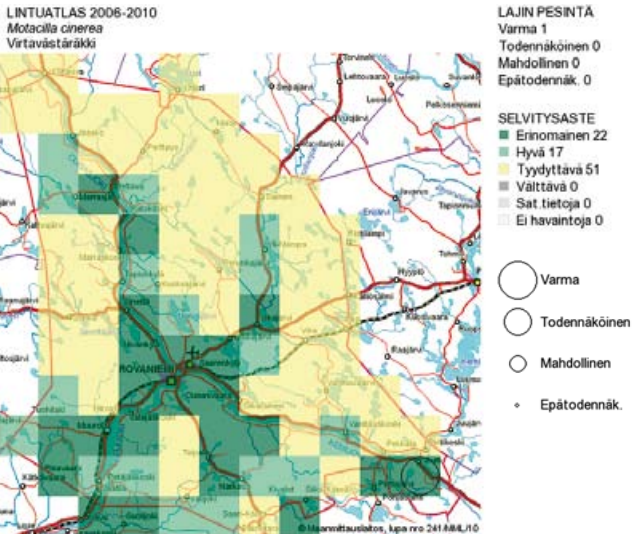
Virtavästäräkki
Motacilla cinerea

KUVALIITERI.FI

Virtavästäräkki on Suomessa vähälukuinen pesimälintu, joka asustaa kirkasvetisten koskipaikkojen läheisyydessä olevia kalliojyrkänteitä. Sopivia pesimäalueita on Suomessa melko vähän, joten maassamme arvioidaan pesivän vain muutama kymmenen paria. Näistä merkittävä osa pesii Lapissa. Tunnetuimmat pesimäalueet sijaitsevat Kuusamossa ja Ylläksellä. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa virtavästäräkki katsotaan vaarantuneeksi lintulajiksi. Pitkäpyrstöinen virtavästäräkki juoksentelee ja hypähtelee rantakivikoissa vesihyönteisiä poimien. Usein se tähystää kivellä, tolpassa tai muulla näkyvällä paikalla. Laji talvehtii Keski- ja Etelä-Euroopassa. Ensimmäiset yksilöt tulevat Suomeen huhtikuussa ja viimeiset havaitaan marraskuussa. Atlaskartoitusten mukaan laji on yleistymässä Suomessa.

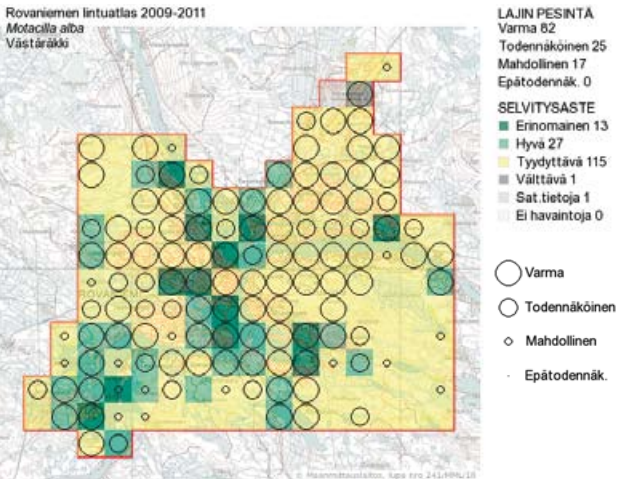
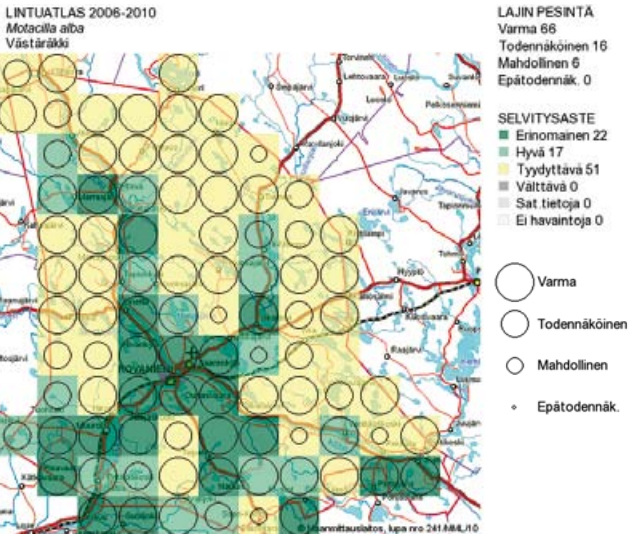
Keltavästäräkkiä muistuttava virtavästäräkki on erikoinen pesimälaji Rovaniemen alueella ja se herättää mielenkiintoa Suomen lintuharrastajien parissa. Ensimmäisen kerran laji pesi Rovaniemen Auttikönkäällä kalliojyrkänteellä vuonna 1982. Tämän jälkeen Auttikönkään koskien kuohunnan seasta on miltei vuosittain kuulunut virtavästäräkin metallista lauluääntä. Paikka lienee yksi varmimmista lajin havaintopaikoista.

KUVALIITERI.FI

Västäräkki on yleinen pesimälaji koko Suomessa. Se pesii runsalukuisena kivikkaisilla ja kallioisilla rannoilla, pellonreunoilla, puistoissa, pihapiireissä, teollisuusalueilla sekä tienvarsilla. Pesäpaikaksi käy kivenkolo, rakennuksen onkalo, puupino, juurakko tai muu suoja pesäkupille. Touhukkaan oloinen västäräkki ei ole vaateliias elinympäristönsä suhteen, kunhan vain sopiva onkalo löytyy. Ruokailualueenaan laji suosii niukkakasvisia alueita. Västäräkki piipertää kiireisen oloisena ravinnon haussa, nyökyttelee päätänsä ja keinuttaa pysähdellessään riukupyrstöään. Laji vaikuttaa melko luottavaiselta ihmisen suhteen, sillä se päästää kulkijan muutaman askeleen päähän. Suomen pesivän västäräkkikannan koko on arviolta 400 000–600 000 paria. Västäräkki on varhainen muuttolintu, vaikka lajin pääravintoa ovatkin hyönteiset. Ensimmäiset yksilöt havaitaan Suomessa maaliskuun lopulla ja lintu muuttaa talvehtimisalueilleen Lähi-Itään ja Pohjois-Afrikkaan elokuukuussa.

Pitkäpyrstöinen ja sirolinjainen västäräkki on yleinen pesimälaji kaikkialla Rovaniemen alueella, myös ydinkeskustassa. Vaikka laji on näkyvä miltei kaikkialla Rovaniemellä, on se pesivän maallinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan vasta sijalla 35 parimääriä tarkasteltaessa. Rovaniemen seudulla arvioidaan olevan noin 4 700 västäräkiparia. Heti sotien jälkeen västäräkki oli Rovaniemellä nykyistä runsaslukuisempi, ilmeisesti runsaan pesäpaikkatarjonnan myötä. Kevään ensimmäiset västäräkit havaitaan Rovaniemellä huhtikuun puolivälin tienoilla ja myöhäisimmät syksyn lähtijät viiptyvät alueella vielä syyskuussa.

Västäräkki
Motacilla alba

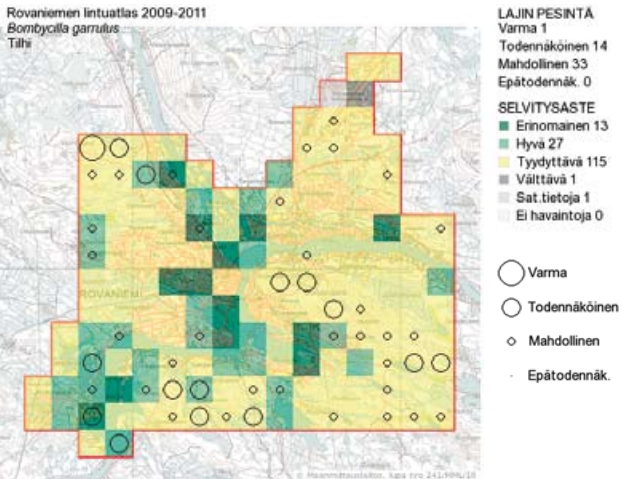
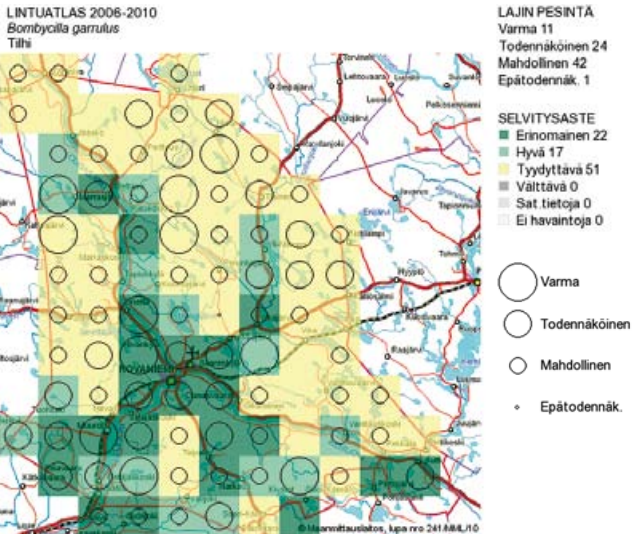
Tilhi
Bombycilla garrulus

KUVALIITERI.FI

Tilhi on pohjoisten havumetsien lintulaji, jonka pesimäalueen eteläraja kulkee Oulu–Joensuu-linjalla. Pesimäaikaan tilhi on huomaamaton laji ja sen pesimäkannan kokoa onkin vaikea arvioida tarkasti. Tilhi rakentaa pikkuoksista pesänsä nuoreen kuuseen tai männyn oksalle. Laji suosii esiintymisessään soiden pirstomia mäntykankaita, korpikuusikoita, rantametsiä ja ajoittain myös tunturikoivikoita. Kesäajan ravintoa tilhellä ovat hyönteiset ja muut pikkueläimet, muulloin marjat. Syystalvella töyhtöpäinen, kilisevä lintu on erityisen mieltynyt pihlajanmarjoihin, joita se syö puistoissa, pihapiireissä ja metsien reunamilla. Tilhi ei humallu käyneistä marjoista, koska sen maksa hajottaa alkoholia erittäin nopeasti. Mikäli marjoja on tarjolla runsaasti, viihtyvät tilhet Suomessa yli koko talven. Huonosatoisina pihlajanmarjavuosina tilhet voivat vaeltaa aina Keski-Eurooppaan saakka. Muutolle laji lähtee syyskuusta helmikuun puoliväliin ulottuvalla jaksolla. Takaisin Suomeen tilhi palaa huomaamattomasti maalís-toukokuussa. Suomessa pesii arviolta 20 000–90 000 paria.

Tukeva, kirjavasiipinen ja päästään kauniisti kuvioitu tilhi on yleinen ja melko runsaslukuinen pesimälintu Rovaniemellä. Alueella pesii arviolta noin 9 400 paria. Vaikka tilhen helinä on ydinkeskustan alueella yleistä loka-joulukuussa, ei laji Rovaniemen kaupunkiatlaksen mukaan pesi kaupungin asutusalueilla. Silloin tällöin marras-joulukuussa Rovaniemellä havaitaan valtavia, useiden tuhansien yksilöiden muodostamia tilhiparvia. Pihlajanmarjojen loputtua Rovaniemen tilhet kerääntyvät nelostien montun rinteiden orapihlaja-aitojen äärelle.

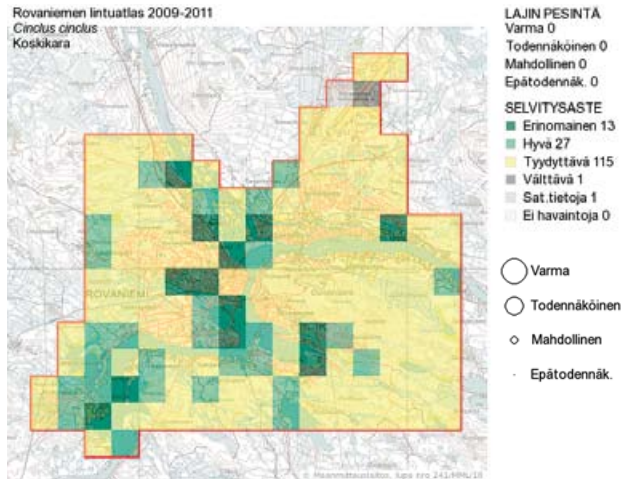
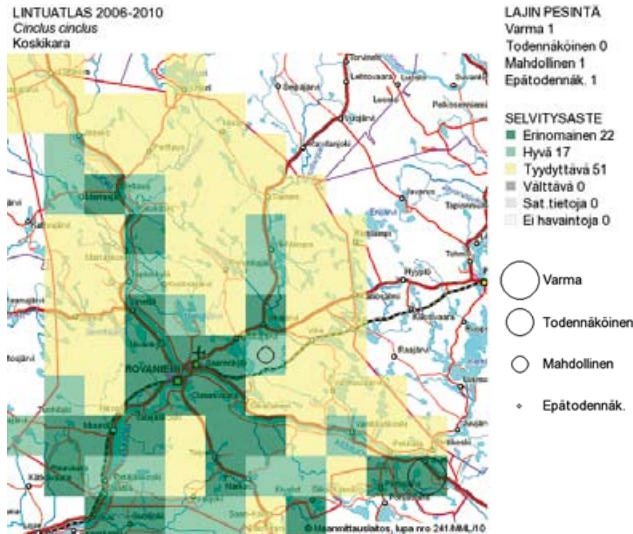
Koskikara
Cinclus cinclus

KUVALIITERI.FI

Palleromaisen koskikaran esiintyminen on laikuttaista niin Suomessa kuin muuallakin. Lintu on mieltynyt voimakkaasti virtaaviin vesiin sekä talvella että kesän pesimäaikaan. Suomessa koskikara on yleisimmillään Kuusamon, Itä-Lapin ja Ylä-Lapin alueella. Se pesii kalliojyrkänteillä ja koloissa, sillan tai rakennuksen onkaloissa tai karapöntössä kosken partaalla. Koskikara syö hyönteistoukkia, äyriäisiä ja kalanpoikasia. Se on varpuslinnuistamme ainoa, joka sukeltaa veteen ja viettää talvensakin virtapaikoilla. Suomessa pesii arviolta 300 koskikaraparia. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa koskikara katsotaan vaarantuneeksi lintulajiksi. Talveaan Suomessa viettää liki 10 000 koskikaraa, jotka ovat Ruotsin ja Norjan Lapissa pesivää kantaa. Suomen omat koskikarat talvehtivat pääosin Venäjän Karjalassa.

Noenmusta, valkoisen rintalaikun omaava koskikara pesii Rovaniemellä vain Auttikönkäällä. Pesimäpuuhia pääsee helposti tarkkailemaan kōnkään uittorännin sillalta. Talvisin koskikarojen sukelteluun ja muuhun puuhailuun voi tutustua useilla alueilla. Yksi parhaimmista karojen seurantapaikoista talvella on Vikajärven Korpikoski, joka on vaivattomasti saavutettavissa Kemijärventieltä.

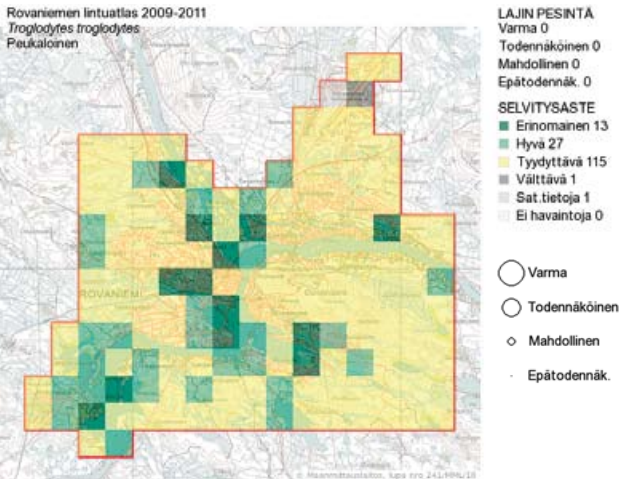
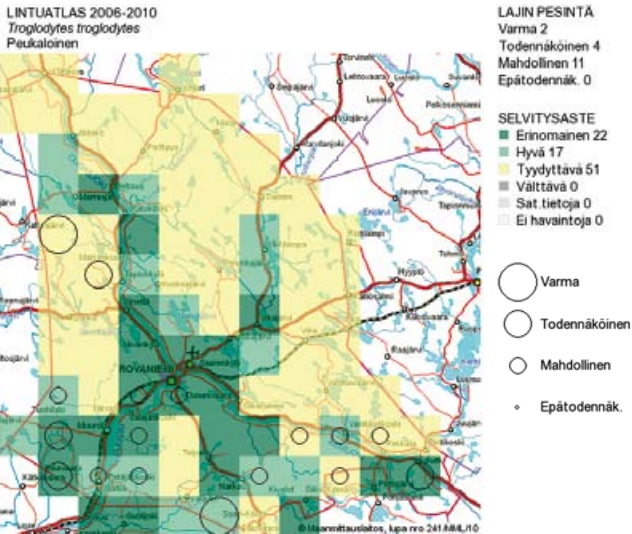
Peukaloinen
Troglodytes troglodytes

KUVALIITERI.FI

Peukaloinen on Suomessa eteläinen laji, jonka yhtenäisen levinneisyyden pohjoisraja kulkee Oulu–Kuhmo-akselilla. Mieluisinta elinympäristöä peukaloiselle ovat rehevät vanhat metsät ja puronnotkot. Myös hakkuuaukioiden ja myrskytuhoalueiden reunamat käyvät lajin elinpiireiksi. Keski- ja Etelä-Euroopassa peukaloinen pesii kaupungeissakin, mutta Suomessa laji ei vielä kuulu urbaanien alueiden pesimälinnustoon. Pikkuruisen peukaloisen pesimäkanta on kasvanut aina 1940-luvulta lähtien ja nykykannan suuruudeksi arvioidaan 50 000–120 000 paria. Palleromainen, lyhytpyrstöinen peukaloinen puikkelee ryteikön kasvillisuuden seassa ja piiloutuu vikkelästi vaaran uhatessa. Linnun lauluääni on voimakas, rytmikkäästi polveilevasta säkeestä koostuva. Pesä on korsista, sammalista ja lehdistä rakennettu pallomainen rakennelma; koiras esittelee naaraille useita pesärakennelmia ja saattaa pariutua kehdenkin naaraan kanssa yhtäikaa. Peukaloinen saapuu keväällä Suomeen maaliskuun loppupuolella Keski- ja Etelä-Euroopan talvehtimisalueiltaan. Syysmuutto tapahtuu pääosin syys–marskuun. Joitakin peukaloisia talvehtii Suomessakin.

Rovaniemen alueella kuultiin ensimmäisen kerran peukaloisen kiihkeää laulua Pisavaarassa vuonna 1954. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan peukaloinen on yleistynyt Rovaniemen seudulla. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa peukaloisia havaittiin vain yhdellä tai kahdella ruudulla, uusimassa peräti 17 ruudulla. Vuodesta 2005 lähtien Rovaniemellä on tehty kaikkiaan 63 peukaloishavaintoa. Parhaita peukaloispaikkoja ovat Pisavaara, Auttiköngäs ja Kaihuanvaara. Kaupunkilintuatlaksen kartoitusalueella peukaloisia ei havaittu lainkaan.

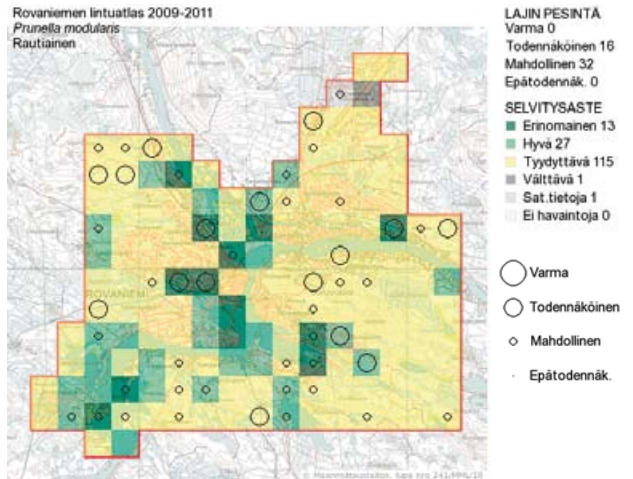
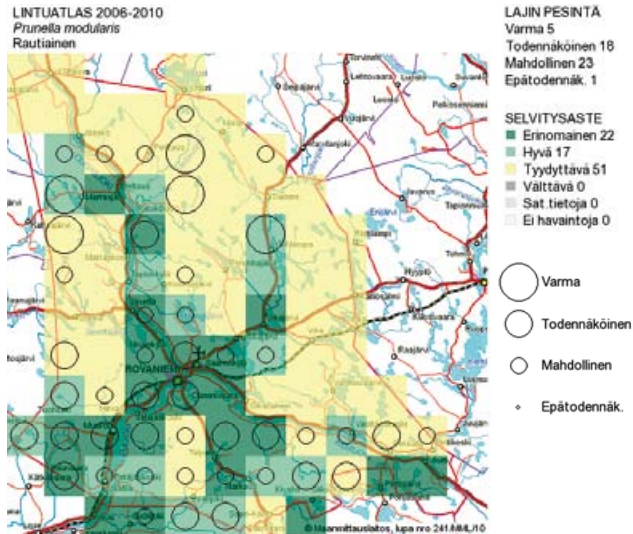
Rautiainen
Prunella modularis

KUVALIITERI.FI

Rautiaisen levinneisyys kattaa koko Suomen, mutta maamme pohjoisosissa lintu on jo harvinaisempi pesimälaji. Rautiaisen voi tavata monenlaisissa elinympäristöissä; taimikoissa, kuusimetsissä, kosteikkojen reunapensaikoissa ja metsien reunavyöhykkeillä. Mäntymetsiä laji näyttää karttelevan. Suomen rautiaismäärissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosikymmenten aikana. Pesimäkannan koko on arviolta 500 000–700 000 rautiaisparia. Etelä- ja Keski-Euroopassa rautiainen on jo kaupunkilaistunut, mutta samaa ilmiötä ei Suomessa ole havaittu. Yksiavioiden rautiaisten lisäksi tavataan myös moniavioiden lintuja, jotka pesivät ryhmissä ja ruokivat yhteisen pesän poikasia. Rautiainen talvehtii Keski- ja Etelä-Euroopassa ja laji lähtee syysmuuttolleen syys–lokakuussa. Keväällä lintu palaa Suomeen huhti–toukokuussa.

Ohutnokka, ruskea ja mustankirjava rautiainen on kansallisten atlaskartoitusten mukaan yleistynyt Rovaniemellä. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa rautiaisia tavattiin 13–18 ruudulla ja uusimassa kartoituksessa jo 46 ruudulla. Hihittelevää lentoääntä päästelevä rautiainen on yleisempi Rovaniemen eteläosissa kuin pohjoisosissa. Rovaniemen kaupunkialueella laji havaittiin 48 ruudulla. Rautiainen näytti karttavan kaikkein kaupungistuneimpia alueita. Pesivän maaseutun linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemellä pesii noin 11 000 rautiaisparia. Rovaniemen seudulla ensimmäiset rautiaiset havaitaan huhtikuun lopulla ja myöhäisimmät yksilöt viipyivät alueella vielä syys–lokakuun vaihteessa.

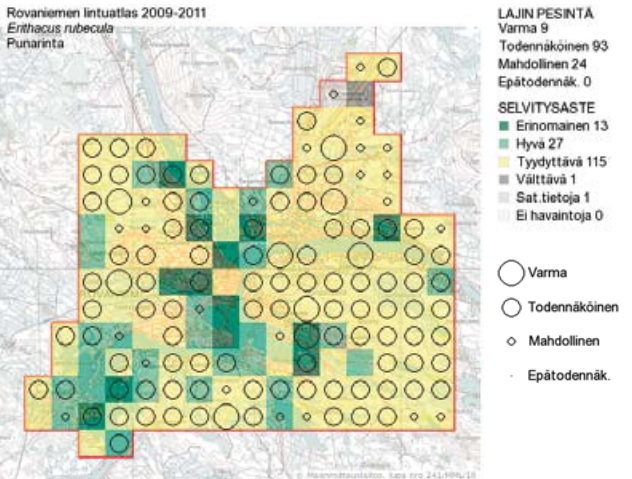
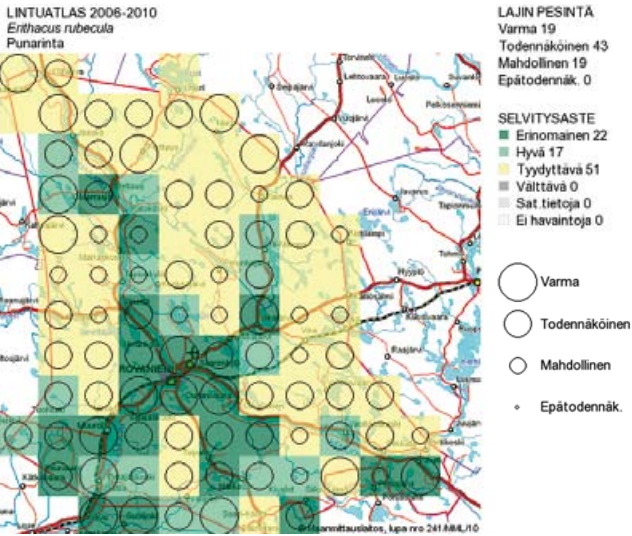
Punarinta
Erithacus rubecula

KUVALIITERI.FI

Punarinta pesii yleisenä koko Suomessa pohjoisinta Lappia lukuunottamatta. Mieluisinta elinympäristöä linnulle ovat rehevät, kuusivaltaiset sekametsät sekä purojen varret. Etelä- ja Keski-Euroopassa valppaita ja pelottomia punarintoja pesii yleisesti myös kaupungeissa. Punarintojen määrä on viime vuosikymmeninä kasvanut merkittävästi Suomessa. Nykyisin maassamme arvioidaan pesivän peräti kahdesta kolmeen miljoonaa paria. Punarinta saapuu Suomeen talvehtimisalueiltaan Länsi- ja Etelä-Euroopasta jo maaliskuussa. Lajin syysmuutto ajoittuu pääosin elo–marraskuuhun. Muutama sisukas yksilö jää Suomeen talvehtimaan.

Englantilaisten joulukorttilintu, palleromainen punarinta on varsin uusi tulokas Rovaniemen linnustossa. Laji tavattiin Rovaniemellä ensimmäisen kerran vuonna 1953 Pisavaarassa. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan punarinta on yleistynyt Rovaniemellä huomattavasti. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa laji tavattiin alle 30 ruudulla; uusimmassa kartoituksessa punarintahavaintoja tehtiin peräti 81 ruudulla. Myös Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella laji oli yleinen, se puuttui vain aivan ydinkeskustasta. Pesivän maalinnuston linjalaskenta-aineistojen mukaan punarinta on voimakkaimmin runsastunut lintulaji Rovaniemellä. Punarinta onkin jo kahdenneksitoista runsain pesimälaji alueella 27 000 parillaan. Ensimmäiset hyppivällä tyylillä lentelevät punarinnat saapuvat Rovaniemen seudulle huhtikuun puolivälissä ja viimeisiä havaintoja kirjataan ylös vielä lokakuussa. Silloin tällöin punarinta yrittää myös talvehtia Rovaniemen lintulautojen läheisyydessä, mutta yleensä nämä uskalikot katoavat tammi-kuun pakkasilla.

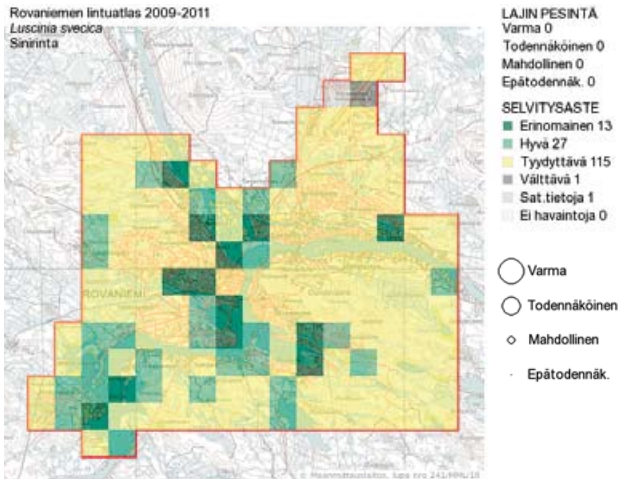
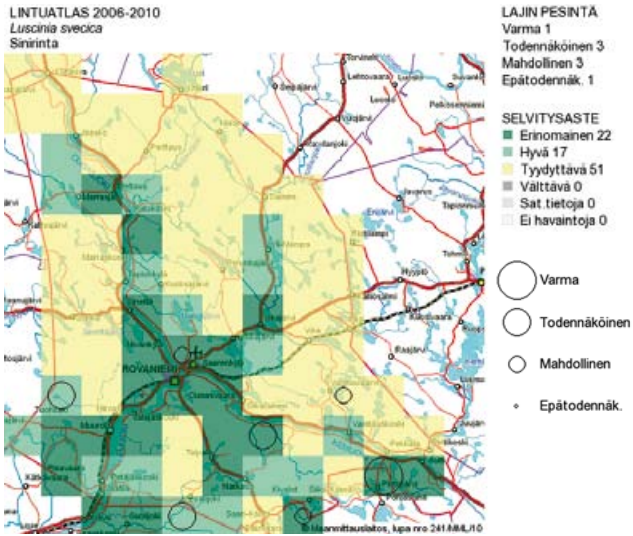
Sinirinta
Luscinia svecica

KUVALIITERI.FI

Sinirinta on Suomessa pohjoisen Lapin pesimälintu. Solakan sinirinnan yhtenäisen esiintymisen eteläraja kulkee Kolari–Kuusamo-linjalla. Laji viihtyy niin tunturikoivikoissa, vesistöjen rannoilla kuin soiden laitamillakin. Muuttoaikaan sinirinnat levähtävät rantojen ja pellonreunojen pensaikoissa, rikkaruohokentillä ja puutarhoissa. Lintu laulaa näkyvällä paikalla tunturikoivun tai pensaanklatvassa ja pyrkää välillä laululentoon. Sinirinta matkii laulun lisäksi muilta linnulta varoitussääniäkin. Koiraan sininen kurkku ja punainen rintaläiskä ovat eksoottinen lisä linnun värityksessä, naaraan ja nuorten yksilöiden rintakuvio vaihtelee. Viime vuosikymmeninä Suomen sinirintakannat ovat taantuneet jopa puoleen vuoden 1981 tasosta. Kannan kooksi arvioidaan tätänykyä 30 000–80 000 paria. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa sinirinta katsotaan silmälläpidettäväksi lajiksi ja Perä-Pohjolassa lintu kuuluu alueellisesti uhanalaisiin lajeihin. Sinirinta talvehtii Aasian eteläosissa ja Koillis-Afrikassa. Syysmuutto ajoittuu elo–lokakuulle ja keväällä laji palaa toukokuussa.

Lapin satakieli, sinirinta on kansallisten atlaskartoitusten mukaan vähentynyt myös Rovaniemellä. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa laji havaittiin 12–17 ruudulla; uusimmassa kartoituksessa vain kahdeksalla ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa sinirintoja ei havaittu lainkaan. Sinirinnan ruskeat pyrstökuviot vilahtelevat Rovaniemellä ensimmäisen kerran yleensä toukokuun puolivälissä. Viimeiset yksilöt havaitaan syyskuun puolenvälin tienoilla. Syysmuuton huippu ajoittuu elo–syyskuun vaihteeseen, jolloin Ounasjokisuistossa, Aronperän lintujen rengastuspaikalla voidaan aamun aikana rengastaa jopa 50 sinirintayksilöä.

Sinipyrstö

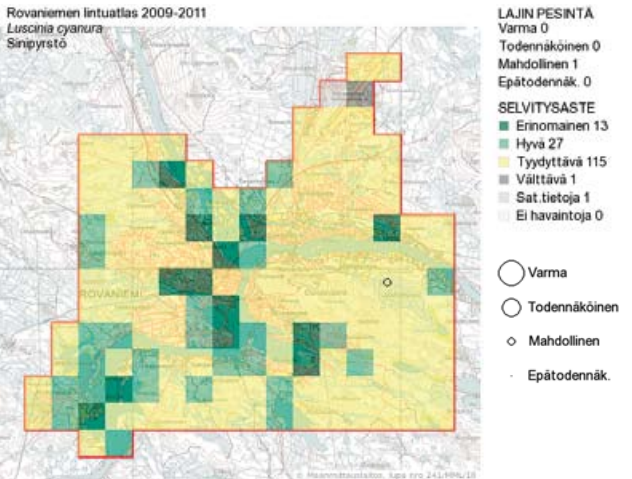
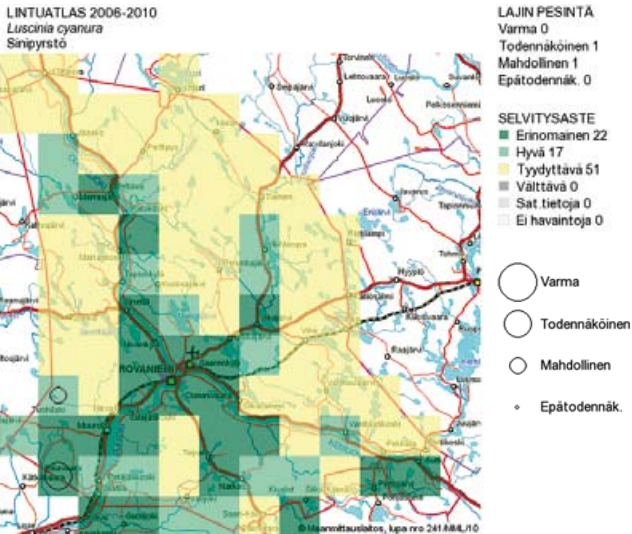
Tarsiger cyanurus

KUVALIITERI.FI

Sinipyrstö on yksi mielenkiintoisimmista lintulajeista Suomen lintumatkailun kannalta, sillä laji esiintyy Länsi-Euroopan alueella vain maassamme. Suomessakin sinipyrstö on uudistulokas pesimälinnustossa; ensimmäiset havainnot lajista tehtiin vasta 1940- ja 1950-lukujen vaihteessa. Valtaosa sinipyrstöistämme pesii Kuusamon, Itä-Lapin, Kainuun ja Pohjois-Karjalan alueella. Lintu suosii esiintymisessään vanhoja kuusimetsiä ja se onkin yksi parhaista luonnontilaisten metsien indikaattorilajeista. Usein värikäs sinipyrstö havaitaan korkean vaaran rinnekuusikossa. Normaali vuosina sinipyrstöjä pesii Suomessa 50–90 paria. Mikäli muuttoaikaan toukokuussa on lämmintä, voi parimäärä olla huomattavastikin suurempi. Näin tapahtui vuosina 2009 ja 2010; vuotuisten reviirien lukumäärä oli noin 400. Sinipyrstö talvehtii Kaakkois-Aasiassa, josta se saapuu Suomeen touko–kesäkuussa. Syysmuutto ajoittuu elosyyskuulle. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa sinipyrstö katsotaan vaarantuneeksi lintulajiksi.

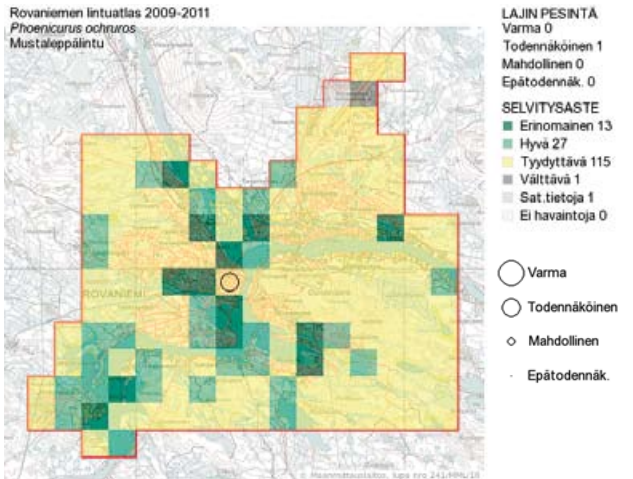
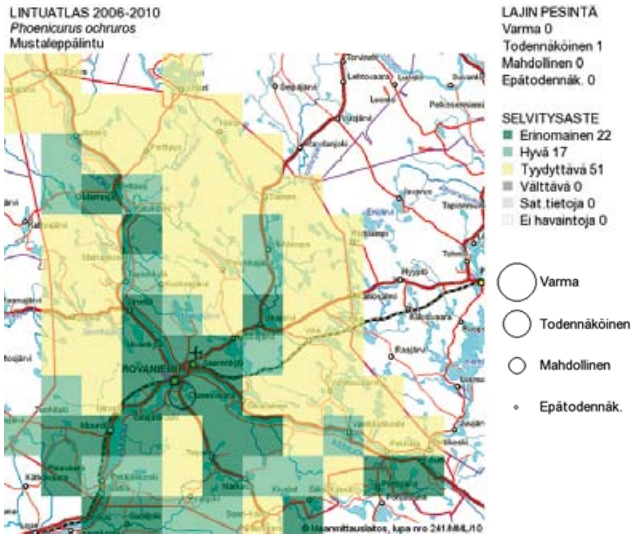
Väriykseltään iloisenkirjava, mutta elintavoiltaan piileskelevä sinipyrstö havaittiin Rovaniemellä ensi kerran vuonna 1957. Myös vuoden 1959 havainto on samalta alueelta, Pisavaarasta. Seuraavia havaintoja odoteltiin aina vuosiin 1999 ja 2008 saakka. Sinipyrstön huippuesiintymä ajoittuu vuoteen 2008, jolloin Rovaniemen seudulla tehtiin havaintoja peräti kuudesta laulavasta yksilöstä. Parhaita alueita sinipyrstöhavainnointiin ovat Pisavaara, Louevaara ja Kivalojen alue Vanttauskosken suunnalla. Yksi laulava sinipyrstö sattui myös Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueelle, Koskenkylän Kestinvaa- ran etelärinteelle. Valtaosa Rovaniemen sinipyrstöhavainnoista on tehty kesäkuun puolivälissä.

KUVALIITERI.FI

Mustaleppälinnun levinneisyys Suomessa on varsin aukoittais- ta johtuen lajin vähälukuisuudesta. Väriykseltään tuhkanhar- maa mustaleppälintu alkoi yleistyä Suomessa 1970-luvulla. Lapissa mustaleppälintuja on viime vuosina nähty useilla eri paikkakunnilla, muun muassa Utsjoella, Sallassa, Pellossa ja Rovaniemellä. Mustaleppälintu on yksi kaupunkilaistuneim- mista pesimälajeistamme. Linnulle mieluisia elinympäristöjä ovat esimerkiksi teollisuusalueet. Mustaleppälintu on arka lin- tulaji, joka paljastuu usein vain laulustaan aamuyöllä. Lintu rakentaa pesänsä rakennuksen onkaloon ja joskus lajilla on kaksi pesyettä kesän aikana. Samalla kun laji on runsastunut etelässä, on sen levinneisyysalue laajentunut pohjoisemmaksi. Nykyään Suomessa arvioidaan pesivän 150–300 mustaleppä- lintuparia. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa laji katsotaan silmälläpidettäväksi vähälukuisuutensa vuoksi. Mustaleppä- lintu talvehtii Keski- ja Etelä-Euroopassa. Kiireisimmät yksilöt saapuvat Suomeen jo maaliskuu-huhtikuussa. Syysmuutto ajoit- tuu syyskuun ja marraskuun väliselle ajanjaksolle.

Rovaniemellä leppälinnun tummempi painos tavattiin ensim- mäisen kerran vasta vuonna 1980. Tämän jälkeen lajista on tehty kaikkiaan kymmenen havaintoa Rovaniemen alueella. Vuosina 1985 ja 1987 laji mahdollisesti pesi Auttikönkäällä ja vuonna 1986 mustaleppälintu tavattiin Pirttikosken voima- laitoksella. Seuraavakin havainto on voimalaitosympäristöstä, Valajaskoskelta vuodelta 1996. 2000-luvulta on tiedossa kuu- si mustaleppälintuhavaintoa. Kesällä 2000 mustaleppälintu lauloi keskustentän alueella ja vanhalla postiautovarikolla; vuonna 2010 yksi koiras viihtyi usean kesäpäivän ajan Lordin aukiolla. Monet lajihavainnot on Rovaniemen seudulla tehty huhtikuun puolivälissä.

Leppälintu

Phoenicurus phoenicurus

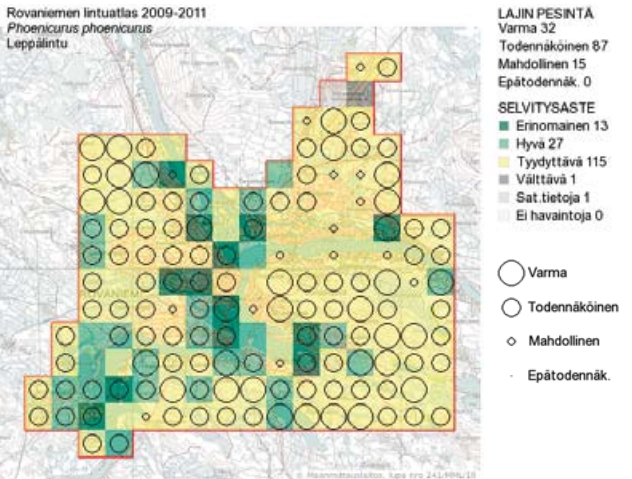
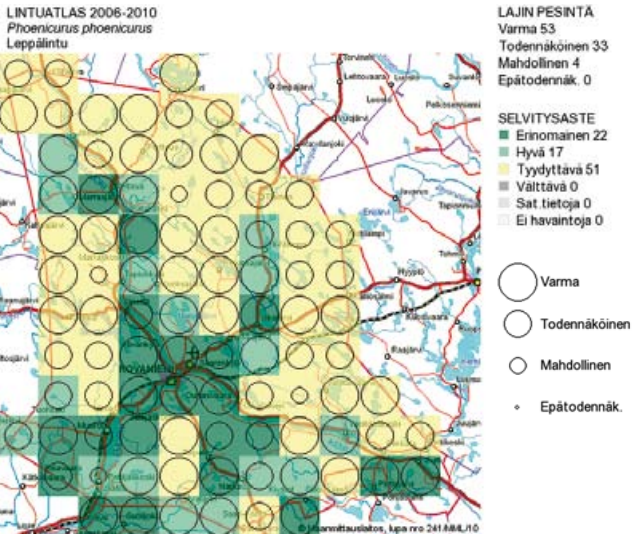

KUVALIITERI.FI

Leppälintu on yleinen kolopesijä kuivilla mäntykankailla ja valoisissa aukkoisissa metsissä. Aika usein linnun tapaa pesimässä myös kotipihalla. Leppälintutiheydet ovat kuitenkin korkeimmat vanhoissa kolopuissa sisältävissä metsissä. Laji pesii kaikenlaisissa puunkoloissa ja mielellään myös isolla lentoaukolla varustetuissa pöntöissä. Kevätkesän soidinpuuhissaan koiras lennähtää valitsemalleen kololle ja esittelee sitä naaraalleen ruosteenpunainen pyrstö levällään. Naaras munii höyhenillä vuorattuun pesään touko–kesäkuun vaihteessa 5–8 sinivihreää munaa. Pesintä voi epäonnistua esimerkiksi käkiloisinnan vuoksi. 1950-luvulta 1970-luvulle leppälinnun pesimäkanta väheni voimakkaasti. Yhtenä tärkeänä tekijänä leppälintukannan vaihteluiden taustalla oli Pohjois-Afrikan talvehtimisalueiden sää; etenkin Sahelin alueen kuivuus vaikutti lajin talvehtimisolosuhteisiin. 1980-luvulta lähtien laji on jälleen runsastunut. Leppälintukannan nykyinen koko on noin 500 000–800 000 paria.

Höyhenpuvultaan harmaan ja oranssin sävyttämiä leppälintuja tavattiin käytännöllisesti katsoen kaikilla uusimman kansallisen atlaskartoituksen ja kaupunkiatlaksen ruuduilla Rovaniemellä. Vain kaikkein voimakkaimmin kaupungistuneilta alueilta laji näyttää puuttuvan. Pesivän maallinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan leppälintu on runsastunut noin 34 prosentilla tarkastelujaksojen 1986–1989 ja 2006–2011 välisenä aikana. Leppälintu on tätänykyä yhdeksänneksi runsain lintulaji Rovaniemellä. Alueella pesii noin 34 000 leppälintuparia. Keväällä laji saapuu Rovaniemen seudulle toukokuun alussa ja myöhäisimmät yksilöt havaitaan yleensä lintujen rengastuksen yhteydessä syyskuun puolivälissä.

Esa Huhta

Pensastasku

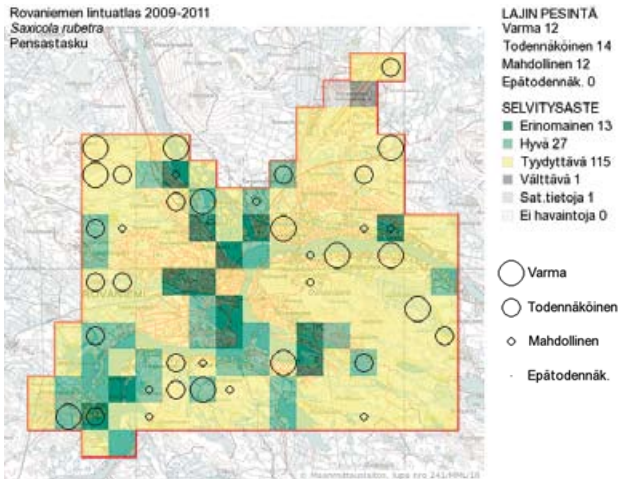
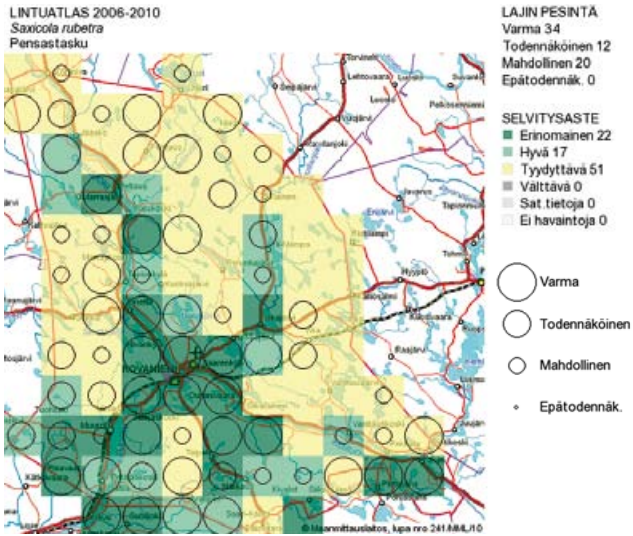
Saxicola rubetra

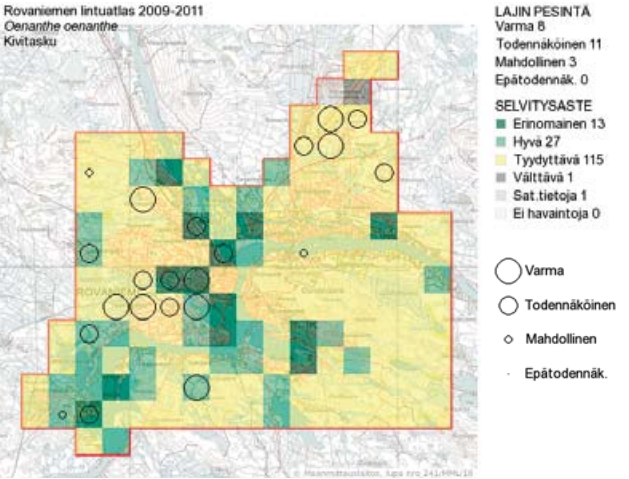
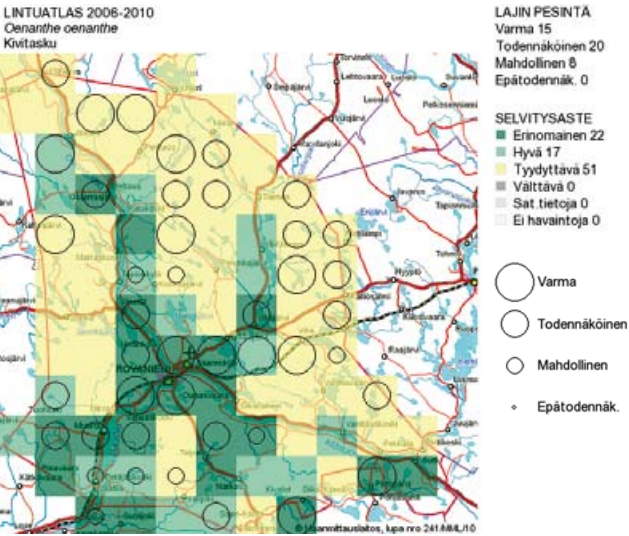
KUVALIITERI.FI

Pensastasku pesii yleisenä miltei koko Suomessa Ylä-Lappia lukuunottamatta. Lyhytpyrstöinen ja palleromainen pensastasku kuuluu peltolintulajeihin, mutta esimerkiksi Lapissa laji esiintyy myös soilla, avohakkuualueilla ja joutomailla. Pensastaskukannat ovat viime vuosikymmeninä taantuneet lähes puoleen 1970-luvun lopun määristä. Syyskuun taantumiseen on esitetty ongelmia talvehtimisalueilla sekä maataloustoiminnassa tapahtuneita muutoksia. Pensastaskukantojen väheneminen näyttää hidastuneen 2000-luvulla, joten laji on uhanalaisluokituksessa siirretty silmälläpidettävien lintulajien joukosta elinvoimaisten joukkoon. Nykyarvion mukaan Suomessa pesii 250 000–350 000 pensastaskuparia. Laji talvehtii Afrikan pohjoisosissa, Saharan eteläpuolisilla alueilla. Varhaisimmat pensastaskut palaavat Suomeen huhtikuun puolivälissä ja syysmuutto ajoittuu pääosin elo–syyskuulle.

Väriykseltään kirjava, valppaan oloinen pensastasku on kansallisen atlaskartoituksen mukaan yleinen pesimälaji Rovaniemen alueella. Esiintymisruutuujen lukumäärä on pysynyt jokseenkin samana eri atlaskartoituskausien aikana. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa pensastaskuja tavattiin ydinkeskustaa ja tiiviisti rakennettuja asutusalueita lukuunottamatta kaikkialla. Lajille mieluisia elinympäristöjä tarjoavat muun muassa Niskanperän ja Jaatilan peltoalueet. Pesivän maallinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemellä pesii yli 9 000 pensastaskuparia. Ensimmäiset kevään pensastaskut säksättelevät Rovaniemen seudulla toukokuun toisella viikolla. Myöhäisimmät syysmuutolle lähtijät havaitaan elo–syyskuun vaihteessa.

Kivitasku
Oenanthe oenanthe

KUVALIITERI.FI

Kivitasku ei ole erityisen vaateliias pesimäympäristönsä suhteen ja lajia tavataankin koko Suomessa. Kivitasku pesii tunturirakoilla, valoisissa mäntymetsissä hakkuuaukkoineen, teollisuusalueilla, pelloilla ja pihapiireissä. Kivitaskun laulu kuulostaa kireältä, naksauksia ja matkintoja sisältävältä säkeeltä; varoitustaani on terävä hji tsak, hjii tsak-tsak. Suomen kivitaskukanta kasvoi aina 1970-luvun puoliväliin saakka. Tämän jälkeen kanta pieneni liki puoleen vuoteen 2010 tultaessa; kansallisten atlaskartoitusten mukaan kivitaskun esiintymisruutujen määrä on vähentynyt 3 500 ruudusta 2 500 ruutuun. Lajin pesimäkannan koko on nykyään arviolta 50 000–100 000 paria. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa kivitasku katsotaan vaarantuneeksi lintulajiksi. Syyt kivitaskun taantumiseen löytynevät sekä kotimaasta että talvehtimisalueilta. Kivitasku talvehtii Afrikassa ja ensimmäiset yksilöt saapuvat Suomeen huhtikuun toisella viikolla. Lajin syysmuutto ajoittuu elo–lokakuulle.

Tanakkarakenteinen ja lyhytpyrstöinen kivitasku on varsin yleinen pesimälaji Rovaniemellä. Kansallisten atlaskartoitusjaksojen välillä ei Rovaniemen alueella ole tapahtunut muutoksia lajin esiintymisruutujen määrässä. Sukupuolesta riippuen joko harmaa- tai mustaposkinen kivitasku on varsin tavallinen lintulaji myös Rovaniemen kaupunkiatlaksen tutkimusruuduilla, etenkin ratapihan ja teollisuuskylän alueella. Sotien jälkeisessä raunioituneessa kaupungissa asusti selvästi nykyistä runsaampi kivitaskukanta. Linnulle oli tuolloin tarjolla runsaasti sopivia pesäkoloja. Varhaisimmat valkoisessa pyrstösään mustaa T-kuviota kantavat kivitaskut saapuvat Rovaniemen seudulle vapun aikaan. Myöhäisimmät yksilöt havaitaan yleensä syys–lokakuun vaihteessa.

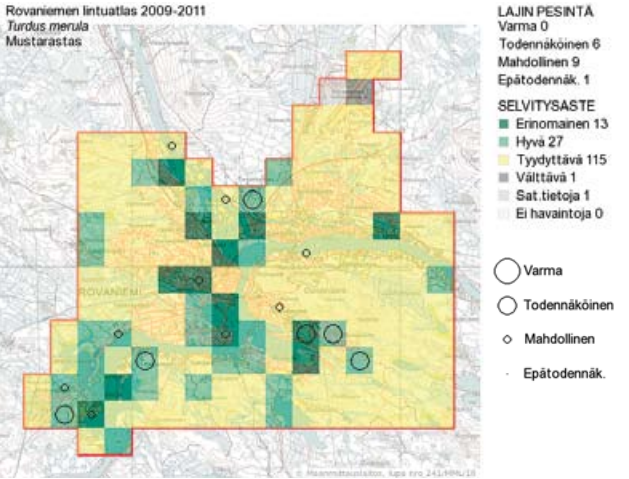
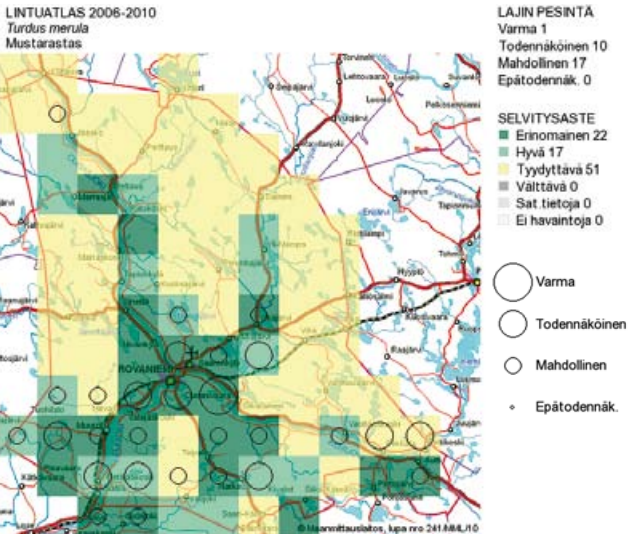
Mustarastas
Turdus merula

KUVALIITERI.FI

Mustarastas on Suomessa eteläinen laji, jonka pesimäaikainen yhtenäisen levinneisyyden pohjoisraja kulkee linjalla Rovaniemi–Kuusamo. Mustarastaan voimakas levittäytyminen alkoi Suomessa vasta 1930-luvulla. 1970-luvulla laji oli yleistynyt jo Etelä-Lapissakin. Mustarastas on rehevien lehti- ja sekametsien lintulaji, jota tavataan myös kaupungeissa. Asutuksen liepeillä mustarastaita näkee etenkin talvisin. Vielä 1950-luvun puolivälissä Suomessa arvioitiin pesivän 17 000 mustarastasparia, nykykannan kooksi arvoidaan peräti 400 000–600 000 paria. Talviruokinta katsotaan yhdeksi lajin runsastumisen syistä. Pääosa mustarastaista muuttaa talveksi Länsi-Eurooppaan, mutta Suomessakin talvehtii kymmeniä tuhansia yksilöitä.

Tummansävyinen mustarastas havaittiin Rovaniemellä ensi kerran jo vuonna 1909, mutta seuraavia havaintoja saatiinkin odotella aina vuosiin 1953 ja 1956 asti. Laji muuttui säännölliseksi vierailijaksi vuonna 1975. Mustarastaan yleistyminen näkyy myös kansallisissa atlaskartoituksissa. 1970- ja 1980-luvun atlaksissa mustarastaan huilumaista laulua kuultiin vain 2–7 ruudulla; uusimmassa atlaskartoituksessa jo 28 ruudulla. Nykyään laji on jo melko yleinen, mutta vähälukuinen pesimälaji Rovaniemen eteläosissa. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella mustarastas havaittiin 16 ruudulla, kuitenkin kaupungin ydinkeskustaa lintu näytti välttävän. Varhaisimmat mustarastaat saapuvat Rovaniemen seudun lintulautoille maaliskuun–huhtikuun vaihteessa. Syksyn viimeiset yksilöt havaitaan yleensä lokakuussa. Yksittäiset mustarastaat voivat Rovaniemelläkin yrittää talvehtimista.

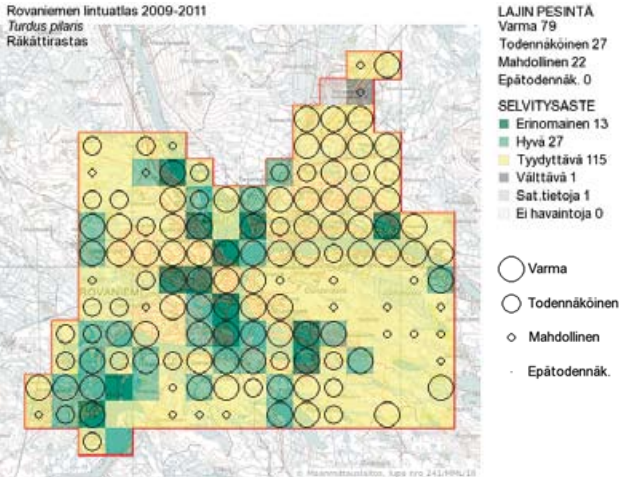
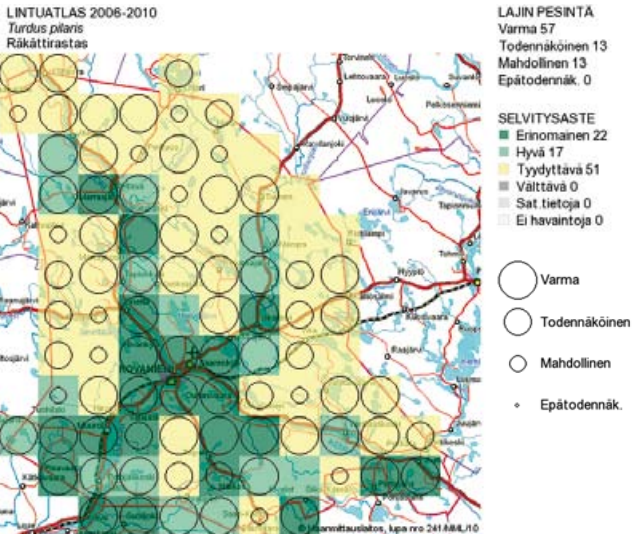
Räkättirastas
Turdus pilaris

JUHANI JALKANEN

Räkättirastaan levinneisyys kattaa koko Suomen. Vanhas-
taan räkättirastas on ollut metsälaji, mutta nykyisin valtaosa
räkäteistä pesii maatalous- ja kaupunkiympäristöissä. Keski-
Euroopan kaupungeissa räkättirastas sen sijaan on harvinais-
nen pesijä. Lintu pesii sekä yksittäisinä pareina että yhdys-
kunnissa, joita sen jäsenet puolustavat kiivaasti. Laji tuottaa
usein kaksi pesyettä vuodessa. Räkättirastas on runsastunut
Suomessa merkittävästi 1940-luvulta nykypäiviin tultaessa.
Pesivän maallinnuston linjaskenta-aineiston mukaan Suomes-
sa pesi 1950-luvulla noin 850 000 räkättirastasparia. Nykyisin
kannan kooksi arvioidaan kaksi miljoonaa paria. Räkättiras-
tas talvehtii Etelä-Euroopassa. Hyvinä pihlajanmarjatalvina tu-
hansia räkättirastaita viipyy Suomessa helmikuulle asti.

Rovaniemen alueella kookas ja pitkäpyrstöinen räkättirastas
on yleinen pesimälaji. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan
laji on yleistynyt Rovaniemen seudulla. 1970- ja 1980-luvun
atlaskartoituksissa räkättirastas esiintyi 38–57 ruudulla, uu-
simmassa jo 83 ruudulla. Vielä vuonna 1969 räkättirastas ei
kuulunut Rovaniemen ydinkeskustan pesimälinnustoon, mut-
ta 1980-luvun alussa keskustassa pesi jo useita pareja. Lajin
kaupunkilaistuminen on jatkunut edelleen. Rovaniemen kau-
punkiatlaksessa räkättirastas havaittiin jo erittäin yleiseksi.
Keväällä räkättirastaan muuttohuippu ajoittuu vapun tienoille.
Pihlajanmarjasadosta riippuen viimeiset räkätit voidaan näh-
dä alueella vielä marras–maaliskuussa. Suurimmat syysparvet
lennähtelevät pihlajasta toiseen syys–lokakuun vaihteessa. Hy-
vänä marjatalvena, vuonna 2006–2007, Rovaniemellä havait-
tiin satoja räkättirastaita vielä helmikuussa.

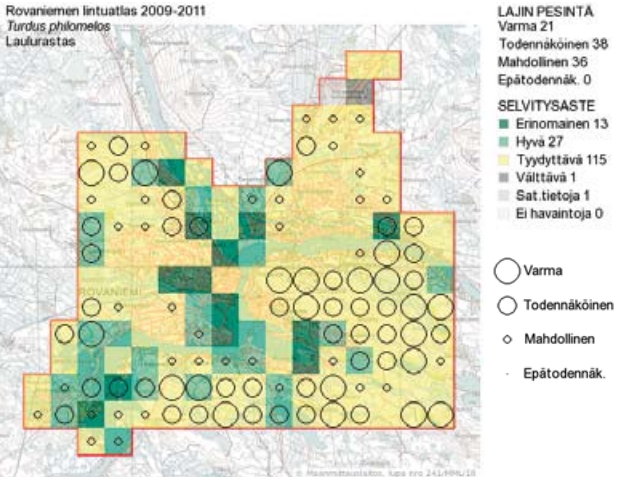
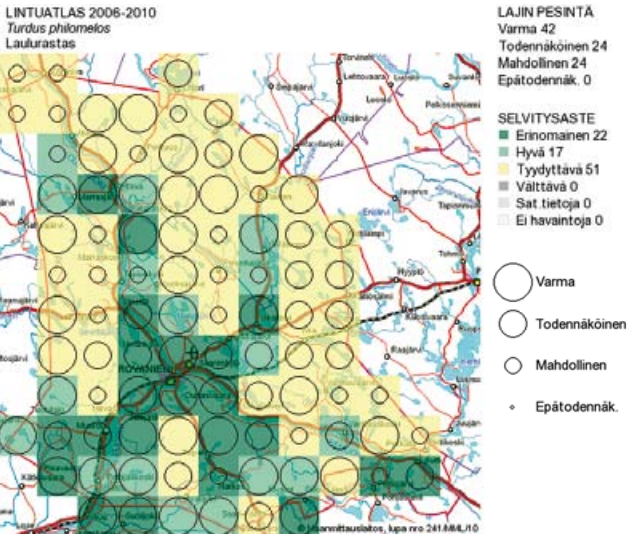
Laulurastas
Turdus philomelos

KUVALIITERI.FI

Laulurastas pesii koko Suomessa Tunturi-Lappia lukuunotta-
matta. Lajin mieluisimpia elinympäristöjä ovat kuusisekamet-
sät. Keski-Euroopassa laulurastas pesii myös kaupungeissa,
mutta Suomessa laji ei ole vielä kaupunkilaistunut. Pesimä-
kannan kooksi Suomessa arvioidaan 800 000–1 400 000 pa-
ria. Pyöreähkö ja lyhytpyrstöinen laulurastas saapuu keväällä
maaliskuussa pesimäalueilleen. Laulurastas talvehtii Länsi-
ja Lounais-Euroopassa ja laji lähtee syysmuutolleen pääosin
syys–lokakuussa. Monista muista rastaslajeista poiketen, lau-
lurastas on yömuuttaja. Hyvinä pihlajanmarjavuosina laulu-
rastaita voi nähdä etelärannikolla vielä tammikuussa.

Laulurastaan toistelevaa lurittelua kuulee Rovaniemen seudul-
la yleisesti kevätkesällä. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan
laji näyttää hieman yleistyneen Rovaniemen alueella. 1970- ja
1980-luvun atlaksissa laulurastas havaittiin noin 50 ruudulla
ja uusimmassa atlaskartoituksessa jo 90 ruudulla. Lauluras-
tas oli yleinen myös Rovaniemen kaupunkiatlaksen tutkimus-
ruuduilla. Laji näytti puuttuvan vain ydinkeskustasta ja Saa-
renkylän alueelta. Laulurastas saapuu Rovaniemen seudulle
huhtikuun lopulla ja viimeisiä yksilöitä alueella nähdään vielä
lokakuun loppupuolella.

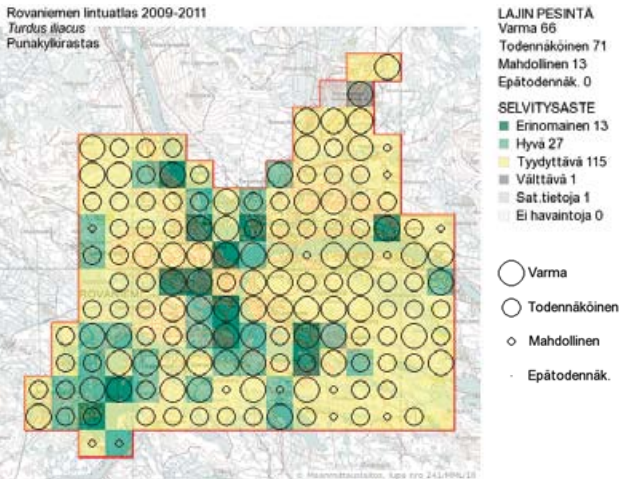
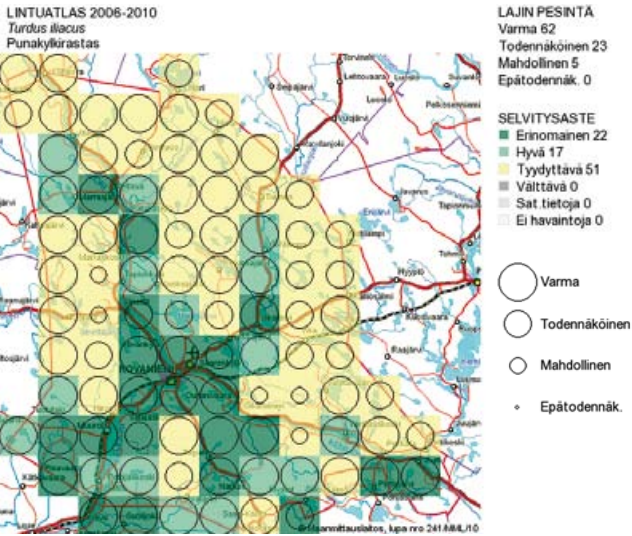
Punakylkirastas
Turdus iliacus

JUHANI JALKANEN

Punakylkirastas esiintyy runsaslukuisena koko Suomessa. Laji ei ole erityisen vaateliias pesimäympäristönsä suhteen. Se viihtyy monentyyppisissä metsissä ja metsänreunoilla. Tunturi-Lapissa laji pesii myös tunturikoivikoissa. Suomessa punakylkirastas on levittäytynyt myös kaupunkeihin ja niissä etenkin omakotitaloalueille. Parhaimmillaan Suomessa on arvioitu pesivän liki 3 miljoonaa punakylkirastasparia. Nykykanan kooksi arvioidaan 2 miljoonaa paria. Punakylkirastaalla on erilaisia laulumurteita, joten esimerkiksi Lapin rastaat laulavat hieman eri tavalla kuin Etelä-Suomen punakylkirastaat. Lajin kevätmuutto ajoittuu maalís-toukokuulle ja syysmuutto elo-marraskuulle. Punakylkirastas talvehtii Länsi-Euroopassa ja Välimeren maissa. Satunnaisesti muutamia satoja yksilöitä talvehtii myös Suomessa.

Nimensä mukaisesti punakylkinen, pieni ja pyöreähkö rastas on yleinen koko Rovaniemen alueella. Laji tavattiin käytännössä kaikilla kansallisen ja Rovaniemen kaupunkiatlaksen tutkimusruuduilla. Lajin esiintymisessä ei vuosien varrella havaita merkittäviä muutoksia, mutta pesivän maalinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan punakylkirastas on runsastunut jonkin verran Rovaniemellä. Nykyisin alueella arvioidaan pesivän 35 000 paria. Punakylkirastas onkin Rovaniemen seudun kahdeksanneksi runsain lintulaji. Vuosien myötä se on laajentanut esiintymisaluettaan kaupungin keskustaa kohti. Vielä vuosina 1967-2001 ydinkeskustan, kolmannen kaupunginosan ja Rantavitikan omakotitaloalueen kartoitusalueilla pesi alle kymmenen paria. Samoilla alueilla tavattiin 21 punakylkirastaa reviiriä kesällä 2011. Laji saapuu Rovaniemen seudulle huhtikuun lopulla. Syksyn pimenevinä öinä taivaalta saattaa kuulla kymmenien muuttavien punakylkirastaiden terävän läpitukenveaa lentoääntä.

Kulorastas
Turdus viscivorus

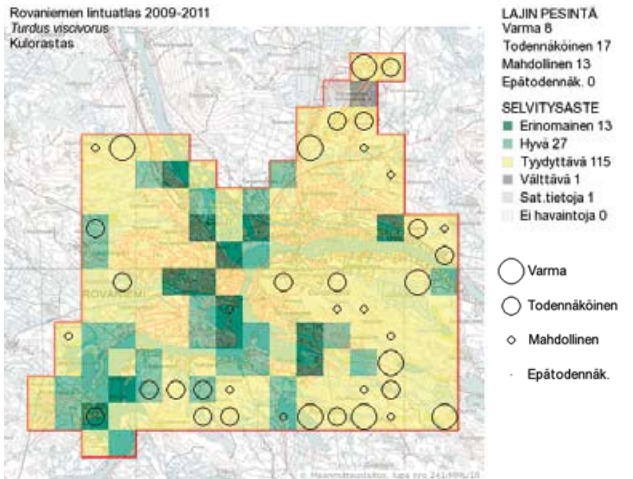
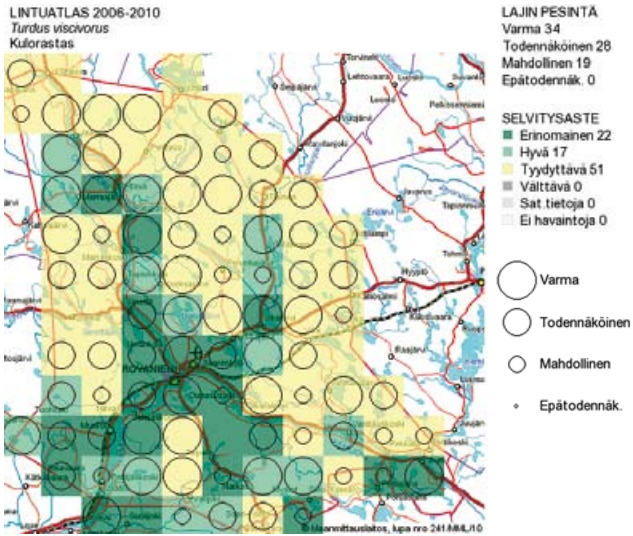

ESA HUHTA

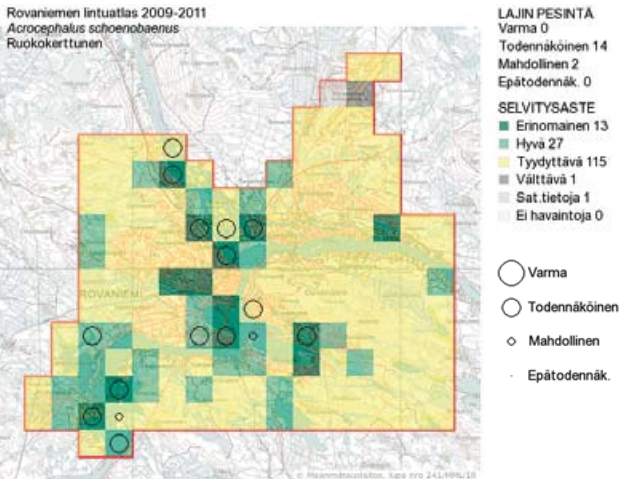
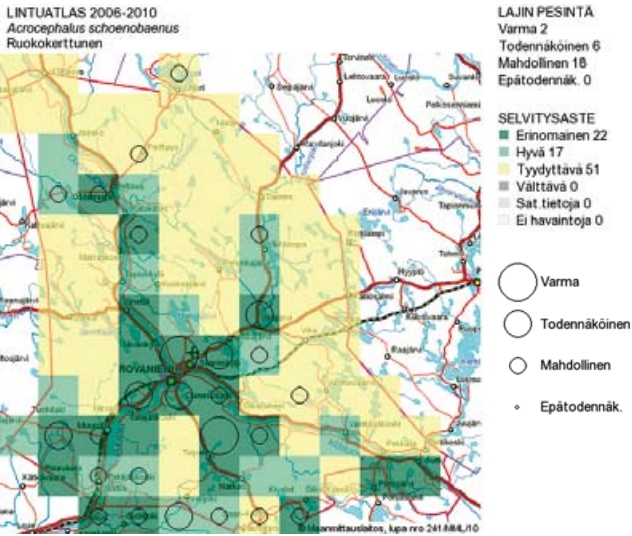
Useissa Euroopan maissa kulorastas tunnetaan puistojen ja puistometsien lajina. Suomessa se on metsälintu, joka ei viihdy pihapiirireissä tai puistoalueilla. Kulorastaan mieluisinta elinympäristöä ovat valoisat, harvapuiset männiköt, mutta lajin voi löytää myös mäntyvaltaisesta sekametsästä tai kuusikon aukokopaikalta. Kulorastaan huilumainen ääni muistuttaa jossain määrin mustarastaan laulua, mutta on kuitenkin yksinkertaisempaa. Lajin pesimäkanta taantui aina 1970-luvulle saakka. Taantumisen syyksi on esitetty vanhojen, järeiden metsien hakkuita. Kanta on tämän jälkeen runsastunut voimakkaasti etenkin Pohjois-Suomessa; runsastumisen syitä ei tunneta. Kulorastaskannan kooksi arvioidaan nykyisin 130 000-200 000 paria. Kulorastas rakentaa isohkon, naavalla hyvin naamioituneen pesänsä korkealle oksan hankaan tai pötkelön kärkeen. Pesinnästä emot ilmoittavat karkealla, rätisevällä varoitussäänellä. Pesällä emot ovat arkoja eivätkä päästä ihmistä lähelle. Kulorastas saapuu talvehitimisalueiltaan Keski- ja Etelä-Euroopasta maalís-toukokuussa ja lajin syysmuutto ajoittuu syys-lokakuulle.

Solakkarakenteinen, päältä harmaanruskea ja alapuoleltaan täplikkään valkoinen kulorastas on kansallisten atlaskartoitusten mukaan yleistynyt Rovaniemellä. 1970-luvun atlaskartoituksessa laji tavattiin 12 ruudulla, 1980-luvulla 32 ruudulla ja tuoreimmassa atlaskartoituksessa peräti 81 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa kulorastas havaittiin lähinnä mäntyvaltaisilla metsäalueilla Vennivaarassa, Mäntyvaarassa, Pöyliövaarassa ja Ounasvaaralla. Pesivän maalinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemellä pesii arviolta 3 000 kulorastasparia. Laji saapuu Rovaniemen seudulle huhtikuun puolivälin jälkeen ja viimeiset yksilöt havaitaan yleensä loka-kuussa.

Esa Huhta

Ruokokerttunen
Acrocephalus schoenobaenus

KUVALIITERI.FI

Ruokokerttunen on koko Suomessa tavattava, yleinen ranta-ruovikoiden ja -pensaikkojen laji. Lapissa ruokokerttunen viihtyy myös purojen laiteilla ja vetisillä, pensaikkoisilla soilla. Linnun pesä on korsista punottu malja aluskasvillisuuden kätkeissä tai pensaaseen tyvellä. Laji on hyönteissyöjä, myös kotilot ja muut pikkueläimet käyvät ravinnoksi. Suomessa arvoidaan pesivän 200 000–400 000 paria. Varhaisimmat ruokokerttuset tulevat Suomeen toukokuulla ja syysmuutto kohti Afrikan keski- ja eteläosia alkaa jo heinäkuun lopulla.

Ensihavainto öisestä raksuttajasta, ruokokerttusesta, on Rovaniemellä peräisin vuodelta 1949. Kansallisissa atlaskartoituksissa ruokokerttusia on eri ajanjaksoina havaittu Rovaniemen seudulla noin 20 ruudulla, jotka keskittyvät alueen eteläosiin ja jokien varsille. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa lintu havaittiin 16 ruudulla. Parhaita paikkoja ruokokerttusen laulun kuuntelulle ovat Harjulampi, Paavalniemen ja Niskanperän lintutornit sekä Ounasjokisuisto. Aamuyöllä kesäkuun puolivälissä voi Koivusaaren luontopolun varrella kuulla kymmenenkin koiraan laulavan jopa vieressä. Ensimmäiset kevään ruokokerttuset saapuvat Rovaniemen seudulle touko–kesäkuun vaihteessa, usein kesäkuun puolella. Myöhäisimpiä yksilöitä tavataan rengastusten yhteydessä esimerkiksi Aronperällä elokuun loppupuolella.

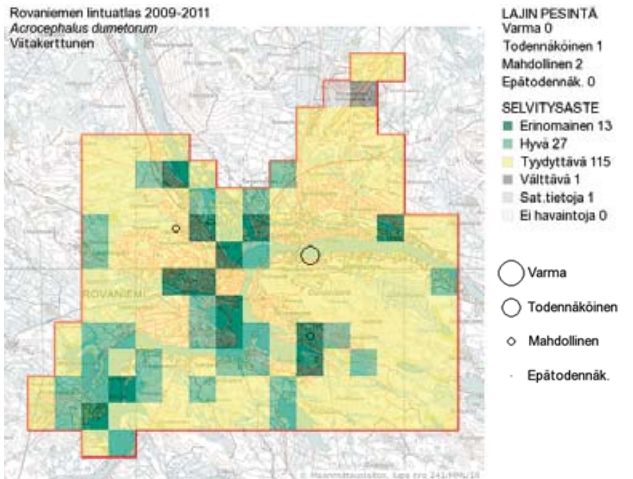
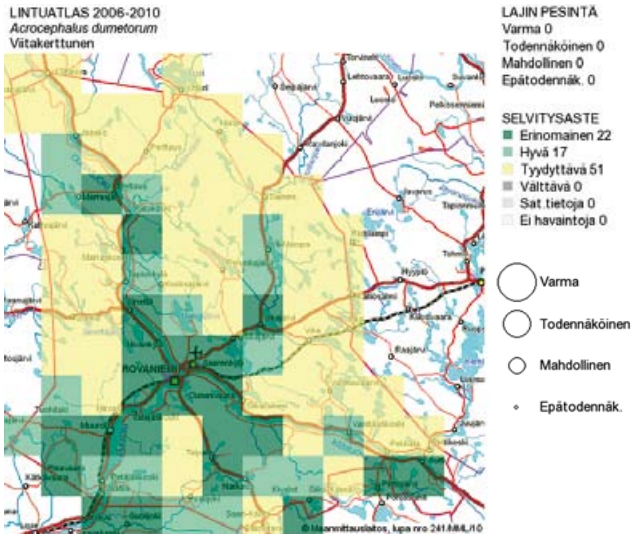

KUVALIITERI.FI

Viitakerttunen on kaakkoinen uudistulokas Suomen linnustossa. Laji tavattiin maassamme ensi kerran vasta vuonna 1930. Viitakerttusen yhtenäinen levinneisyysalue ulottuu nykyään Oulu–Kuhmo-linjalle saakka. Laji pesii mielellään alueilla, joilla on tiheä aluskasvillisuus ja pensaikkoja. Viitakerttusta pidetään yhtenä maamme parhaista lintulaulajista. Laulu on vuolasta, musikaalista ja jatkuu usein läpi yön. Viitakerttunen on omaksunut lauluunsa eurooppalaisilta ja aasialaisilta lintulajeilta lainattuja ääniä. Pariuduttuaan viitakerttunen yleensä lopettaa laulunsa täysin, joten heinäkuussa laulavat yksilöt ovat todennäköisesti poikamiehiä. Suomen nykyisen pesimäkannan koko on arviolta 5 000–15 000 paria. Viitakerttunen talvehtii Aasian lounaisosissa. Ensimmäiset yksilöt ennättävät Suomeen toukokuun puolivälin jälkeen ja syysmuutto ajoittuu heinä–elokuulle.

Ulkoiselta olemukseltaan vaatimaton, solakkarakenteinen viitakerttunen tavattiin Rovaniemellä ensimmäisen kerran vuonna 1989. Seuraavat havainnot ovat vuosilta 1991 ja 1995. Tämän jälkeen lajia saatiinkin odottaa vuoteen 2001, jolloin Metsäntutkimuslaitoksen Rovaniemellä sijaitsevan toimintayksikön lähistöllä lauloi koiraslintu useana päivänä. Vuonna 2011 koettiin Rovaniemellä eräänlainen viitakerttusinvaasio, sillä laulavia lintuja havaittiin kaikkiaan neljä: Olkkalammella, Lapinrinteen Myllyojalla, Salmijärven rannalla ja Saarenkylän Pannunkorvalla. Valtaosa Rovaniemen seudun havainnoista on tehty kesäkuun loppupuolella.

Viitakerttunen
Acrocephalus dumetorum

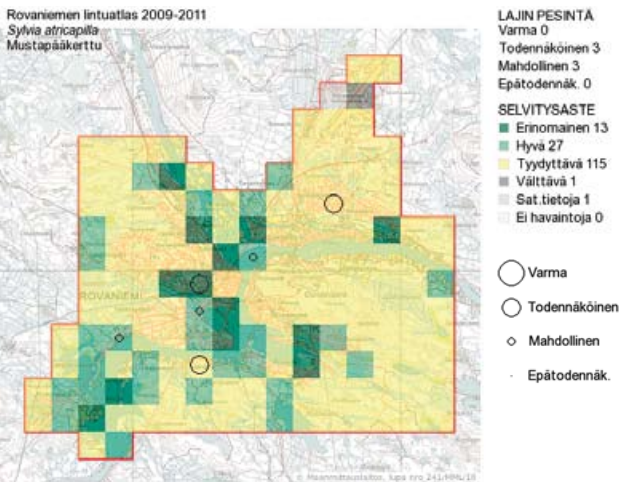
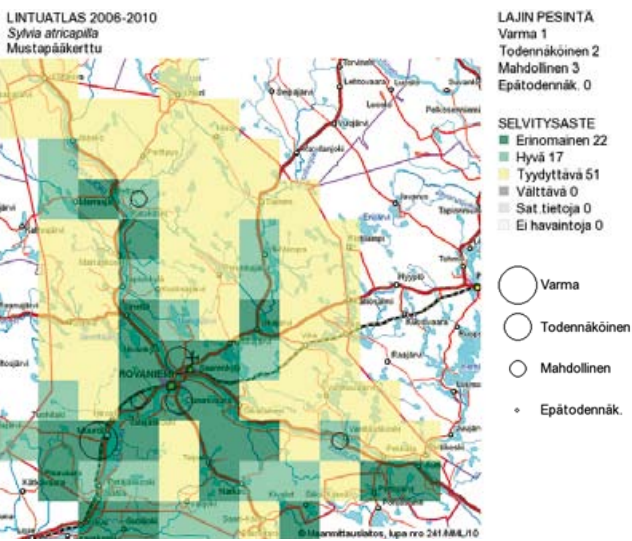
Mustapääkerttu
Sylvia atricapilla

KUVALIITERI.FI

Mustapääkerttu on Suomessa eteläinen lintulaji, jonka yhtenäisen levinneisyyden pohjoisraja ulottuu Oulu–Joensuu-linjalle saakka. Laji suosii pesimäympäristönään lehtometsiä, purojen varsia ja puistojen sekä pihojen laitamia. Keski- ja Etelä-Euroopassa mustapääkerttu on jo kaupunkilaistunut lintulaji. Lajin kanta on kasvanut Suomessa 1950-luvulta nykypäiviin saakka. Suomessa pesivän mustapääkerttukanan koko on tällä hetkellä noin 85 000 paria. Rakenteeltaan pyylevähkön mustapääkerttukoiraan päälaki on musta, naaraan ja nuoren linnun punaruskea. Mustapääkerttu talvehtii Afrikan itäosissa, mistä ensimmäiset yksilöt ehtivät Suomeen huhtikuun puolivälissä. Syysmuutto ajoittuu elo–lokakuulle. Lajilla esiintyy niin kutsuttua esimuuttoa, jolloin osa nuorista linnuista suuntaakin matkansa ensin etelän sijasta pohjoisen suuntaan. Joitakin kymmeniä yksilöitä yrittää talvehtimista Suomessa vuosittain.

Mustapääkerttu tavattiin Rovaniemen alueella ensimmäisen kerran syksyllä vuonna 1973. Mustapääkerttu onkin Rovaniemellä syystalven lintulaji, jonka voi nähdä marjapensaissa tai lintulaudalla. Miltei kaikki 2000-luvun liki sadasta mustapääkerttuhavainnosta on tehty loka–marraskuussa. Ensimmäinen visertelevää, huilumaista lauluun esittävä mustapääkerttu tavattiin Rovaniemellä kesällä 1984. Kansallisissa atlaskartoituksissa laji havaittiin ensimmäisen kerran vasta uusimmassa, vuosien 2006–2010 atlaksessa. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa mustapääkerttu tavattiin kuudella ruudulla, muun muassa Korkalovaaran pallokentän puistossa, Syväsenvaarassa ja Ojanperällä.

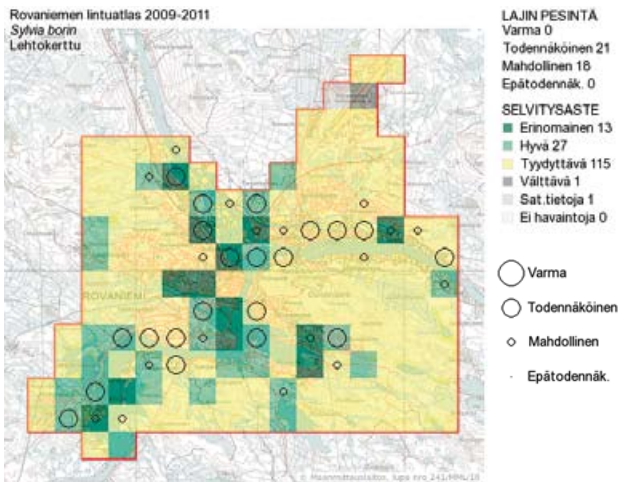
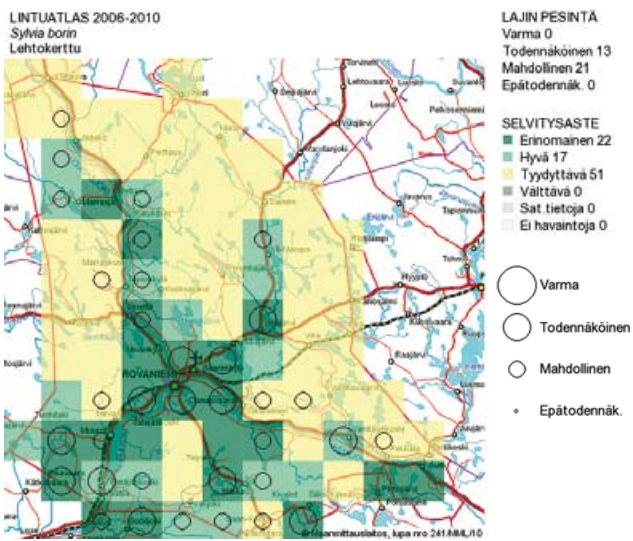
Lehtokerttu
Sylvia borin

KUVALIITERI.FI

Lehtokerttu pesii runsaslukuisena Etelä- ja Keski-Suomessa. Lajin yhtenäisen pesimisalueen pohjoisraja ulottuu Pello–Kemijärvi-linjalle asti. Lehtokerttu suosii esiintymisessään lehtomaisia metsiä, mutta se viihtyy myös muissa lehtipuuvaltaisissa metsissä, pellonreunoilla, puutarhoissa ja lintujärvien rannoilla. Ruskean, kellertävän ja valkean sävyinen lehtokerttu on piilotteleva, lehvästön lomassa viihtyvä pikkulintu. Laji runsastui Suomessa 1940-luvulta 1950-luvulle tultaessa ja kanta on tämän jälkeen pysynyt suhteellisen vakaana. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 700 000–1 000 000 paria. Laji talvehtii trooppisessa Afrikassa, mistä aikaisimmat yksilöt ennättävät Suomeen toukokuun puolivälissä. Syysmuutto ajoittuu heinäkuun lopusta lokakuulle.

Varhaisin lehtokerttuhavainto Rovaniemen seudulta on peräsin vuodelta 1954. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan laji on yleistynyt Rovaniemellä; 1970- ja 1980-lukujen atlaksissa laji havaittiin noin 15 ruudulla ja uusimmassa atlaksessa 34 tutkimusruudulla. Laverrellen laulelevan lehtokertun esiintymät painottuvat Rovaniemellä alueen eteläosiin ja jokien varsille. Vielä 1960-luvulla laji puuttui keskustasta ja Rantavitikan alueelta, mutta 1980-luvulta lähtien Rantavitikalla on pesinyt kahdesta kolmeen paria. Vuosina 2006–2011 Rovaniemeltä ilmoitettiin havaintoja peräti 200 lehtokertusta. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji havaittiin 39 ruudulla ja se puuttui vain ydinkeskustasta, teollisuusalueelta, Korkalovaarasta, Ounasvaaralta ja Vennivaarasta. Parhaita havainnointipaikkoja lajin kannalta ovat Koivusaari sekä Arktikumin ja Ylikylän välinen jokiranta. Myöhäisin syyshavainto on lokakuulta.

Hernekerttu

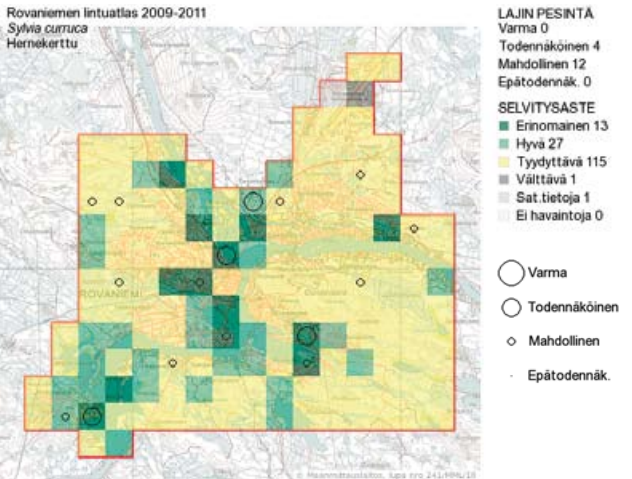
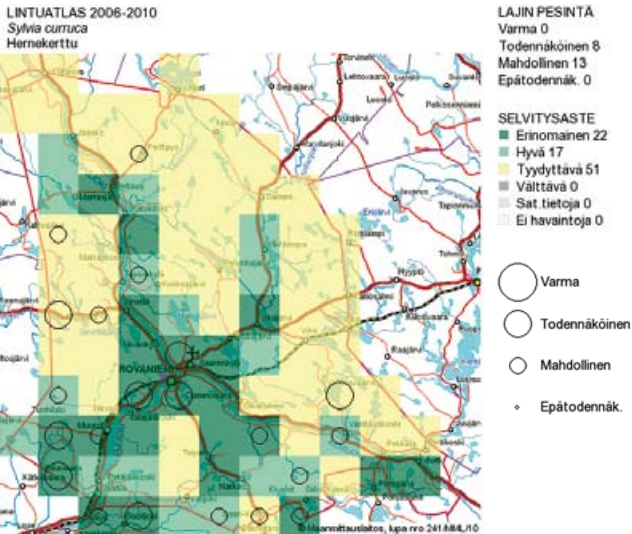
Sylvia curruca

KUVALIITERI.FI

Hernekerttu on Suomessa levinneisyydeltään eteläinen lintula-
ji, jonka yhtenäisen pesimisalueen pohjoisraja kulkee Rovanie-
mi–Kemijärvi-linjalla. Laji suosii esiintymisessään avoimia ja
lämpimiä paikkoja, joita on tarjolla esimerkiksi hakkuuaukeil-
la, pensoittuneilla pelloilla ja metsien reunamilla. Pienikokoi-
nen, pyöreähkö hernekerttu pesii myös kaupunkien puistoissa
ja puutarhoissa. Laji on yleistynyt ja runsastunut Suomessa
1930-luvulta lähtien. Viime vuosikymmeninä Suomen herne-
kerttukanta on vakiintunut 250 000–400 000 pariin. Joinakin
vuosina hernekerttuja esiintyy todella paljon, toisinaan selvästi
vähemmän. Laji talvehtii Itä-Afrikassa ja aikaisimmat yksilöt
palaavat Etelä-Suomeen huhtikuun lopulla. Syysmuutto ajoit-
tuu pääosin elo–syyskuulle.

Ensimmäiset havainnot valkeakurkkuisesta, tummahattuisesta
hernekertusta tehtiin Rovaniemellä vuonna 1952. Vuosina
1952–1964 hernekerttu tavattiin yhdeksällä eri paikalla Rova-
niemen alueella. Vielä 1970-luvullakin hernekerttu oli harvi-
nainen laji Rovaniemellä. Ensimmäinen pesintä varmistettiin
Oikaraisessa vuonna 1982. Vielä 1980-luvun kansallisessa at-
laskartoituksessa hernekerttu esiintyi vain 10 ruudulla, kun
uusimmassa kartoituksessa laji havaittiin 21 ruudulla. Rova-
niemen seudulla hernekerttuja tapaa etenkin alueen eteläosissa
ja jokien varsilla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa hernekert-
tu havaittiin 16 ruudulla, muun muassa Arktikumin rannalla
ja Niskanperällä. Laji saapuu Rovaniemelle toukokuun lopulla
ja myöhäisimpiä yksilöitä havaitaan Aronperällä lintujen ren-
gastuksen yhteydessä.

Pensaskerttu

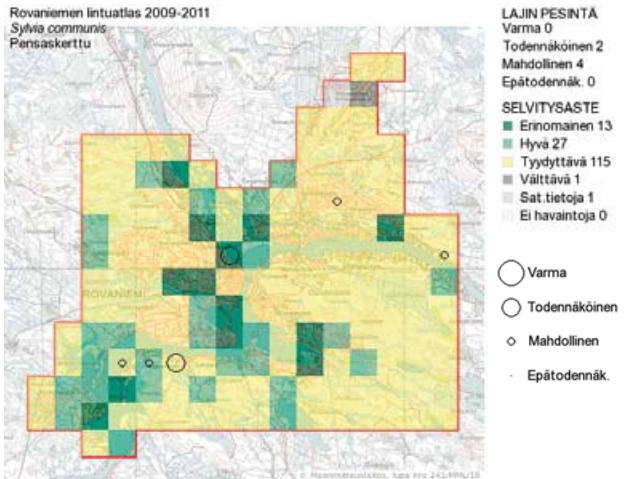
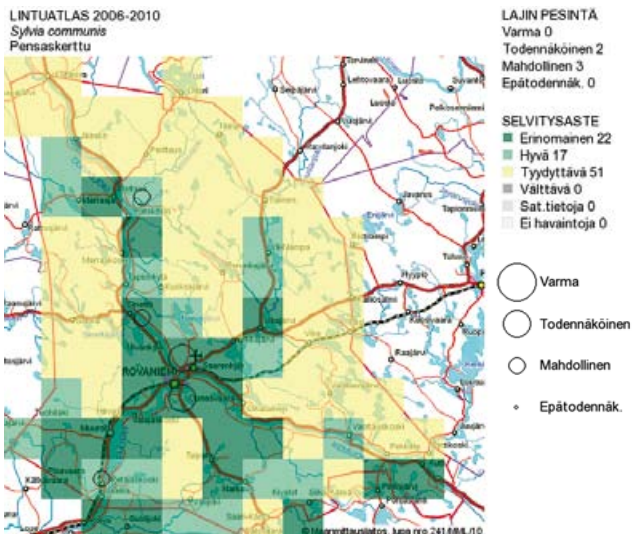
Sylvia communis

KUVALIITERI.FI

Solakka ja pitkäpyrstöinen pensaskerttu on eteläinen lintulaji,
jonka yhtenäinen levinneisyysalue ulottuu Oulu–Kuhmo-linjalle
asti. Pensaskerttu viihtyy peltojen reunoilla, teiden varsilla, nii-
tyillä, lehtimetsien hakkuaukoilla ja puutarhoissa. Laji ei viih-
dy yhtenäisillä metsäalueilla. Pensaskerttukannoissa esiintyy
Suomessa suuria vuosien välisiä vaihteluita, joihin osasyynä
ovat olosuhteet talvehtimisalueilla Afrikan länsiosissa. Viime
vuosikymmeninä kannan koko on hieman kasvanut ja Suo-
messa arvioidaan tätänykyä pesivän 300 000–400 000 paria.
Varhaisimmat kevätmuuttajat saapuvat vapun tienoilla ja syys-
muutto ajoittuu heinäkuun puolivälistä syyskuun lopulle.

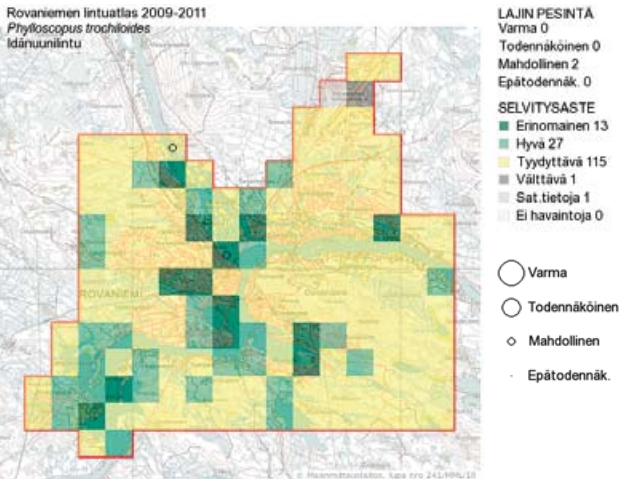
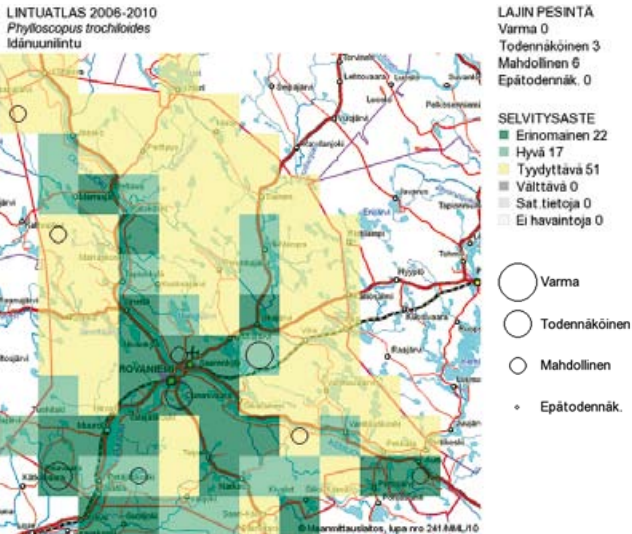
Pensaskerttu havaittiin Rovaniemen alueella ensi kerran vuon-
na 1961 Ounasjokisuistossa ja Salmijärvellä. 1970-luvulta on
tiedossa viisi, 1980-luvulta kuusi ja 1990-luvulta yhdeksän
havaintoa. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan lajin esiin-
tymisessä ei ole Rovaniemen seudulla tapahtunut muutoksia;
kussakin atlaksessa pensaskerttu on havaittu vain 3–5 ruu-
dulla. 2000-luvulla laji näyttää hieman yleistyneen, sillä vuo-
sien 2005–2011 välisenä aikana alueella on tehty 27 pensas-
kerttuhavaintoa. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji tavattiin
kuudella ruudulla. Varmimmin linnun tapaa Ylikylässä, Ark-
tikumin rannassa tai Oikaraisessa. Valtaosa pensaskerttuha-
vainnoista on kesäkuulta, aikaisimmat havainnot toukokuun
puolivälistä.

Idänuunilintu
Phylloscopus trochiloides

KUVALIITERI.FI

Idänuunilintu on kaakkoinen uudistulokas Suomessa. Lajin yhtenäisen levinneisyysalueen luoteisraja ulottuu Pori-Kuusamo-linjalle saakka. Idänuunilintua toki tavataan siellä täällä myös Pohjois-Suomessa, esimerkiksi Posion Korouomassa. Mieluisinta elinympäristöä lajille edustavat rehevät kuusi- ja sekametsät. Ajoittain voi laulavia idänuunilintuja tavata myös vaatimattomammassakin elinympäristöissä. Kevään sääoloista riippuen lajin kannanvaihtelut eri vuosien välillä voivat olla suuria. Lämpimän sään ja itätuulten vallitessa idänuunilintuja tavataan normaali vuosia enemmän. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän noin 3 000–10 000 paria. Idänuunilintu on luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi lajiksi Perä-Pohjolassa. Laji talvehtii Aasian eteläosissa, josta se palaa Suomeen touko-kesäkuussa. Syysmuutto ajoittuu heinä-elokuuhun.

Korkealla puunlatvassa peukaloismaisen nopeaa ja rytmikästä lauluun esittävä idänuunilintu tavattiin Rovaniemellä ensi kerran vasta vuonna 1979 Auttikönkäällä ja Ojanperällä. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan laji näyttää hieman yleistyneen Rovaniemellä. 1970- ja 1980-lukujen atlaksissa havaintoja kertyi enimmillään yhdeltä ruudulta, uusimmassa peräti yhdeksältä ruudulta. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa idänuunilintuja havaittiin kahdella ruudulla: Arktikumien lähistöllä ja Ylikylässä. Toistaiseksi paras esiintymävuosi oli 2010, jolloin havaintoja kertyi kuudelta paikalta. Parhaat lajin havaintopaikat ovat Auttiköngäs, Louevaara, Pisavaara ja Vaattungin saaret. Kaikkiaan idänuunilintu on havaittu Rovaniemen seudulla 26 kertaa, useimmiten kesäkuussa.

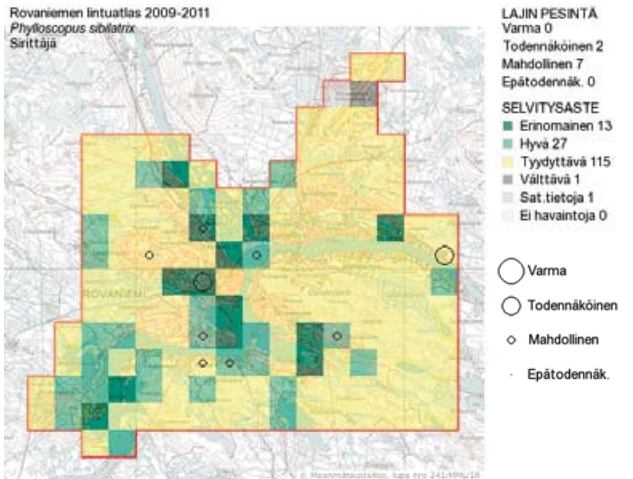
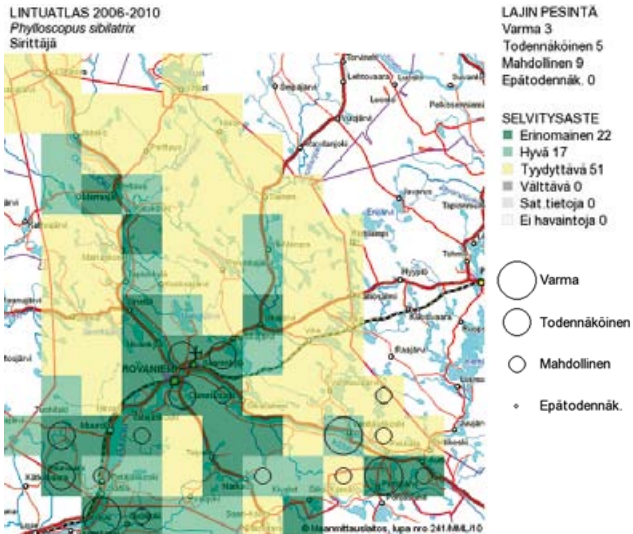
Sirittäjä
Phylloscopus sibilatrix

KUVALIITERI.FI

Sirittäjä on levinneisyydeltään eteläinen lintulaji, jonka yhtenäinen pesimäalue ulottuu Pello-Rovaniemi-Kuusamo-linjalle. Kellanhvireän ja valkean sävyinen sirittäjä on mieltynyt varttuneisiin lehti- ja sekametsiin. Lintu ei ole aina ollut Suomessa yleinen pesimälaji, mutta vuosina 1940–1980 sirittäjäkannat moninkertaistuivat ja runsastuminen jatkui aina 1990-luvulle saakka. Tämän jälkeen lajilla on mennyt heikomminkin ilmeisesti talvehtimisalueiden olosuhteista johtuen. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa sirittäjä katsotaankin silmälläpidettäväksi lintulajiksi. Suomessa arvioidaan nykyään pesivän 100 000–200 000 paria. Sirittäjä talvehtii trooppisissa Afrikassa, mistä varhaisimmat yksilöt ennättävät Suomeen huhtikuun lopulla. Syysmuutto ajoittuu pääosin elo-syyskuulle.

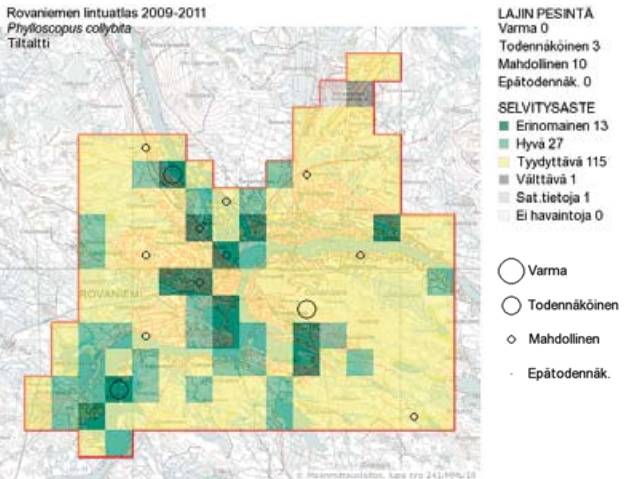
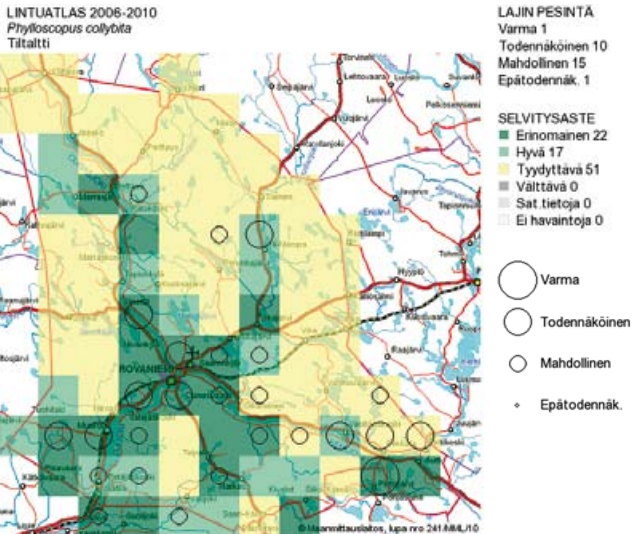
Sirittäjän pyörivän kolikon helinään verrattua laulua kuultiin ensi kerran Rovaniemellä vuonna 1953. Lajin yleistymisen Rovaniemellä näkyy kansallisten atlaskartoitusten aineistossa: 1970- ja 1980-luvun atlaksissa laji havaittiin yhdeksällä ruudulla, uusimmassa 17 ruudulla. Ensimmäinen pesintä varmistettiin Rovaniemellä vuonna 1979. Sirittäjän yleistymisen alkoi 1980-luvulla, jolloin tehtiin yli 30 havaintoa lajista. Vuosina 2006–2011 raportoitii jo 79 sirittäjähavaintoa. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji havaittiin yhdeksällä ruudulla. Rovaniemen seudun sirittäjät löytyvät pääosin jokien varsilta, esimerkiksi Vanttauskoskelta ja Ojanperältä. Varhaisimmat sirittäjät saapuvat seudulle toukokuun lopulla.

Tiltalti
Phylloscopus collybita

KUVALIITERI.FI

Tiltalti pesii runsaslukuisena Lounais- ja Etelä-Suomessa, harvalukuisempana Keski-Suomea ja Perä-Pohjolaa kohti tul-taessa. Lajin yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja ulottuu Pel-lo–Rovaniemi–Kuusamo-linjalle, joskin esimerkiksi Ranuan ja Pudasjärven alueella esiintyminen on laikuttaista. Lintu viihtyy kuusta kasvavissa sekametsissä, männiköissä tiltalti ei viih-dy. Keski- ja Etelä-Euroopassa tiltalti esiintyy myös suurkau-punkien puistoissa. Suomessa pesii tiltaltin alalaji *abietinus*; Keski- ja Länsi-Euroopassa alalaji on *collybita*. Suomessa til-talttikannat taantuivat 1940-luvulta lähtien aina 1990-luvun lo-pulle asti. Nykyisin maassamme arvioidaan pesivän 250 000–300 000 paria. Tiltalti on luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi Perä-Pohjolan alueella. Pieni ja palleromainen tiltalti talvehtii Välimeren maissa ja Afrikassa, josta ensimmäiset yksilöt en-nättävät Suomeen huhtikuun alussa. Syysmuutto ajoittuu elo-lokakuulle.

Tiltaltin laulu on tiputtelevaa zil zil zyl -säettä; kutsuääni paino-kas thyt hyit. Ensimmäinen ylöskirjattu havainto Rovaniemen seudulta on vuodelta 1953. Todennäköisesti lintu oli asustellut alueella jo aikaisemminkin. Kansallisissa atlaskartoituksissa tiltalti on havaittu liki 30 ruudulla eikä lajin esiintymisessä ole havaittu muutoksia. Pääosa havainnoista keskittyy alueen eteläosiin ja jokien varsille. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji tavattiin 13 ruudulla siellä täällä ympäri kaupunkia. Til-talti puuttuu toistaiseksi ydinkeskustasta ja ympäristön asu-tusalueilta. Ensimmäiset tiltaltit saapuvat Rovaniemelle huh-ti–toukokuun vaihteessa ja myöhäisimmät yksilöt havaitaan elo-syyskuussa.

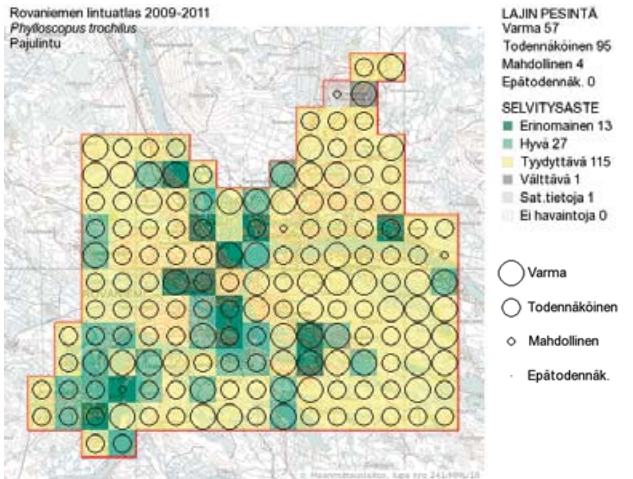
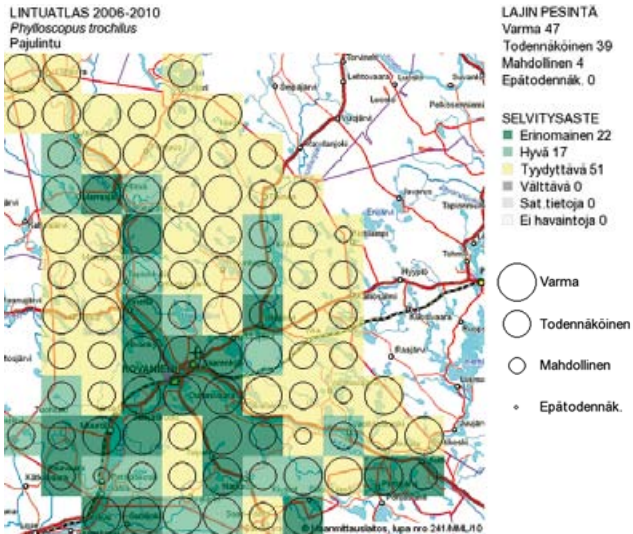
Pajulintu
Phylloscopus trochilus

KUVALIITERI.FI

Pajulintu pesii koko Suomessa ja se on runsaslukuisin kesän lintulajeistamme. Pajulintu viihtyy varsin monenlaisissa elin-ympäristöissä: metsissä, metsän reunoilla, rannoilla, peltojen reunoilla ja pihapiireissä. Pajulintu vaatii vain jonkin verran aluskasvillisuutta maassa sijaitsevan pesänsä suojaksi. Lajin pesä on uunimainen, korsista punottu rakennelma, jonne naa-ras munii 5–7 munaa. Nykyään maassamme arvioidaan pesi-vän 7–11 miljoonaa paria. Pajulintu on hyötynyt kaikenlaisesta alueiden pensoittumisesta. Ensimmäiset pajulinnut saapuvat keväällä itäisestä ja eteläisestä Afrikasta huhtikuun lopul-la. Syysmuutto ajoittuu heinäkuun ja lokakuun alun väliselle ajanjaksolle.

Atlaskartoitusten mukaan pajulintuja tavataan kaikkialla Ro-vaniemellä. Vain aivan ydinkeskustan alueelta laji puuttuu. Tosin silloin tällöin myös Valtakadun alkupään ja Kemijoen vä-lissä sijaitsevalla puistoalueella voi kuulla pajulinnun laulua. Pesivän maalinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan pajulin-tu on Rovaniemen seudun runsain pesimälaji 230 000 paril-laan. Vilkas ja pelottoman oloinen pajulintu on kuitenkin myös toiseksi eniten vähentynyt lintulaji Rovaniemen seudulla. La-jin kanta on linnustonseurannan tulosten valossa vähentynyt Rovaniemellä peräti 22 prosentilla ajanjaksojen 1986–1989 ja 2006–2011 välillä. Varhaisimmat pajulinnut kuullaan Ro-vaniemellä yleensä toukokuun puolivälissä, viimeiset yksilöt havaitaan syyskuun puolessa välissä.

Hippiäinen

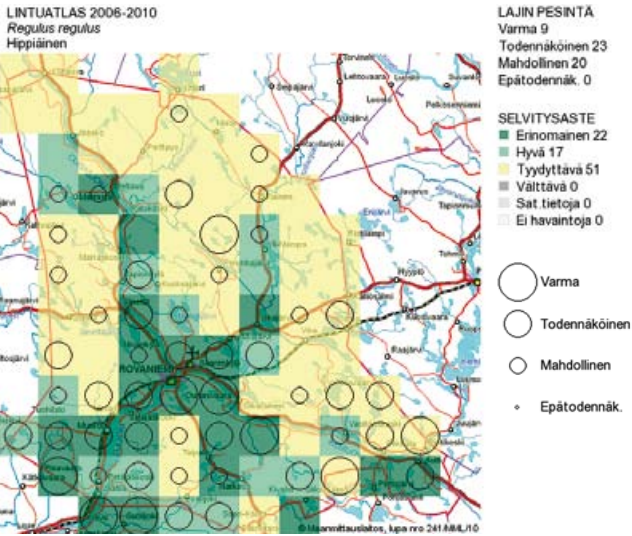
Regulus regulus

KUVALIITERI.FI

Hippiäinen on levinneisyydeltään eteläinen lintulaji Suomessa. Yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja ulottuu Kittilä–Sodankylä-linjalle, joskin linjan eteläpuolellakin lajin esiintymisesä on tyhjiä alueita. Hippiäinen suosii kuusivaltaisia metsiä ja on viime vuosikymmeninä laajentanut esiintymisaluettaan pohjoista kohden. Hippiäinen liikkuu vikkelästi ja vaikuttaa varsin energiseltä lintulajilta. Syksyllä hippiäinen liittyy mielellään tiaisparveen. Pikkuruinen hippiäinen on yö- ja osittaismuuttaja, joka talvehtii Keski- ja Etelä-Euroopassa tai Etelä- ja Keski-Suomessa. Hippiäisen vuotuiset parimäärät vaihtelevat suuresti ennen kaikkea talven sääolosuhteiden mukaan. Nykycannan kooksi arvioidaan 600 000–1 600 000 paria.

Ensimmäinen havainto maamme pienimmästä lintulajista tehtiin Rovaniemellä vuonna 1948. Talvilintulaskentareitillä lintu havaittiin ensi kerran Rovaniemellä syyslaskennassa vuonna 1978. Kansallisten atlaskartoitusten tulosten mukaan hippiäinen näyttää yleistyneen Rovaniemellä. 1970- ja 1980-lukujen kartoituksissa hippiäisiä tavattiin 15–18 ruudulla, kun uusimmassa kartoituksessa laji havaittiin jo 54 ruudulla. Kaupunkilintuatlaksessa laji tavattiin 25 ruudulla, pääasiassa Ounasvaaralla. Aikaisimmat hippiäisen sirinät kuullaan Rovaniemen seudulla yleensä huhtikuussa. Useimmiten hippiäisen tapaa Rovaniemellä syysvaelluksen aikaan elo–lokakuussa; joskus hippiäisiä viipty alueella tammikuulle saakka. Helmi–maaliskuussa hippiäishavainnot ovat harvinaisia. Rovaniemen talviolosuhteet linevät lajille liian ankarat.

Kirjosieppo

Ficedula hypoleuca

KUVALIITERI.FI

Kirjosieppo on yksi tutuimmista pikkulintulajeistamme. Lajin pesimäympäristöksi käyvät monenlaiset metsät. Lintu viihtyy valoisissa lehti- ja sekametsissä, mutta sen voi löytää myös valoisista havumetsistä. Tärkein edellytys elinympäristöltä ovat kolopuut pesimistä varten. Ihmisaikutuksen yhteydessä kirjosiiepon tapaa pihoilta, puistoista ja puutarhoista. Mustan ja valkean kirjavat koiraat saapuvat pesimäalueille ennen naaraita toukokuun alussa. Koiraalla voi olla useitakin valtaamiaan pönttöjä reviirillään. Naaraat saapuvat muutolta noin viikko koiraiden jälkeen. Yhdellä koiraalla voi kesän kuluessa olla useitakin naaraita pesissään hautomassa. Kirjosieppokannat vaihtelevat voimakkaasti ja näitä vaihteluita selittänevät ainakin pesimäaikaaiset sääolot. 1970-luvun lopulta Suomen kirjosiieppokanta on hitaasti kasvanut ja nykykannan kooksi arvioidaan 250 000–750 000 paria. Kirjosieppo talvehtii Länsi-Afrikassa ja saapuu Suomeen huhti–kesäkuussa. Syysmuutto ajoittuu heinä–syyskuulle.

Rakenteeltaan pyöreähkö, valkean siipilaikun omaava kirjosiieppo on yleinen pesimälaji koko Rovaniemen alueella, niin metsissä kuin kylissä ja kaupunkialueellakin. Pesivän maalinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemellä pesii noin 8 200 kirjosiieppoparia. Rovaniemen ydinkeskustassa laji alkoi pesiä vuonna 1983. Kaikkein kaupunkilaistunein kirjosiieppopari pesii lähes joka vuosi entisen Lääninhallituksen rakennusten läheisessä puistossa. Kirjosieppo saapuu Rovaniemen seudulle ennen toukokuun puoliväliä, mutta onpa laji havaittu alueella huhtikuun puolellakin. Viimeisiä kirjosiieppoyksilöitä tavataan alueella syyskuun alkupäivinä.

Esa Huhta

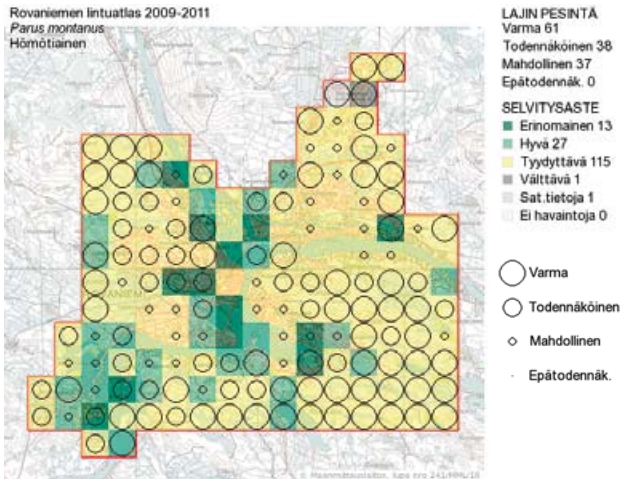
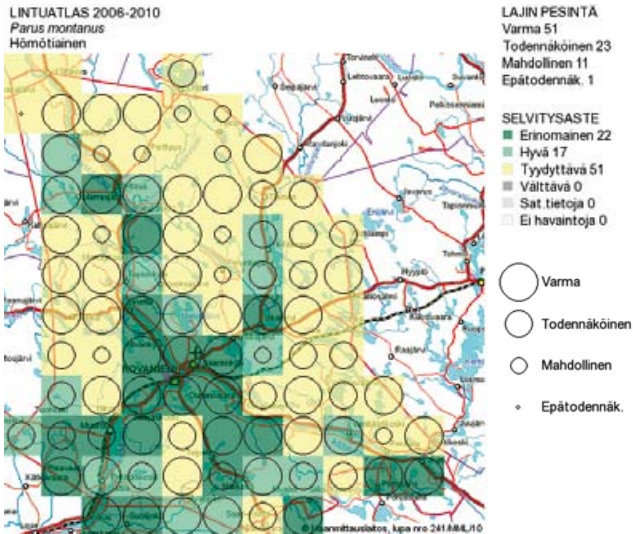
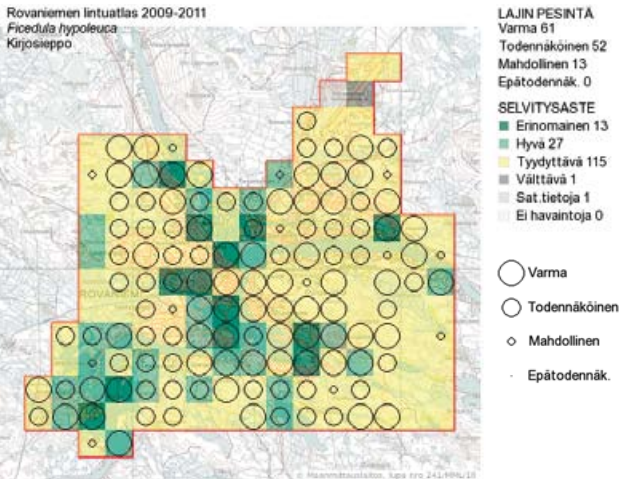
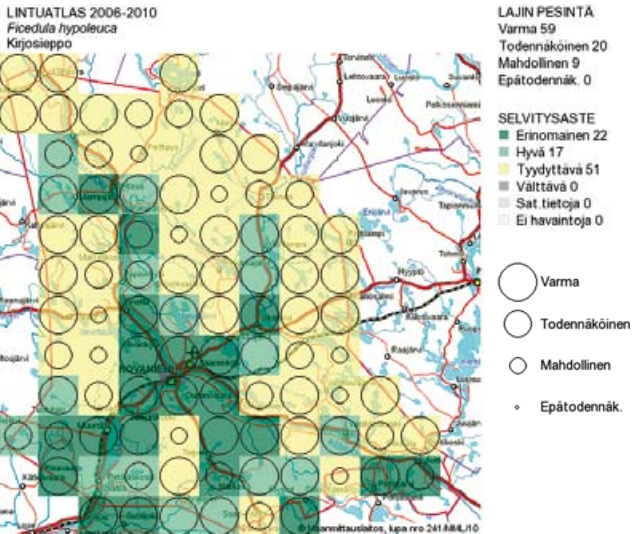
JUHANI JALKANEN

Hömötiaisen yhtenäinen levinneisyysalue kattaa miltei koko Suomen, vain Ylä-Lapissa laji on hyvin harvalukuinen. Peloton, käheästi säksättelevä hömötiainen pesii kaikenlaisissa metsissä, rannoilla, peltojen ja soiden reunamilla sekä jokien varsilla. Lintu tarvitsee elinpiirilleen puunpötkelöitä, joihin se kovertaa pesänsä. Pönttöön hömötiainen pesii harvemmin. Ravinnokseen se kaivelee kaarnanraosta tai jäkäläisiltä oksilta hyönteisravintoa. Hömötiainen syö myös esimerkiksi havupuiden ja pillikkeiden siemeniä. Talveksi laji myös varastoi siemeniä. Talvisin hömötiainen liikkuu pikkuparvissa, joihin voi liittyä myös muita tiaisia, puukiipijöitä ja hippiäisiä. Etenkin Etelä-Suomen tiaiskannat taantuivat vanhojen metsien hakkuiden vuoksi. Viime vuosikymmeninä Suomen hömötiaskannat ovat pysyneet jotakuinkin vakaina; nykykannan kooksi arvioidaan 600 000–1 000 000 paria. Hömötiainen on paikkalintu, mutta nuoret linnut voivat syksyisin kierrellä jonkin verran. Joskus tapahtuu suurempia hömötiaisvaelluksia syys–lokakuulla; osa tiaisista voi lentää Itämeren ylikin.

Vielä 1950-luvun alussa lintuharrastajien julkaisuissa hömötiaisen kerrottiin olevat Rovaniemen seudun yleisin talvilintu. Kansallisten atlaskartoitusten ja Rovaniemen kaupunkiatlaksen mukaan valkean, harmaan ja mustan kirjavoima hömötiainen pesii kaikkialla Rovaniemen alueella lukuunottamatta ydinkeskustaa ja tiheimmin rakennettuja asutusalueita. Pesivän maalinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan hömötiaskanta on Rovaniemellä kasvanut yli 30 prosentilla tarkastelujaksojen 1986–1989 ja 2006–2011 välisenä aikana.

Hömötiainen

Parus montanus

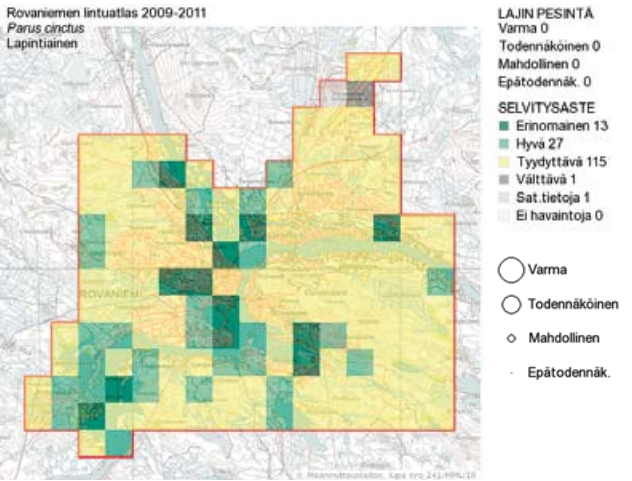
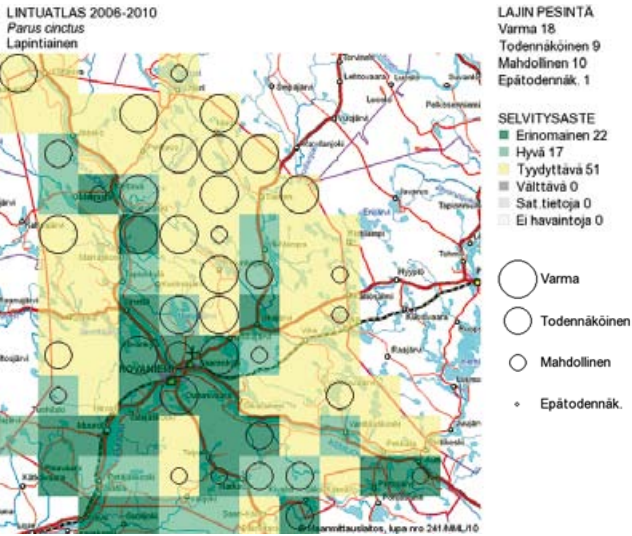
Lapintiainen
Parus cinctus

KUVALIITERI.FI

Lapintiaisen on nimensä mukaisesti levinneisyydeltään pohjoinen tiaislaji. Yhtenäisen pesimäalueen eteläraja kulkee Kolari–Rovaniemi–Taivalkoski-linjalla. Isopäinen ja paksukaulainen, päälaeltaan harmaanruskea lapintiaisen asuttaa monenlaisia metsiä, kunhan niissä vain on tarjolla sopivia lahopuita pesäpaikoiksi ja ravintoa saatavilla. Puusta toiseen pyrähtelevä lapintiaisen kokoaa syksyisin ravintovarastoja keskitalvella käytettäväksi. Myös lapintiaisen kykenee muiden tiaislajien tapaan laskemaan ruumiinlämpöään lämmönhukan välttämiseksi. Laji on paikkalintu, mutta osa nuorista lapintiaisista vaeltelee syksyn ja talven aikana. Joskus tapahtuu laajempia-kin vaelluksia, jolloin tuhansia nuoria vaeltaa syys–lokakuussa useita satoja kilometrejä etelärannikkoa myöten. Lapintiaisen levinneisyysalue ei ole merkittävästi muuttunut maassamme viimeksi kuluneiden parinkymmenen vuoden aikana. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 50 000–100 000 lapintiasparia.

Peloton ja uteliaan olinen lapintiaisen näyttää hieman yleistyneen Rovaniemellä atlaskartoitusten välisenä aikana. 1970-luvulla lapintiaisen havaittiin 16 atlaskartoituksen ruudulla; uusimmassa atlaskartoituksessa laji havaittiin jo 37 ruudulla. Havainnot painottuvat tutkimusalueen pohjoisosiin. Lapintiaisen on Rovaniemen seudulla selvästi hömötiaista vähälukuisempi lintulaji. Rovaniemen kaupunkiatlaksen tutkimusalueella lapintiaisia ei havaittu lainkaan, vaikka laji hyödyntääkin lintulautoja ravinnon hankinnassaan.

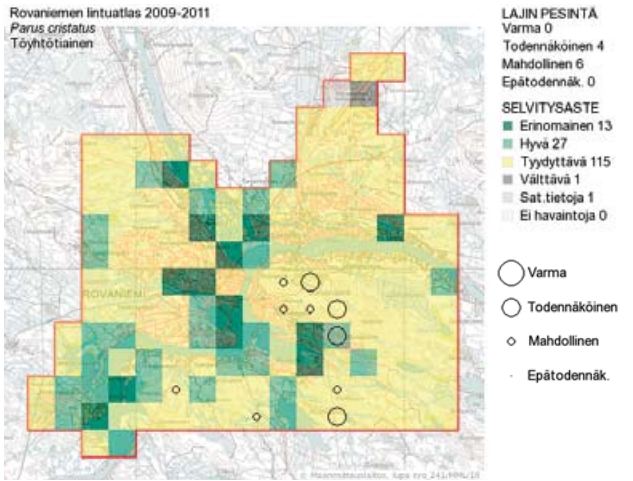
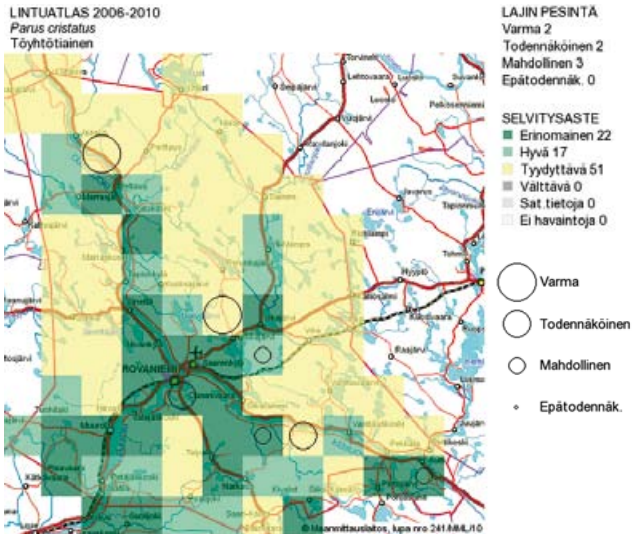
Töyhtötiainen
Parus cristatus

KUVALIITERI.FI

Töyhtötiainen pesii runsaslukuisena Etelä- ja Länsi-Suomessa mäntyvaltaisissa havumetsissä ja kalliomänniköissä. Perä-Pohjolaa kohden mentäessä laji muuttuu harvalukuisemmaksi ja yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja kulkee Kemi–Kuusamolinjalla. Laji suosii esiintymisessään havumetsiä, pohjoisessa erityisesti vanhoja kuusimetsiä. Töyhtöpäisellä, mustan, valkean ja ruskean sävyttämällä tiaisella meni Suomessa hyvin aina 1960-luvulle saakka. Tuolloin töyhtötiasekannat taantuivat etenkin levinneisyysalueen pohjoisosissa. Yhdeksi vähenemisen syyksi on esitetty muutoksia metsätalouden harjoittamisessa. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 400 000–600 000 töyhtötiaseparia. Laji on paikkalintu, joka vaeltaa vain hyvin harvoin. Nuoret yksilöt voivat kierrellä heinä–syyskuussa muutamista kilometreistä mutamiin kymmeniin kilometrihin syntymäseuduiltaan. Töyhtötiainen voi kovertaa pesäkolonsa itse, mutta silloin tällöin se kelpuuttaa pesäpaikakseen myös pöntön. Kuten monet muutkin tiaislajit, myös töyhtötiainen varastoi syksyllä ravintoa talven varalle.

Pirteästi lauleleva, utelias töyhtötiainen on Rovaniemen alueella harvalukuinen pesimä- ja talvilintulaji. Kansallisissa atlaskartoituksissa töyhtötiainen havaittiin vain 7–10 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella linnun helmeilevää viserrystä kuultiin 10 ruudulla, lähinnä Ounasvaaran kuusikoissa. Töyhtötiasesta on vuodesta 2006 lähtien tehty Rovaniemellä yli 150 havaintoa, joista valtaosa ajoittuu talveen ja sijoittuu Ounasvaaran ruokintapaikoille. Töyhtötiainen on luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi lintulajiksi Perä-Pohjolan alueella lajin vähälukuisuuden vuoksi.

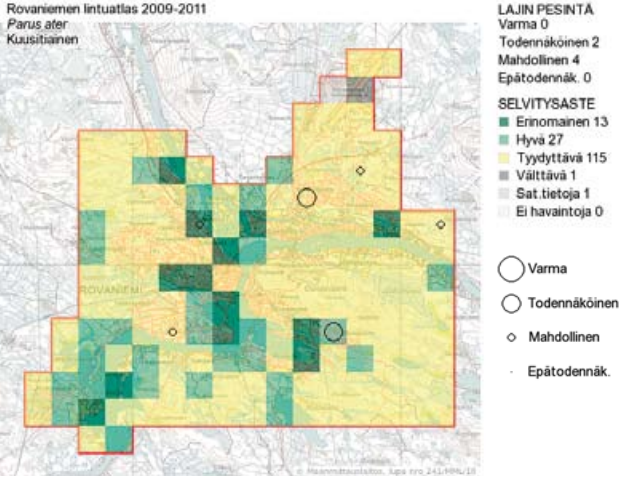
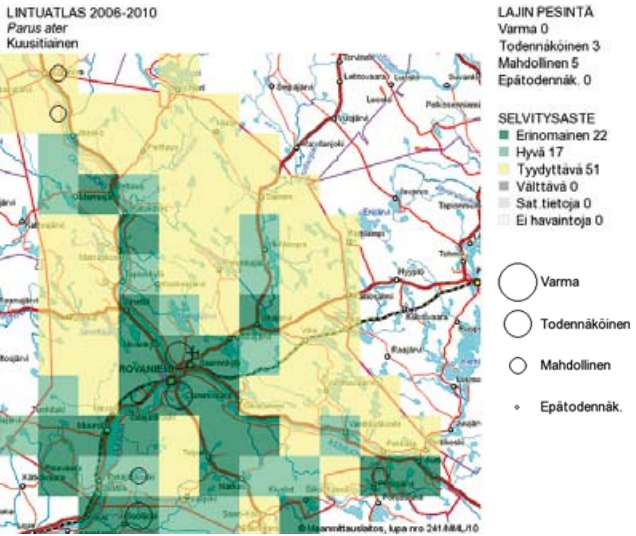
Kuusitiainen
Parus ater

KUVALIITERI.FI

Kuusitiainen on levinneisyydeltään eteläinen lintulaji Suomessa. Lajin yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja ulottuu Oulu–Kuopio-linjalle. Pirteä ja pikkuruinen kuusitiainen suosii esiintymisessään varttuneita kuusikoita ja kuusisekametsiä. Keski-Euroopassa kuusitiainen on jo kaupunkilaistunut. Laji kuuluu paikkalintuihin, mutta silloin tällöin elo–lokakuussa jopa tuhansia parvia voi kuusen siemenkadon vuoksi vaeltaa lounaisiin ilmansuuntiin, osa yli Itämerenkin. Vaellusvuosina, esimerkiksi 1990–1991, kuusitiaisia voi tavata myös pohjoisempina Lapissa. Päältä harmaansävyinen ja alapuoleltaan rusehtava kuusitiainen varastoi syksyisin puiden oksankärkiin hyönteisiä ja siemeniä. Kuusitiaisen vuosittaiset kannanvaihtelut ovat suuria ja pitkäaikaisen kannankehityksen arviointi näinollen haastavaa. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 30 000–100 000 kuusitiaisparia.

Valkoisen niskalaikun omaava kuusitiainen on harvinainen ja vähälukuinen pesimä- ja talvilintulaji Rovaniemen alueella. Kansallisissa atlaskartoituksissa kuusitiainen tavattiin enimmillään kahdeksalla ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa kuusitiainen löytyi kuudelta ruudulta. Linnun talitiaismaista, mutta nopeampaa helkytystä voi kevättalvisin kuulla esimerkiksi Ounasvaaran rinnekuusikoissa. Lintulautavieraana kuusitiainen on muita tiaslajeja harvinaisempi. Vuodesta 2006 lähtien kuusitiaisesta on tehty noin sata havaintoa Rovaniemen seudulla. Pääosin havainnot on tehty talvella.

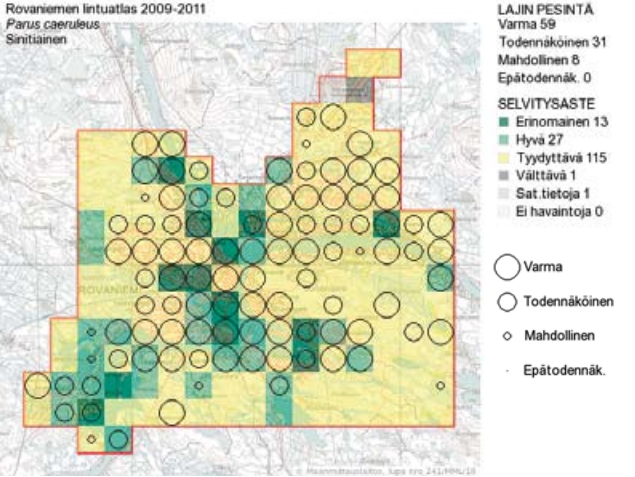
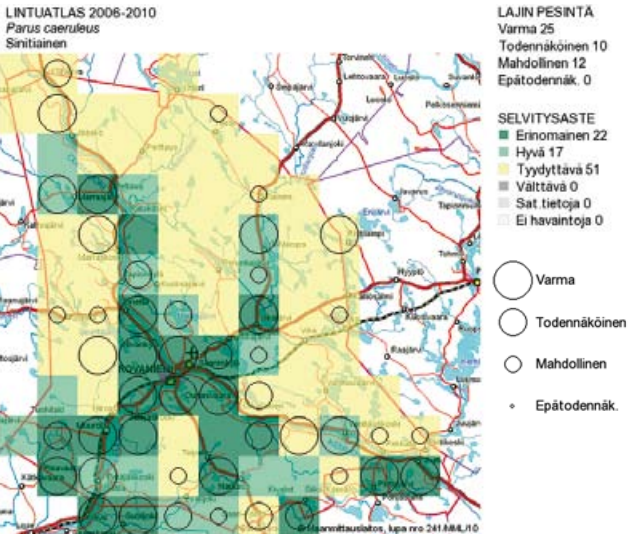
Sinitiainen
Parus caeruleus

JUHANI JALKANEN

Sinitiainen on lounainen uudistulokas 1850-luvulta linnustossamme. Lajin runsastuminen alkoi 1930-luvulla ja tämän jälkeen sinitiainen on laajentanut esiintymisalueitaan vuosikymmenten aikana. Nykyisin lajin yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja kulkee Pello–Rovaniemi–Kuusamo-linjalla. Sinitiaisen runsastumiseen on erityisesti vaikuttanut talviruokinnan lisääntyminen. Sinitiainen viihtyy valoisissa lehti- ja sekametsissä, puistoissa ja pihapiireissä. Sinisen ja kellansävyisen kirjava lintu pesii puunkoloissa ja pöntöissä. Pienipäinen ja pieninokkainen tiainen hyödyntää tehokkaasti lintulautoja talvisin ravinnon hankinnassaan. Sinitiainen on paikkalintu, jolla esiintyy myös vaelluksia. Suomessa arvioidaan nykyisin pesivän 400 000–600 000 sinitiaisparia.

Rovaniemellä ensimmäinen sinitiaishavainto on peräisin vuodelta 1955. 1960-luvultakin on kirjattu vain kolme havaintoa. Lajin runsastumista havaittiin talvina 1972–1973 ja 1983–1984, jolloin Rovaniemellä tehtiin useita kymmeniä sinitiaishavaintoja omakotitaloalueilla. Ensimmäinen sinitiaispesintä varmistettiin vuonna 1981. Kansallisten atlaskartoitusten tuloksissa näkyy lajin yleistymisen: 1970-luvulla sinitiainen havaittiin vain yhdellä ruudulla, 1980-luvulla viidellä ruudulla ja uusimmassa atlaksessa peräti 37 ruudulla. Laji valloitti ensin omakotitaloalueet ja levittyi sitten jokivarsia pitkin kyliin. Metsässä sinitiainen on edelleen harvinainen laulaja. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella laji on erittäin yleinen. Ensimmäiset Rovaniemen ydinkeskustassa pesivät parit todennettiin vuonna 2000.

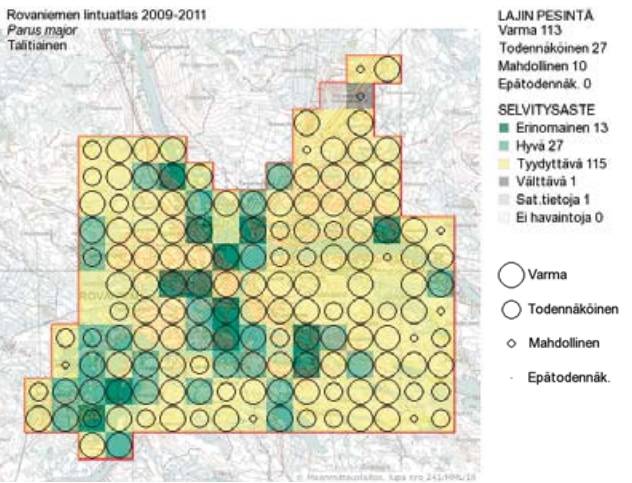
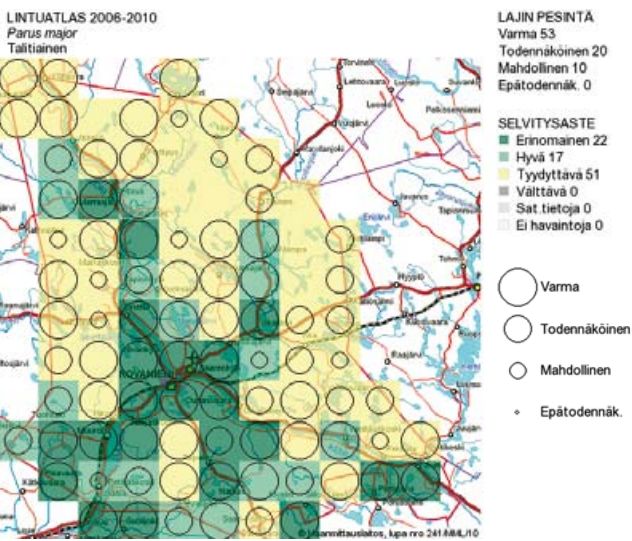
Talitiainen
Parus major

KUVALIITERI.FI

Talitiainen on yleinen tiaislaji sekä asutustaajamissa että metsissä. Vain Ylä-Lapissa laji ei ole erityisen yleinen. Talitiaisen yleisyyttä selittää sen sopeutuvaisuus; laji pesii monenlaisissa elinympäristöissä ja lintu osaa hyödyntää tehokkaasti sekä lintulautoja että linnunpönttöjä. Suurin tiaislajimme on kaupunkilaistunut ja tämä näkyy esimerkiksi linnun laulutapojen muutoksena. Kauniinkirjava talitiainen liittyy syyskesällä metsissä kierteleviin tiaisten sekaparviin. Talitiainen ei keräile talvivarastoja, vaan hyödyntää ruokintapaikkoja. Talitiainen on pääosin paikkalintu, mutta silloin tällöin voi havaita suuriakin vaeltelevia, lähinnä nuorten yksilöiden muodostamia tiaisparkia. Näitä vaellusparvia voi nähdä Lapissakin ja usein niiden esiintyminen näyttää liittyvän säätilan äkillisiin muutoksiin. Nykyisin Suomessa pesii arviolta 1,5–2 miljoonaa talitiaisparia.

Rovaniemen alueella talitiainen on yleinen pesimä- ja talvi-lintulaji. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan laji näyttää yleistyneen Rovaniemen seudulla: 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa laji havaittiin 21–45 ruudulla ja uusimmas- sa kartoituksessa peräti 83 ruudulla. Talitiainen oli myös yksi yleisimmistä lintulajeista Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella; käytännössä lajin voi havaita kaikkialla. Rovaniemen keskustaajaman talitiaisten laulu on lyhentynyt ti-ti-tyy-säkeestä ti-tyy-säkeeksi jo suurella osalla linnuista; lyhyempi säe kuuluu kaupungissa paremmin. Kaupunkilais- tuminen näkyy talitiaisella myös keskitalven öisinä ruokailu- hetkinä valaisinpylväiden äärellä sijaitsevilla ruokintapaikoil- la. Talitiaisen laulukausi alkaa kaupungissa aikaisemmin kuin maaseudulla.

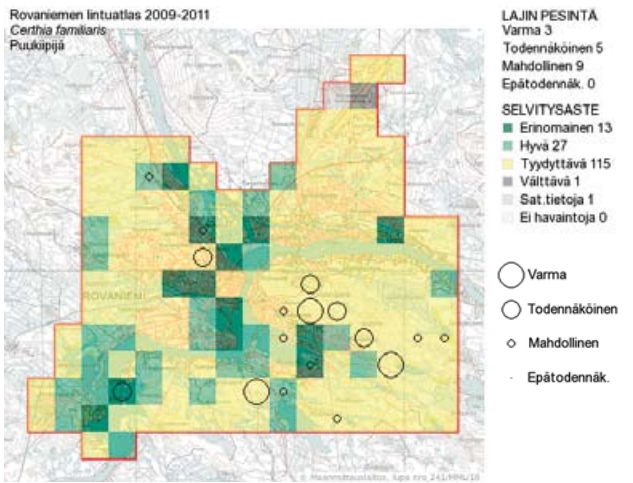
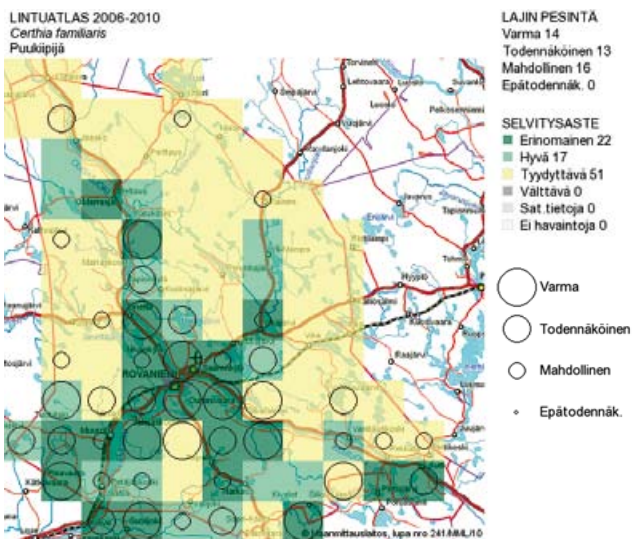
Puukiipijä
Certhia familiaris

KUVALIITERI.FI

Naskalinokkainen puukiipijä on levinneisyydeltään eteläinen lintulaji Suomessa. Lajin yhtenäisen pesimäaikaisen levinneisyyalueen pohjoisraja ulottuu Pello–Rovaniemi–Kuusamo-linjalle. Ylä-Lapissa laji on erittäin harvinainen. Puukiipijä viihtyy iäkkäissä, kuusivaltaisissa metsissä ja vanhoissa lehtimetsissä sekä joskus myös puistoissa. Pesänsä puukiipijä rakentaa pienistä risuista puunrungosta repsottavan kaarnansuikaleen alle tai erityisesti lajille suunniteltuun linnunpönttöön. Monet naaraat munivat kaksi pesyettä kesän aikana. Rakenteeltaan pitkulainen, kaarnanruskean ja valkoisten pilkkujen kirjavoima puukiipijä on etelässä paikkalintu, pohjoisessa muuttolintu. Yli puolet kannasta talvehtii Suomessa ja loppuosa etelämpänä aina Keski-Eurooppaa myöten. Keski-Euroopan oma puukiipijälaji, *Certhia brachydactyla* asustaa myös kaupungeissa. Suomen puukiipijäkannan kooksi arvioidaan nykyään 200 000 paria. Ankarat talviolosuhteet verottavat puukiipijäkantaa Suomessa, vaikka puukiipijä on viime vuosina oppinut hyödyntämään myös lintulautoja ravinnon hankinnassaan.

Hiirimäinen, puunrunkoa myöten kipuava puukiipijä on yleistynyt Rovaniemen alueella merkittävästi eri atlaskausien välillä. 1970- ja 1980-lukujen kansallisissa atlaskartoituksissa laji havaittiin vain 1–3 ruudulla, kun uusimmas- sa kartoituksessa se tavattiin jo 43 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlak- sessa puukiipijä havaittiin 17 ruudulla. Rovaniemen seudulla puukiipijä on syystalven lintu, valtaosa havainnoista tehdään loka–marraskuussa. Esimerkiksi vuosina 1946–1962 lajista tehtiin 40 havaintoa ja näistä vain kahdeksan oli peräisin pe- simäkaudelta.

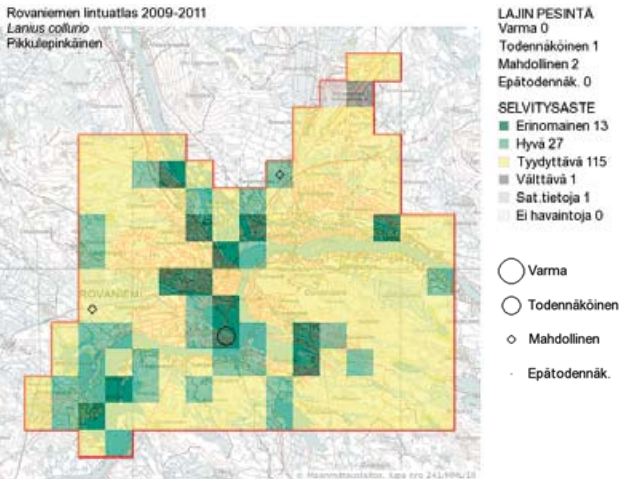
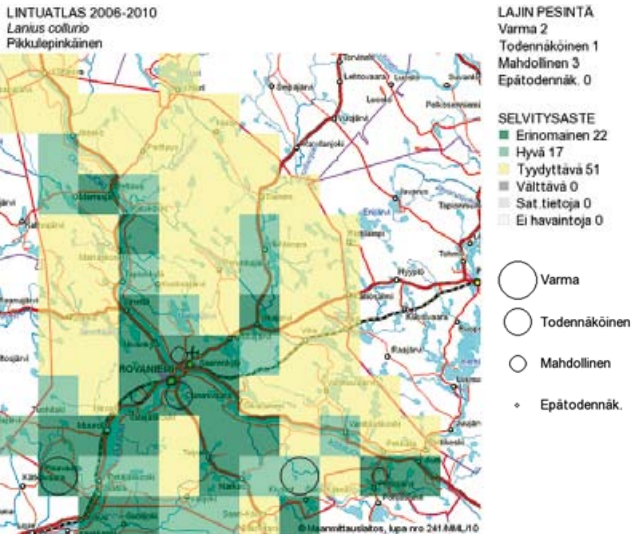
Pikkulepinkäinen
Lanius collurio

KUVALIITERI.FI

Pikkulepinkäinen on maassamme eteläinen lintulaji, jonka yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja ulottuu Oulu–Lieksa-linjal- le. Pikkulepinkäinen pesii melko runsaslukuisena etelän ran- nikkoseuduilla, katajaisilla ahoilla, taimikoilla, puutarhoissa ja eri tyyppisillä puoliavoimilla alueilla. Väkäpäisellä nokalla varustettu pikkulepinkäinen on melkoinen murheenkryyni rannikon lintuasemien linnunpyyntiverkoissa. Lintu raken- taa pesänsä katajaan, kuusentaimeen tai pensaaseen. Naaras munii 5–6 munaa ja hautoo pari viikkoa. Pikkulepinkäisen ravinto koostuu ampaisista, kimalaisista ynnä muista isoista hyönteisistä sekä pikkujyrsijöistä ja linnunpoikasista. Lajin pe- simäkannan koossa esiintyy suuria vuosien välisiä vaihteluja. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 50 000–80 000 paria. Lintu talvehtii Afrikan itä- ja eteläosissa, josta se palaa keväällä touko–kesäkuussa. Syysmuutto ajoittuu heinä–syyskuulle.

Pikkulepinkäiskoirailta on musta naamari ja tuhkanharmaa päälaki, naarailla päälaki on ruskea ja poskessa tumma laik- ku. Pitkäpyrstöinen pikkulepinkäinen tavattiin Rovaniemellä ensi kerran vuonna 1957. Kansallisten atlaskartoitusten mu- kaan laji on edelleen harvinainen Rovaniemen seudulla. Uu- simmassa atlaskartoituksessa pikkulepinkäinen havaittiin kuudella ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji tavat- tiin kolmella ruudulla. Kaikkiaan pikkulepinkäishavaintoja on kirjattu 30 vuodesta 2006 lähtien.

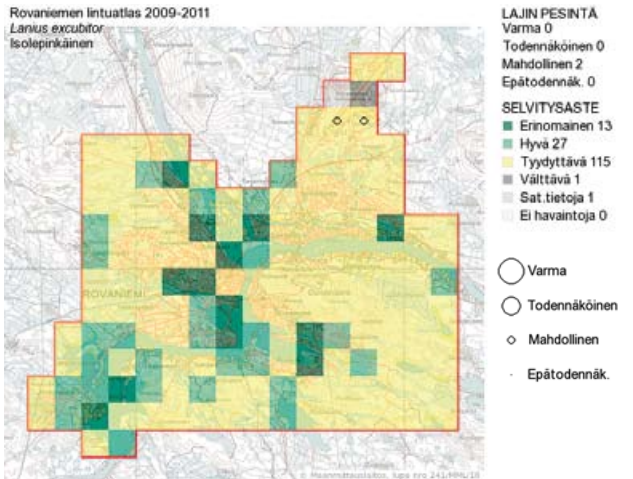
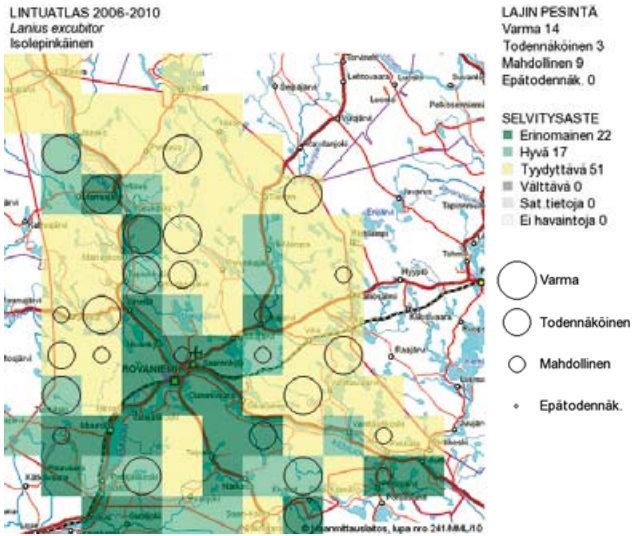
Isolepinkäinen
Lanius excubitor

KUVALIITERI.FI

Isolepinkäinen eli lapinharakka on asuttanut koko Suomen saaristoa lukuunottamatta. Laji on Lapin lintu ja sen esiinty- minen etelässä on aukkoista. Isolepinkäinen pesii monenlai- sissa elinympäristöissä, kuten hakkuuaukeiden reunamilla, rämeillä ja tunturikoivikoissa. Pesä on risuista, sammalista ja korsista tehty rakennelma esimerkiksi käkkäräisen männyn latvuksessa. Ravinnoksi käyvät pikkunisäkkäät, linnunpoika- set, sammakot ja isot selkärangattomat. Isolepinkäinen yleis- tyi Suomessa vuosina 1940–1970, mutta taantui merkittävästi 1980-luvulla. Viime vuosina laji on jälleen yleistynyt ja nyky- kannan kooksi arvioidaan 6 000–9 000 paria. Isolepinkäinen talvehtii Etelä-Skandinaviassa ja Itämeren eteläpuolella, osa Etelä-Suomessa. Se palaa talvehtimisalueeltaan maalīs-huhtikuussa ja syysmuutto ajoittuu syys-marraskuulle. Hyvinä myyrätalvina voi kertyä lukuisia lapinharakkahavaintoja. Näin esimerkiksi talvella 2011–2012, jolloin tammikuussa tehtiin liki 1 000 havaintoa.

Olemukseltaan pientä harakkaa muistuttava, rosvojaamarinen lapinharakka pesii harvalukuisena koko Rovaniemen alueella. Kansallisten atlaskartoitusten tulosten mukaan laji näyttää yleistyneen Rovaniemen seudulla: 1970- ja 1980-lukujen atlak- sissa lapinharakka havaittiin 11–15 ruudulla, uusimmassa jo 27 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa lapinharakoita tavattiin lentokentän alueella. Lajin esiintyminen Rovaniemellä näyttää olevan varsin vaihtelevaa; joinakin keväinä havaintoja ei kerry lainkaan, toisina havaintoja kirjataan yli 10. Rovanie- melle lapinharakka saapuu yleensä huhtikuun puolivälissä ja myöhäisimmät yksilöt havaitaan lokakuussa. Silloin tällöin la- pinharakka voi vierailla lintulaudalla keskitalvellakin.

Närhi

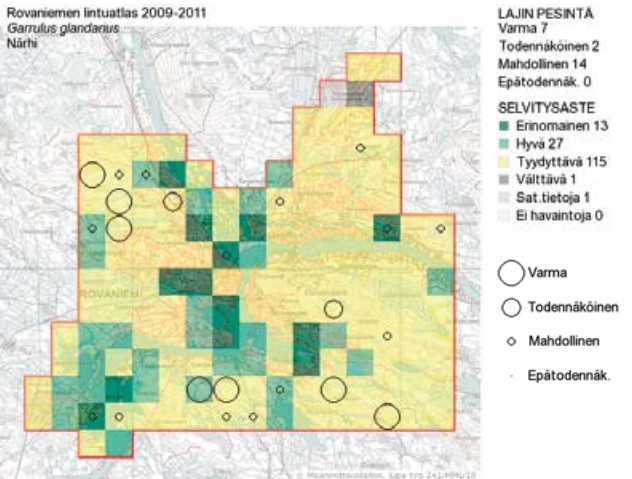
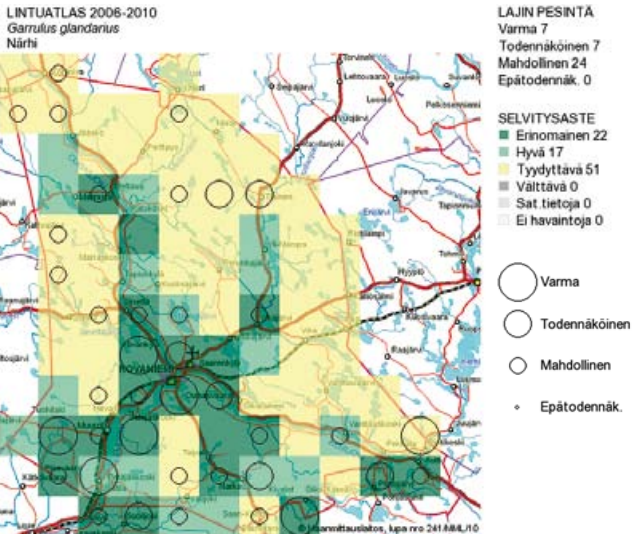
Garrulus glandarius

JUHANI JALKANEN

Närhi on Suomessa eteläisesti levinnyt lintulaji, jonka yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja ulottuu Pello–Rovaniemi–Kuusamo-linjalle saakka. Närhi suosii esiintymisessään kuusi- tai mäntyvaltaisia havumetsiä. Linnun tapaa usein myös maatalousvaltaisilla alueilla. Etelä- ja Keski-Euroopassa närhet ovat jo kaupunkilaistuneet, mutta Suomessa lintu ei vielä pesi kaupunkien ydinkeskustoissa. Harmaan ja punertavan sävyinen, kauniin sinisen kuviomat siivet omaava närhi on paikkalintu. Toisinaan lintu vaeltaa syksyllä ja tällöin närhiä voi havaita jopa Ylä-Lapissa. Talvella närhi vierailee usein ruokintapaikoilla. Närhikannat ovat vaihdelleet eri vuosina suurestikin, mutta pitkäaikaistrendi on suhteellisen vakaa. Uusimman kansallisen atlaskartoituksen tulosten mukaan laji näyttäisi levittäytyneen viime vuosina pohjoista kohden. Suomen nykykannan kooksi arvioidaan 120 000–160 000 paria.

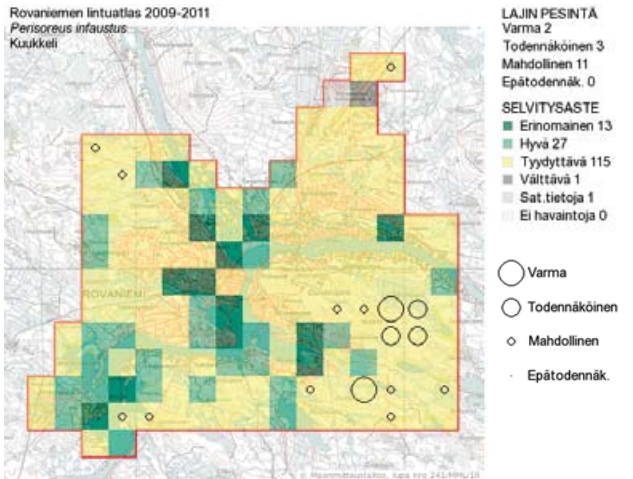
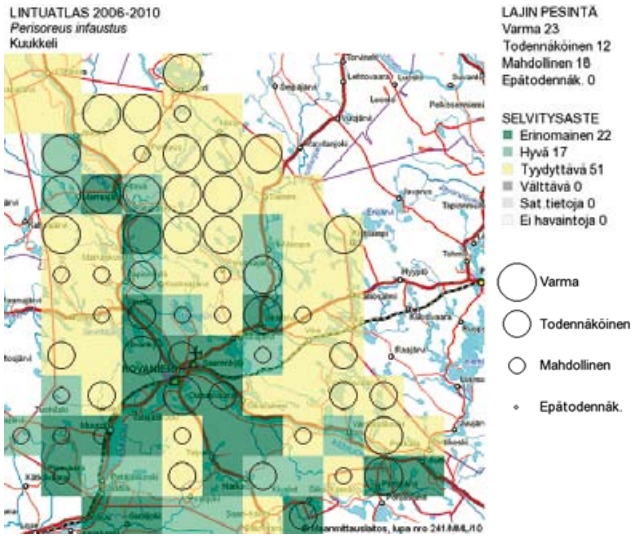
Närhi on kansallisten atlaskartoitusten mukaan yleistynyt Rovaniemellä. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa laji havaittiin 9–15 ruudulla, uusimmassa peräti 38 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen alueella närhi tavattiin 23 ruudulla. Kaupungin ydinkeskustaa ja sen välittömässä läheisyydessä olevia asutusalueita lukuunottamatta närhen voi tavata miltei kaikkialla. Toistaiseksi närhi on kuukkelia harvinaisempi laji Rovaniemen seudulla, mutta voimakkaan vaelluksen aikaan se voi esiintyä runsaslukuisempanakin.

KUVALIITERI.FI

Kuukkeli on Pohjois-Suomen lintulaji, jonka yhtenäisen pesimäalueen eteläraja kulkee Kemi–Kuhmo-linjalla. Kuukkeli on havumetsien, erityisesti iäkkäiden, naavaisten kuusimetsien laji. Suomen kuukkelikanta on taantunut etenkin lajin eteläisillä esiintymisalueilla. Taantuma on liitetty vanhojen metsien hakkuisiin. Tuuheahöyheninen ja pitkäpyrstöinen kuukkeli rakentaa pienehkön risupesän nuoreen kuuseen tai mäntyn ja naaras munii sinne 3–5 munaa. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 40 000–50 000 paria; tämä on alle puolet 1950-luvun kannan koosta. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa kuukkeli katsotaan silmälläpidettäväksi lintulajiksi.

Rovaniemen alueella utelias ja peloton kuukkeli on yleinen, mutta harvalukuinen pesimälaji. Kansallisissa atlaskartoituksissa laji havaittiin yli 50 ruudulla, eikä kuukkelin esiintymisessä ole toistaiseksi havaittavissa muutoksia. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella kuukkeleita havaittiin 16 ruudulla, lähinnä Ounasvaaran alueella. Pesivän maallinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemen seudulla arvioidaan pesivän 3 300 kuukkeliparia. Toisin kuin muut varislinnut, kuukkeli ei ole kaupunkilaistunut.

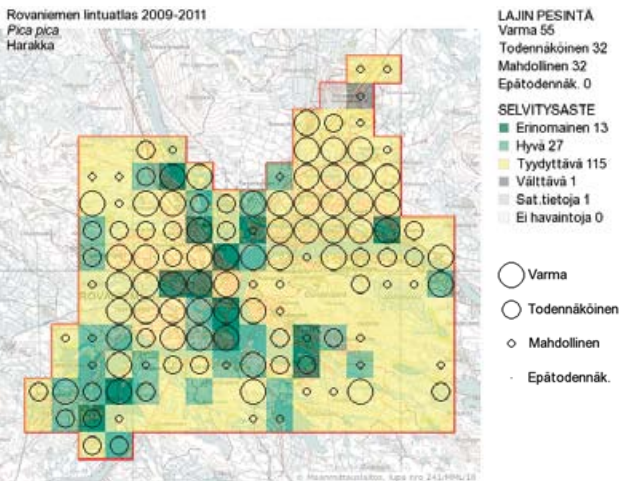
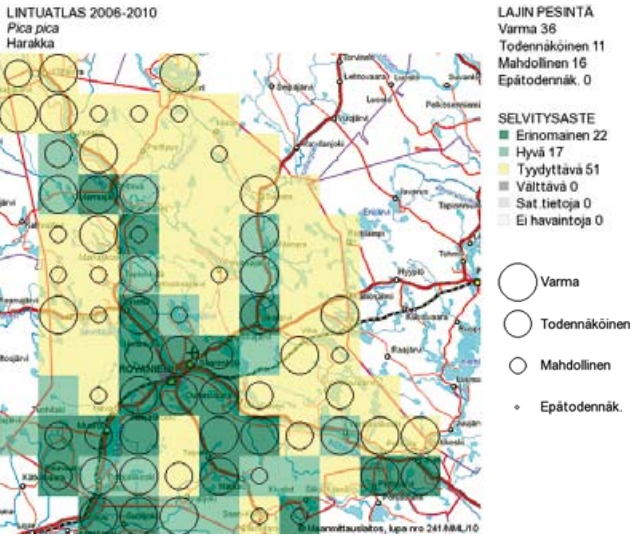
Harakka
Pica pica

KUVALIITERI.FI

Harakka on ihmisen seuralainen, joka viihtyy taajamien ja kylien lähistöllä. Se pesii peltojen reunoilla, rantakoivikoissa, nuorissa metsiköissä ja pihapiireissä. Ylä- ja Keski-Lapissa harakka on paikoitellen varsin harvalukuinen tai puuttuu kokonaan. Vielä 1950 ja 1960-luvulla harakka oli ihmisen vainon kohde; sen pesiä hävitettiin ja poikasia vietiin eläeiksi. Viime vuosikymmenten aikana harakka on saanut levittäytyä rauhassa myös kaupunkien ydinkeskustoihin. Tyylikkään mustavalkoinen lintu saa eellä ydinkeskustassa varsin leppoisasti, koska käytännössä harakalla ei ole siellä luontaisia vihollisia. Harakka on paikkalintu, joka siirtyy vain harvoin muutamien kymmenien kilometrien päähän kotipesästään. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 140 000–200 000 paria.

Pitkäpyrstöinen ja pyöreäsiipinen harakka on yleinen pesimä- ja talvilintulaji Rovaniemen alueella. Rovaniemen kaupunkialueen kartoitusalueella laji havaittiin yli sadalla ruudulla, vain Ounasvaaran, Pöyliövaaran ja Vennivaaran yhtenäisiltä metsäalueilta harakka puuttui. Lajin kaupunkilaistuminen tulee esiin kaupunkilinnuston ja harakanpesien kartoituksissa. Vielä 1960-luvun lopulla laji puuttui Rovaniemen ydinkeskustan pesimälinnustosta, 1980-luvun puolivälissä alueella oli 5 paria ja vuonna 2010 jo 10 paria. Rovaniemellä erityisesti sembramännyn ovat harakalle mieluisia pesäpaikkoja; myös nelostien varren orapihlaja-aidoissa on useita harakanpesiä.

Pähkinähakki
Nucifraga caryocatactes

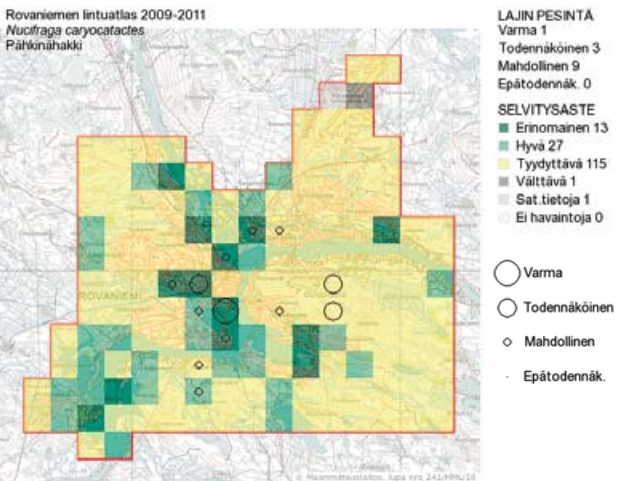
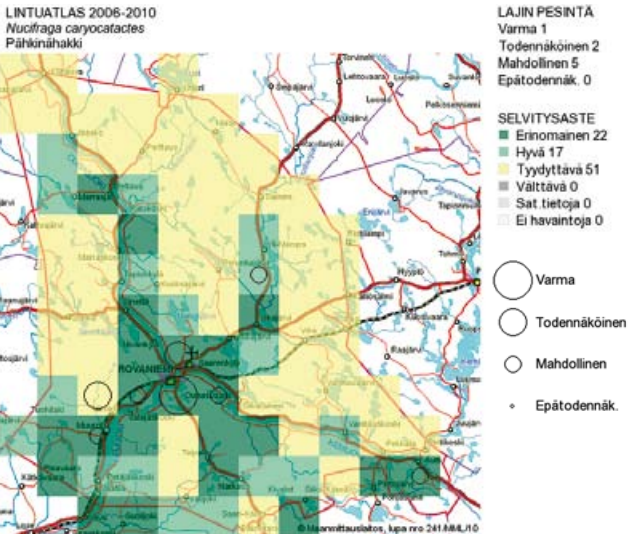

JUHANI JALKANEN

Pähkinähakki on eteläinen ja lounainen laji. Sen tiedetään pesineen maassamme jo 1800-luvulla. Nimikkolajin pääravintoa ovat pähkinät ja se pesii alueilla, joilla on pähkinäpensaita. Eniten havaintoja Suomessa tehdään pähkinähakin itäisestä alalajista *macrorhynchos*, joka vaeltaa maahamme muun muassa Siperian huonojen siemensatojen vuoksi. Alalajit voi erottaa toisistaan nokan paksuuden perusteella; itäisen pähkinähakin nokka on ohuempi. Vaellusten seurauksena Suomeen on syntynyt harvakseltaan laajempi pesimäkanta. 1950-luvulla pähkinähakin pesimäkannan kooksi arvioitiin 500 paria, nykyisin pesimäkannan koko on noin 2 400 paria. Pähkinähakki on helposti tunnistettava lintulaji. Se on ruskean ja vaalean kirjava lintu, joka muistuttaa suurta, isonokkaista kottaraista. Pesimäaikana lintu on piiloteleva ja vaikeasti havaittavissa.

Rovaniemellä pähkinähakki tavattiin ensi kerran pesivänä Hirvaan metsäopistolla vuonna 1938. Syksystä 1985 lähtien laji on esiintynyt Rovaniemen seudulla säännöllisesti. Kansallisissa atlaskartoituksissa pähkinähakkeja havaittiin vasta vuosien 2006–2010 kartoituksissa. Varmimmin lajin tapaa Ounasvaaralla, jossa pähkinähakit ovat oppineet hyödyntämään ruokintapaikkoja. Vaellussyksyinä pähkinähakkeja kannattaa etsiä sembramäntyjen liepeiltä. Lintu täyttää kurkkukupunsa siemenillä ja vie niitä kätköpaikkoihin, jotka se ilmeisen hyvin myös muistaa. Myöhemmin pähkinähakkeja näkee ennen lumen tuloa kaivelemassa maasta siemenkätköjään.

Juhani Jalkanen

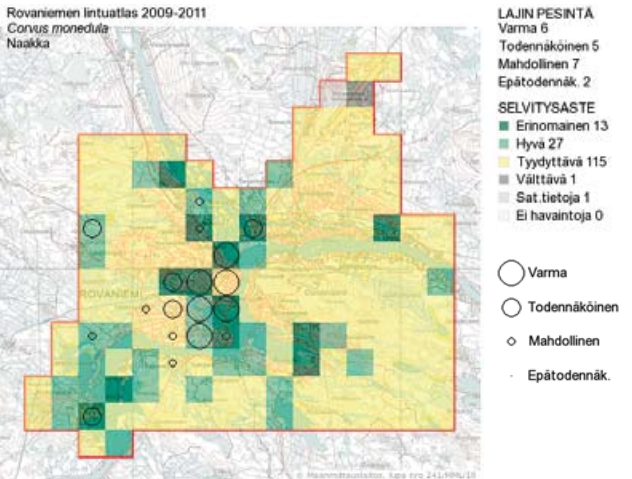
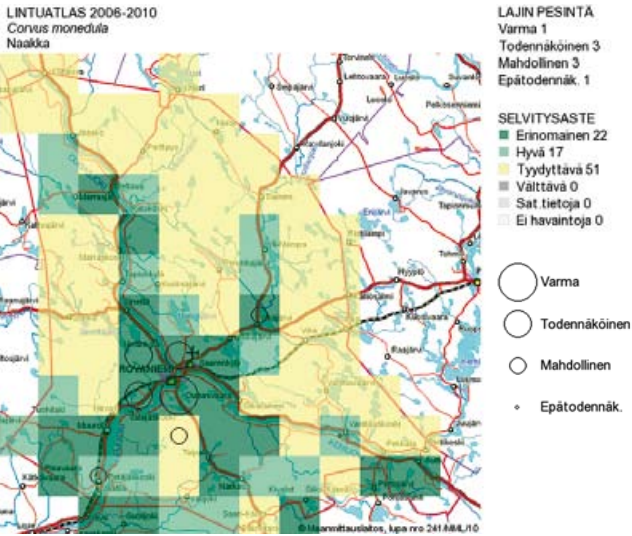
Naakka
Corvus monedula

KUVALIITERI.FI

Harmaanmusta, vaaleasilmäinen naakka on Suomessa eteläinen lintulaji. Sen yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja ulottuu Oulu–Kajaani–Joensuu-linjalle. Naakka on kaupunkien, kylien ja viljelysseutujen pesimälaji. Lintu esiintyy myös runsaslukuisena ruokavieraana kaatopaikoilla. Kyyhkyn kokoinen naakka pesii rakennuksissa; savupiipuissa ja tuuletuskanavissa. Linnulle kelpaavat myös pöntöt ja viime aikoina laji on keksinyt pesäpaikakseen myös liikenneopasteiden poikkipalkit. Naakka pesii usein yhdyskunnissa ja liikkuu muutoinkin mielellään parvissa. Naakka on runsastunut maassamme. Kun lajin pesimäkannan kooksi arvioitiin 1900-luvun lopulla 50 000 paria, on nykyarvio peräti 110 000 paria. Smanaikaisesti naakka on laajentanut esiintymisalueen pohjoista kohti.

Naakka on havaittu Rovaniemellä ensi kerran jo vuonna 1903, seuraavat havainnot ovat vuosilta 1948, 1957 ja 1962. Lajin ensimmäinen varmistettu pesintä on peräisin Pöykkölässä sijaitsevan saunan savupiipusta vuodelta 1971. Vielä 1980- ja 1990-luvuilla naakka oli lähinnä kevätvieras Rovaniemellä. Todennäköisesti lintu pesi keskustassa vuonna 1999, mutta varsinainen naakkainvaasio koettiin vuonna 2007. Tämän jälkeen laji on runsastunut vuosi vuodelta. Aiemmissa atlaskartoituksissa naakka tavattiin vain yhdellä ruudulla, uusimmassa seitsemällä. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa naakkoja havaittiin 20 ruudulla. Vuonna 2011 ylöskirjatuista naakanpesistä 8 sijaitsi liikenneopasteissa ja 7 rakennuksissa. Naakat saapuvat Rovaniemelle yleensä maaliskuussa. Laji talvehtii Etelä-Ruotsissa, Tanskassa, Baltian maissa tai Etelä-Suomessa. Talvella 2011–2012 muutama naakka vietti talvensa ensi kertaa Rovaniemellä. Muuttoaikaan Rovaniemen seudulla voi havaita jopa 200 naakan parvia.

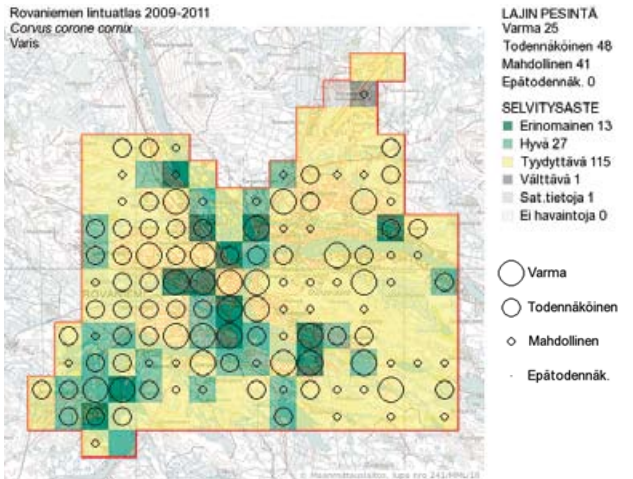
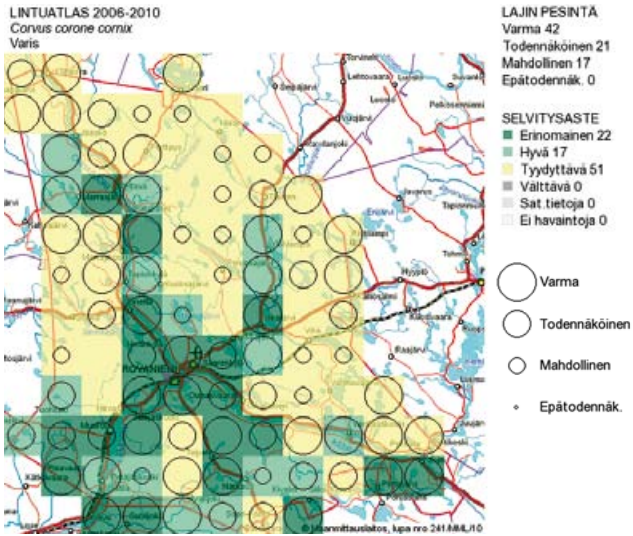
Varis
Corvus corone cornix

KUVALIITERI.FI

Varis on koko Suomen lintulaji. Se pesii etelän viljelysseuduilla, taajamien liepeillä, havu- tai sekametsikoissa peltojen reunamilla, kylien laiteilla, soiden reunoilla ja saaristossa. Lajin vainoamisen vähennyttyä se on alkanut asuttaa kaupunkiympäristöjä yhä enenevässä määrin. Samaan aikaan variksen esiintyminen muissa elinympäristöissä on hieman taantunut. Tanakka, mustan ja harmaan sävyinen varis rakentaa pienehkön risupesänsä puuhun tai joskus pensaaseenkin. Ravinnon suhteen laji on kaikkiruokainen ja se elää hajanaisissa parvissa. Yöpymismetsiköihin varis lentää meluisina parvina. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 150 000–200 000 paria. Osa kannasta talvehtii Suomessa, osa Ruotsissa ja Baltian maissa.

Varis esiintyy kaikkialla Rovaniemellä ja se on kansallisten atlaskartoitusten mukaan yleistynyt alueella. 1970-luvun atlaskartoituksessa varis havaittiin 52 ruudulla, 1980-luvulla 63 ruudulla ja uusimmassa atlaskartoituksessa 80 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella laji tavattiin 114 ruudulla. Variksen runsastuminen näkyy myös Rovaniemen kaupunkilintuseurannan aineistossa: 1960-luvun lopulla 360 hehtaarin kokoisella kartoitusalueella pesi yksi varispari, 1980-luvun puolivälissä viisi, vuonna 2001 kymmenen paria ja vuonna 2010 jo 16 paria. Varis alkoi talvehtia Rovaniemellä vakituisesti vasta talvella 1956–1957. Nykyisin suurimmissa yöpymisparvissa voi olla jopa 600 yksilöä. Suuria varisparvia näkee myös kaatopaikoilla.

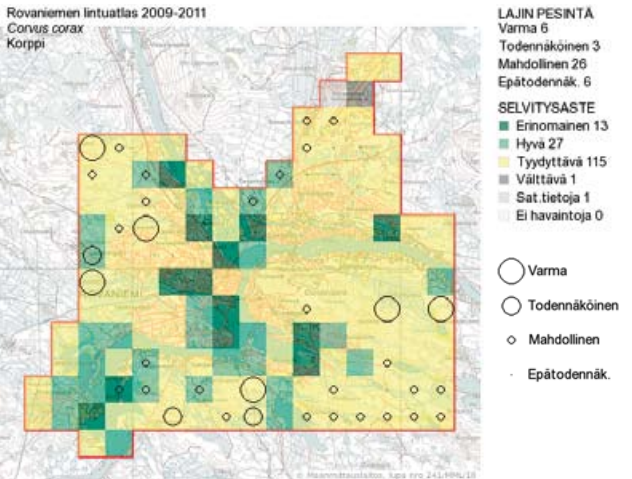
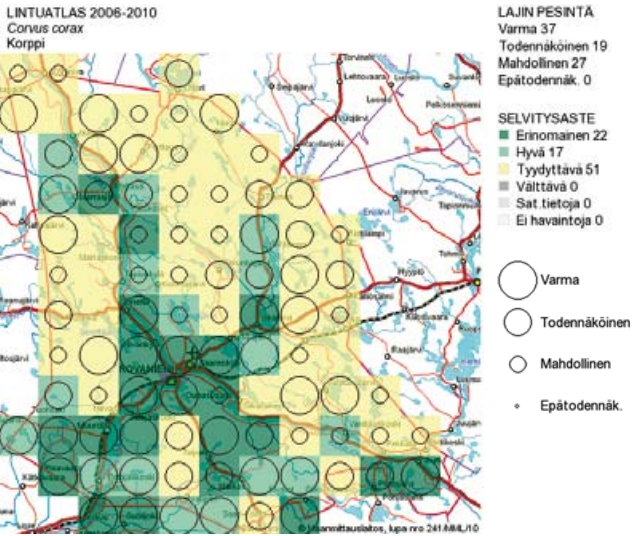
Korppi
Corvus corax

KUVALIITERI.FI

Kiiltävänmusta korppi pesii koko Suomessa. Lajia on vainottu etenkin poronhoitoalueella ja korppi onkin mielletty erämaiden varislintulajiksi. Vainon vähenemisen myötä korpit ovat uskaltautuneet pesimään entistä lähemmäksi ihmisasutusta. Vuodesta 1950 lähtien Suomen korppikanta on kasvanut nykypäiviin saakka. Nykyisin maassamme arvioidaan pesivän 21 000 korppiparia. Laji saattaa pesiä joko puussa tai vaikkapa kallionjyrkänteellä. Pesä on isohko risupesä ja munia pesässä on kolmesta kuuteen kappaletta. Korppi on uskollinen puolisolleen ja se myös pesii samalla paikalla vuodesta toiseen. Korppi on kaikkiruokainen ja se kerääntyy esimerkiksi kaatopaikoille ruokailemaan. Laji on paikkalintu, mutta etenkin nuoret yksilöt voivat vaellella syys–huhtikuussa eri ilmansuuntiin.

Kiilapyrstöinen ja järeänokkainen korppi on yleinen varislintu Rovaniemellä. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa korppi havaittiin 35–43 kartoitusruudulla ja uusimmassa kartoituksessa 83 ruudulla. Laji näyttää siis yleistyneen Rovaniemen seudulla. Kaupunkiatlaksen kartoitusruuduilla korppi havaittiin 41 ruudulla ja pesintä varmistettiin muun muassa Ounasvaaralla, Vennivaarassa ja Pöyliövaarassa. Entisellä Mäntyvaaran kaatopaikalla viimeiset suuret korppiparvet havaittiin talvella 2008–2009. Kuusiselän kaatopaikan korpit löysivät talvella 2007–2008 ja talvella 2009–2010 siellä tavattiin jo satoja korppeja. Enimmillään Rovaniemen seudun kaatopaikoilla on laskettu 300–400 korppia. Kesy kaupunkikorpit ovat vielä erittäin harvinaisia Rovaniemellä. Talvella 1981–1982 kuitenkin kaksi kesyä yksilöä vietti talvensa ydinkeskustassa.

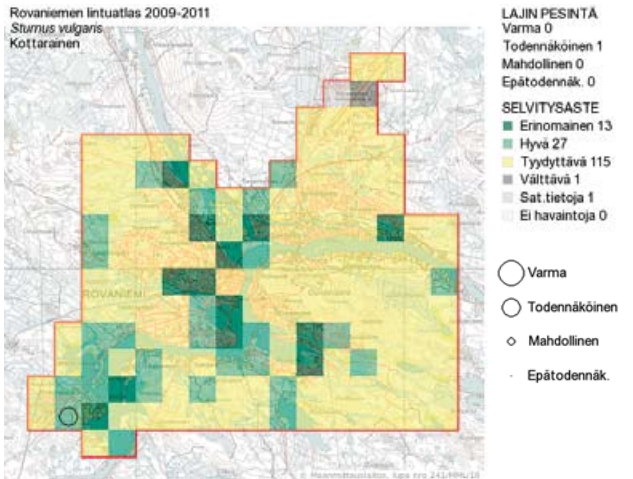
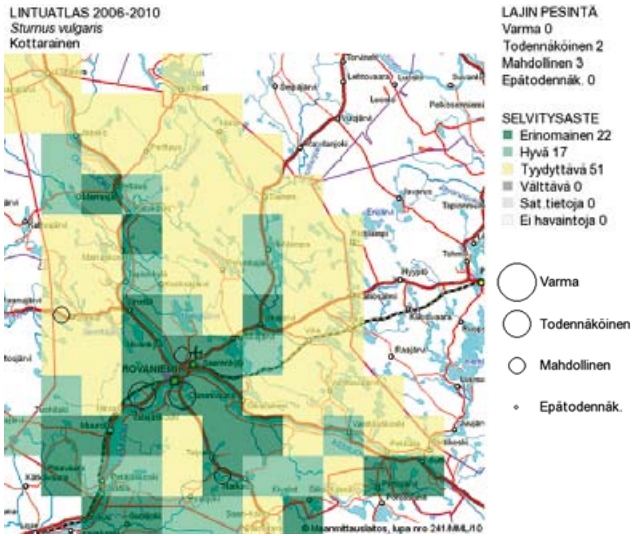
Kottarainen
Sturnus vulgaris

KUVALIITERI.FI

Kottarainen on Suomessa eteläinen lintulaji, jonka yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja ulottuu Oulu–Kajaani-linjalle saakka. Kottaraismäärät romahtivat ja lajin levinneisyysalue vetäytyi etelää kohti 1970-luvun lopulla. Kottaraiskantojen pienenemisen syyksi on esitetty karjan määrän ja laidunalan vähenemistä. Viime vuosina kottaraiskanta on hieman elpynyt. Höyhenpuvultaan metallinkiiltoisen musta ja valkopilkkuinen kottarainen pesii koloissa ja pöntöissä pieninä ryhminä maaseudulla, asutusalueiden pihoidella ja puistoissa sekä metsäreunamilla. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 100 000 kottaraisparia. Lintu talvehtii Länsi-Euroopassa, josta se palaa maaliskuussa. Syysmuutto tapahtuu kahdessa osassa, ensin lähtevät nuoret linnut kesä–heinäkuussa ja sitten vanhemmat syys–marraskuussa. Pieni osa talvehtii Suomessa.

Rovaniemen ensimmäiset kottaraisen pesimähavainnot ovat vuosilta 1911–1913. Vielä 1960-luvun lopulla kaupungin 360 hehtaarin kokoisella linnustontutkimusalueella pesi kymmeniä pareja, mutta vuodesta 1983 lähtien ei yhtään. Kansalliset atlaskartoitukset osoittavat myös lajin harvinaistuneen: 1970- ja 1980-lukujen kartoituksissa kottaraisia havaittiin 10–20 ruudulla, uusimassa enää viidellä ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji havaittiin vain yhdellä ruudulla. Pesintää ei Rovaniemellä ole varmistettu vuosiin. Vielä vuonna 1976 Mäntyvaaran tuolloisella kaatopaikalla havaittiin yli 1 000 yksilön kottaraisparia. 1980-luvun alkuun tultaessa parvikoko oli pienentynyt muutamiin satoihin. Viime vuosilta on tiedossa vain yksi 100 linnun parvi. Kottarainen saapuu Rovaniemen seudulle huhtikuun puolivälissä ja viimeiset yksilöt havaitaan loka–marraskuussa. Kottarainen on luokiteltu Perä-Pohjolassa alueellisesti uhanalaiseksi lajiksi.

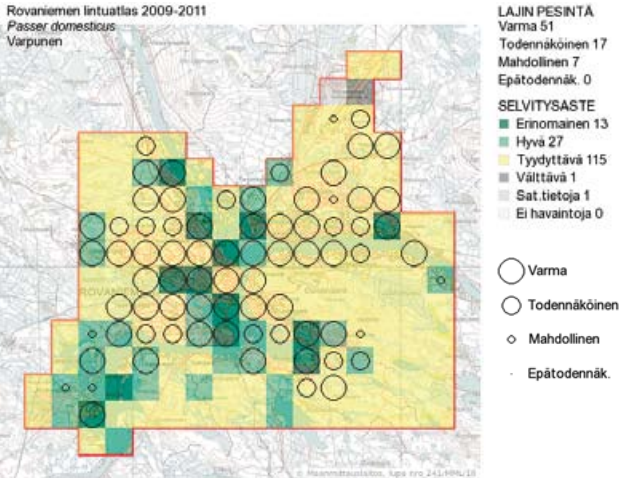
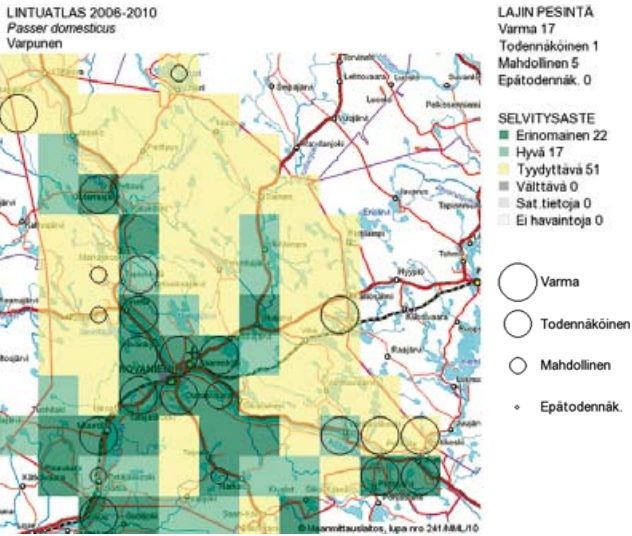
Varpunen
Passer domesticus

KUVALIITERI.FI

Varpusia esiintyy miltei koko Suomessa; aukkoja esiintymises- sä on lähinnä erämaisilla alueilla. Mustan, ruskean ja harmaan- kirjava varpunen on yksi maailman laajimmalle levinneistä lintulajeista. Ihminen on osaltaan edistänyt lajin levittäytymis- tä esimerkiksi viemällä varpusia Amerikkaan ja Australiaan. Valpas ja eloisa varpunen on ihmisen seuralaislaji, joka pesii pihapiireissä, ydinkeskustoissa ja maaseudulla lähinnä raken- nuksissa, harvemmin pöntöissä. Aikoinaan varpunen oli Suo- messa selvästi nykyistä yleisempi laji yli puolella miljoonalla parillaan. Nykyisin maassamme arvioidaan pesivän 230 000 varpusparia. Lajin taantumisen syiksi on esitetty maaseudun rakennemuutosta ja kiristynyttä kilpailua pikkuvarpusen kanssa. Aivan viime vuosina varpuskannoissa on kuitenkin to- dettu elpymistä ja laji onkin siirretty uhanalaisluokituksessa silmälläpidettävästä elinvoimaiseksi. Varpunen on paikkalintu, joka vain harvoin vaeltaa kovin kauas synnyinseudultaan.

Varpunen on yleinen pesimä- ja talvilintu Rovaniemen kaupun- kialueella ja kylissä. Vielä 1950-luvun alussa laji puuttui kes- kustaajaman ulkopuolisten kylien talvilinnustosta. Nykyään joka kylällä kuultaneen varpusten tirskutusta. Kansallisissa atlaskartoituksissa Rovaniemen alueella lajia on tavattu 20–33 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa varpusia havaittiin 79 ruudulla. Rovaniemen kaupunkilinnuston 360 hehtaarin kokoisella tutkimusalueella varpusia pesi vielä vuosina 1967–1985 reilusti yli 100 paria, mutta vuosina 2001 ja 2010 pari- määrä oli selvästi alle sadan. Varpunen on kekseliäs lintulaji; ainakin Rovaniemellä se on muun muassa oppinut hakemaan hyönteisravintoa poikasilleen autojen etusäleiköistä. Suurim- missa Rovaniemen keskustan varpusparvissa on nykyään sa- takunta lintua.

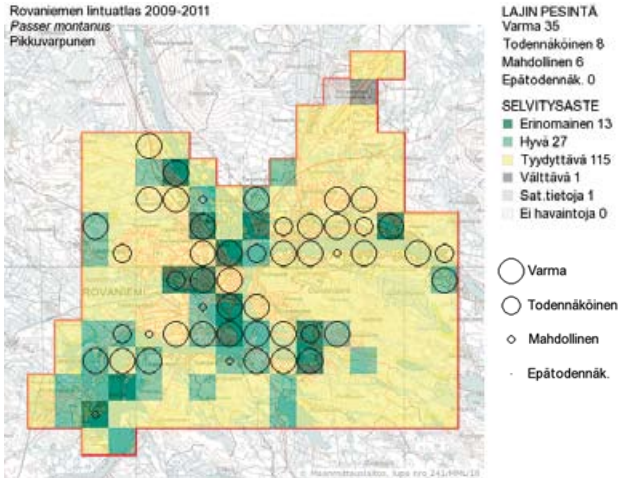
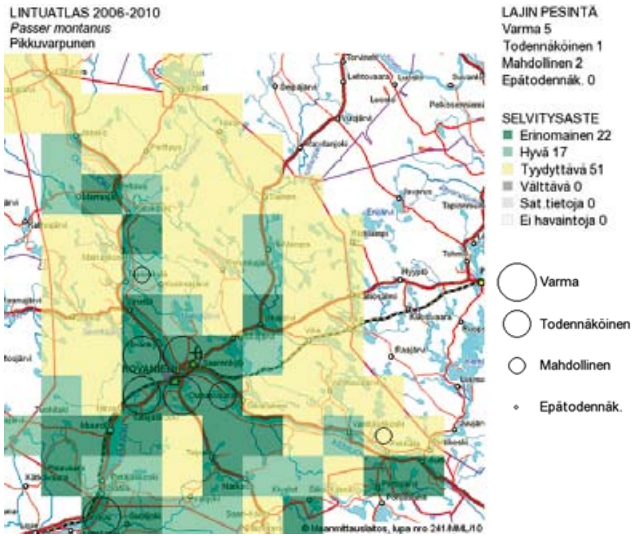
Pikkuvarpunen
Passer montanus

JUHANI JALKANEN

Pikkuvarpunen pesi alunperin maamme kaakkoisrajalla ja 1900-luvun puolivälistä lähtien Ahvenanmaalla. 1970-luvulta lähtien laji on levittäytynyt kohti länttä. Nykyään pikkuvarpun- en puuttuu monilta alueilta Keski-Suomessa, mutta rannik- koa myöten laji on levinnyt Kemin seudulle ja sieltä edelleen jokivarsia pitkin pohjoiseen. Pikkuvarpunen pesii mielellään ihmisen läheisyydessä ja pesäpaikaksi kelpaavat myös pöntöt. Lintua ei juurikaan tavata kaupunkien ydinkeskustoissa. Suo- men pikkuvarpusmäärät alkoivat kasvaa ja levinneisyys laajeta erittäin voimakkaasti 1990-luvun puolivälissä. Nykyisin maas-amme arvioidaan pesivän jo 140 000–200 000 pikkuvarpus- paria. Vielä 1990-luvun alussa kannan kooksi arvioitiin vain 8 000 paria. Kannan kasvun syytä Suomessa ei tarkkaan tiede- tä; monissa muissa Euroopan maissa laji on taantunut. Ruske- ankirkjava, mustalla poskitäplällä varustettu pikkuvarpunen on paikkalintu ja se viihtyy parvissa ympäri vuoden.

Pikkuvarpusen voimakasta kjäksähtelevää lentoääntä kuultiin Rovaniemellä ensi kerran vuonna 1963. Seuraavat havainnot lajista kirjattiin vuosina 1983, 1988 ja 1990. Vielä 1990-lu- vulla ja 2000-luvun alussakin pikkuvarpunen oli Rovaniemellä satunnainen laji. Ensipesintä varmistettiin kuitenkin vuonna 1996. Vuonna 2006 lajista tehtiin 23 havaintoa ja sadan vuo- sihavainnon raja rikkoontui vuonna 2008. Kansallisissa atlas- kartoituksissa laji tavatiin ensi kerran vasta vuonna 2006. Ro- vaniemen kaupunkiatlaksessa pikkuvarpusia havaittiin peräti 49 ruudulla ja esimerkiksi Rantavitikan alueella pesi 41 paria. Pesäpaikoista yleisimpiä olivat pöntöt, rakennukset sekä lii- kenneopaste- ja sähköpylväät.

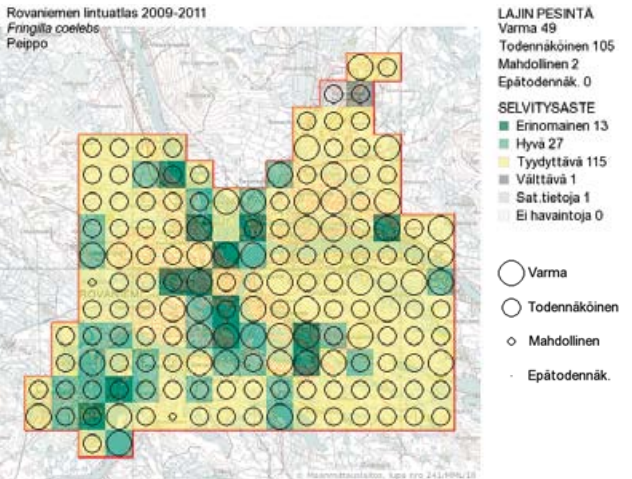
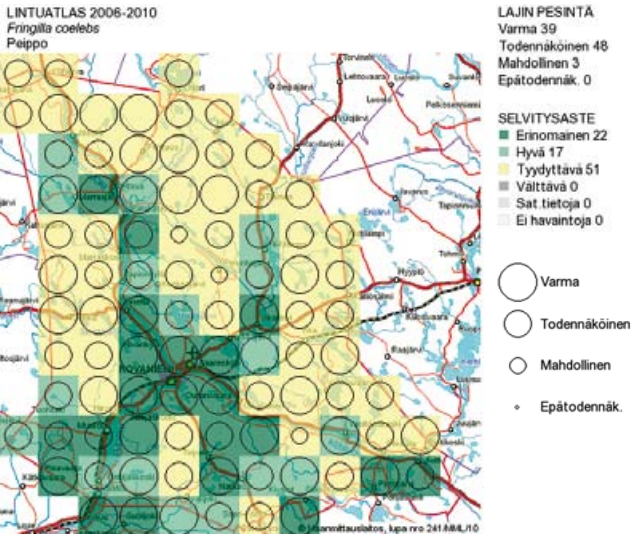
Peippo
Fringilla coelebs

KUVALIITERI.FI

Peippo on Suomessa levinneisyydeltään eteläinen lintulaji, jonka yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja ulottuu Muonio-Ivalo-linjalte asti. Kauniinkirjava peippo on Suomen toiseksi runsain lintulaji. Etelässä laji on runsaampi kuin pohjoisessa. Ponnekkaasti laulava peippo pesii kaikenlaaisissa metsissä, pohjoisessa se suosii lehtimetsiä. Lintu pesii mielellään myös asutusalueilla, etenkin puutarhoissa ja puistoissa. Nykyisin Suomessa arvioidaan pesivän 7–9 miljoonaa peippoparia. Laji talvehtii Länsi- ja Keski-Euroopassa ja syysmuutto käynnistyy elokuun puolivälissä; päämuutto ajoittuu syys-lokakuuhun. Keväällä peippo palaa Suomeen maaliskuun lopusta toukuuun puoliväliin ulottuvalla ajanjaksolla. Nykyisin pieni osa peipoista myös talvehtii Suomessa.

Peippo on yleinen pesimälaji koko Rovaniemen alueella, myös ydinkeskustassa. Laji näyttää hieman yleistyneen alueella. 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa peippo tavattiin 65–69 ruudulla ja uusimmassa kartoituksessa 90 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji havaittiin yhtä Ounasjokisuiston vesistöruutua lukuunottamatta kaikilla ruuduilla. Pesivän maallinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan peippo on Rovaniemen seudun toiseksi runsain maallintulaji 60 000 parillaan. Peippo saapuu Rovaniemelle normaalisti huhtikuun alussa ja myöhäisimmät lähtijät havaitaan lokakuussa. Kevään päämuutto ajoittuu vapun tienoille ja syysmuutto on huipussaan syyskuun puolivälissä. Jaatilan, Petäjäskosken ja Niskanperän pelloilla saattaa havaita jopa 300 peipon parvia. Joskus peippo yrittää Rovaniemelläkin talvehtimista lintulautojen äärellä.

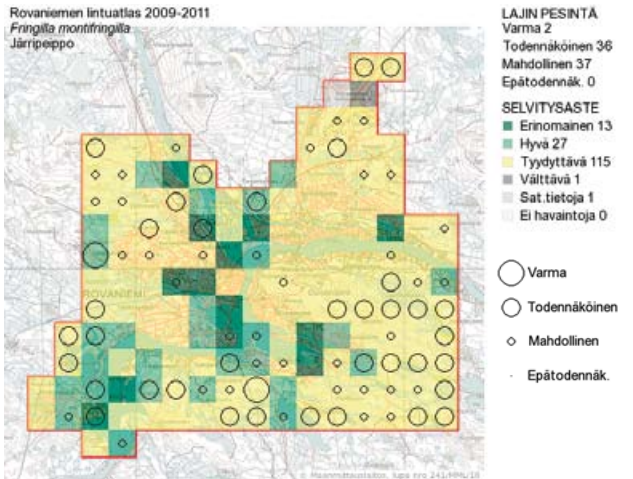
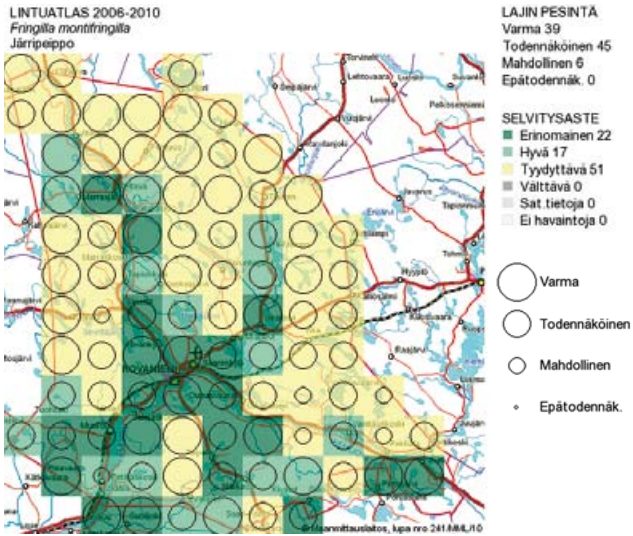
Järripeippo
Fringilla montifringilla

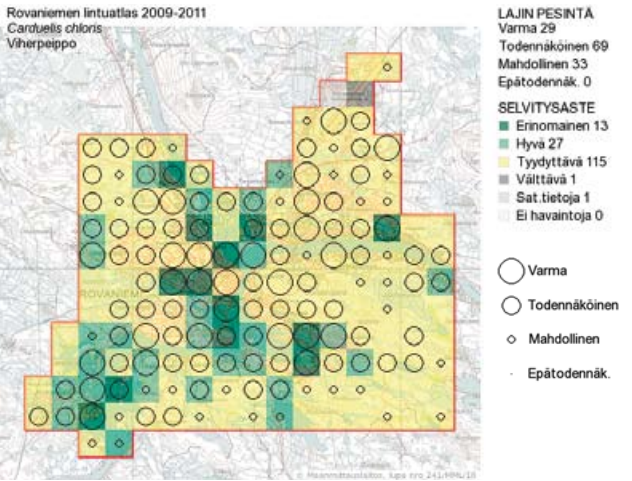
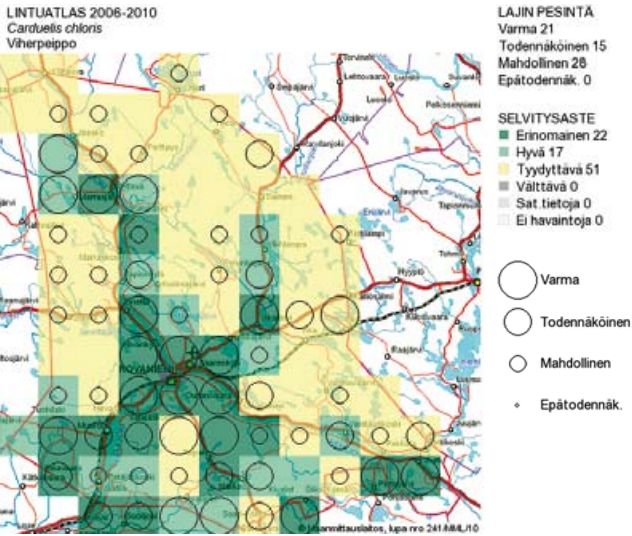
ESA HUHTA

Järripeippo esiintyy pohjoisessa Suomessa runsaampana kuin etelässä. Oranssin, valkean ja mustan kirjavoima lintu pesii monenlaisissa metsissä tunturikoivikoista mäntymetsiin. Järripeipon yhtenäisen pesimäalueen eteläraja kulkee Kokkola-Joensuu-linjalla. Järripeippo liittyy usein peippoparviin ja niissä lintu erottuu jättävästä lentoäänestään. Pesäpaikallaan järripeippo on innokas laulaja ja parittomaksi jääneet koiraat voivat jatkaa lauluaan viikkokausien ajan. Uusimmasa kansallisessa atlaskartoituksessa saatiin viitteitä lajin vetäytymisestä entistä enemmän pohjoista kohden. Kannan kooksi arvioidaan 1,5 miljoonaa paria. Järripeippo talvehtii Keski- ja Etelä-Euroopassa, mistä ensimmäiset kevätmuuttajat saapuvat Suomeen maalishuhtikuun vaihteessa. Syysmuutto ajoittuu syys-marraskuulle ja jonkin verran järripeippoja talvehtii Suomessakin.

Ryystävää kuorsausta muistuttavaa lauluaan esittävä järripeippo on yleinen pesimälaji Rovaniemellä. Laji puuttuu vain kaikkein voimakkaimmin kaupungistuneiden alueiden linnustosta. Vaikka järripeippon määrä on pesivän maallinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan hieman vähentynyt vuosikaksien 1986–1989 ja 2006–2011 välillä, on se silti Rovaniemen kolmanneksi runsain lintulaji. Parimäärä alueella on arviolta 56 000. Käytännössä järripeippo on Rovaniemellä yhtä runsas kuin peippokin. Järripeippo saapuu Rovaniemen seudulle yleensä huhtikuun toisella viikolla ja viimeiset yksilöt havaitaan alueella lokakuun lopulla. Kevätmuuton huipentuma lajilla ajoittuu toukokuuhun ja syysmuuton vastaavasti syyskuun lopulle. Tuolloin peltoalueilla voi havaita jopa 700 järripeipon parvia. Silloin tällöin muutama uskalias järripeippo yrittää talvehtia Rovaniemelläkin.

Viherpeippo
Carduelis chloris

KUVALIITERI.FI

Viherpeippo on viime vuosina levittäytynyt lähes koko maamme. Laji viihtyy ihmisasutuksen läheisyydessä. Sitä tavataan myös lehtipuuvaltaisilla, avoimilla metsäalueilla. Tanakan ja isonokkaisen linnun talvikanta on Suomessa moninkertaistunut. Etenkin Lapissa laji on vahvistanut asemaansa. Yksi syy viherpeipon yleistymiseen on lisääntynyt talviruokinta. Linnun ravintoon kuuluvat siemenet, hyönteiset etenkin poikasravintona ja talvella lintulautojen antimet sekä marjat. Etelä-Suomessa viherpeippoja vaivasi alkueläimen aiheuttama tauti vuosina 2008–2010 ja tällöin niiden määrä romahti puoleen aiemmasta. Lapin kanta pääosin välttyi epidemialta. Viherpeippokannan kooksi arvioidaan 1,5 miljoonaa paria. Laji talvehti Länsi-Euroopassa, mutta merkittävä osa linnuista jää Etelä- ja Keski-Suomeen myös talveksi. Syysmuutto käynnistyy syyskuun puolivälissä ja ulottuu marraskuuhun, kevätmuutto ajoittuu maalīs-huhtikuulle.

Viherpeipon laulu muistuttaa hieman jättiläispeipon ryystävää lauluytyliä. Ensi kerran viherpeipon laulua kuultiin Rovaniemellä vuonna 1954. Seuraavat havainnot ovat vuosilta 1959, 1963 ja 1966. Vakituiseſti viherpeippo alkoi talvehtia Rovaniemen seudulla talvesta 1975–1976 lähtien. Talvehtijoiden määrässä voidaan havaita selvä runsastuminen 1982–1983. Ensimmäinen pesintä todettiin kesällä 1973. Lajin yleistyminen Rovaniemellä havaitaan kansallisten atlaskartoitusten tuloksissa: 1970-luvulla viherpeippo havaittiin yhdeksällä, 1980-luvulla 19 ja uusimmassa kartoituksessa jo 131 ruudulla. Myös Rovaniemen kaupunkilintututkimuksen 360 hehtaarin tutkimusalan seurannassa nähdään lajin runsastuneen: 1960-luvun lopulla viherpeipon pesintöjä ei havaittu, mutta vuonna 2010 havaintoja oli jo 46. Suurimmissa syksyn ja alkutalven viherpeippoparvissa voi havaita yli sata lintua.

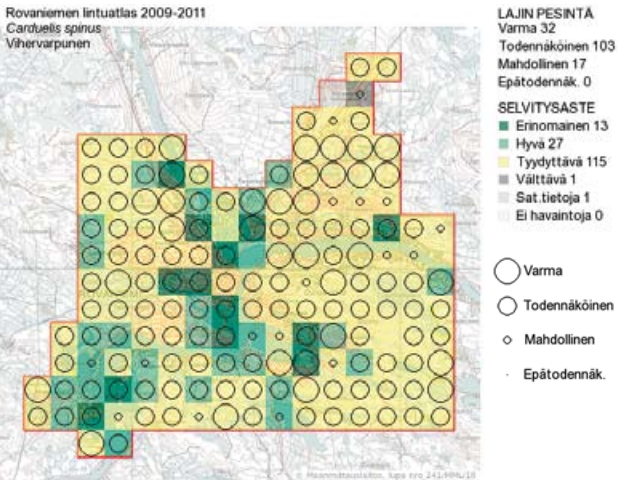
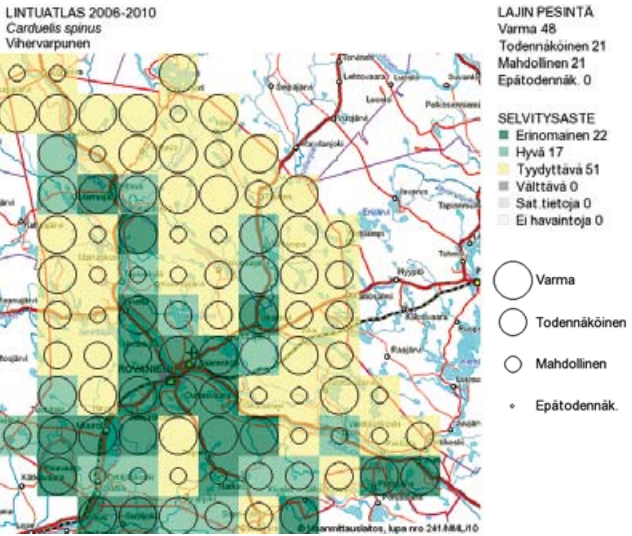
Vihervarpunen
Carduelis spinus

KUVALIITERI.FI

Vihervarpusia tavataan koko maassamme Ylä-Lappia lukuun ottamatta. Vihervarpusen mieluisinta elinympäristöä ovat kuusimetsät, mutta myös muut havupuuvaltaiset metsät sekä talvella lepikot ja koivikot kelpaavat linnulle. Vihervarpuskannan arvodaan Suomessa kaksinkertaistuneen 1970-luvulta 2000-luvulle tultaessa. Runsastumisen myötä laji on yleistynyt myös Lapissa. Suomen nykykannan kooksi arvioidaan 2 miljoonaa paria, joten vihervarpunen on yksi runsaimmista pesimälajeistamme. Osa vihervarpusista muuttaa talveksi Länsi- ja Keski-Eurooppaan, mistä ne palaavat Suomeen helmī-toukokuussa. Vihreänkellertävän vihervarpusen syysmuutto ajoittuu syys-marraskuulle. Parvissa viihtyvä vihervarpunen on oppinut entistä enemmän hyödyntämään ruokintapaikkoja viime vuosikymmenien aikana, mutta se on tuttu näky edelleen ruokaillessaan syystalvisissa lepikoissa ja koivikoissa.

Kooltaan vain pikkuisen urpiaisē kokoinen vihervarpunen on yleinen pesimälaji Rovaniemen alueella. Kansallisten atlas-kartoitusten mukaan vihervarpunen on yleistynyt Rovaniemen seudulla: 1970- ja 1980-luvulla laji havaittiin 52–63 ruudulla ja uusimmassa perāti 90 ruudulla. Vihervarpunen tavattiin myös liki kaikilla Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusruuduilla. Pesivän maalinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan laji on runsastunut huomattavasti Rovaniemen alueella ja on nyt neljanneksi runsain pesimälintulaji 55 000 parillaan. Muutama pari pesii vuosittain myös Rovaniemen ydinkeskustassa. Ensimmäiset vihervarpuset saapuvat Rovaniemelle maalīs-huhtikuun vaihteessa ja syksyn viimeiset havaitaan syys-lokakuun vaihteessa.

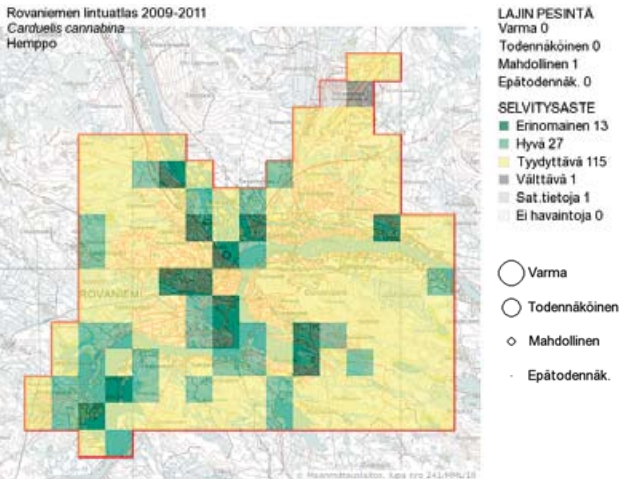
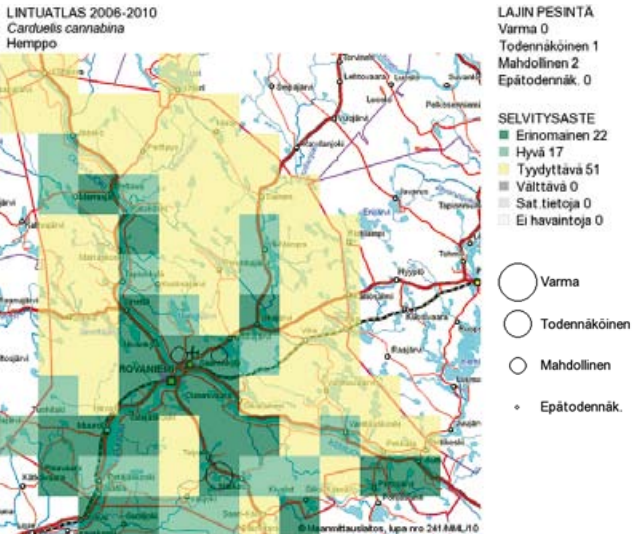
Hemppo
Carduelis cannabina

KUVALIITERI.FI

Hemppo on harvalukuinen, lähinnä Etelä-Suomessa ja Pohjanlahden rannikolla esiintyvä pikkulintu. Hemppo pesii puoliavoimissa kulttuuriympäristöissä ja pieni osa kannasta on jo kaupunkilaistunut. Peltöjen reunoilla, teiden varsilla sekä ke-doilla ja niityillä viihtyvän hempon pesimäkannan koko vaihtelee ajoittain huomattavastikin eri vuosien välillä. Vielä 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa hemppo oli yleinen lintulaji Etelä- ja Keski-Suomessa. 1970-luvulla Suomessa arvioitiin pesivän 30 000 hemppoparia; nykykannan kooksi arvioidaan 16 000 paria. Myös kansallisten atlaskartoitusten tulokset osoittavat linnun harvinaistuneen viime vuosikymmeninä. Eloisa, usein pystyasennossa pensaun yläoksalla tai sähkölangalla istuskeleva hemppo punoo pesänsä korsista. Pesä sijaitsee kuusiaidassa, katajassa tai tiheässä pensaassa. Syyskesällä hempot kerääntyvät usein parviksi rikkaruohokentille. Hemppo talvehtii Länsi- ja Lounais-Euroopassa. Se lähtee Suomesta elokuun lopusta marraskuulle ulottuvalla jaksolla ja palaa maalís-toukokuussa.

Ensihavainto urpiaismaisesta, valkoisella siipikuviolla varustetusta hempostasta tehtiin Rovaniemellä vuonna 1937. Tuolloin hemppo tunnistettiin sille ominaisesta dju-duk-lentoäänestä. 1950- ja 1990-luvuilla Rovaniemen seuduilla tavattiin vain kahdesta neljään hemppoa vuosikymmentä kohden. 2000-luvulta on tiedossa 10 hemppohavaintoa. Vasta vuosien 2006–2010 kansallisessa lintuatlaksessa saatiin Rovaniemen aineistoon havaintoja hempostasta; laji tavattiin kolmella ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa hemppo havaittiin Arktikumín puutarhassa. Hemppohavainnot on Rovaniemen seudulla tehty huhti-syyskuun välisenä aikana.

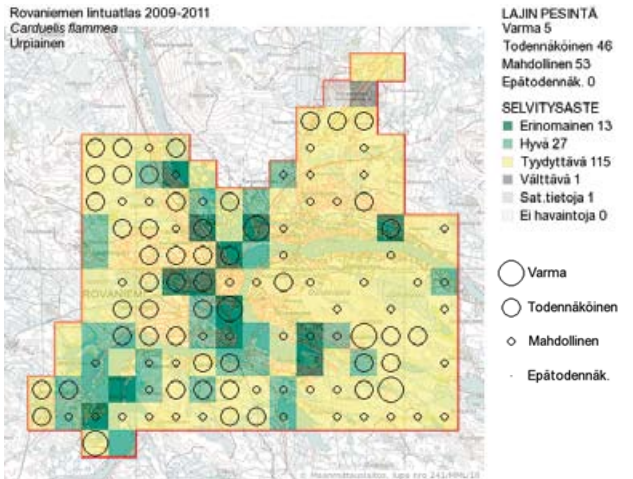
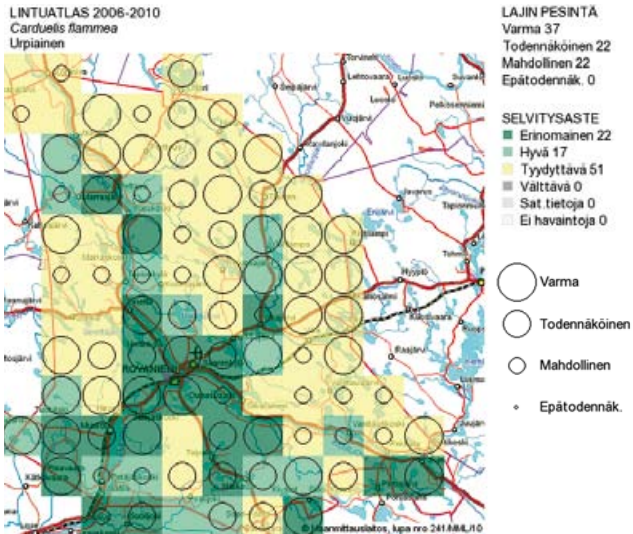
Uрпиainen
Carduelis flammea

KUVALIITERI.FI

Uрпиainen pesii käytännöllisesti katsoen koko maassamme, ollen kuitenkin pohjoisessa yleisempi lintulaji kuin etelässä. Uрпиaisen pesimäympäristöiksi käyvät pensaikkoalueet, tunturikoivikot ja avoimet metsät. Lintu on osittaismuuttaja, jonka yleisyyteen ja runsauteen vaikuttaa erityisesti koivun siemensato. Suomessa arvioidaan pesivän 200 000–800 000 urpiaisparia. Vuosittaiset kannanvaihtelut ovat lajin kohdalla suuria. Pienen ja vaaleanokkaisen urpiaisen laulu on surisevaa visertelyä ja lintu viihtyy rupattelevissa parvissa ympäri vuoden. Koiraalla on rinnassaan punertavaa väriä, naaraan rinta on harmaa. Kovalla pakkasella lintu voi kaivautua yöksi lumeen. Uрпиainen talvehtii epäsäännöllisesti vaihtelevalla alueella, Itämeren ympäristössä ja Länsi-Euroopassa sekä Länsi- ja Keski-Venäjällä. Huomattava osa urpiaisista talvehtii myös Suomessa.

Punaotsainen ja mustalla leukalapulla varustettu urpiainen on yleinen pesimä- ja talvilintulaji Rovaniemen alueella. Laji näyttää yleistyneen: 1970- ja 1980-lukujen atlaskartoituksissa urpiainen tavattiin 47–68 ruudulla ja uusimmassa peräti 81 ruudulla. Laji oli yleinen myös Rovaniemen kaupunkiatlaksessa, mutta aivan ydinkeskustassa se ei pesi. Pesivän maallinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan urpiainen on Rovaniemen kymmenenneksi runsain lintulaji 28 000 parillaan. Suuria, useiden satojen yksilöiden muodostamia parvia voi Rovaniemen seudulla nähdä etenkin syys-lokakuussa. Joinakin talvina urpiaisia on Rovaniemellä paljon, toisina talvina laji on lähes tyystin kadoksissa.

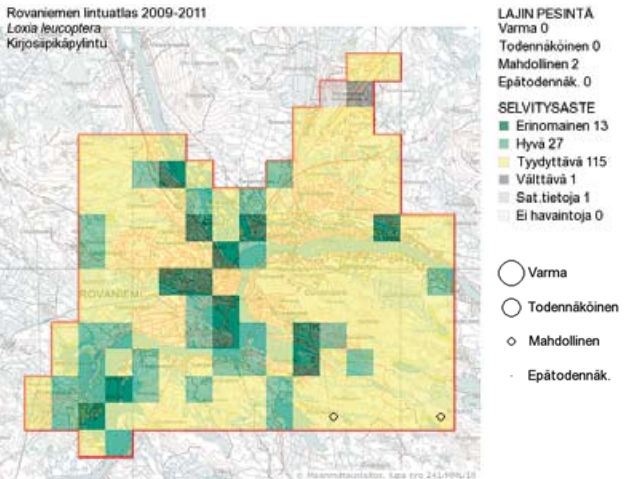
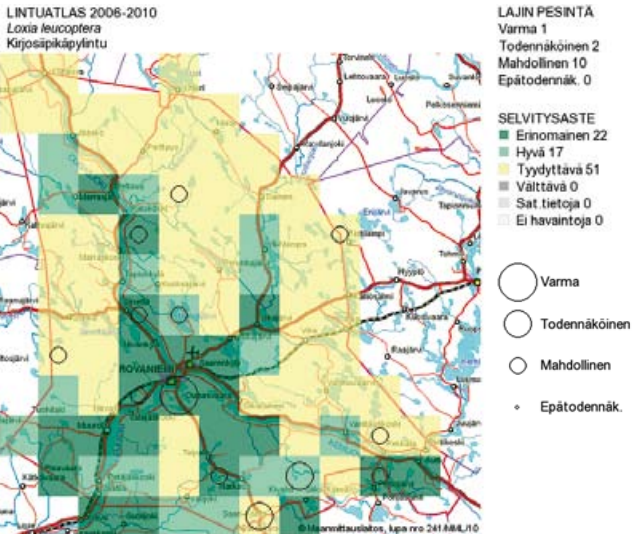
Kirjosiipikäpylintu
Loxia leucoptera

KUVALIITERI.FI

Kirjosiipikäpylintu on Suomessa itäinen lintulaji, jota Euroopassa tavataan pesivänä lisäksi lähinnä vain Venäjällä. Varmimmin kirjosiipikäpylinnun löytää Itä-Lapista. Lajin kannan koko on pitkälti riippuvainen kuusen siemensadosta; vaellusvuosina kirjosiipikäpylintuja näkee usein lehtikuusen käpyjen kimpussa. Laji rakentaa pesänsä risuista, sammalista ja jäkälistä kuuseen tai joskus myös mäntyyn. Poikasten ravintoa ovat hyönteiset, aikuiset syövät siementen lisäksi pihlajanmarjoja. Suomen kirjosiipikäpylintujen pesimäkannan kokoon vaikuttavat merkittävästi Venäjältä vaeltavat linnut. Vaeltavia kirjosiipikäpylintuja voi nähdä jo touko–kesäkuun vaihteessa. Suomessa arvioidaan pesivän vuodesta riippuen 500–10 000 kirjosiipikäpylintuparia.

Kirkasvärinen ja valkoinen siipijuovin varustettu kirjosiipikäpylintu on Rovaniemellä harvalukuinen pesimälaji. Kansallisissa atlaskartoituksissa laji on tavattu 7–13 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella todettiin yksi mahdollinen pesintä. Hyviä kirjosiipikäpylintujaksoja Rovaniemen seudulla ovat olleet vuodet 1986–1987, 1994–1996, 1997–1998 ja 2009–2010. Näiden jaksojen aikana urpiaismaista lentoääntä ja auton tööttäilyä muistuttavaa kutsuääntä kuultiin normaalia useammin lokakuun ja toukokuun välisenä aikana. Rovaniemen seudulla hyviä kirjosiipikäpylintualueita ovat muun muassa Hirvaan metsäopiston ja Vanttauskosken Kivaloiden lehtikuusimetsiköt. Silloin tällöin kirjosiipikäpylintu eksyy lintulaudallekin.

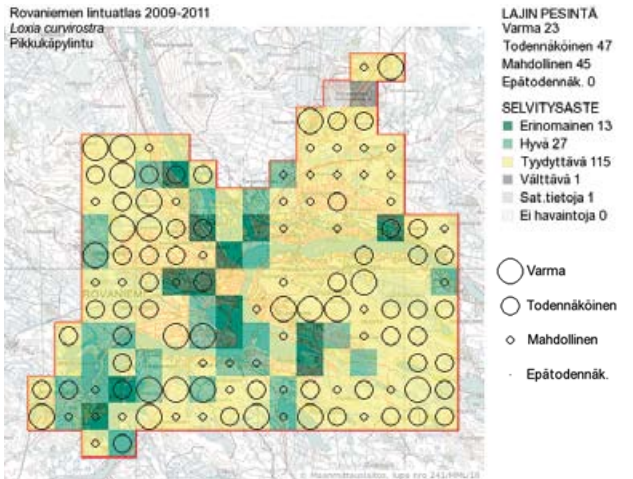
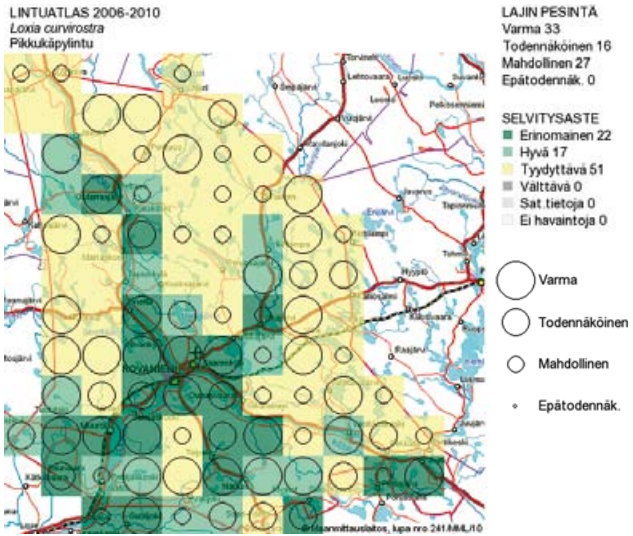
Pikkukäpylintu
Loxia curvirostra

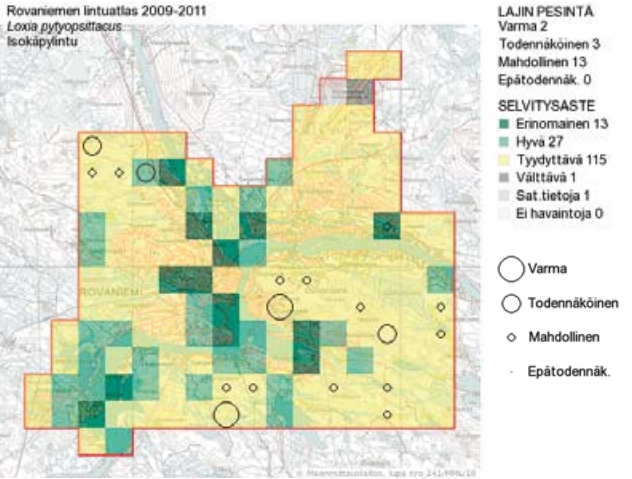
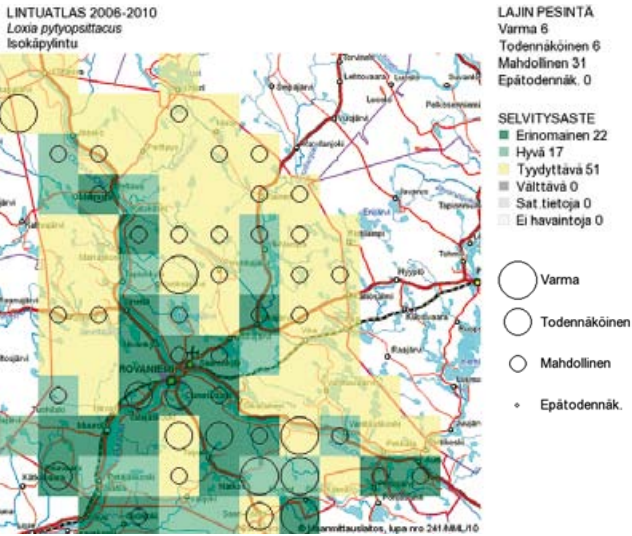
ESA HUHTA

Pikkukäpylinnun yhtenäinen pesimäalue ulottuu Suomessa etelästä Ylä-Lappiin saakka. Lajin esiintymisen pohjoisraja noudattaa kuusen metsäraja, sillä kuusen siemenet ovat pikkukäpylinnun pääravintoa. Myös pikkukäpylinnun runsaus on pitkälti riippuvainen kuusen siemensadosta, joten samalla alueella voidaan pesiä yleensä kahden tai kolmen vuoden välein. Tanakkarakenteinen pikkukäpylintu voi aloittaa pesinnän jo helmi–maaliskuussa, mutta se voi pesiä myös kesällä tai alkusyksylläkin. Pikkukäpylinnut voivat vaeltaa kaikkina vuodenaikoina, mutta vilkkaimmillaan vaellukset ovat yleensä pesimäajan jälkeen. Kuusen siemensadosta riippuen Suomessa arvioidaan pesivän 50 000–400 000 pikkukäpylintuparia. Syysvaellukset suuntautuvat yleensä Ranskaan ja Espanjaan, josta linnut palailevat Suomeen helmi–maaliskuussa. Myös Suomessa talvehtivien yksilöiden määrä on riippuvainen kuusen siemensadosta.

Ristinokkainen siemensyöjä puree kävyn ensin poikki tyvestä ja riipii nokallaan suomuja irti. Pikkukäpylintu käyttää nokkaansa apuna myös puussa kiipeillessään. Metallista plitt plitt-lentoääntä päästelevä pikkukäpylintu on yleinen pesimälaji Rovaniemellä. Laji on selvästi isokäpylintua runsaampi. Kansallisissa atlaskartoituksissa pikkukäpylintu on havaittu 30–76 ruudulla. Laji oli yleinen myös Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella; se puuttui vain ydinkeskustasta ja Saarenkylästä. Viimeksi pikkukäpylintuja on tavattu Rovaniemellä runsaammin 1970-luvun alussa, 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa sekä vuosina 2010–2011.

Isokäpylintu
Loxia pytyopsittacus

ESA HUHTA

Isokäpylintu esiintyy miltei koko Suomessa Ylä-Lappia lukuunottamatta. Lajin levinneisyys on kuitenkin selvästi aukkoisempaa kuin pikkukäpylinnun. Pyylevän ja paksuniskaisen isokäpylinnun nokka soveltuu etenkin männyn siementen syöntiin. Männyn siemensato vaikuttaakin lajin esiintymiseen ja runsauteen. Isokäpylintua tavataan erityisesti mäntymetsissä, aukkoisilla rämeiden reunoilla ja kalliomänniköissä. Ravintotilanteesta riippuen Suomessa pesii vuosittain arviolta 20 000–50 000 isokäpylintuparia. Huomattava osa Euroopan isokäpylinnuista pesii nimenomaan Suomessa. Isokäpylintu vaeltaa yleisesti pesimäkauden ulkopuolella, mutta vaellukset eivät ole yhtä voimakkaita kuin pikkukäpylinnulla. Isokäpylintu voi vaeltaa Keski-Eurooppaan saakka. Linnun talvikannan koko vaihtelee ravintotilanteen mukaan. Pesintä voi lajilla alkaa jo helmi-maaliskuussa, kuten muillakin käpylintulajeilla.

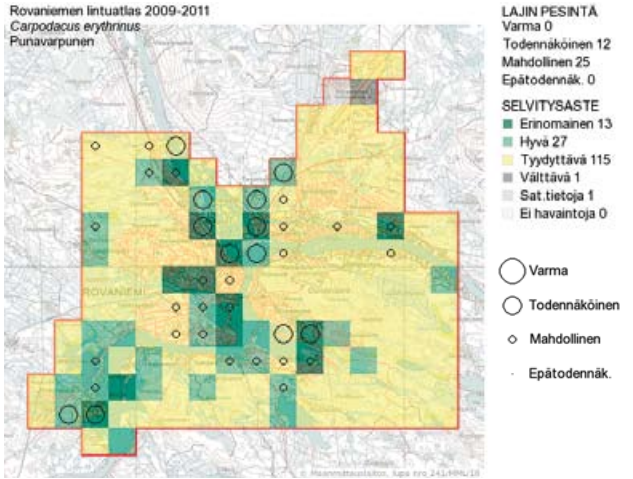
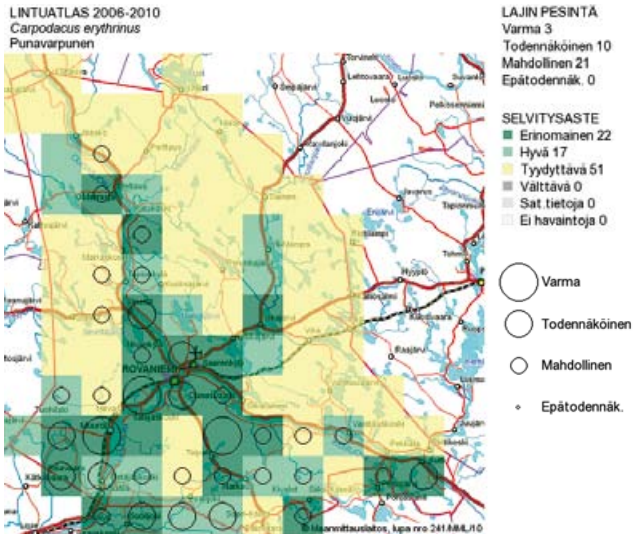
Kypyttelevästi äänтелеvä isokäpylintu on Rovaniemellä yleinen, mutta pikkukäpylintua vähälukuisempi lintulaji. Kansallisten atlaskartoitusten mukaan laji näyttäisi yleistyneen Rovaniemen seudulla. 1970- ja 1980-lukujen kartoituksissa isokäpylintu tavattiin 9–11 ruudulla; uusimassa peräti 43 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji havaittiin 18 ruudulla. Todennäköisimmin isokäpylinnun tapaa Ounasvaaran tai Venävaaran männikkökankailla; parhaimmillaan parven koko voi olla 10–30 yksilöä. Talvilintulaskentojen mukaan pikkukäpylintu on noin kymmenen kertaa runsaampi laji Rovaniemellä kuin isokäpylintu.

KUVALIITERI.FI

Punavarpuinen on Suomessa itäinen lintulaji, jonka yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja kulkee Rovaniemi–Kuusamo-linjalla. Punavarpuselle mieluisinta elinympäristöä ovat pensaikkoiset kosteikot ja peltoalueet. Myös hakkuuaukeilla, lehtimetsien reunamilla, puutarhoissa ja soilla voi tavata punavarpusia. Pitkäpyrstöinen ja kolmion muotoisella nokalla varustettu punavarpunen runsastui voimakkaasti maassamme vuosina 1950–1990. Nykyisin punavarpusia arvioidaan pesivän Suomessa 100 000–150 000 paria; tämä on noin neljännes 1990-luvun alun määrästä. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa punavarpunen katsotaankin silmälläpidettäväksi lajiksi. Lintu talvehtii Kaakkois-Aasiassa ja lähtee syysmuutolleen heinä–syyskuussa. Keväällä punavarpunen palaa Suomeen touko–kesäkuussa.

Koiraspunavarpusen rinta on kauniin karmiinipunainen, naaras ja nuoret yksilöt ovat vaatimattomamman värisiä. Ensimmäisen kerran laji havaittiin Rovaniemellä vuonna 1956. 1960-luvulta on tiedossa yksi ja 1970-luvulta 14 punavarpushavaintoa. Lajin ensipesintä varmistettiin Koivusaareissa vuonna 1978. Punavarpusen kirkkaan voimakas vihellys yleistyi Rovaniemellä vasta vuonna 1981. 1980-luvulla revierejä todettiin vuosittain noin 10. Huippuvuosi punavarpushavainnoissa oli 2010; tällöin alueella tehtiin 57 havaintoa. Kansallisissa atlaskartoituksissa lajin on havaittu yleistyneen: 1970- ja 1980-luvuilla punavarpunen havaittiin 16–21 ruudulla ja uusimmassa jo 34 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa laji tavattiin 37 ruudulla. Varmimmin punavarpusen laulua kuulee jokivarsien pelloilla Jaatilassa, Ruikassa ja Niskanperällä sekä Koivusaareissa. Ensimmäiset yksilöt saapuvat Rovaniemelle toukokuun puolivälin jälkeen ja viimeiset havaitaan Aronperän rengastuspaikalla elokuun lopulla.

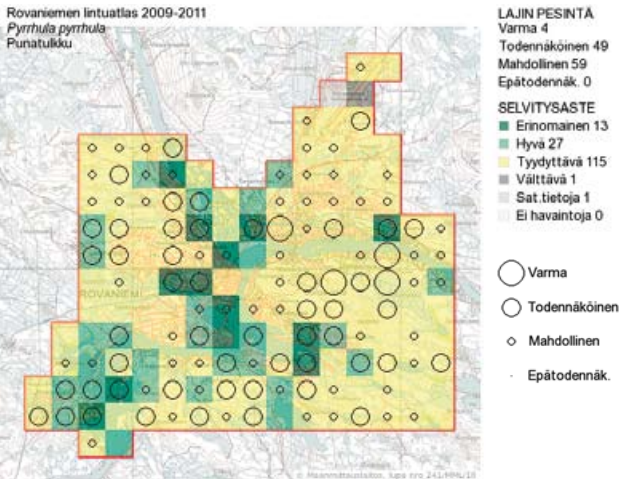
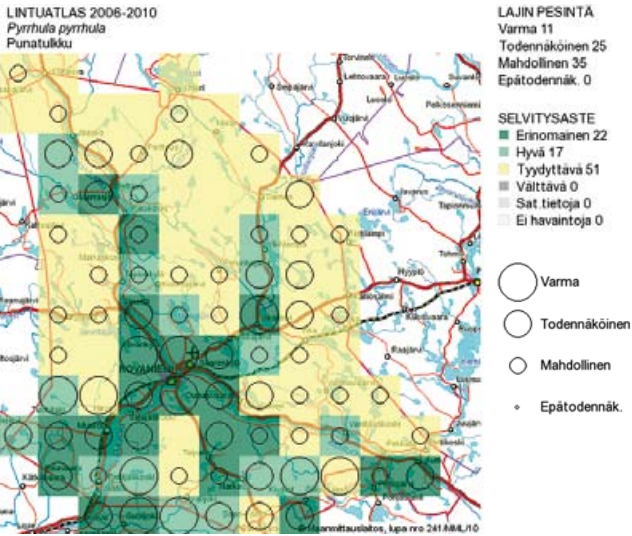
Punatulkku
Pyrrhula pyrrhula

KUVALIITERI.FI

Punatulkku on yleinen pesimälaji koko maassamme. Tunturi-Lapissa laji on hyvin harvalukuinen, esiintyen lähinnä joki-laaksoissa. Punatulkku suosii pesimäympäristönään kuusi-metsiä ja kuusivaltaisia sekametsiä. Toisin kuin talviaikaan, on punatulkku kesällä kovin huomaamaton eikä sitä tuolloin nähdä usein asutuksen piirissä. Tukevan, rakenteeltaan pallo-maisen punatulkun pesimäkanta on pysynyt Suomessa jota-kuinkin vakaana ja nykyisen pesimäkannan kooksi arvioidaan 180 000 paria. Linnun talvikannan koko vaihtelee suuresti, kanta seurailee pihlajanmarjasadon suuruutta. Punatulkkulla esiintyy usein vilkasta syysvaellusta loka–marraskuussa. Vael-lukset voivat ulottua Keski-Eurooppaan tai Venäjälle.

Punatulkku on yleinen pesimä- ja talvilintulaji Rovaniemellä. 1970- ja 1980-lukujen kansallisissa atlaskartoituksissa puna-tulkku tavattiin 25–36 ruudulla ja uusimmassa kartoituksessa peräti 71 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessakin lintu havaittiin 112 ruudulla, vaikka laji onkin erittäin harvalukui-nen pesimälaji keskustaa ympäröivillä asutusalueilla. Rovanie-men kaupunkilintututkimuksen laskenta-alueella ensimmäi-nen punatulkkupari todettiin kesällä 1983; nykyisin alueella pesii vuosittain kolme punatulkkuparia. Ydinkeskustasta laji puuttui kuitenkin kokonaan. Vielä 1940- ja 1950-luvulla puna-tulkkuja ei tavattu Rovaniemellä keskitalvella lainkaan, mutta 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa laji kuului jo kymmenen run-saslukuisimman talvilajin joukkoon. Nykyisinkin punatulkku on Rovaniemellä runsaslukuinen talviajan lintulaji.

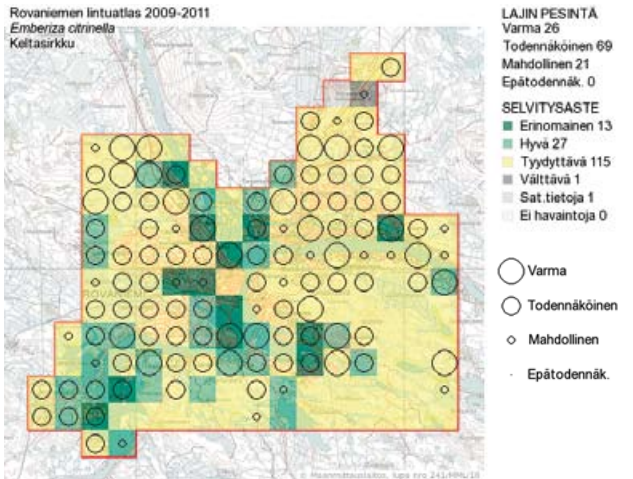
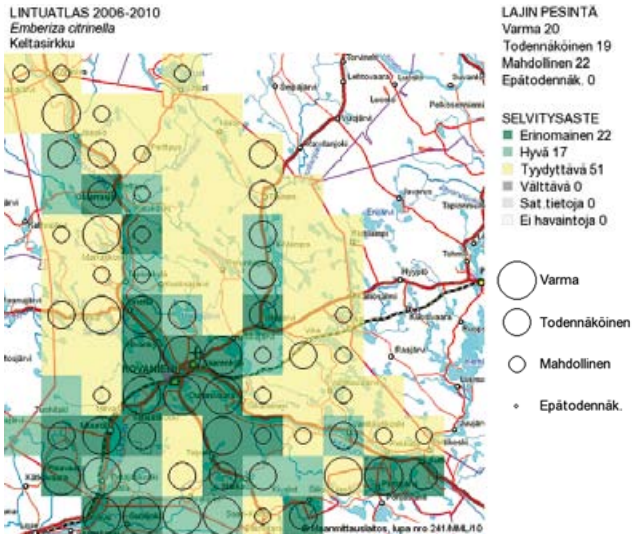
Keltasirkku
Emberiza citrinella

KUVALIITERI.FI

Keltasirkun yhtenäisen pesimäalueen pohjoisraja ulottuu ete-lästä Muonio–Sodankylä-linjalle saakka. Laji suosii pesimä-aikaisessa esiintymisessään maatalousvaltaisia alueita, mutta se viihtyy myös esimerkiksi avoimilla metsien uudistusaloilla. Kirjavan keltaisten keltasirkkujen on arvioitu vähentyneen kolmanneksella 1970-luvulta 2000-luvulle tultaessa. Nykyään Suomessa arvioidaan pesivän 1,1 miljoonaa keltasirkkupa-ria. Laji on osittaismuuttaja, jonka talvikannan koko harve-nee pohjoiseen päin mentäessä. Muuttavat yksilöt talvehtivat Itämeren eteläosien ympäristössä. Syysmuutto lajilla ajoittuu syys–marraskuulle ja kevätmuutto maalīs–toukokuulle.

Tasaista tsi-tsi-tsi-tsii-tsy-säettä lauleskeleva keltasirkku on yleinen pesimälintulaji Rovaniemen alueella. Kansallisissa atlaskartoituksissa laji on tavattu 41–61 ja Rovaniemen kau-punkiatlaksessa 116 ruudulla. Keltasirkun pesimäkannan runsaudessa ei ole havaittu muutoksia viime vuosikymmeni-nä. Rovaniemen kaupunkilintututkimuksen 360 hehtaarin laskenta-alueella on vuosittain pesinyt kahdesta neljään paria, mutta ydinkeskustasta pesintöjä ei ole todettu. Vielä 1940- ja 1950-lukujen vaihteessa keltasirkun talvehtiminen oli Ro-vaniemellä varsin epätodennäköistä. 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa Rovaniemen talvikannan kooksi arvioitiin 50 yksilöä. Edelleen lajin talviesiintyminen on varsin oikukasta; laskenta-reiteiltä laji saattaa puuttua, mutta ajoittain lintujen ruokinta-paikoilla, hevostalleilla ja porojen ruokintapaikoilla voi havaita 50–200 keltasirkun parvia.

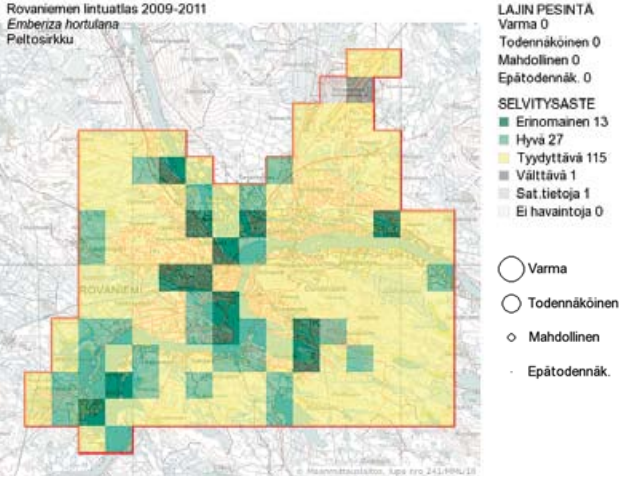
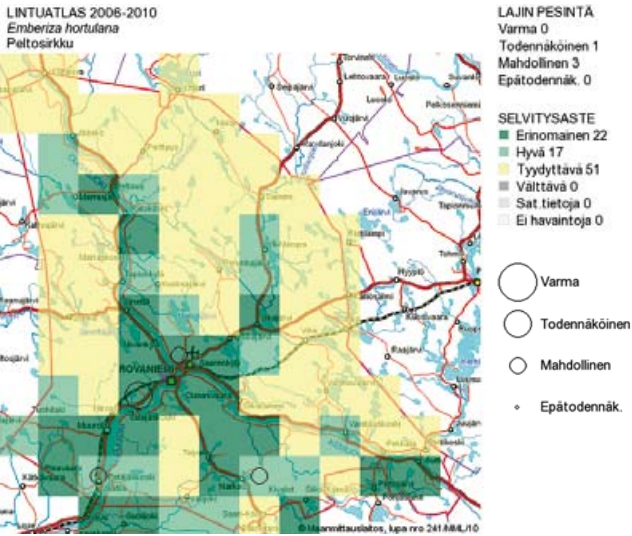
Peltosirkku
Emberiza hortulana

KUVALIITERI.FI

Peltosirkku on Etelä-Suomen ja länsirannikon lintulaji. Lapissa laji esiintyy tai on esiintynyt lähinnä vain Perämeren pohjukassa ja Kemijokivarressa. Nimensä mukaisesti laji viihtyy pelloilla, josta se löytää sopivia laulupaikkoja. Joskus peltosirkkuja löytää myös hakkuuaukeilta. Suomen peltosirkkukannat ovat taantuneet voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Vielä 1980-luvun lopulla Suomessa arvioitiin pesivän 150 000–200 000 peltosirkkuparia, kun 2000-luvun alussa määräksi arvioitiin 30 000 paria. Kannan vähenemisen syyt voivat aiheutua ongelmista talvehtimisalueilla, pesimäalueilla tai muuttomatkalla. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa peltosirkku katsotaan erittäin uhanalaiseksi lajiksi. Hoikkarakenteinen peltosirkku talvehtii Afrikan länsiosissa Saharan etelälaiteilla. Syysmuutto ajoittuu elo–syyskuulle ja kevätmuutto huhti–toukokuulle.

Vihertävänharmaapäisen, oranssinokkaisen peltosirkkun su-ruvoittainen laulusäe ja helähtelevä dsily-ääni näyttävät kadonneen Rovaniemeltä. Kansallisissa atlaskartoituksissa peltosirkku havaittiin 1970-luvulla 14 ruudulla, 1980-luvulla kahdeksalla ja uusimmassa atlaskartoituksessa neljällä ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa lajia ei tavattu lainkaan. Vielä 1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alussa peltosirkkuja tavattiin säännöllisesti useilla havaintopaikoilla. 1990-luvulta on tiedossa yli kymmenen havaintoa ja vuosilta 2000–2008 kaikkiaan 11 havaintoa, mutta vuosilta 2009–2011 ei ainuttakaan. Vanhoja reviiripaikkoja peltosirkulla ovat olleet Paavalniemen, Rautiosaaren, Petäjäskosken, Jaatilan, Jaatilansaaren, Ruikan ja Koskenkylän pellot. Valtaosa havainnoista on tehty toukokuun lopun ja kesäkuun aikana.

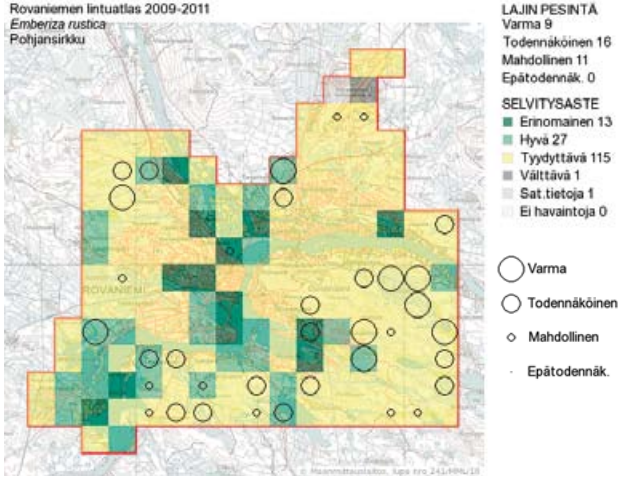
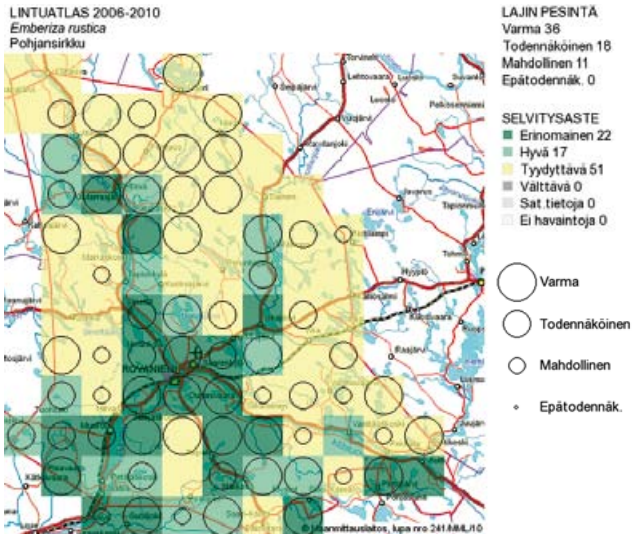
Pohjansirkku
Emberiza rustica

KUVALIITERI.FI

Hiljainen, ruskean ja valkean kirjava pohjansirkku pesii koko Suomessa Tunturi-Lappia ja lounaisimpia osia lukuunottamatta. Pohjansirkun elinympäristöä ovat rämeiden reunat, sekametsäkorvet, pensoittuneet ojitussuot sekä metsäpurojen ja -lampien soistuneet rantatiheiköt. Suomen pohjansirkkukanta väheni liki kolmanneksella 1940-luvulta 1970-luvulle tultaessa ja väheneminen on jatkunut samaa tahtia nykypäiviin saakka. Nopeasti, nykivin siiveniskuin lentävän pohjansirkun pesimäkannan kooksi arvioidaan tätänykyä 200 000 paria. Uusimmassa uhanalaisluokituksessa pohjansirkku katsotaan vaarantuneeksi lintulajiksi. Pohjansirkku talvehtii Aasian etelä- ja kaakkoisosissa, josta ensimmäiset yksilöt ennättävät Suomeen huhtikuun puolivälissä. Syysmuutto ajoittuu elokuun puolivälin ja lokakuun alun väliselle jaksolle.

Terävästi tiksutellen varoittleva pohjansirkku on melko yleinen pesimälaji Rovaniemen seudun korpimetsissä. Toisin kuin muualla Suomessa, pohjansirkku ei näytä Rovaniemellä taantuneen. Kansallisissa atlaskartoituksissa pohjansirkkuja havaittiin 44–65 ruudulla eikä esiintymismäärissä ole tapahtunut merkittäviä muutoksia eri atlaskausien välillä. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella laji tavattiin 36 ruudulla. Asutusalueilla laji ei viihtynyt. Pesivän maallinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan pohjansirkku on 23 000 parillaan kolmanneksitoista runsain lintulaji Rovaniemellä. Linjalaskentojen mukaan laji on jopa runsastunut jaksojen 1986–1989 ja 2006–2011 välillä. Pohjansirkut saapuvat Rovaniemen seudulle huhtikuun lopulla ja myöhäisimpiä yksilöitä havaitaan vielä syyskuun puolivälissä Aronperän rengastuspaikalla. Parhaimpina elokuun lopun aamuina saadaan rengastettua toistakymmentä pohjansirkkua.

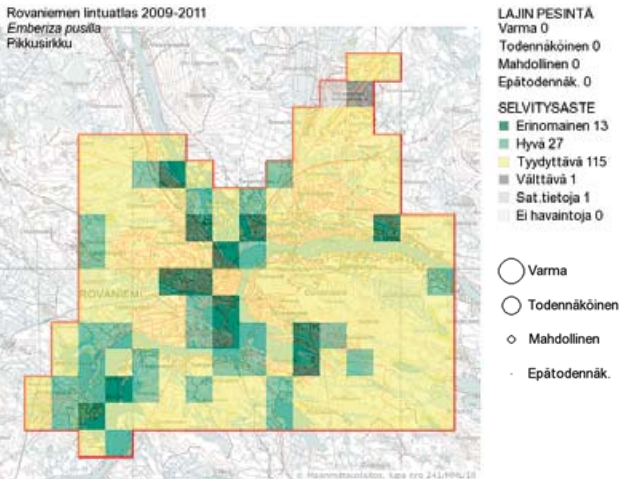
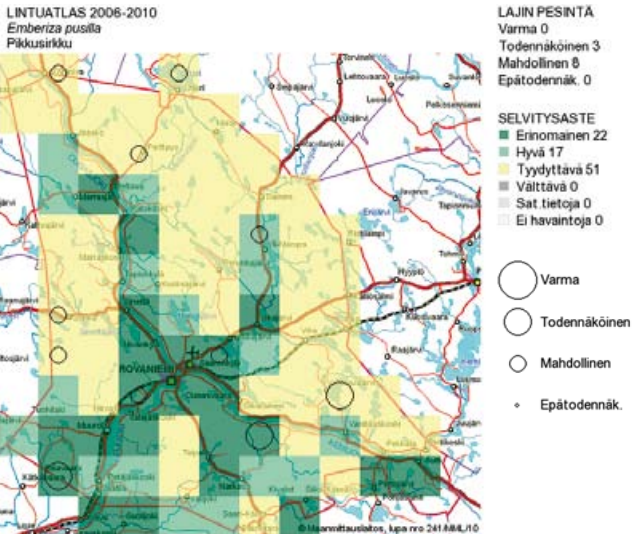
Pikkusirkku
Emberiza pusilla

KUVALIITERI.FI

Pikkusirkku on Suomessa Kaakkois-Lapin lintulaji, jonka tapaa varmimmin Kuusamon, Sallan, Savukosken, Pelkosenniemien ja Ivalon vaivaiskoivurämeiltä tai muuntyyppisiltä pensoituneilta soilta. Pienikokoinen ja huomaamaton pikkusirkku on sinipyrstön ohella yksi kiinnostavimmista lintulajeista lintuharrastuksen ja kansainvälisenkin lintumatkailun kannalta Lapissa. Pikkusirkun höyhenpuku on päältä harmaanruskean ja mustan juovikas, linnun vatsa on valkea ja rinta tummaviiruinen. Lajin havaitsee helpoimmin laulusta kesäkuun alkupuolella; muutoin lintu on hankalampi havaita sen puikkelehtiessä maassa tai matalalla pensaikossa. Nykyään Suomessa arvioidaan pesivän 30 000 pikkusirkkuparia. Laji talvehtii Aasian eteläosissa ja varhaisimmat yksilöt palaavat pesimäalueilleen touko–kesäkuun vaihteessa. Syysmuutto alkaa elokuussa ja hiljenee lokakuun alkupuolella.

Punaruskeaposkisesta pikkusirkusta kirjattiin Rovaniemellä ensihavainto vuonna 1954. Havaintoja alkoi kertyä enemmän vasta 1980-luvun puolivälissä. Kansallisissa atlaskartoituksissa pikkusirkku havaittiin 1970-luvulla kolmella, 1980-luvulla kuudella ja uusimmassa 11 kartoitusruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksen kartoitusalueella lajia ei tavattu lainkaan. Parhaimpia paikkoja pikkusirkun havaitsemiseen ovat kesäaikaan Kampsa-aapa ja Sattajärvi. Rämeeltä soiva tiksutteleva kutsu- ja varoitusääni tai epäviereisen pajusirkun laulantaa muistuttava laulusäe paljastaa pikkusirkun läsnäolon. Syksyllä lajiin voi käydä tutustumassa Aronperän rengastuspaikalla. Rovaniemen seudulle pikkusirkku ilmestyy kesäkuussa ja viimeisiä havaintoja lajista tehdään elokuun lopulla.

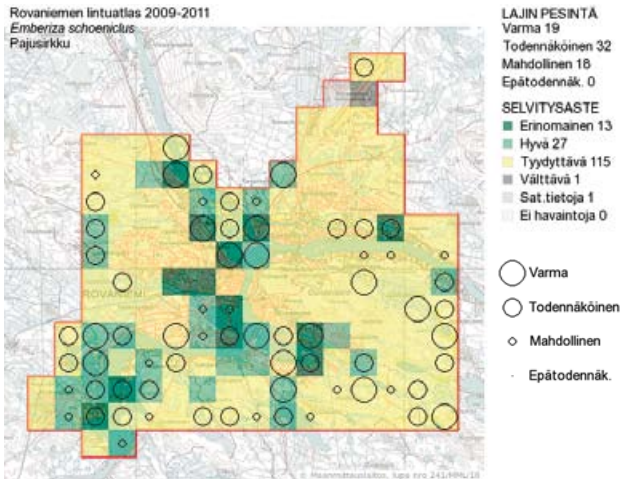
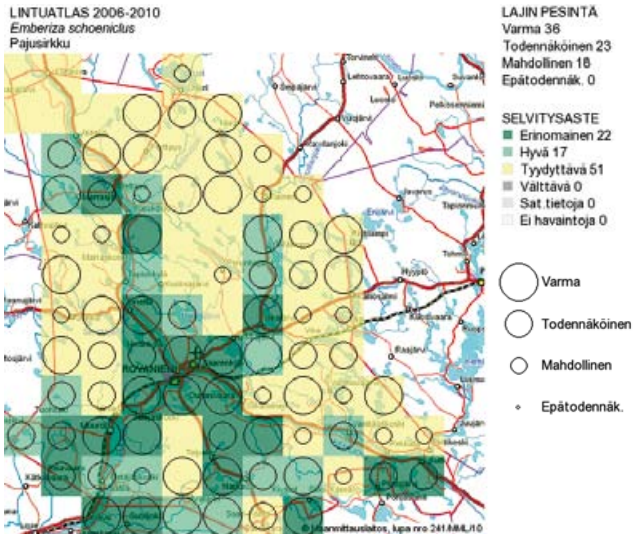
Pajusirkku
Emberiza schoeniclus

KUVALIITERI.FI

Solakkarakenteinen ja pieninokkainen pajusirkku pesii koko maassamme. Laji on yleinen kosteilla, pensaikkaisilla alueilla kuten jokien varsilla, soiden reunoilla, peltojen ojanvarsilla sekä järvien- ja merenrantojen ruovikoissa. Pajusirkku on pohjoisessa yleisempi kuin etelässä. Suomen pajusirkkumäärät ovat vaihdelleet suuresti vuosikymmenten kuluessa. Laji runsastui vuosina 1950–1970 todennäköisesti vesien rehevöitymisen myötä. Viimeksi kuluneiden vuosikymmenten aikana pajusirkkumäärät ovat toistaiseksi tuntemattomasta syystä vähentyneet ja nykyään Suomessa arvioidaan pesivän 200 000–400 000 paria. Pajusirkku talvehtii Välimeren maissa; joskus jokunen yksilö myös Suomessa. Kevätmuutto käynnistyy maaliskuussa ja syysmuutto pääosin syys-lokakuussa.

Yksitoikkoisen änkyttävää tsri tsri tsryi tsrisi -säettä laulava pajusirkku on yleinen pesimälaji Rovaniemellä. Kansallisissa atlaskartoituksissa laji on havaittu 44–72 ruudulla. Rovaniemen kaupunkiatlaksessa pajusirkku havaittiin 69 ruudulla. Laji havaittiin asutusalueiden ja laajojen kangasmetsien tutkimusruutuja lukuunottamatta miltei kaikilla ruuduilla. Pesivän maallinnuston linjalaskenta-aineiston mukaan Rovaniemellä arvioidaan pesivän 13 000 pajusirkkuparia. Hyviä paikkoja pajusirkun havaitsemiseen ovat Koivusaaren luontopolku ja Harjulammen lintutorni. Ensimmäiset pajusirkut saapuvat Rovaniemen seudulle huhtikuun puolenvälin jälkeen ja viimeisiä syysmuuttajia havaitaan vielä lokakuun alussa. Syysmuuttokausi on pitkä; Aronperän rengastuspaikalla saadaan rengastettua kymmeniä pajusirkkuja aamua kohden heinäkuun lopulta syyskuun alkuun ulottuvalla jaksolla.

9 Rovaniemen arvokkaat lintualueet ja mielenkiintoisimmat lintulajit

Rovaniemen runsaslajisimmat alueet sijoittuvat Ylikylä–Ounasjokisuiston, Niskanperän, Paavalniemen, Harjulampi-Ounasvaaran ja Kivitaipaleen alueille. Yksittäisistä kohteista arvokkaimpia ovat aivan kaupungin keskustassa sijaitsevat Ounasjokisuisto, Harjulampi ja Ounasvaara. Myöskin Niskanperän ja Paavalniemen maatalousvaltaiset alueet Kemijoen lahdelmineen ovat hyviä lintualueita. Rovaniemen paras lintujärvi, Kivijärvi, sijaitsee puolestaan Kivitaipaleen kylässä. Rovaniemeltä löytyy varsin vähän kunnan lintusoita, koska valtaosa alueen soista on ojitettu. Vianaapa, Kaattasjärvi-Mustiaapa, Koukkulanaapa ja Ristiaapa ovat tästä poikkeuksia. Vanhojen metsien lintulajeja löytyy vielä esimerkiksi Ounasvaaralta, Kaihuavaara–Kivalojen alueelta, Louevaaralta, Kontonulkilta, Auttikönkään alueelta sekä Vaattungin retkeilyalueelta. Maatalousvaltaisista alueista linnustollisesti tärkeimpiä ovat Jaatilan, Jaatilansaaren ja Petäjaskosken peltoalueet.

Rovaniemellä pesii yli viisikymmentä lintumatkailun kannalta kiinnostavaa lintulajia. Harvinaisuutensa ja rajoittuneen levinneisyytensä vuoksi mielenkiintoisia lintulajeja ovat uivelo, maakotka, pyy, riekko, teeri, metso, jänkäsirriäinen, jänkäkurppa, hiiripöllö, varpuspöllö, viirupöllö, lapinpöllö, helmipöllö, palokärki, pohjantikka, tilhi, sinipyrstö, idänuunilintu, lapintiainen, lapinharakka, kuukkeli, pohjansirkku ja pikkusirkku. Suomessa vähälukuisia, nimenomaan Rovaniemellä pesivänä tavattavia lintulajeja ovat Ounasvaaran pähkinähakit ja Auttikönkään virtavästäräkki. Vikajärvellä sijaitsevan Raudanjoen koskikarat ovat eloisaa katseltavaa talvikuukausina, pöllönkuunteluretket tarjoavat jännitystä kevätoinä ja teerien sekä metsojen soidin tuo vaikuttavan luontoelämyksen nähtäväksi huhti–toukokuussa.

Rovaniemen Ounasjokisuistossa sijaitseva Aronperän täytemaa-alue on yksi Suomen varmimmista äärimmäisen uhanalaisen tunturikiurun tapaamispaikoista kevätmuuttoaikaan. Erittäin uhanalaisista lajeista suokukko on Rovaniemellä vielä melko yleinen pesimälaji. Kuolajokisuu ja Kemijoen lahdelmat Niskanperällä ja Souharissa ovat tärkeitä suokukon kevätmuuttoaikaisia ruokailupaikkoja. Monet Rovaniemelläkin tavattavista vaarantuneista lintulajeista ovat vesilintuja, näitä lajeja pesii esimerkiksi Harjulammella. Rovaniemellä pesii merkittävä osa Suomen ja Euroopan törmäpääskyistä, joten tämä vaarantunut laji tulisi ottaa erityisesti huomioon Rovaniemen maankäytön suunnittelussa. Perä-Pohjolan alueella ja siten myös Rovaniemellä alueellisesti uhanalaisista lintulajeista erityisesti jänkäsirriäisen, mustaviklon, tiltaltin ja taviokuurnan tilaan ja esiintymispaikkoihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Ko. lajit ovat harvinaistuneet merkittävästi

Rovaniemen alueella viime vuosikymmeninä. Erittäin uhanalaisesta peltosirkusta on tehty Rovaniemellä viimeinen havainto vuonna 2008.

10 Rovaniemen linnuston muutokset ja tulevaisuus

Rovaniemen linnusto muuttuu jatkuvasti. Eteläisten lintulajien levittäytyminen napapiirille on selvästi nähtävissä. Sen sijaan pohjoisten lajien vetäytyminen edelleen pohjoiseen mahdollisen ilmastomuutoksen seurauksena on ollut vaikeammin todennettavissa. Yleinen havainto on, että Rovaniemen pesimälinnuston lajimäärä tulee mieluummin kasvamaan kuin vähenemään tulevaisuudessa. Lintulajiston koostumukseen vaikuttavat niin kotimaiset kuin muuttolinnuilla myös ulkomaiset tekijät. Talviruokinta on edistänyt sinitiaisen ja viherpeipon levittäytymistä ja runsastumista napapiirillä. Uusien lajien, kuten pikkuvarpusen, sinitiaisen ja närhen levittäytyminen pohjoiseen voi aiheuttaa ongelmia kilpailutilanteen kiristymisen kautta samankaltaisille lajeille, kuten esimerkiksi varpuselle, lapintiaiselle ja kuukkelille. Pohjoisten metsien nykytilasta antaa huolestuttavia merkkejä metsien yleislintulajien, metsäkirvisen ja järripeipon viimeaikainen vähentyminen.

Kaupungit houkuttelevat yhä enenevässä määrin uusia pesimälintuja alueelleen. Rovaniemellä uusia kaupunkilaislajeja ovat muun muassa punakylkirastas ja vihervarpunen, sinitiaisen ja viherpeipon jatkaessa edelleen runsastumistaan kaupunkialueella. Näyttää siltä, että uudet kaupunkilaiset asuttavat ensin omakotitaloalueet, runsastuvat siellä ja sen jälkeen siirtyvät yhä lähemmäs kaupungin keskustaa. Toki liikettä voi tapahtua myös toiseen suuntaan, esimerkiksi pulut ovat yleistyneet Rovaniemen omakotitaloalueilla ja jopa kylissä. Tällä hetkellä huolestuttavin tilanne on peltosirkulla ja kottaraisella. Molemmat olivat aikoinaan suhteellisen yleisiä pesimälajeja Rovaniemellä, mutta vuosia on kulunut siitä, kun lajien pesintä varmistettiin alueella. Ongelmia on myös monilla suo- ja vesilintulajeilla. Näiden lajien vähenemisen syyt voivat olla moninaisia, sillä lajit ovat muuttolintuja. Näyttää siltä, että rovaniemeläiset ja lappilaiset lintuharrastajat hyötyvät tulevasta muutoksesta eteläisten lintulajien levittäytyessä Lappiin. Sen sijaan mahdollinen pohjoisten lintulajien taantuminen ja levinneisyysalueiden siirtyminen entistä pohjoisemmaksi olisi haitallista koko Rovaniemen linnuston monimuotoisuuden ja vetovoimaisuuden kannalta.

11 Yhteenveto

Rovaniemen pesimälinnuston koostumusta ja muutoksia tutkittiin vuosina 2009–2011 Lapin ELY-keskuksen rahoittamassa EAKR-projektissa *Rovaniemen kaupunkilintuatlas*. Projektia koordinoi Lapin yliopiston Arktisen keskuksen Luontoselvitys- ja YVA-palvelut. EAKR-rahoituksen lisäksi projektin rahoittamiseen osallistuivat Lapin yliopisto ja Rovaniemen kaupunki. Projektin yhteistyökumppaneina olivat Lapin lintutieteellinen yhdistys, BirdLife Suomi ja Helsingin yliopiston luonnontieteellinen keskusmuseo. Projektin tavoitteena oli selvittää Rovaniemellä pesivien lintulajien esiintyminen ja runsaudet, määrittää parhaat lintualueet sekä arvioida linnustossa tapahtuneita muutoksia eri alueilla.

Rovaniemellä on tavattu kaikkiaan 264 lintulajia, joista alueella pesii varmasti tai todennäköisesti 160 lajia. Talvikuukausina alueella on havaittu noin 80 lintulajia. Yleisimmät pesimälajit ovat pajulintu, peippo, vihervarpunen, punakylkirastas, talitiainen, hömötiainen ja leppälintu. Rovaniemen lintulajimäärä on suuri, sillä alueella tavataan sekä eteläisiä että pohjoisia lajeja. Rovaniemellä arvioidaan pesivän noin miljoona maalintuparia. Ylivoimaisesti runsain pesimälaji alueella on pajulintu 230 000 parillaan.

Rovaniemen seudun linnustossa on tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosikymmenten aikana. Rovaniemellä havaitaan vuosi vuodelta yhä useammin ja enemmän eteläisen levinneisyyden omaavia lintulajeja. Yleisistä lajeista etenkin punarinta, peippo ja vihervarpunen ovat runsastuneet. Huolestuttavaa on, että eniten vähentyneet lintulajit, metsäkirvinen, järripeippo ja pajulintu, ovat metsiemme runsaslukuisimpia lintuja. Rovaniemen alueen kaupunki- ja kylälinnuston seuranta-aineistot mahdollistivat myös yksityiskohtaisen arvioinnin lintulajien kaupunkilaistumisesta. Viime vuosikymmeninä etenkin seuraava lajit ovat alkaneet pesiä yhä lähempänä ja runsaampina kaupungin keskustassa eli ne ovat kaupunkilaistuneet: räkättirastas, punakylkirastas, sinitiainen, naakka, harakka, varis, pikkuvarpunen, viherpeippo ja vihervarpunen. Samanaikaisesti kottaraiset, kiurut ja räystäspääskyt ovat kadonneet. Vainon väheneminen, talvilintujen ruokinta sekä pöntöstötoiminta ovat merkittävällä tavalla edesauttaneet lintujen kaupunkilaistumista myös pohjoisessa. Lämpimät kevätt edistävät osaltaan eteläisten lintulajien levittäytymistä pohjoiseen.

Rovaniemellä pesii monimuotoinen ja arvokas lintulajisto. Atlaskartoitusten mukaan Rovaniemellä pesii yli 90 uhanalaista, EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin tai Suomen valtion erityisvastuulajeihin kuuluvaa lintulajia. Rovaniemen alue on tärkeä pesimäalue monille vaarantuneille vesilintulajeille, kuten jouhisorsalle ja tukkasotkalle. Myös monet uhanalaiset päiväpetolintulajit ja pöllöt pesivät Rovaniemellä. Merkittävä

osa Suomen törmäpääskyistä, keltavästäräkeistä ja pohjansirkuista pesii Rovaniemen seudulla.

Monilla Rovaniemellä tavattavista, itäisesti levinneillä lintulajeilla on merkittävä lintumatkailullinen arvo. Lintumatkailijoita kiinnostavia lajeja ovat esimerkiksi sinipyrstö, pikkusirkku, jänkäkurppa, jänkäsirriäinen, pöllöt, kanalinnut ja tikat. Mielenkiintoisia linturetkikohteita Rovaniemellä ovat Ounasjokisuisto, Harjulampi, Ounasvaara, Niskanperä, Paavalniemi, Kivitaipaleen Kivijärvi, Vaattungin alue, Auttiköngäs, Kivalojen alue ja Louevaara.

Rovaniemen linnuston seurannalla on pitkät perinteet, etenkin kaupunkilintujen osalta. Luonto muuttuu entistä nopeammin, joten tässä julkaisussa esitetyt lintukartoitukset olisi toivottavaa toistaa uudelleen viimeistään kymmen vuoden kuluttua.

ESA HUHTA

Etelä kohtaa pohjoisen, sinitiainen ja lapintiainen.

12 Summary

The assemblages of breeding birds and their changes were studied in Rovaniemi during the years 2009-2011 in connection with the ERDF project called *Rovaniemen kaupunkilintu-atlas* (Rovaniemi Bird Atlas) funded by the Lapland ELY Centre. The project was co-ordinated by the Nature Inventory and EIA Services of the Arctic Centre, a unit of the University of Lapland. In addition to the ERDF funding, both the University of Lapland as well as the Town of Rovaniemi provided financial support for the project. Collaborators in the project included the Ornithological Society of Lapland, BirdLife Finland, and the Finnish Museum of Natural History of the University of Helsinki. The goal of the project was to study the occurrence and number of bird species nesting in Rovaniemi, determine the best local bird-watching sites, and to assess changes in bird assemblages.

A total of 264 bird species have been encountered in Rovaniemi, and 160 species nest in the areas for certain or probably. Some 80 bird species have been observed in the area during the winter months. The most common nesting species are Willow Warbler (*Phylloscopus trochilus*), Chaffinch (*Fringilla coelebs*), Siskin (*Carduelis spinus*), Redwing (*Turdus iliacus*), Great Tit (*Parus major*), Willow tit (*Parus montanus*), and Common Redstart (*Phoenicurus phoenicurus*). The number of bird species in Rovaniemi is large as both southernand northern species congregate here. It has been estimated that approx. 1 million land bird pairs nest in Rovaniemi. Clearly the most common nesting species is Willow Warbler with its 230,000 pairs.

Some significant change shave occurred in the bird assemblage in Rovaniemi over the past decades. Year by year, an increasing number of southerly distributed bird species are observed in Rovaniemi. When considering common species, especially European Robin (*Erithacus rubecula*), Chaffinch (*Fringilla coelebs*), and Siskin have increased in number. One concern is that the numbers of Tree Pipit (*Anthus trivialis*), Brambling (*Fringilla montifringilla*), and Willow Warbler have diminished most of all, and they are among the commonest birds in the forests of Finland. The monitoring data on urban and village bird assemblages in the Rovaniemi district have also enabled a detailed assessment of the urbanization of bird species. During the past few decades, especially the following species have begun to nest increasingly closer and in greater numbers in the town centre, i.e. they have become urbanized: Fieldfare (*Turdus pilaris*), Redwing, Blue Tit (*Parus caeruleus*), Jackdaw (*Corvus monedula*), Magpie (*Pica pica*), Hooded Crow (*Corvus corone cornix*), Tree Sparrow (*Passer montanus*), Greenfinch (*Carduelis chloris*), and Siskin. Over the same period of time, Starling (*Sturnus vulgaris*), Eurasian Skylark (*Alauda arvensis*), and House Martin (*Delichon urbica*) are species that have vanished.

Reduced level of persecution, artificial feeding of overwintering birds, and providing of nesting boxes have significantly promoted urbanization by birds here in the north as well. Warm spring seasons also contribute to southerly distributed bird species expanding their distribution area northwards.

Rovaniemi is home to a diverse and valuable assemblage of bird species. According to the results of the Atlas mappings, over 90 species of birds deemed to be threatened, belonging to Annex I of the European bird directive or belonging to the species under the special responsibility of the State of Finland nest in Rovaniemi. The Rovaniemi district is an important nesting area for many endangered waterfowl species, e.g. Northern Pintail (*Anas acuta*) and Tufted Duck (*Aythya fuligula*). Moreover, many threatened raptors and owls nest in Rovaniemi. A significant proportion of the following species nest in Rovaniemi: Sand Martin (*Riparia riparia*), Yellow Wagtail (*Motacilla flava*), and Rustic Bunting (*Emberiza rustica*).

Many of the bird species encountered in Rovaniemi and having eastern distribution range are of value from the viewpoint of bird tourism. The tourists coming to Rovaniemi for the sake of observing the birdlife are attracted by species such as Red-flanked Bluetail (*Tarsiger cyanurus*), Little Bunting (*Emberiza pusilla*), Jack Snipe (*Lymnocryptes minimus*), Broad-billed Sandpiper (*Limicola falcinellus*), Owl species, Capercaillie (*Tetrao urogallus*), Willow Grouse (*Lagopus lagopus*), and Woodpecker species. Studies of the district have revealed that places of interest for bird-watching in Rovaniemi are Ounasjoki River delta, Harjulampi, Ounasvaara, Niskanperä, Paavalmiemi, Kivitaipale (Kivijärvi Lake), Vaattunki, Auttiköngäs, Kivalot, and Louevaara.

Monitoring of birdlife in Rovaniemi has a tradition of long standing, especially as regards urban species. The pace of change in the environment is constantly incrementing, which is why the bird species chartings presented in this publication should be renewed no later than 10 years from now, to begin in 2016.

Kiitokset

Rovaniemen pesimälinnusto -julkaisun tekeminen ei olisi ollut mahdollista ilman suurta lintuharrastajien joukkoa. Heidän merkityksensä oli erityisen suuri atlaskartoitustyössä. Rovaniemi on pinta-alaltaan laaja alue, joten kartoitustyön toteuttaminen ei olisi ollut mahdollista ilman palkattuja maastotyöntekijöitä. Lapin ELY-keskuksen myöntämä EAKR-rahoitustuki Rovaniemen kaupunkilintualtas -projektille teki mahdolliseksi ahkerien tutkimusavustajien, Antti Ruonakosken, Jukka Simulan, Ilkka Ruuskan ja Olli-Pekka Karlinin rekrytoinnin lintukartoituksiin. BirdLife Suomi ja Lapin lintutieteellinen yhdistys mahdollistivat tiira.fi havaintopalvelimen käytön ja hyödyntämisen projektissa. Helsingin yliopiston luonnontieteellinen keskusmuseo antoi hatikka.fi ja atlasselainpalelun käyttöömme, siitä kiitokset. Pekka Suopajärvi on vastasi atlas-karttojen teknisestä toteuttamista. Projekti on saanut merkittävää tukea hankkeen ohjausryhmältä.

JUHANI JALKANEN

Kirjallisuutta

Ahonen, P. 1970: Rovaniemen kaupungin linnustosta. – Laudatur-tutkielma, Turun yliopisto, ekologian laitos

Huhta, E. 1980: Havaintoja varpuspöllöistä ja viitteitä sen talviravinnosta Kemin seudulla. – Sirri 5(3–4):90–93.

Huhta, E. 1987: Kesykyyhkyn (*Columba livia*) esiintyminen Lapin läänis-sä. – Sirri 12:21–23.

Huhta, E., Suopajärvi, M. & Suopajärvi, P. 1995: Varpuspöllön talviravinnosta Kemi–Tornion seudulla. – Sirri 20:64–65

Hyytiä, K., Kellomäki, E. & Koistinaho, J. (toim.)1983: Suomen lintuatlas. – SLY:n Lintutieto Oy, Helsinki.

Jokimäki, J. 1982: Rovaniemen seudun talvilinnusto. – Kokko 5:60–74.

Jokimäki, J. 1987a: Kottaraiskanta romahtanut Rovaniemellä. – Kokko 9–10:4.

Jokimäki, J. 1987b: Rovaniemen kaupungin puistolinnustosta. – Kokko 9–10:6–9.

Jokimäki, J. 1989: Taajamalinnuston alueellinen vaihtelu ja pitkäaikais-muutokset keskiboreaalisella linnustovyöhykkeellä. – Pro gradu -tutkiel-ma, Jyväskylän yliopisto, biologian laitos.

Jokimäki, J. 1992: Rovaniemen kaupunkilinnusto. – Lapin maakuntamu-seon julkaisuja 6, Rovaniemi.

Jokimäki, J. 2002: Onko metsien pirstoutuminen vakava uhka Pohjois-Suomen metsälinnustolle? – Teoksessa: Kangas, J., Kokko, A., Jokimäki, J. & Store, R. (toim.): Tutkimuksia ekologisen informaation liittämisestä metsäsuunnitteluun. – Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 858:33–43.

Jokimäki, J. & Helle, H. 1997: Kemijokivarren pesimälinnustoinventointi välillä Sierilä–Vanttauskoski vuonna 1997. – Kemijoki Oy, moniste, Ro-vaniemi.

Jokimäki, J. & Kaisanlahti, M-L. 1997: Rovaniemen maalaiskunnan Kuu-siselän alueen pesimälinnustoinventointi 1997. Lapin yhdyskuntatek-niikka ky, moniste, Rovaniemi.

Jokimäki, J. & Kaisanlahti, M.-L. 1998: Pohjois-Suomen asutustaajamien pesimälinnusto (Summary: Effects of urbanization on the breeding bird community in northern Finland). – Kokko 13:37–46.

Jokimäki, J. & Kaisanlahti-Jokimäki, M-L. 2008: Rovaniemen Harjulam-men linnustoselvitys vuonna 2008. – Rovaniemen kaupunki & Arktinen keskus, moniste, Rovaniemi.

Jokimäki, J. & M.-L. Kaisanlahti-Jokimäki 1999a: Varpuset kadoksissa (Summary: Is the House Sparrow decreasing in northern Finland?). – Kokko 14:22–24.

Jokimäki, J. & Kaisanlahti-Jokimäki, M.-L. 1999b: Suomen muuttuva kaupunkilinnusto (Summary: Effects of urbanization on bird assembla-ges in Finland). – Linnut 34 (Nro 4) 12–16.

Jokimäki, J. & Kaisanlahti-Jokimäki, J. 2003: Pohjois-Suomen luonnonti-laisten ja rakennettujen jokien linnuston monimuotoisuus. –Teoksessa: Rakennettujen vesistöjen tila ja luonnonmukaiset kunnostusmenetelt-mät: Yhteenveto Luomujoki-projektin tuloksista (Kerätär, K. toim.). – Suomen ympäristö 627:60–64.

Jokimäki, J. & Kaisanlahti-Jokimäki, M-L. 2004. Suurjokien vesi- ja ranta-linnusto. –Teoksessa: M. Walls & M. Rönkä (toim.): Suomen vesiluonnon monimuotoisuus, s. 54–59. Edita Publishing Oy, Helsinki.

Jokimäki, J. & Rahko, P. 1995: Ounasvaaran lintuinventointi 1995. Ro-vaniemen kaupunki, moniste, Rovaniemi.

Järvinen, O. & Väisänen, R.A. 1980: Quantitative biogeography of Fin-nish land birds as compared with reigionality in other taxa. – Annales Zoologici Fennici 17:67–85.

Kaisanlahti, M.-L. & Jokimäki, J. 1998: Rovaniemen Harjulammen linnus-to. Rovaniemen kaupunki, Ympäristönsuojelu. Rovaniemen kaupungin painatuskeskus, Rovaniemi.

Kaisanlahti, M.-L. 2009: Rovaniemen kaupunkilintuatlas -projekti käyn-nistyy. – Kokko 2009:61–65.

Kaisanlahti-Jokimäki, M-L., Jokimäki, J. & Väisänen, E. 2005: Kuukkeli metsäluonnon muutosten indikaattorina. – Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 939:18–33.

Kajoste; E. 1961: Helsingin keskikaupungin pesimälinnustosta. – Ornis Fennica 38:45–61

Kalela, A. 1961. Waldvegetationzonen Finnlands und ihre Paralleltypen. Vanamo 16:65–83.

Kalliola, R. 1973: Suomen kasvimaantiede. – WSOY, Porvoo.

Kalliola, I. (toim.) 2006: Suomen muuttolinnut. – WSOY, Porvoo.

Koskimies, P. 2005: Suomen lintuopas. – WSOY, Porvoo.

Lapin liitto 2001: Rovaniemen maakuntakaava. Kaavaselostus. 73 s. + 10 liitt.

Leivo, M. 1996: EVA Suomen kansainvälinen erityisvastuu linnustonsuo-jelussa. – Linnut 31:34–39.

Nuorteva, P. 1971: The synantrophy of birds as an expression of the eco-logical cycle disorder caused by urbanization. – Annales Zoologici Fen-nici 8:547–553.

Pakkala, T., Tiainen, J. & Pitkänen, M. 1998: Helsingin lintuatlas. Pesimä-linnusto 1996–97. – Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 1/98, Helsinki.

Pöyhönen, M. 1995: Muuttolintujen matkassa. – Otava, Keruuu

Rahko, P. & Jokimäki, J. 1995: Ounasjokisuiston linnustoinventointi 1995. Rovaniemen maalaiskunta, moniste, Rovaniemi.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suo-men ympäristökeskus, Helsinki.

Rauhala, P. 2001: Pisavaaran luonnonpuiston pesimälinnustosta. – Sirri 26:48–54.

Rauhala, P. & Suopajärvi, P. 2002: Kemin lintuatlas 1999–2001. – Kemi–Tornion lintuharrastajat Xenus ry, Kemi.

Räinä, P., Jokimäki, J. & Kaisanlahti-Jokimäki, M.-L. 2000: Lapin lintu-vedet -linnusto, tila, suojelu. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 94. Lapin ympäristökeskus, Lapin yliopistopaino, Rovaniemi.

Saikko, P. & Loikkanen, P. 1999: Lahden lintuatlas 1998–1999. – Lahden kaupungin valvonta- ja ympäristökeskuksen julkaisuja Sarja A4/99, Lah-ti.

Solonen, R. 1985: Suomen linnusto. – Lintutieto Oy, Helsinki.

Tenovuo, R. 1967: Zur Urbanisierung der Vögel in Finland. – Annales Zoologica Fennici 4:33–44.

Tynjälä, M. (toim.) 2004: Oulun pesimälinnusto. Oulun kaupunkilintu-atlaksen 1997–1999 tulokset. – Oulun kaupungin ympäristöviraston jul-kaisu 2/2004, Oulu.

Valkama, J., Vepsäläinen, V. & Lehikoinen, A. 2011: Suomen III Lintuat-las. – Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. – http://atlas3.lintuatlas.fi (viitattu [15.5.2012])

Vasko, V., Lampolahti, J. & Sundelin, R. 2006: Rauman seudun lintuatlas. – Rauman seudun lintuharrastajat ry, Saarijärvi.

Vuorisalo, T. & Tiainen, J. (toim.) 1993: Kaupungin linnut – Stadens fåg-lar. – Turun maakuntamuseon näyttelyesite 19, Turku.

Väisänen, R.A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnus-to. – Otava, Helsinki.

http://atlas3.lintuatlas.fi/
http://www.luomus.fi/seurannat/linjalaskenta/vakiolinja.htm
http://www.luomus.fi/seurannat/linjalaskenta/index.htm

Lajihakemisto

A
Accipiter gentilis 48
Accipiter nisus 49
Acrocephalus dumetorum 131
Acrocephalus schoenobaenus 130
Actitis hypoleucos 78
Aegolius funereus 97
Alauda arvensis 105
Ampuhaukka 55
Anas acuta 24
Anas clypeata 26
Anas crecca 22
Anas penelope 20
Anas platyrhynchos 23
Anas querquedula 25
Anas strepera 21
Anser fabalis 19
Anthus pratensis 110
Anthus trivialis 109
Apus apus 98
Aquila chrysaetos 52
Asio flammeus 96
Asio otus 95
Aythya ferina 27
Aythya fuligula 28

B
Bombycilla garrulus 114
Bonasia bonasia 34
Bubo bubo 90
Bucephala clangula 30
Buteo buteo 50
Buteo lagopus 51

C
Calidris temminckii 65
Carduelis cannabina 166
Carduelis chloris 164
Carduelis flammea 167
Carduelis spinus 165
Carpodacus erythrinus 171
Certhia familiaris 149
Charadrius dubius 61
Charadrius hiaticula 62
Cinclus cinclus 115
Circus aeruginosus 46
Circus cyaneus 47
Columba livia domestica 86
Columba palumbus 87
Corvus corax 158
Corvus corone cornix 157
Corvus monedula 156
Crex crex 59
Cuculus canorus 89
Cygnus cygnus 18

D
Delichon urbicum 108
Dendrocopos major 102
Dendrocopos minor 103
Dryocopus martius 101

E
Emberiza citrinella 173
Emberiza hortulana 174
Emberiza pusilla 176
Emberiza rustica 175
Emberiza schoeniclus 177
Erithacus rubecula 118

F
Falco columbarius 55
Falco peregrinus 57
Falco subbuteo 56

Falco tinnunculus 54
Fasaani 38
Ficedula hypoleuca 142
Fringilla coelebs 162
Fringilla montifringilla 163

G
Gallinago gallinago 69
Garrulus glandarius 152
Gavia arctica 40
Gavia stellata 39
Glaucidium passerinum 92
Grus grus 60

H
Haapana 20
Haarapääsky 107
Haliaeetus albicilla 45
Harakka 154
Harmaalokki 82
Harmaapäätikka 100
Harmaasieppo 141
Harmaasorsa 21
Heinätavi 58
Helmipöllö 97
Hemppo 166
Hernekerttu 134
Hiirihaukka 50
Hiiripöllö 91
Hippiäinen 140
Hirundo rustica 107
Huuhkaja 90
Hydrocoloeus minutus 83
Härkälintu 42
Hömötiainen 143

I
Idänuunilintu 136
Isokoskelo 33
Isokuovi 72
Isokäpylintu 170
Isolepinkäinen 151

J
Jouhisorsa 24
Jynx torquilla 99
Jänkäkurppa 68
Jänkäsirriäinen 66
Järripeippo 163

K
Kaakkuri 39
Kalalokki 80
Kalasääski 53
Kalatiira 84
Kanahaukka 48
Kapustarinta 63
Keltasirkku 173
Keltavästäräkki 111
Kesykyyhky 86
Kirjosieppo 142
Kirjosiipikäpylintu 168
Kiuru 105
Kivitasku 124
Korppi 158
Koskikara 115
Kottarainen 159
Kuikka 40
Kulorastas 129
Kurki 60
Kuukkeli 153
Kuusitiainen 146
Käenpiika 99

Käki 89
Käpytikka 102

L
Lagopus lagopus 35
Lanius collurio 150
Lanius excubitor 151
Lapasorsa 26
Lapinpöllö 94
Lapinsirri 65
Lapintiainen 144
Lapintiira 85
Larus argentatus 82
Larus canus 80
Larus fuscus 81
Larus ridibundus 79
Laulujoutsen 18
Laulurastas 127
Lehtokerttu 133
Lehtokurppa 70
Leppälintu 122
Limocola falcinellus 66
Liro 77
Loxia curvirostra 169
Loxia leucoptera 168
Loxia pytyopsittacus 170
Luhtahuitti 58
Luscinia svecica 119
Lymnocyptes minimus 68

M
Maakotka 52
Mehiläishaukka 44
Melanitta nigra 29
Mergus albellus 31
Mergus merganser 33
Mergus serrator 32
Merikotka 45
Metso 37
Metsähanhi 19
Metsäkirvinen 109
Metsäviklo 76
Motacilla alba 113
Motacilla cinerea 112
Motacilla flava 111
Muscicapa striata 141
Mustakurkku-uikku 43
Mustaleppälintu 121
Mustalintu 29
Mustapääkerttu 132
Mustarastas 125
Mustaviklo 73
Muuttohaukka 57

N
Naakka 156
Naurulokki 79
Niittykirvinen 110
Nucifraga caryocatactes 155
Numenius arquata 72
Numenius phaeopus 71
Nuolihaukka 56
Närhi 152

O
Oenanthe oenanthe 124

- P** Pajulintu 139
Pajusirkku 177
Palokärki 101
Pandion haliaetus 53
Parus ater 146
Parus caeruleus 147
Parus cinctus 144
Parus cristatus 145
Parus major 148
Parus montanus 143
Passer domesticus 160
Passer montanus 161
Peippo 162
Peltosirkku 174
Pensaskerttu 135
Pensastasku 123
Perisoreus infaustus 153
Pernis apivorus 44
Peukaloinen 116
Phasianus colchicus 38
Philimachus pugnax 67
Phoenicurus ochruros 121
Phoenicurus phoenicurus 122
Phylloscopus collybita 138
Phylloscopus sibilatrix 137
Phylloscopus trochiloides 136
Phylloscopus trochilus 139
Pica pica 154
Picoides tridactylus 104
Picus canus 100
Piekana 51
Pikkukuovi 71
Pikkukäpylintu 169
Pikkulepinkäinen 150
Pikkulokki 83
Pikkusirkku 176
Pikkutikka 103
Pikkutylli 61
Pikkuvarpunen 161
Pluvialis apricaria 63
Podiceps auritus 43
Podiceps cristatus 41
Podiceps grisegena 42
Pohjansirkku 175
Pohjantikka 104
Porzana porzana 58
Prunella modularis 117
Punajalkaviklo 74
Punakylkirastas 128
Punarinta 118
Punasotka 27
Punatulkku 172
Punavarpunen 171
Puukiiپیج 149
Pyrrhula pyrrhula 172
Pyy 34
Pähkinähakki 155
- R** Rantasipi 78
Rautiainen 117
Regulus regulus 140
Riekko 35
Riparia riparia 106
Ruisräikkä 59
Ruokokerttunen 130
Ruskosuohaukka 46
Räkättirastas 126
Räystäspääsky 108
- S** Sarvipöllö 95
Saxicola rubetra 123
Scolopax rusticola 70
Selkälokki 81
Sepelkyyhky 87
Silkkiuikku 41
Sinipyrstö 120
Sinirinta 119
Sinisorsa 23
Sinisuohaukka 47
Sinitiainen 147
Sirittäjä 137
Sterna hirdundo 84
Sterna paradisaea 85
Streptopelia decaocto 88
Strix nebulosa 94
Strix uralensis 93
Sturnus vulgaris 159
Suokukko 67
Suopöllö 96
Surnia ulula 91
Sylvia atricapilla 132
Sylvia borin 133
Sylvia communis 135
Sylvia curruca 134
- T** Taivaanvuohi 69
Talitiainen 148
Tarsiger cyanurus 120
Tavi 22
Teeri 36
Telkkä 30
Tervapääsky 98
Tetrao tetrix 36
Tetrao urogallus 37
Tilhi 114
Tiltaltti 138
Tringa erythropus 73
Tringa glareola 77
Tringa nebularia 75
Tringa ochropus 76
Tringa totanus 74
Troglodytes troglodytes 116
Tukkakoskelo 32
Tukkasotka 28
Turdus iliacus 128
Turdus merula 125
Turdus philomelos 127
Turdus pilaris 126
Turdus viscivorus 129
Turkinkyyhky 88
Tuulihaukka 54
Tylli 62
Törmäpääsky 106
Töyhtöhyppä 64
Töyhtötiainen 145
- U** Uivelo 31
Urpiainen 167
- V** Valkoviklo 75
Vanellus vanellus 64
Varis 157
Varpunen 160
Varpushaukka 49
Varpuspöllö 92
Viherpeippo 164
Vihervarpunen 165
Viirupöllö 93
Viitakerttunen 131
Virtavästäräkki 112
Västäräkki 113

Paikallisen ympäristötiedon hyödyntäminen maankäytön, virkistyskäytön ja luontomatkailun suunnittelussa ja toteuttamisessa edesauttaa luonnon monimuotoisuuden sekä ympäristön viihtyisyyden ja vetovoimaisuuden säilymistä. Linnut soveltuvat ympäristömuutosten indikaattoreiksi helpon havaittavuuden, vankan ekologisen tietopohjan ja pitkäjakoisten kannanseurantojen ansiosta. Linnuston on havaittu ilmentävän varsin tehokkaasti elinympäristön tilassa tapahtuvia muutoksia.

Tämä julkaisu on kattava ja ajankohtainen kuvaus Rovaniemen pesimälinnustosta. Kirjassa esitellään 160 alueella pesivää lintulajia levinneisyyskarttoineen ja runsaustietoineen. Lisäksi luodaan katsaus erilaisten elinympäristöjen linnustoon ja linnustossa tapahtuneisiin muutoksiin. Myös Rovaniemen seudulla tavattava uhanalainen, lintudirektiivissä mainittu ja muu erityisvastuu lajisto sekä linnustoltaan arvokkaimmat ja luontomatkailun kannalta mielenkiintoisimmat kohteet esitellään julkaisussa.

Kirja tuo lintutiedon osaksi Rovaniemen seudun ympäristötietoutta ja edesauttaa ekologisesti kestävien suunnittelukäytäntöjen toteutumista. Tarjoamalla työvälineitä kaupungin luontomatkailukohteiden ekologisen tilan parantamiseen, ylläpitoon ja seurantaan, koottu lintutieto on mukana edistämässä luonnon keskellä sijaitsevan Rovaniemen kaupungin ja laajemminkin Lapin matkailun kestävästä kehitystä.

ISSN 1235-0583

ISBN 978-952-484-558-8 (nid.)

ISBN 978-952-484-559-5 (PDF)

9 789524 845588